

T.C.
ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel M¼d¼rl¼Đ¼

**HAVA ARACI VE İLGİLİ ÜRÜN, PARÇA VE CİHAZIN UÇUŞA ELVERİŞLİLİK VE
ÇEVRESEL SERTİFİKASYONU TALİMATI**
(SHT-21)

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç Hükümleri

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Talimatın amacı, 28/4/2025 tarihli ve 32884 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hava Aracı ve İlgili Ürün, Parça ve Cihazın Uçuşa Elverişlilik ve Çevresel Sertifikasyonu Yönetmeliği (SHY-21)'nin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Talimat, Hava Aracı ve İlgili Ürün, Parça ve Cihazın Uçuşa Elverişlilik ve Çevresel Sertifikasyon Yönetmeliği'ne (SHY-21) uygun Şekilde her türlü sivil hava aracı ve/veya ürün, parça ve teçhizat ile İnsansız Hava Aracı Sistemi (İHAS/UAS) ve komponentlerinin uçuşa elverişlilik ve çevresel sertifikasyonunu, tasarım ve üretim organizasyonlarını, bu organizasyonlarda görev yapan yönetici ve ilgili personeli kapsar.

(2) Bu Talimat, birinci fıkraya gerekleri bakımından, SHT-İHA İnsansız Hava Aracı Sistemleri Talimatı kapsamına giren insansız hava araçlarından, anılan Talimatta özel uçuş iznine sahip olması öngör¼len İHA2 sınıfı hava araçları ile tip sertifikasına sahip olması öngör¼len İHA3 sınıfı hava araçlarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Talimat, 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununa, 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine, 13/1/2012 tarihli ve 28172 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sivil Havacılıkta Emniyet Yönetim Sistemi Yönetmeliği (SHY-SMS) ve 28/4/2025 tarihli ve 32884 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hava Aracı ve İlgili Ürün, Parça ve Cihazın Uçuşa Elverişlilik ve Çevresel Sertifikasyonu Yönetmeliğine (SHY-21) dayanılarak hazırlanmıştır.

T.C.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

AB mevzuatına uyum

MADDE 4- (1) Bu Talimat; her türlü sivil hava aracı ve/veya ürün, parça ve teçhizatın uçuşa elverişlilik ve çevresel sertifikasyonu, tasarım ve üretim organizasyonları ile bu organizasyonlarda görev yapan yönetici ve ilgili personelin yetkilendirilmesine ilişkin kuralları belirleyen (AB) 748/2012 sayılı ve 3/8/2012 tarihli Komisyon Tüzüğü'nü revize eden 2025/1065 sayılı ve 12/8/2025 tarihli Komisyon Tüzüğü ile EASA tarafından yayımlanan 2025/016/R sayılı ve 12/8/2025 tarihli; 2023/013/R sayılı ve 20/10/2023 tarihli İcra Direktörü kararları esas alınarak AB mevzuatına uyum çerçevesinde hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 5- (1) Bu Talimatta geçen;

- a) AC (Advisory Circular): FAA tarafından yayımlanan; düzenlemelerin ve standartların uygulanmasına ilişkin rehberlik, açıklama, yorum, örnek uygulamalar ve/veya kabul edilebilir uyum yöntemleri sağlayan dokümanı,
- b) AMC (Acceptable Means of Compliance): Sağlanması zorunlu olan gereklilikler için EASA tarafından yayımlanan kabul edilebilir uygulama usul ve esasları,
- c) AMOC (Alternative Method of Compliance): Hava aracı, motor veya pervane tasarım kuruluşunun bağlı bulunduğu ülke otoritesi tarafından onaylanan, söz konusu otoritelere yayımlanmış uçuşa elverişlilik direktifleri (AD) için alternatif kabul edilebilir yöntemleri,
- ç) APU (Auxiliary Power Unit): Yardımcı Güç Ünitesi'ni,
- d) Bağ Geçişi (Geçiş): Kontrol ve izleme istasyonu (CMU) ile İHA (UA) arasındaki aktif veri bağı yolunun, kontrol bağı (C2) oluşturan bağlardan/şebekelerden birinden, yine kontrol bağı oluşturan başka bir bağ veya şebekeye aktarılması işlemi,
- e) Basınç İrtifası: Standart atmosferde belirli bir basınca karşılık gelen, irtifa cinsinden ifade edilen atmosferik basıncı,
- f) Bilgi güvenliği: Ağ ve bilgi sistemlerinin gizlilik, bütünlük, doğruluk/özgünlük ve kullanılabilirliğinin korunmasını,
- g) CS (Certification Specification): Sertifikasyon Şartnamesi'ni,
- ğ) Çevresel sertifikasyon: Ürün, parça veya teçhizatın, Şikago Konvansiyonunun çevresel şartlar (gürültü, emisyon, CO2, vb.) konulu Ek-16 hükümlerinin geçerli gereksinimlerine uyumunu onaylama şeklini,
- h) Değişiklik Tasarım Ülkesi: Bir değişikliğin (modifikasyon) veya tamirin tasarımından sorumlu gerçek veya tüzel kişi üzerinde yargı yetkisine sahip ülkeyi,
- ı) Devir (Kontrol Devri): Pilotaj kontrolünün bir kontrol ve izleme istasyonundan (CMU) diğerine devredilmesi işlemi,
- i) EASA (European Union Aviation Safety Agency): Avrupa Birliği Havacılık Emniyet Ajansı'nı,

T.C.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

j) ELA1 sınıf hava aracı (Avrupa hafif hava aracı):

- 1) Azami kalkış kütlesi (MTOM) 1200 kg veya altında olan, karmaşık motorlu hava aracı olarak sınıflandırılmayan hava aracını,
- 2) Azami kalkış kütlesi (MTOM) 1200 kg veya altında olan planör (sailplane) veya motorlu planörü (powered sailplane),
- 3) Azami tasarım kaldırma gazı veya sıcak hava hacmi, sıcak hava balonları için 3400 m³'ün, gaz balonları için 1050 m³'ün, bağlı gaz balonları için 300 m³'ün üzerinde olmayan balonu,
- 4) Azami dört kişi alacak şekilde tasarlanmış, azami tasarım kaldırma gazı veya sıcak hava hacmi, sıcak hava zeplinleri (hot air airship) için 3400 m³'ün ve gaz zeplinleri (gas airship) için 1000 m³'ün üzerinde olmayan zeplini.

k) ELA2 sınıf hava aracı:

- 1) Azami kalkış kütlesi (MTOM) 2000 kg veya altında olan, karmaşık motorlu hava aracı olarak sınıflandırılmayan hava aracını,
- 2) Azami kalkış kütlesi (MTOM) 2000 kg veya altında olan planör (sailplane) veya motorlu planörü (powered sailplane),
- 3) Balonu;
- 4) Sıcak hava ile çalışan hava gemisini;
- 5) %3 azami statik ağırlık, vektörel olmayan itki (geri itki hariç), yapısı, kontrol sistemi ve balon bölme sistemi geleneksel ve basit tasarımlı, güç destekli olmayan kontroller gibi karakteristik özelliklere sahip gaz hava gemisi,
- 6) Döner kanatlı çok hafif hava aracını (Very Light Rotorcraft).

l) Eleman (article): Sivil hava araçlarında kullanılacak her türlü parça ve teçhizat ile her türlü kontrol ve izleme birimi bileşenini,

m) FAA (Federal Aviation Administration): Amerika Birleşik Devletleri'nin sivil havacılıktan sorumlu yetkili otoritesini,

n) Genel Müdür: Sivil Havacılık Genel Müdürü'nü,

o) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nü,

ö) Gereken Hizmet Kalitesi (QoSR): İHA sistemi (İHAS) işleticisinin C2CSP'ye yönelik, öncelik sırasına göre listelenen tanımlayıcı kriterler ve her kriter için tercih edilen performans değeriyle ifade edilebilen ve C2CSP tarafından hizmete uygun parametre ve metriklere dönüştürülen hizmet kalitesi (QoS) gerekliliklerine ilişkin beyanını,

p) GM (Guidance Material): EASA tarafından Part-21 konusunda yayımlanan kurallar için rehber dokümanı,

T.C.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

- r) Gürültü sertifikası: Ürün, parça veya teçhizatın, Şikago Sözleşmesinin çevresel şartlar (gürültü, emisyon vb.) konulu Ek-16 hükümlerinin geçerli gereksinimlerine uyumunu teyit eden belgeyi,
- s) Hava aracı: Havalanabilen ve havada seyredebilme kabiliyetine sahip her türlü aracı,
- ş) Hava gemisi: Havadan daha hafif ve kumanda edilebilen motorlu hava aracı veya zeplini,
- t) ICAO (International Civil Aviation Organization): Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı'nı,
- u) İlave tip sertifikası: Ürün tip sertifikasından farklı olarak, tip sertifikası sahibi dışındaki organizasyon tarafından, ürün üzerinde yapılan modifikasyonların onayı için ülke otoritesi tarafından verilen belgeyi,
- ü) İHA 2: Azami kalkış ağırlığı 25 kg (dâhil) – 150 kg aralığında olan, özel uçuş iznine haiz insansız hava aracını,
- v) İHA 3: Azami kalkış ağırlığı 150 kg (dâhil) ve daha fazla olan, tip sertifikasına haiz sertifikasyona tabi insansız hava aracını,
- y) İnsansız Hava Aracı (İHA/UA): İHAS/UAS'ın bir bileşeni olarak işletilen, aerodinamik kuvvetler aracılığıyla sürekli uçuş yapma yeteneğinde olan, üzerinde pilot bulunmaksızın uzaktan İHA pilotu tarafından kontrol edilerek veya otonom operasyonu İHA pilotu tarafından planlanarak uçurulan ya da havada kalabilen hava aracını,
- z) İnsansız Hava Aracı Sistemi (İHAS/UAS): İHA ile kontrol ve izleme istasyonu, komuta ve kontrol veri bağı, kalkış ve iniş sistemi gibi uçuşun sağlanması için gerekli olan, birbirinden ayrı sistem elemanlarının bütünü,
- aa) JARUS (Joint Authorities for Rulemaking of Unmanned Systems): İnsansız hava aracı sistemlerine yönelik ulusal otoritelere tavsiye niteliğinde regülasyon hazırlayan, EASA ve EUROCONTROL ile birlikte Türkiye dahil ulusal otorite uzmanları desteğiyle faaliyet gösteren çatı organizasyonu,
- bb) KDM-ORG: Kurumsal Dönüşüm Modeli – Organizasyon sistemini,
- cc) Karakteristik boyut: kanat açıklığı, rotor çapı/alanı veya multirotor durumunda rotorlar arasındaki maksimum mesafe gibi insansız hava aracı büyüklüğünü tespit eden temel ölçütü,
- çç) Karmaşık motorlu hava aracı:
- 1) Azami Kalkış Kütlesi (MTOM) 5700 kg ve üzerinde olan veya azami yolcu koltuk kapasitesi on dokuzdan fazla olan veya iki pilot veya üzeri pilotla uçuş için sertifikalandırılmış olan veya turbo jet motor veya motorlara sahip olan veya birden fazla turbo prop motora sahip uçakları veya,
 - 2) Azami Kalkış Kütlesi (MTOM) 3175 kg ve üzerinde olan veya azami yolcu koltuk kapasitesi dokuzdan fazla olan veya iki pilot veya üzeri pilotla uçuş için sertifikalandırılmış olan helikopterleri veya,
 - 3) Tilt rotor hava araçlarını.

T.C.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

dd) Konfigürasyon (hava aracı/ürün tasarımı): Bir hava aracının/ürünün belirli bir revizyon seviyesinde, uygulanabilir tip-sertifikasyon esasına ve çevresel koruma gereklerine uygunluğu gösteren parça/alt sistem bileşimi, yerleşim/arayüz ilişkileri ve tasarım özelliklerinin bütünü, ee) Konfigürasyon (uçığa uygulanmış hâliyle): uçığın aerodinamik karakteristiklerini etkileyen, kanat flapları ve iniş takımları gibi hareketli elemanların belirli bir pozisyon kombinasyonunu,

ff) Kontrol Bağı (C2-link): İHA ile kontrol ve izleme istasyonu arasında, İHA'nın uçurulması için kontrol ve izleme istasyonundan gönderilen kontrol komutları ile İHA'dan alınan uçuş bilgilerinin kontrol ve izleme istasyonuna aktarıldığı bağlantıyı,

gg) Kontrol Bağı (C2) Kaybı Karar Süresi: Kontrol Bağı performansının, uzaktan pilotun uçuşu hava sahası ve operasyonel koşullara uygun biçimde güvenli ve zamanında etkin olarak yönetmesine yetmediği durumda, kontrol bağı (C2) kaybı durumu ilan edilmeden önce izin verilen azami süreyi,

ğğ) Kontrol Bağı (C2) Kaybı Durumu: Kontrol bağı (C2) kaybı karar süresinden daha uzun süren bir kontrol bağı kesintisi sonucunda, İHA sisteminin (İHAS/UAS) kontrol bağı performansının, uzaktan pilotun uçuşu güvenli ve zamanında etkin olarak yönetmesine yetmeyecek noktaya kadar bozulduğu durumu,

hh) Kontrol Bağı (C2-link) Kesintisi: Kontrol Bağının geçici olarak kullanılamaz veya kesintili olduğu, aşırı gecikmeye yol açtığı ya da yetersiz bütünlüğe sahip olduğu; ancak kontrol bağı (C2) kaybı karar süresinin henüz aşılmadığı her türlü geçici durumu,

ıı) Kontrol Bağı (C2-link) Spesifikasyonu: Kontrol Bağı ekipmanının, uygulanabilir uçuş elverişlilik sistem tasarım gerekliliklerine uygun olarak sağlaması gereken asgari performansı,

ii) Kontrol ve İzleme İstasyonu (CMU): İHA'yı uzaktan kumanda ederek kullanmak veya otonom görevleri takip etmek, operasyonları süresince ve görüş alanı dışında iken, yer ve durumunu izlemek için kullanılan, yerde veya bir platformda bulunan teçhizat veya sistemini,

jj) Komponent: Hava aracına veya hava aracı sistemlerine veya kontrol ve izleme istasyonuna takılmak üzere tasarlanmış her türlü motor, pervane, parça veya teçhizatı,

kk) Kritik Parça: İlgili sertifikasyon şartnamesi veya teknik standart içinde belirtilen tanım ve gereklilikler saklı kalmak üzere, tasarım onayı sahibi tarafından, ilgili sertifikasyon şartnamesi veya emniyet değerlendirmeleri esas alınarak "kritik" olarak tanımlanan;

1) arızası ürün üzerinde katastrofik etki doğurabilecek olan,

2) gerekli bütünlük seviyesinin sağlanması için kritik karakteristikleri belirlenmiş olup bu karakteristiklerin üretim ve bakım boyunca kontrol altında tutulması gereken,

3) sürekli uçuş elverişliliğinin yönetimi için bireysel izlenebilirlik gerektiren ve bu nedenle parça numarası ve seri numarasıyla kalıcı ve okunaklı biçimde işaretlenmesi gereken parçayı,

ll) Kuruluş (Organizasyon): Bir gerçek kişi, tüzel kişi veya tüzel kişiliğın bir parçasını,

T.C.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

mm) LSA (Light Sport Aircraft): Aşağıdaki özelliklerin tümüne sahip olan hafif spor uçağı:

- 1) Azami kalkış kütlesi (MTOM) 600 kg'ın üzerinde olmayan,
- 2) İniş konfigürasyonundaki (VS0) azami havada tutunabilme hızı, hava aracının belgelendirilmiş azami kalkış kütlesinde ve en kritik kütle merkezinde Kalibre Edilmiş Hava Hızı (CAS) cinsinden 45 knot'ın üzerinde olmayan,
- 3) Pilot dâhil olmak üzere, en fazla iki kişilik azami koltuk kapasitesine sahip,
- 4) Pervaneli, türbin olmayan tek motorlu,
- 5) Basınçlandırılmamış kabine sahip hava aracı,

nn) Mutabakat mektubu (Letter of Agreement): Her bir ürün, parça veya teçhizatın uygulanabilir tasarım verilerine uygunluğunu ve emniyetli kullanım için elverişli durumda olduğunu gösteren, ÜOO olmayan organizasyon ile Genel Müdürlük arasında mutabık kalındığını belirten mektubu,

oo) Nominal Kontrol Bağı (C2) Durumu: İHA sisteminin (İHAS/UAS), kontrol bağı (C2) performansının uzaktan pilotun İHA'nın (UA) uçuşunu hava sahası ve operasyonel koşullara uygun biçimde güvenli ve zamanında etkin olarak yönetmesine yettiği durumu,

öö) Onaylayıcı personel: Üretim sonrasında hava aracı veya komponentin üretim çıkışından ve servise verilmesinden sorumlu olan personeli,

pp) Onaylı: Belirli bir amaç bakımından uygun olduğu Genel Müdürlük tarafından kabul edileni,

rr) Operasyonel Uygunluk Verisi (Operational Suitability Data – OSD), aşağıdakilerin tamamını içeren, bir hava aracı tip sertifikası, tahditli tip sertifikası ya da ilave tip sertifikasının parçası olan veriyi:

- 1) Tip yetkisinin belirlenmesi de dahil pilot tip yetkilendirmesi eğitimi için minimum müfredat,
- 2) Simülatörlerin objektif kalifikasyonunu destekleyen hava aracı validasyon kaynak verisinin ya da ara kalifikasyonu destekleyen geçici verinin kapsamının tanımı,
- 3) Tip yetkisinin belirlenmesi de dahil bakım onaylayıcı personel tip yetkilendirmesi eğitimi için minimum müfredat,
- 4) Kabin ekibi için tip ya da varyant belirlenmesi ve söz konusu tipe özel veri,
- 5) Temel asgari teçhizat listesi.

ss) Otorite: ICAO üyesi ülkelerin sivil havacılık organizasyonlarından sorumlu kurumu,

şş) Öngörülen işletme koşulları: Hava aracının ve uygulanabilir olduğu hâllerde kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) operasyonel ömrü boyunca deneyimle bilinen veya makul olarak öngörülebilir meteorolojik, çevresel ve operasyonel koşullar ile bunların etkilerini,

T.C.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

tt) Özel uçuş izni belgesi: Uygulanabilir uçuşa elverişlilik gereksinimlerini karşılamayan veya karşıladığı gösterilmemiş olan ama belirli koşullar altında emniyetli uçuş yapma kabiliyeti olan hava aracının uçuşu için düzenlenen belgeyi,

uu) Parça ve teçhizat: Haberleşme donanımları dâhil bir hava aracını uçuşta kontrol etmekte kullanılan veya kullanılması amaçlanan her türlü alet, gösterge, ekipman, mekanizma, parça, donanım veya yazılımı ile gövde, motor veya pervanenin bir parçası olan veya hava aracını yerde manevra yaptırmakta kullanılan ekipmanları,

üü) Sağlanan Hizmet Kalitesi (QoSD): C2CSP (kontrol bağı haberleşme hizmet sağlayıcısı) tarafından İHA sistemi (İHAS) işleticisine sağlanan ya da ulaştırılan hizmet kalitesine (QoS) ilişkin beyanı,

vv) Sahipsiz (Orphan) hava aracı tipi: Tip sertifikası Tasarım Ülkesi tarafından iptal edilmiş olan ve bu Talimat uyarınca artık atanmış bir Tasarım Ülkesi bulunmayan hava aracı tipini,

yy) Sertifikasyon: Ürün, parça veya teçhizatın, organizasyonların veya personelin SHY-21 Yönetmeliği veya ilgili Talimatların hükümleri dâhil geçerli gereksinimlerine uyumunun onaylanma şeklini,

zz) Sertifikasyon Açıklama Notları (CM): Avrupa Birliği Havacılık Emniyeti Ajansının belirli ilk uçuşa elverişlilik, validasyon, sürekli uçuşa elverişlilik veya organizasyon konularına ilişkin genel yaklaşımını açıklayan, belirli bir konuda rehberlik sağlamak amacıyla hazırlanan, kabul edilebilir uyum yöntemleri ve rehber materyale (AMC ve GM) benzer şekilde, uygunluğun gösterilmesine yönelik tamamlayıcı bilgiyi,

aaa) Sertifikasyon programı: Tasarımı ya da üretilmesi planlanan hava aracı/komponent için belirlenmiş sertifikasyon şartnamelerine uyum yöntemi, sertifikasyon temeli, eşdeğer emniyet seviyesinin sağlanması, proje geçmişi ve kullanılacak kaynakları, belirlenmiş yol/yöntemi, altyüklenici bilgileri, sertifikasyon takvimi, üretimin planlanması ve kontrolü, ekipman kontrolü gibi konuları içeren ve Genel Müdürlüğe sunulması gereken dokümanı,

bbb) Sertifikasyon şartnameleri: Hava aracı, ürün, parça ve teçhizatın tasarımı, malzemesi, imal ekipmanı ve sürekli uçuşa elverişliliği konusunda uyulması gereken operasyonel uygunluk verisi için gerekenler de dahil asgari standartların tümünü,

ccc) Seviye 1 Bulgu: Bu Talimata aykırı olan, emniyet standardını düşüren ve uçuş emniyetini doğrudan ciddi olarak etkileyen bulguyu,

ççç) Seviye 2 Bulgu: Uçuş emniyetini doğrudan etkilemeyen, ancak bu Talimatta belirtilen koşulların tamamının veya bir kısmının kaybedildiğinin tespit edildiği Seviye 1 olarak değerlendirilmeyen bulguyu,

ddd) SHY-21: 28/4/2025 tarihli ve 32884 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hava Aracı ve İlgili Ürün, Parça ve Cihazın Uçuşa Elverişlilik ve Çevresel Sertifikasyonu Yönetmeliği'ni,

eee) SHY-21 Yönetmeliği kapsamında sertifika veya onay sahibi: Tip sertifikası, tahditli tip sertifikası, ilave tip sertifikası, TR-TSO yetkilendirmesi, büyük tamir tasarım onayı veya bu Talimat kapsamında yayımlanmış ilgili herhangi bir onay sahibi,

T.C.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

fff) SHY-CA: 5/11/2022 tarih ve 32004 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sürekli Uçuşa Elverişlilik Yönetmeliği'ni,

ggg) SHT-FCL: 4/9/2024 tarihinde yayımlanan Uçak, Helikopter, Dikey Kalkışlı Hava Aracı ve Hava Gemisi Pilotu Lisanslandırma Talimatı'nı,

ğğğ) SHT-İHA: 22/2/2016 tarihinde yayımlanan İnsansız Hava Aracı Sistemleri Talimatı'nı,

hhh) SHT-NDT: 8/3/2023 tarihinde yayımlanan Sivil Havacılık Tahribatsız Muayene Eğitim Faaliyetleri Talimatı'nı,

ııı) SHT-OPS: 1/10/2020 tarihinde yayımlanan Uçuş Operasyonlarına Yönelik Usul ve Esaslar Talimatı'nı,

iii) Sportif Havacılık: Şahısların bireysel olarak ya da topluluklar, dernekler, vakıflar veya federasyonlar aracılığıyla organize şekilde yürüttükleri, rekreasyon amacıyla gerçekleştirilen havacılık faaliyetlerini,

jjj) Sürekli Uçuşa Elverişlilik Talimatı (ICA): Hava aracı ve/veya komponentin uçuşa elverişliliğinin sürekliliğinin sağlanması amacıyla tasarım sahibi tarafından belirlenmiş özel bakım talimatlarını,

kkk) Şikago Sözleşmesi: Şikago'da 7/12/1944 tarihinde Akit ve İmza edilmiş olan Milletlerarası Sivil Havacılık Anlaşması ile Sivil Havacılık Geçici Sözleşmesi ve Bunların Eklerinin Onanması Hakkında 5/6/1945 tarihli ve 4749 sayılı Kanun ile onanmış olan Sözleşmeyi,

lll) Tasarım performans beyanı (TPB): Üretilen TR-TSO elemanının tasarımı ile performansı arasındaki ilişkiyi gösteren ve üreticisi tarafından verilen beyanı,

mmm) Tasarım Ülkesi: Tip tasarımından sorumlu organizasyon üzerinde otoriteye sahip Şikago Konvansiyonu'na taraf ülkeyi,

nnn) Tehlikeli madde: Bir olay veya kaza durumunda sağlık, emniyet, mülkiyet veya çevre için tehlike oluşturma potansiyeline sahip —ve insansız hava aracı tarafından yük olarak taşınan— madde veya eşyaları,

ooo) Tespit Et ve Kaçın (Algıla ve Kaçın): Çatışan trafiği veya diğer tehlikeleri görme, algılama ya da tespit etme ve uygun önlemleri alma yeteneğini,

ööö) Tip sertifikası: Hava aracı, motor veya pervane için tasarım kriterlerine ve uçuşa elverişlilik kurallarına uygunluğu belirleyen, tip tasarımını, teknik özellikleri ile işletme limitlerini içeren ve tasarımın gerçekleştirildiği ülke otoritesi tarafından verilen belgeyi,

ppp) Tip sertifikası sahibi: Onaylanan tip tasarımının uygunluğunun korunmasından, tip sertifikasında yapılacak değişikliklerin yönetilmesinden, ürünün hizmet ömrü boyunca sürekli uçuşa elverişlilik desteğinin sağlanmasından ve bu kapsamda yayımlanan talimat, veri ve dokümanların ilgili taraflara iletilmesinden sorumlu olan tip sertifikasının yayımlandığı gerçek veya tüzel kişiyi,

rrr) TOO: Tasarım Organizasyon Onayı'nı,

T.C.

ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel M¼d¼rl¼Đ¼

sss) TPA: T¼rk Parça Onayı'nı,

şşş) TR-TSO: T¼rk Teknik Standart Usulleri'ni,

ttt) TR-TSO elemanı: T¼rk Teknik Standart Usulleri kapsamındaki parça ve teçhizatı,

uuu) T¼rk hava sahası: T¼rkiye Cumhuriyeti'nin egemenliği altındaki ¼lke ile T¼rk karasuları ¼zerindeki sahayı,

¼¼¼) Uçuş elverişlilik çıkış dok¼manı (Airworthiness Release Document): Onaylı ¼retim organizasyonu tarafından hava aracı, motor, pervane veya bunlara ait parçaların uçuş elverişli olduğuna dair verilen belgeyi,

vvv) Uçuş elverişlilik direktifi: Hava aracı, motor, aviyonik veya diğer sistemlerle ilgili emniyetsiz bir durumun olduğunu ve mutlaka d¼zeltilmesi gerektiğini tip sertifikasına haiz hava araçlarının sahiplerine ve/veya işletmecilerine bildiren ¼zel talimatı,

yyy) Uçuş elverişlilik sertifikası: Hava aracının uçuşta emniyetsizliğe neden olabilecek bir ¼zelliĐi bulunmadığını, onaylı tip tasarımına uygun olduğunu ve bakım, tamir ve değişikliklerin sicil kaydı yapılan ¼lke kurallarına uygun olduğunu teyit eden belgeyi,

zzz) Uçuş elverişlilik sınırlamaları (Airworthiness Limitations): Hava aracı ya da komponentin ¼reticisi tarafından konulmuş, komponentin hava aracından belirli bir zaman içerisinde s¼k¼lmesini belirleyen kısıtlamaları,

aaaa) Uçuş Elverişlilik Tasarım Standartları (Airworthiness Design Standards): Hava aracı tasarımından bağımsız olan sertifikasyon şartnamelerini temel alarak, tasarıma bağlı gereklilikleri de kapsayacak şekilde oluşturulan, sonuç olarak tip sertifikası ya da tahditli tip sertifikası ya da ilave tip sertifikası yayımlanmasına y¼nelik gereklilikleri,

bbbb) ¼retim/İmalat ¼lkesi: Hava aracı, Kontrol ve İzleme İstasyonu (CMU), motor veya pervanenin nihai montajından sorumlu organizasyon ¼zerinde otoriteye sahip ¼lkeyi,

cccc) ¼r¼n: Hava aracı, motor veya pervaneyi,

çççç) ¼OO: ¼retim Organizasyon Onayı'nı,

dddd) Uygunluk beyanı (Statement of Conformity): ¼r¼n, parça veya teçhizatın onaylı tasarımına ve emniyetli kullanıma uygun olduğunu g¼steren belgeyi,

eeee) VTOL (Vertical Take-Off And Landing) Hava Aracı (VCA): Sahip olduğu kaldırma/itme ¼niteleri kullanılarak motorlu kaldırma ve kontrol sağlayan, dikey kalkış ve iniş (VTOL) kabiliyeti olan sabit ve d¼ner kanat hava araçlarından farklı havadan ağır hava aracını,

ffff) Yenileştirme (Overhaul): Hava aracının ve hava aracı parçasının işlevsel ¼mr¼n¼ arttırmak için onaylanmış standartlara uygun olarak tetkik edilmesini ve parça değiştirilmesi ile restorasyonunu,

gggg) Y¼netici Personel: Genel M¼d¼rl¼Đ¼n, uygunluğunu ilgili mevzuat kapsamında gerçekteştirilen değerlendirme sonrası kabul ettiği ve bu Talimat gerekliliklerini yerine getirmekten sorumlu olan y¼neticiyi,

T.C.
ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel M¼d¼rl¼Đ¼

ifade eder.

(2) Bu Talimatta belirtilmeyen tanımlar ve kısaltmalar için 2920 sayılı Kanun, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, SHY-21 Yönetmeliği ve ÷lkemizin üyesi bulunduğu ICAO, EASA ve JARUS tarafından yayımlanan dokümanlarda belirtilen tanımlar ve kısaltmalar ile Genel Müdürlük tarafından yayımlanan diğer sivil havacılık mevzuatlarında belirtilen tanımlar ve kısaltmalar esas alınır.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hususlar

Uygulama esasları

MADDE 6- (1) Bu Talimatta yer alan hükümlerle ilgili eklerde bulunan kuralların uygulanması zorunludur. Ayrıca, Genel Müdürlük düzenleyici işlemleri gerekleri öncelikli olmak üzere EASA tarafından yayımlanan Part-21 AMC ve GM'de ve ICAO tarafından yayımlanan Doc 9501 Cilt 1, 2 ve 3'te yer alan hususlar uygun olarak kabul edilir. Uygulamada çekince ortaya çıktığı durumda üçüncü fıkra kapsamında süreç yürüt÷lür.

(2) Sertifikasyon şartnameleri ile diğer teknik gerekliliklerde referans verildiği ya da ilgili sertifikasyon uzmanınca önerilerek panel kararı ile mutabakat sağlandığı durumda, EASA tarafından yayımlanan AMC ile Sertifikasyon Açıklama Notları (CM) ve FAA tarafından yayımlanan AC dokümanlarında yer alan hususlar uygun kabul edilir. Panel oluşumu, çalışma esasları ve karar mekanizmaları Genel Müdürlükçe yayımlanan alt düzenlemelerle belirlenir.

(3) EASA AMC ve CM, FAA AC, EASA Part-21 AMC ve GM'de ve ICAO Doc 9501 Cilt 1, 2 ve 3'te yer almayan diğer yöntemler ya da yer alan yöntemlerden farklılıklar arz eden veya ulusal düzenlemeler açısından belirsizlik arz eden hususlar Genel Müdürlük değerlendirmesine ve onayına tabidir. Söz konusu yeni veya farklı yöntemler (AltMOC) için yapılan değerlendirme ve onay işlemleri Genel Müdürlük düzenleyici işlemleri gereklerine göre gerçekleştirilir ve kayıt altına alınır.

(4) Bu maddede atıfta bulunulan EASA Part-21 AMC, GM ve CM ile ICAO Doc 9501 Cilt 1, 2 ve 3'te yapılan güncellemelerin takibi, değerlendirilmesi ve uygulamaya yansıtılması Genel Müdürlükçe sağlanır. Söz konusu süreç; Ŗikago Sözlüşmesi ve Eklerinin Uygulanması Talimatı (SHT-ICAO), Farklılıkların Bildirimine ve Yayınlanmasına İlişkin Talimat (SHT-EFOD) ile Genel Müdürlük tarafından yayımlanan ilgili alt düzenlemeler çerçevesinde yürüt÷lür. Yapılan değerlendirmeler sonucunda ulusal düzenlemeler ile ICAO SARP'ları arasında ortaya çıkabilecek farklılıklar SHT-EFOD kapsamında ICAO'ya bildirilir.

T.C.

ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel M¼d¼rl¼Đ¼

Genel h¼k¼mler

MADDE 7- (1) SHY-21 Y¼netmeliĐine uygun olarak yayımlanan sertifika i¼in baŖvuru Ŗartları, sertifika sahibinin hak ve y¼k¼ml¼l¼kleri, her t¼rl¼ olay, arıza ve hataların incelenmesi ve Genel M¼d¼rl¼Đe rapor edilmesi, UçuŖa ElveriŖlilik Direktiflerinin yayımlanması ve tasarım-¼retim arasındaki koordinasyonu d¼zenleyen genel h¼k¼mler bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Altb¼l¼m A'sında yer almaktadır.

(2) BaŖvuru sahipleri, hava aracı sertifikasyon s¼re¼lerinde bu Talimat uyarınca gerekli olan baŖvuru belgelerini, uyum beyanlarını ve diğer destekleyici dok¼manları dijital formatta Sivil Havacılık Bilgi Y¼netim Sistemi ¼zerinden sunar. S¼z konusu belgelerin ıslak imzalı taranmıŖ hallerinin yanı sıra elektronik imzalı doğrulanabilir kopyalarının da Sistem ¼zerinden sunulması uygun kabul edilir.

Tip sertifikaları ve tahditli tip sertifikaları

MADDE 8- (1) Tip Sertifikaları ve Tahditli Tip Sertifikalarının yayımlanması, kabiliyet g¼sterimi, tip sertifikasyon temeli, tip tasarımı, testler, el kitapları, onay ve tasarıma uyumluluğun beyanı ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Altb¼l¼m B'sinde ve Ek-1b Altb¼l¼m C'sinde yer almaktadır.

Tip sertifikaları ve tahditli tip sertifikalarına yapılacak deĐiŖiklikler

MADDE 9- (1) Tip Sertifikaları ve Tahditli Tip Sertifikalarına yapılacak deĐiŖiklikler, tasarıma uyumluluğun beyanı deĐiŖiklikleri, deĐiŖikliklerin sınıflandırılması, s¼rekli uçuŖa elveriŖlilik talimatları ve onay ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Altb¼l¼m D'sinde ve Ek-1b Altb¼l¼m F'sinde yer almaktadır.

İlave tip sertifikaları

MADDE 10- (1) İlave Tip Sertifikalarının yayımlanması, uyum ve kabiliyet g¼sterimi, el kitapları ve onay ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Altb¼l¼m E'sinde d¼zenlenmektedir.

¼retim organizasyon onayı olmadan ¼retim

MADDE 11- (1) ¼retim organizasyonu olmadan ¼retim yapılması, mutabakat mektubunun Ŗartları, testler ve ¼retim yapan organizasyonların g¼rev ve sorumlulukları ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 Altb¼l¼m F'sinde yer almaktadır.

T.C.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

Üretim organizasyon onayı

MADDE 12- (1) Üretim Organizasyon Onayı'nın yayımlanması, organizasyon yapısı, üretim yönetim sistemi, el kitabı, imtiyazlar, onay ve beyan edilen üretim organizasyonu gereksinimleri ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm G'sinde yer almaktadır.

(2) Tasarım organizasyonu ve üretim organizasyonu arasında uygulanabilir/onaylı tasarım verisine göre üretimin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan süreçleri, prosedürleri ve formları belirleyen, Tasarım Organizasyonu – Üretim Organizasyonu Anlaşması çerçevesinde, çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi kaydıyla EASA tarafından yetkilendirilen tasarım organizasyonlarından alınan uygulanabilir/onaylı veriler üretim faaliyetlerinde kullanılabilir.

(3) Beyan edilen tasarım verilerine uygun olarak üretilen hava araçları için uygunluk beyanlarının, motorlar ve pervaneler veya bunların parçaları için onaylı çıkış sertifikalarının düzenlenmesine ilişkin konular bu Talimatın Ek-1b Altbölüm R'sinde yer almaktadır.

(4) Üretim organizasyonu onayı kapsamında alt yüklenici olarak hizmet verecek kuruluşlardan, tasarım verilerinde kritik parça olarak tanımlananların veya güç sistemleri, uçuş kontrol yüzeyleri ve aviyonik sistemlerin üretimlerini gerçekleştirecek olanların, Genel Müdürlük tarafından belirlenen esaslar çerçevesinde gerçekleştirilecek risk analizi sonucuna göre yapılacak değerlendirme sonrası yetki alması gerekli olduğu değerlendirilenler bu Talimatın Ek-1 Altbölüm F'si kapsamında üretim organizasyonu onayı olmadan üretim yetkisi ya da Altbölüm G'si kapsamında üretim organizasyonu onayı alır.

(5) Üretim organizasyonu onayı sahibi kuruluşlar, onay koşullarında belirtilen ürünler/kategoriler kapsamındaki tüm parça ve teçhizatların üretim süreçlerinin bütünüyle alt yükleniciler aracılığıyla yürütülmesini talep edebilir. Bu talep; Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirilecek değerlendirme sonucunda söz konusu uygulamanın onay sahibinin üretim kabiliyetinin gösterimi açısından zorunlu olmadığı tespit edilmesi ve bu işleyiş biçiminin uygun olduğuna dair mutabakatın sağlanması koşuluyla kabul edilir.

Uçuşa elverişlilik ve tahditli uçuşa elverişlilik sertifikaları

MADDE 13- (1) Uçuşa Elverişlilik ve Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikalarının yayımlanması ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm H'sinde yer almaktadır.

Gürültü sertifikaları

MADDE 14- (1) Gürültü Sertifikalarının yayımlanması ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm I'sında yer almaktadır.

T.C.

ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

Tasarım organizasyon onayı

MADDE 15- (1) Tasarım Organizasyon Onayı'nın yayımlanması, organizasyon yapısı, tasarım yönetim sistemi, el kitabı, imtiyazlar, onay ve beyan edilen tasarım organizasyonu gereksinimleri ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm J'sinde yer almaktadır.

Parça ve teçhizat ile kontrol ve izleme istasyonu (CMU) komponentleri

MADDE 16- (1) Parça ve teçhizat ile kontrol ve izleme (CMU) komponentlerinin onayı ve montaj işlemi için servise verilmesi ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm K'sında yer almaktadır.

Tamirler

MADDE 17- (1) Tamir tasarımı, tamirlerin sınıflandırılması, tamir parçalarının üretilmesi, tamirin uygulanması ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm M'sinde ve Ek-1b Altbölüm N'sinde yer almaktadır.

TR-TSO Türk Teknik Standart Usulleri

MADDE 18- (1) TR-TSO yetkilendirmesinin yayımlanması, tasarım-performans beyanı, tasarım değişiklikleri, TR-TSO yetkilendirmesi sahibinin yükümlülükleri ve imtiyazları ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 Altbölüm O'sunda yer almaktadır.

Özel uçuş izni

MADDE 19- (1) Özel Uçuş İzni Belgesinin yayımlanması, Uçuş Koşulları onayı, Özel Uçuş İzni Belge Sahibinin yükümlülükleri ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm P'sinde yer almaktadır.

Ürün, parça ve teçhizat ile kontrol ve izleme istasyonu (CMU) ve komponentlerinin tanımlanması

MADDE 20- (1) Ürün, parça ve teçhizat ile kontrol ve izleme istasyonu (CMU) ve komponentlerinin tanımlanması, verilerin saklanması, TR-TSO elemanı ve kritik parçaların tanımlanması ile ilgili konular bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm Q'sunda yer almaktadır.

Genel Müdürlük düzenlemeleri

MADDE 21- (1) Sertifikasyon şartnameleri, özel koşullar, sertifikasyon temeli, dahil olma seviyesi, yetkilendirme süreçleri ve verilen yetkilerin gözetimi ile ilgili düzenlemeler bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b Bölüm B'sinde yer almaktadır.

T.C.

ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel M¼d¼rl¼Đ¼

(2) Genel M¼d¼rl¼k tarafından bu Talimat kapsamında gerekleŖtirilecek ¼r¼n tip sertifikasyonu, tip sertifikası deĐiŖiklikleri ve tamirlerin onayı faaliyetleri için kullanılacak uuŖa elveriŖlilik gereklilikleri bu Talimatın Ek-1 ve Ek-1b B¼l¼m B'sinde, baŖvuru tarihinde belirlenen s¼z konusu gerekliliklerin geçerlilik tarihi ve daha g¼ncel gerekliliklerin kullanımına iliŖkin kurallar bu Talimatın 8, 9, 10 ve 17 nci maddeleri ile bu madde birinci fıkrasında yer almaktadır.

Sertifika ve formlar

MADDE 22- (1) Bu Talimat kapsamında kullanılacak formlar, denetim kontrol listeleri, verilecek onay belgeleri ve sertifikaların isimleri bu Talimatın Ek-2'sinde d¼zenlenmiŖtir. Bu dok¼manların g¼ncel n¼shaları Genel M¼d¼rl¼k resmi internet sayfasında yayımlanır.

Çevresel koruma gereklilikleri

MADDE 23- (1) G¼r¼lt¼ ve emisyonlar açısından, bu Talimat kapsamındaki uçaklar ve motorları, pervaneleri, parçaları ve takılı olmayan ekipmanları, Ek-4'te yer alan gereklilikler ile birlikte Ŗikago S¼zleŖmesi'nin Ek 16'sının 1 Ocak 2024'de geçerli olan Cilt 1'in 14 ¼nc¼ DeĐiŖikliĐinde, Cilt 2'nin 11 inci DeĐiŖikliĐinde ve Cilt 3'¼n 2 nci DeĐiŖikliĐinde yer alan çevresel koruma gerekliliklerine uyar.

(2) Bu Talimatın Ek-4'¼nde belirtilen çevresel koruma gerekliliklerine uyumluluk için temel gereklilikler, bu maddenin birinci fıkrasında atıfta bulunulan Ŗikago S¼zleŖmesi h¼k¼mlerinin çevresel koruma gereklilikleri içermediği ¼l¼de ¼r¼nlere, parçalara ve takılı olmayan ekipmanlara uygulanır.

(3) Bu Talimat kapsamındaki ¼r¼nlerin tasarımı ve ¼retimi ile ilgilenen kuruluŖlar, bu Talimatın Ek-4'¼n¼n 8 inci maddesi gerekliliklerine uyar.

(4) Bu madde birinci ve ikinci fıkra gerekliliklerinin karŖılandığı, Genel M¼d¼rl¼ke bu Talimat kapsamında y¼r¼t¼lecek tip sertifikası yayımlanması ile deĐiŖikliklerin ve tamirlerin onaylanmasına iliŖkin gereklilikler ile birlikte değerlendirilir ve s¼z konusu çevresel koruma gerekliliklerine iliŖkin veriler bu kapsamda onaylanır.

(5) Genel M¼d¼rl¼ke, beŖinci fıkra kapsamında onaylanan ya da tip sertifikası kabul¼ yapılan ¼r¼nler için Tasarım ¼lkesince onaylanan veriler bu Talimatın 13 ve 14 ¼nc¼ maddeleri kapsamında gerekli değerlendirmeler yapılarak, s¼z konusu madde gereklerine uygun Ŗekilde sertifikalandırılır.

(6) Kasıtlı yakıt boŖaltımı, motor emisyonu ve CO2 gerekliliklerine iliŖkin birinci fıkra kapsamında gerekli olan veriler için ayrı sertifika d¼zenlenmeyip, s¼z konusu ¼r¼nler için ¼reticinin sisteminde tanımlı olan ve Genel M¼d¼rl¼ke uygun g¼r¼len, asgari Ek-4 (C) ve (D) maddeleri gerekliliklerini karŖılayan beyan y¼ntemleri kabul edilir.

T.C.
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

Tip sertifikasına haiz insansız hava araçları

MADDE 24- (1) İHA3 olarak sınıflandırılan İnsansız Hava Aracı Sistemlerinin (İHAS/UAS) tasarımı, üretimi ve bakımı sertifikasyona tabi olur.

(2) İHA3 olarak sınıflandırılan hava araçlarından, aşağıdaki durumlardan herhangi birini karşılayanlar için tip sertifikası; bu durumların dışında kalanlar için tahditli tip sertifikası yayımlanır.

a) Havadan hafif olması hali hariç, karakteristik boyutu 3 m veya daha büyük olup insanların toplu bulunduğu yerler üzerinde işletilmek üzere tasarlanmış,

b) İnsan taşımak üzere tasarlanmış,

c) Tehlikeli madde taşımak amacıyla tasarlanmış ve kaza durumunda üçüncü şahıslara yönelik riskleri azaltmak için yüksek seviyede dayanıklılık gerektiren.

(3) Birinci fıkra gerekliliğine istisna olarak, araştırma, deneysel veya bilimsel amaçlarla özel olarak tasarlanan veya değiştirilen ve çok sınırlı sayıda üretilmesi muhtemel İHAS/UAS'lar için bu Talimatın Ek-1 Bölüm A Altbölüm P hükümlerine uygun olarak Özel uçuş İzni yayımlanır.

(4) Birinci fıkrada belirtilen koşulları sağlayan İnsansız Hava Aracı Sistemleri (İHAS/UAS) için bu Talimat Ek-1 gerekleri ile birlikte, SHT-İHA Talimatı gerekleri saklı kalmak üzere, UOD-2019/4 sayılı Uçuş Operasyonlarına Yönelik İlave Uçuşa Elverişlilik Şartları Genelgesi ve SHT-CAM Sürekli Uçuşa Elverişlilik Yönetimi Talimatı uygulanabilir gerekleri yerine getirilir.

Hava aracı sertifikasyon faaliyetlerine ilişkin temel gereksinimler

MADDE 25- (1) Bu Talimat kapsamında yürütülecek faaliyetlerde kullanılacak “Uçuşa Elverişlilik İçin Temel Gereksinimler” bu Talimatın Ek-3’ünde; “Ürünlerle İlgili Çevresel Koruma Gerekliliklerine Uyum Gösterme İçin Temel Gereksinimler” bu Talimatın Ek-4’ünde; “Uçuş Test Kategorileri ve İlgili Uçuş Test Ekibi Nitelikleri” bu Talimatın Ek-5’inde; “İnsansız Hava Aracı Sistemleri (İHAS/UAS) İçin Temel Gereksinimler” bu Talimatın Ek-6’sında düzenlenmiştir.

T.C.
ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel M¼d¼rl¼Đ¼

¼C¼NC¼ B¼L¼M
ÇeŖitli ve Son H¼k¼mler

YurtdıŖındaki organizasyonların yetkilendirilmesi

MADDE 26- (1) Yurt dıŖında bulunan organizasyonların bu Talimat kapsamındaki onay talepleri, Genel M¼d¼rl¼k tarafından değerlendirmeye alınır. Gerekli g¼r¼lmesi halinde yerinde denetim ve inceleme yapılarak, bu Talimatla istenen gerekliliklerin sağlanıp sağlanmadığı tespit edilir. Genel M¼d¼rl¼k bu baŖvuruyu kabul etmeden ¼nce organizasyonun onay belgesine olan ihtiyacının doğruluğunu inceleme hakkını saklı tutar.

İdari yaptırımlar

MADDE 27- (1) Bu Talimatta belirtilen kurallara uymayan organizasyona ve ilgili personele 2920 sayılı Kanununun 143'¼nc¼ Maddesi ile SHY-21 Y¼netmeliĐi 9'¼nc¼ Maddesi h¼k¼mlerine g¼re iŖlem yapılır.

(2) Havacılık emniyetinin ciddi Ŗekilde olumsuz etkileneceğinin tespit edildiği ve SHY-21 Y¼netmeliĐi 9'¼nc¼ Maddesi kapsamında Seviye 1 bulgu olarak değerlendirilen durumlarda Üretim Organizasyonu onayının askıya alınması i¼in tespit tarihinden itibaren 21 iŖ g¼n¼ d¼zeltici faaliyetin ger¼ekleŖtirilmesi beklenmez.

(3) SHY-21 Y¼netmeliĐi 9'¼nc¼ Maddesi h¼k¼mlerine g¼re yetkisi askıya alınan organizasyona gerekli d¼zeltici faaliyetleri ger¼ekleŖtirmesi i¼in en fazla 12 ay s¼re verilir. Bu s¼re i¼erisinde Genel M¼d¼rl¼kçe kabul edilecek, en fazla 12 aylık uzatma gerektiren bir d¼zeltici aksiyon planı sunulmadığı ya da d¼zeltici aksiyon planı sunulduğu durumda, yetkinin askıya alındığı tarihten itibaren 24 ay i¼inde d¼zeltici faaliyetleri ger¼ekleŖtirilmediĐi takdirde yetki iptal edilir.

Y¼r¼rl¼kten kaldırılan mevzuat

MADDE 28- (1) Bu Talimatın y¼r¼rl¼Đe girdiği tarihten itibaren 25/11/2013 tarihli Hava Aracı ve İlgili Ür¼n, Par¼a ve Cihazın U¼uŖa ElveriŖlilik ve Çevresel Sertifikasyonu Talimatı y¼r¼rl¼kten kalkar. 25/11/2013 tarihli Hava Aracı ve İlgili Ür¼n, Par¼a ve Cihazın U¼uŖa ElveriŖlilik ve Çevresel Sertifikasyonu Talimatı'na yapılan atıflar bu Talimata yapılmıŖ sayılır.

T.C.
ULAŖTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel M¼d¼rl¼Đ¼

GEÇİCİ MADDE 1- (M¼lga: .../.../2026)

¼retim organizasyonu onayı geçiŖ s¼reci

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Talimatın y¼r¼rl¼Đ¼e girmesi ile birlikte gerekli hale gelen Madde 12'nin d¼rd¼nc¼ fıkra y¼k¼ml¼l¼Đ¼¼n¼n, Genel M¼d¼rl¼k tarafından s¼z konusu onaylı ¼retim organizasyonuna bu duruma iliŖkin bilgilendirmenin tebliğ edilmesi sonrası 2 yıl i¼inde yerine getirilmesi gerekmektedir. Aksi halde, s¼z konusu kuruluşun alty¼klenici olarak onayı iptal edilir.

(2) Bu Talimatın y¼r¼rl¼Đ¼e girmesi ile birlikte gerekli hale gelen Madde 12'nin beŖinci fıkra y¼k¼ml¼l¼Đ¼¼n¼n, hali hazırda yetkili olan kuruluşlar i¼in yapılacak değerlendirme sonrası, Genel M¼d¼rl¼k tarafından s¼z konusu onaylı ¼retim organizasyonuna bu duruma iliŖkin bilgilendirmenin tebliğ edilmesi sonrası 1 yıl i¼inde yerine getirilmesi gerekmektedir. Aksi halde, s¼z konusu organizasyonun onayı ilgili gereklilik yerine getirilene kadar askıya alınır.

Y¼r¼rl¼k

MADDE 29- (1) Bu Talimat yayımı tarihinde y¼r¼rl¼Đ¼e girer.

Y¼r¼tme

MADDE 30- (1) Bu Talimat h¼k¼mlerini Sivil Havacılık Genel M¼d¼r¼ y¼r¼t¼r.

Ek:

- 1- Part-21
- 1b- Part-21L
- 2- Sertifika ve Formlar
- 3- UçuŖa ElveriŖlilik İ¼in Temel Gereksinimler
- 4- ¼r¼nlerle İlgili ¼evresel Koruma Gerekliliklerine Uyum G¼sterme İ¼in Temel Gereksinimler
- 5- UçuŖ Test Kategorileri ve İlgili UçuŖ Test Ekibi Nitelikleri
- 6- İnsansız Hava Aracı Sistemleri (İHAS/UAS) İ¼in Temel Gereksinimler

İçindekiler

EK.1 – PART–21	30
BÖLÜM A – TEKNİK GEREKSİNİMLER	30
ALTBÖLÜM A – GENEL HÜKÜMLER	30
21.A.1 Kapsam	30
21.A.2 Sertifika Başvuru Sahibi veya Sertifika Sahibi Dışında Bir Kişi Tarafından Yükümlülüklerin Üstlenilmesi	30
21.A.3A Raporlama Sistemi	30
21.A.3B Uçuşa Elverişlilik Direktifleri	31
21.A.4 Tasarım ve Üretim Arasında Koordinasyon	32
21.A.5 Kayıt Saklama	32
21.A.6 El Kitapları	33
21.A.7 Sürekli Uçuşa Elverişlilik Talimatları	34
21.A.9 Erişim ve İnceleme	34
ALTBÖLÜM B – TİP SERTİFİKALARI VE TAHDİTLİ TİP SERTİFİKALARI	36
21.A.11 Kapsam	36
21.A.13 Başvuru için Uygunluk	36
21.A.14 Kabiliyet Gösterimi	36
21.A.15 Başvuru	36
21.A.19 Yeni Bir Tip Sertifikası Gerektiren Değişiklikler	37
21.A.20 Tip Sertifikasyon Temeli, Operasyonel Uygunluk Verisi Sertifikasyon Temeli ve Çevresel Koruma Gereksinimleri ile Uyum	38
21.A.21 Tip Sertifikasının Yayınlanması	38
21.A.31 Tip Tasarımı	39
21.A.33 İnceleme ve Testler	39
21.A.35 Uçuş Testleri	40
21.A.41 Tip Sertifikası	40
21.A.44 Belge Sahibinin Yükümlülükleri	40
21.A.47 Devredilebilirlik	41
21.A.51 Süre ve Sürekli Geçerlilik	41
21.A.62 Operasyonel Uygunluk Verisinin Hazır ve Erişilebilir Olması	41
21.A.65 Uçakların Yapıları için Sürekli Yapısal Bütünlük	41
ALTBÖLÜM C – UYGULANABİLİR DEĞİL	42
ALTBÖLÜM D – TİP SERTİFİKALARI VE TAHDİTLİ TİP SERTİFİKALARINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER	42
21.A.90A Kapsam	42
21.A.90B Standart Değişiklikler	42
21.A.90C Sürekli Uçuşa Elverişlilik Talimatlarında Münferit Değişiklikler	42

21.A.91 Tip Sertifikasındaki Değişikliklerin Sınıflandırılması	42
21.A.92 Başvuru için Uygunluk	43
21.A.93 Başvuru	43
21.A.95 Küçük Değişiklik Onayı İçin Gereksinimler	44
21.A.97 Büyük Değişiklik Onayı İçin Gereksinimler	45
21.A.101 Tip Sertifikasına Yapılacak Büyük Değişiklik İçin Tip Sertifikasyon Temeli, Operasyonel Uygunluk Verisi Temeli ve Çevresel Koruma Gereksinimleri	45
21.A.108 Operasyonel Uygunluk Verisinin Hazır ve Erişilebilir Olması	47
21.A.109 Yükümlülükler ve TPA İşaretlemesi	47
ALTBÖLÜM E – İLAVE TİP SERTİFİKASI	48
21.A.111 Kapsam	48
21.A.112A Başvuru için Uygunluk	48
21.A.112B Kabiliyet Gösterimi	48
21.A.113 İlave Tip Sertifikası İçin Başvuru	48
21.A.115 İlave Tip Sertifikası Olarak Büyük Değişikliklerin Onayı İçin Gereksinimler	48
21.A.116 Devredilebilirlik	49
21.A.117 İlave Tip Sertifikası Kapsamındaki Bir Ürünün Etkilenen Kısımına Gelen Değişiklikler	49
21.A.118A Yükümlülükler ve TPA İşaretlemesi	49
21.A.118B Süre ve Sürekli Geçerlilik	50
21.A.120B Operasyonel Uygunluk Verisinin Hazır ve Erişilebilir Olması	50
ALTBÖLÜM F – ÜRETİM ORGANİZASYON ONAYI OLMADAN ÜRETİM	51
21.A.121 Kapsam	51
21.A.122 Başvuru için Uygunluk	51
21.A.124 Başvuru	51
21.A.124A Uyum Gösterim Yöntemi	51
21.A.125A Mutabakat Mektubunun Yayımlanması	52
21.A.125B Bulgular ve Tespitler	52
21.A.125C Süre ve Geçerliliğin Devamı	53
21.A.126 Üretim Muayene Sistemi	53
21.A.127 Testler: Hava Aracı	54
21.A.128 Testler: Motorlar, Pervaneler, Kontrol ve İzleme İstasyonları (CMU)	54
21.A.129 Üreticinin Yükümlülükleri	54
21.A.130 Uygunluk Beyanı	55
ALTBÖLÜM G – ÜRETİM ORGANİZASYONU ONAYI	56
21.A.131 Kapsam	56
21.A.133 Başvuru için Uygunluk	56
21.A.134 Başvuru	56
21.A.134A Uyum Gösterim Yöntemleri	56

21.A.135 Üretim Organizasyon Onayı Yayınlanması	56
21.A.139 Üretim Yönetim Sistemi	57
21.A.139A Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi	58
21.A.143 Üretim Organizasyonu El Kitabı	58
21.A.145 Kaynaklar	59
21.A.147 Üretim Yönetim Sistemindeki Değişiklikler	60
21.A.148 Yer Değişiklikleri	60
21.A.149 Devredilebilirlik	60
21.A.151 Onay Şartları	60
21.A.153 Onay Şartlarında Değişiklikler	60
21.A.158 Bulgular ve Gözlemler	61
21.A.159 Süre ve Sürekli Geçerlilik	62
21.A.163 İmtiyazlar	62
21.A.165 Belge Sahibinin Yükümlülükleri	63
ALTBÖLÜM H – UÇUŞA ELVERİŞLİLİK SERTİFİKALARI VE TAHDİTLİ UÇUŞA ELVERİŞLİLİK SERTİFİKALARI	64
21.A.171 Kapsam	64
21.A.172 Başvuru İçin Uygunluk	64
21.A.172A Hava Aracı Tip Kabulü	64
21.A.173 Sınıflandırma	65
21.A.174 Başvuru	66
21.A.175 Dil	67
21.A.177 Ekleme veya Değişiklik	67
21.A.179 Devredilebilirlik ve Yeniden Yayınlama	67
21.A.181 Süre ve Sürekli Geçerlilik	67
21.A.182 Hava Aracı Tanımlama	67
ALTBÖLÜM I – GÜRÜLTÜ SERTİFİKALARI	68
21.A.201 Kapsam	68
21.A.203 Başvuru için Uygunluk	68
21.A.204 Başvuru	68
21.A.207 Ekleme veya Değişiklik	68
21.A.209 Devredilebilirlik ve Yeniden Yayınlama	68
21.A.211 Süre ve Sürekli Geçerlilik	68
ALTBÖLÜM J – TASARIM ORGANİZASYON ONAYI	70
21.A.231 Kapsam	70
21.A.233 Başvuru için Uygunluk	70
21.A.234 Başvuru	70
21.A.235 Tasarım Organizasyon Onayı Yayınlanması	70

21.A.239 Tasarım Yönetim Sistemi	70
21.A.239A Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi	71
21.A.243 El Kitabı	71
21.A.245 Kaynaklar	72
21.A.247 Tasarım Yönetim Sisteminde Değişiklikler	73
21.A.249 Devredilebilirlik	73
21.A.251 Onay Koşulları	73
21.A.253 Onay Şartlarındaki Değişiklikler	73
21.A.258 Bulgular ve Gözlemler	73
21.A.259 Süre ve Sürekli Geçerlilik	74
21.A.263 İmtiyazlar	75
21.A.265 Belge Sahibinin Yükümlülükleri	75
ALTBÖLÜM K – PARÇALAR, CİHAZLAR, KONTROL VE İZLEME İSTASYONU (CMU) KOMPONENTLERİ	77
21.A.301 Kapsam	77
21.A.303 Uygulanabilir Gereksinimler ile Uyum	77
21.A.305 Parça, Teçhizat, Kontrol ve İzleme İstasyonu (CMU) Komponentleri Onayı	77
21.A.307 Parçalar ve Teçhizatların Takılmasının Uygunluğu	77
21.A.308 Bir Komponentin Kontrol ve İzleme İstasyonuna (CMU) Takılmaya Uygunluğu	78
ALTBÖLÜM L – UYGULANABİLİR DEĞİL	79
ALTBÖLÜM M – TAMİRLER	79
21.A.431A Kapsam	79
21.A.431B Standart Tamirler	79
21.A.432A Başvuru İçin Uygunluk	79
21.A.432B Kabiliyet Gösterimi	79
21.A.432C Tamir Tasarım Onayı Başvurusu	80
21.A.433 Tamir Tasarımı Onayı İçin Gereksinimler	80
21.A.435 Tamirlerin Tasarımlarının Sınıflandırılması ve Onayı	81
21.A.439 Tamir Parçalarının Üretimi	81
21.A.441 Tamirin Uygulanması	81
21.A.443 Sınırlamalar	81
21.A.445 Tamir Edilmemiş Hasarlar	81
21.A.451 Yükümlülükler ve TPA İşaretlemesi	82
ALTBÖLÜM N – UYGULANABİLİR DEĞİL	83
ALTBÖLÜM O – TÜRK TEKNİK STANDART USULLERİ TR-TSO	83
21.A.601 Kapsam	83
21.A.602A Başvuru İçin Uygunluk	83
21.A.602B Kabiliyet Gösterimi	83

21.A.603 Başvuru.....	83
21.A.604 Yardımcı Güç Ünitesi (APU) İçin TR-TSO Yetkilendirmesi	83
21.A.605 Veri Gereksinimleri	84
21.A.606 TR-TSO Yetkilendirmesinin Yayımlanması İçin Gereksinimler	84
21.A.607 TR-TSO Yetkilendirmesi İmtiyazları	84
21.A.608 Tasarım ve Performans Beyanı (TPB)	84
21.A.609 TR-TSO Yetkilendirmesi Sahiplerinin Yükümlülükleri	85
21.A.610 Sapma Onayı.....	85
21.A.611 Tasarım Değişiklikleri	85
21.A.619 Süre ve Sürekli Geçerlilik	86
21.A.621 Devredilebilirlik.....	86
ALTBÖLÜM P – ÖZEL UÇUŞ İZİNİ	87
21.A.701 Kapsam.....	87
21.A.703 Başvuru İçin Uygunluk.....	88
21.A.707 Özel Uçuş İzni İçin Başvuru	88
21.A.708 Uçuş Koşulları.....	88
21.A.709 Uçuş Koşullarının Onayı İçin Başvuru	89
21.A.710 Uçuş Koşullarının Onayı.....	89
21.A.711 Özel Uçuş İzninin Yayımlanması	89
21.A.713 Değişiklikler.....	90
21.A.715 Dil.....	90
21.A.719 Devredilebilirlik.....	90
21.A.720 Özel Uçuş İznine Tabi Hava Araçlarının İthal ve İhracı	90
21.A.723 Süre ve Sürekli Geçerlilik	91
21.A.725 Özel Uçuş İzninin Yenilenmesi	91
21.A.727 Özel Uçuş İzni Belge Sahibinin Yükümlülükleri	91
ALTBÖLÜM Q – ÜRÜNLERİN, PARÇALARIN, CİHAZLARIN, KONTROL VE İZLEME İSTASYONLARININ (CMU) ve KOMPONENTLERİNİN TANIMLANMASI	92
21.A.801 Ürünlerin, Kontrol ve İzleme İstasyonlarının (CMU) Tanımlanması	92
21.A.803 Tanımlama Verilerinin Muhafazası	92
21.A.804 Parçaların, Teçhizatların, Kontrol ve İzleme İstasyonu (CMU) Komponentlerinin Tanımlanması	93
21.A.805 Kritik Parçaların Tanımlanması.....	93
21.A.807 TR-TSO Elemanlarının Tanımlanması	93
BÖLÜM B – GENEL MÜDÜRLÜK DÜZENLEMELERİ	95
21.B.20 Bir Emniyet Problemine Derhal Reaksiyon Gösterilmesi.....	95
21.B.25 Genel Müdürlük için Organizasyonel Gereklilikler	95
21.B.30 Belgelendirilmiş Prosedürler	95

21.B.55 Kayıt Saklama.....	95
21.B.60 Uçuşa Elverişlilik Direktifleri	95
21.B.70 Sertifikasyon Şartnameleri	96
21.B.75 Özel Koşullar	97
21.B.80 Tip Sertifikası veya Tahditli Tip Sertifikası İçin Tip Sertifikasyon Temeli	97
21.B.82 Bir Hava Aracı Tip Sertifikası ya da Tahditli Tip Sertifikası için Operasyonel Uygunluk Verileri Sertifikasyon Temeli	98
21.B.85 Tip Sertifikası ya da Tahditli Tip Sertifikası için Uygulanabilir Çevresel Koruma Gereksinimlerinin Belirlenmesi	98
21.B.100 Genel Müdürlüğün Dahil Olma Seviyesi	98
21.B.103 Tip Sertifikası ya da Tahditli Tip Sertifikasının Yayınlanması.....	99
21.B.103A Tip Sertifikası ya da Tahditli Tip Sertifikasının Askıya Alınması ya da İptali.....	99
21.B.105 Tip Sertifikasına İlişkin Büyük Bir Değişiklik İçin Tip Sertifikası Temeli, Çevresel Koruma Gereklere ve Operasyonel Uygunluk Verisi Sertifikasyon Temeli	100
21.B.107 Tip Sertifikasında Değişiklik Onayının Yayınlanması.....	100
21.B.109 İlave Tip Sertifikası İçin Tip Sertifikası Temeli, Çevresel Koruma Gereklere ve Operasyonel Uygunluk Verisi Sertifikasyon Temeli	101
21.B.111 İlave Tip Sertifikasının Yayınlanması.....	101
21.B.111A İlave Tip Sertifikası ve Büyük Tamir Onayı Sorumlulukları	101
21.B.120 Altbölüm F Kapsamındaki Yetkinin Verilmesi ve Gözetimi.....	102
21.B.220 Altbölüm G Kapsamındaki Yetkinin Verilmesi ve Gözetimi	102
21.B.320 Altbölüm H Kapsamında Uçuşa Elverişlilik Sertifikası ya da Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikası Verilmesi.....	102
21.B.325 Uçuşa Elverişlilik Sertifikası Yayınlanması.....	103
21.B.326 Uçuşa Elverişlilik Sertifikası.....	103
21.B.327 Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikası	104
21.B.330 Uçuşa Elverişlilik Sertifikası ve Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikasının Askıya Alınması ve İptali	104
21.B.420 Altbölüm I Kapsamında Gürültü Sertifikası Verilmesi	104
21.B.425 Gürültü Sertifikasının Yayınlanması	105
21.B.430 Organizasyonlara Yetkinin Verilmesi ve Gözetimi.....	105
21.B.431 Gözetim İlkeleri	105
21.B.432 Gözetim Programı	106
21.B.433 Bulgular ve Düzeltici Faaliyetler; Gözlemler	107
21.B.435 Tasarım/Üretim Yönetim Sistemindeki Değişiklikler.....	108
21.B.450 Tamir Tasarımı Onayı İçin Tip Sertifikası Temeli Değişiklikleri.....	108
21.B.453 Tamir Tasarım Onayının Yayınlanması	109
21.B.480 TR-TSO Yetkilendirmesinin Yayınlanması	109
21.B.520 Altbölüm P Kapsamında Özel Uçuş İzni Verilmesi.....	109

21.B.525 Özel Uçuş İzininin Yayınlanması	110
21.B.530 Özel Uçuş İzininin İptali	110
EK.1b – PART–21L	111
BÖLÜM A – TEKNİK GEREKSİNİMLER	111
ALTBÖLÜM A – GENEL HÜKÜMLER	111
21L.A.1 Kapsam	111
21L.A.2 Başvuru Sahibi veya Sertifika Sahibi ya da Tasarım Uyum Beyanında Bulunan Beyan Sahibi Dışında Bir Kişi Tarafından Gerçekleştirilen Yükümlülükler ve Eylemler	111
21L.A.3 Raporlama Sistemi	111
21L.A.4 Uçuşa Elverişlilik Direktifleri	113
21L.A.5 Tasarım ve Üretim Arasında İş Birliği	113
21L.A.6 İşaretleme	113
21L.A.7 Kayıt Saklama	113
21L.A.8 El Kitapları	114
21L.A.9 Sürekli Uçuşa Elverişlilik Talimatları	114
21L.A.10 Erişim ve İnceleme	114
21L.A.11 Bulgu ve Gözlemler	115
21L.A.12 Uyum Gösterim Yöntemi	115
ALTBÖLÜM B – TİP SERTİFİKALARI	116
21L.A.21 Kapsam	116
21L.A.22 Başvuru İçin Uygunluk	116
21L.A.23 Tasarım Kabiliyeti Gösterimi	116
21L.A.24 Tip Sertifikasına Başvuru	116
21L.A.25 Uyum Gösterimi	117
21L.A.26 Tip Tasarımı	118
21L.A.27 Tip Sertifikası Yayınlanması	118
21L.A.28 Belge Sahibinin Yükümlülükleri	118
21L.A.29 Devredilebilirlik	118
21L.A.30 Tip Sertifikasının Sürekli Geçerliliği	119
ALTBÖLÜM C – HAVAARACI TASARIM UYUM BEYANLARI	120
21L.A.41 Kapsam	120
21L.A.42 Başvuru İçin Uygunluk	120
21L.A.43 Tasarım Uyum Beyanı	120
21L.A.44 Tasarım Uyum Beyanı İçin Uyumluluk Faaliyetleri	121
21L.A.45 Tasarım Uyum Beyanlarına Tabi Hava Taşıtları İçin Uygulanabilir Ayrıntılı Teknik Şartnameler ve Çevresel Koruma Gereksinimleri	122
21L.A.46 Hava Aracı Tasarım Verisi	122
21L.A.47 Tasarım Uyum Beyanı Sahibinin Yükümlülükleri	122

21L.A.48 Hava Aracı Tasarım Uyum Beyanı Devredilemezliği	123
ALTBÖLÜM D – TİP SERTİFİKALARINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER.....	124
21L.A.61 Kapsam.....	124
21L.A.62 Standart Değişiklikler	124
21L.A.63 Tip Tasarımındaki Değişikliklerin Sınıflandırılması	124
21L.A.64 Başvuru İçin Uygunluk.....	124
21L.A.65 Tip Tasarımında Değişiklik Başvurusu	124
21L.A.66 Uyum Gösterimi	125
21L.A.67 Tip Sertifikasında Küçük Değişiklik Onayı İçin Gereksinimler	125
21L.A.68 Tip Sertifikasında Büyük Değişiklik Onayı İçin Gereksinimler	126
21L.A.69 İmtiyaz Kapsamında Tip Sertifikasında Yapılan Değişikliğin Onayı	126
21L.A.70 Tip Sertifikasında Küçük Değişiklikler İçin Yükümlülükler	126
ALTBÖLÜM E – İLAVE TİP SERTİFİKASI	127
21L.A.81 Kapsam.....	127
21L.A.82 Başvuru İçin Uygunluk.....	127
21L.A.83 Tasarım Kabiliyetinin Gösterimi	127
21L.A.84 İlave Tip Sertifikası İçin Başvuru	127
21L.A.85 Uyum Gösterimi	127
21L.A.86 İlave Tip Sertifikası Onayı İçin Gereksinimler	128
21L.A.87 İmtiyaz Kapsamında İlave Tip Sertifikası Onayı	128
21L.A.88 İlave Tip Sertifikası Sahibinin Yükümlülükleri	129
21L.A.89 İlave Tip Sertifikasının Devredilebilirliği	129
21L.A.90 İlave Tip Sertifikasının Sürekli Geçerliliği	129
21L.A.91 İlave Tip Sertifikası Kapsamındaki Ürünün Bir Parçasında Yapılan Değişiklikler	129
ALTBÖLÜM F – TASARIM UYUMUNUN BEYAN EDİLDİĞİ HAVA ARAÇLARINDAKİ DEĞİŞİKLİKLER	130
21L.A.101 Kapsam.....	130
21L.A.102 Standart Değişiklikler	130
21L.A.103 Tasarım Uyumu Beyan Edilmiş Hava Aracı Tasarımındaki Değişikliklerin Sınıflandırılması ...	130
21L.A.104 Uygunluk	130
21L.A.105 Küçük Değişiklikler İçin Tasarım Uyum Beyanı	131
21L.A.106 Küçük Değişiklik Uyum Beyanı Sahibinin Yükümlülükleri.....	131
21L.A.107 Büyük Değişiklik İçin Tasarım Uyum Beyanı	131
21L.A.108 Büyük Değişikliğin Uyum Beyanına Yönelik Uyum Faaliyetleri	133
ALTBÖLÜM G – BEYAN EDİLEN ÜRETİM ORGANİZASYONU ONAYI.....	134
21L.A.121 Kapsam.....	134
21L.A.122 Uygunluk	134
21L.A.123 Üretim Kabiliyet Beyanı	134

21L.A.124 Üretim Yönetim Sistemi	135
21L.A.125 Beyan Edilen Üretim Organizasyonunun Kaynakları	136
21L.A.126 İşin Kapsamı	137
21L.A.127 Beyan Edilen Üretim Organizasyonunun Yükümlülükleri	137
21L.A.128 Değişikliklerin ve Faaliyetlerin Durdurulmasının Bildirilmesi	138
ALTBÖLÜM H – UÇUŞA ELVERİŞLİLİK SERTİFİKALARI VE TAHDİTLİ UÇUŞA ELVERİŞLİLİK SERTİFİKALARI	139
21L.A.141 Kapsam.....	139
21L.A.142 Uygunluk	139
21L.A.143 Uçuşa Elverişlilik veya Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikası Başvurusu.....	139
21L.A.144 Uçuşa Elverişlilik Sertifikası veya Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikası Başvurusunda Bulunan Kişinin Sorumlulukları.....	140
21L.A.145 Uçuşa Elverişlilik Sertifikası ve Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikasının Devri ve Yeniden Düzenlenmesi.....	140
21L.A.146 Uçuşa Elverişlilik Sertifikası ve Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikasının Sürekli Geçerliliği	140
ALTBÖLÜM I – GÜRÜLTÜ SERTİFİKALARI VE TAHDİTLİ GÜRÜLTÜ SERTİFİKALARI	142
21L.A.161 Kapsam.....	142
21L.A.162 Başvuru İçin Uygunluk.....	142
21L.A.163 Başvuru.....	142
21L.A.164 Gürültü Sertifikalarının ve Tahditli Gürültü Sertifikalarının Devredilebilirliği ve Yeniden Düzenlenmesi.....	143
21L.A.165 Gürültü Sertifikasının ve Tahditli Gürültü Sertifikasının Geçerliliğinin Devam Etmesi	143
ALTBÖLÜM J – BEYAN EDİLEN TASARIM ORGANİZASYONU	144
21L.A.171 Kapsam.....	144
21L.A.172 Başvuru İçin Uygunluk.....	144
21L.A.173 Tasarım Kabiliyet Beyanı	144
21L.A.174 Tasarım Yönetim Sistemi	144
21L.A.175 Beyan Edilen Tasarım Organizasyonunun Kaynakları	145
21L.A.176 İşin Kapsamı	146
21L.A.177 Beyan Edilen Tasarım Organizasyonunun Yükümlülükleri	146
21L.A.178 Değişikliklerin ve Faaliyetlerin Durdurulmasının Bildirilmesi	146
ALTBÖLÜM K – PARÇALAR	147
21L.A.191 Kapsam.....	147
21L.A.192 Uyum Gösterimi.....	147
21L.A.193 Parçaların Takılmak için Servise Verilmesi	147
ALTBÖLÜM M – TİP SERTİFİKALI ÜRÜNLERDE TAMİR TASARIMI	149
21L.A.201 Kapsam.....	149
21L.A.202 Standart Tamirler	149

21L.A.203 Tip Sertifikalı Ürünlerde Tamir Tasarımı Sınıflandırması	149
21L.A.204 Başvuru İçin Uygunluk.....	149
21L.A.205 Tip Sertifikalı Ürünlerde Tamir Tasarım Onay Başvurusu	149
21L.A.206 Uyum Gösterimi	150
21L.A.207 Küçük Tamir Tasarımı İçin Onay Gereksinimleri	151
21L.A.208 Büyük Tamir Tasarımı İçin Onay Gereksinimleri	151
21L.A.209 Bir Tamir Tasarımının İmtiyaz Kapsamında Onaylanması	151
21L.A.210. Tamir Tasarımı Onayı Sahibinin Yükümlülükleri.....	152
21L.A.211. Tamir Edilmemiş Hasarlar	152
ALTBÖLÜM N – TASARIM UYUMU BEYAN EDİLEN HAVA ARAÇLARINDAKİ TAMİRLERİN TASARIMI..	153
21L.A.221 Kapsam.....	153
21L.A.222 Standart Tamirler	153
21L.A.223 Tasarım Uyum Beyan Edilen Bir Hava Aracı İçin Tamir Tasarımlarının Sınıflandırılması	153
21L.A.224 Başvuru İçin Uygunluk.....	153
21L.A.225 Küçük Tamir Tasarımları İçin Tasarım Uyum Beyanı	154
21L.A.226 Büyük Tamir Tasarımlarının Tasarım Uyum Beyanı	154
21L.A.227 Büyük Tamir Tasarımının Uyumluluğunu Beyan Etmeye Yönelik Uyumluluk Faaliyetleri	155
21L.A.228 Bir Tamir Tasarımının Tasarım Uyguluk Beyanının Beyan Edeninin Yükümlülükleri	155
21L.A.229 Tamir Edilmemiş Hasar.....	156
ALTBÖLÜM P – ÖZEL UÇUŞ İZİNİ	157
21L.A.241 Uçuş İzni ve Uçuş Koşulları.....	157
ALTBÖLÜM Q- ÜRÜN, PARÇA VE CİHAZIN TANIMLANMASI	158
21L.A.251 Kapsam.....	158
21L.A.252 İşaretleme Bilgilerinin Tasarımı	158
21L.A.253 Ürünlerin Tanımlanması	158
21L.A.254 Tanımlama Verilerinin Muhafazası	159
21L.A.255 Parçaların Tanımlanması.....	159
ALTBÖLÜM R- HAVA ARAÇLARI İÇİN UYUM BEYANI VE TASARIMA UYUM BEYANINA UYGUN MOTORLAR VE PERVANELER VEYA BUNLARIN PARÇALARI İÇİN YAYIMLANAN ONAYLI ÇIKIŞ SERTİFİKASI	160
21L.A.271 Kapsam.....	160
21L.A.272 Uygunluk	160
21L.A.273 Üretim Kontrol Sistemi.....	160
21L.A.274 Uygunluk Beyanının (SHGM FORM 52B) ve Onaylı Çıkış Sertifikasının (SHGM FORM 1) Düzenlenmesi.....	161
21L.A.275 Uygunluk Beyanı (SHGM FORM 52B) veya Onaylı Çıkış Sertifikası Düzenleyen Gerçek veya Tüzel Kişinin Yükümlülükleri	161
BÖLÜM B – GENEL MÜDÜRLÜK DÜZENLEMELERİ	162

21L.B.15 Bir Emniyet Problemine Derhal Reaksiyon Gösterilmesi.....	162
21L.B.20 Kayıt Saklama.....	162
21L.B.21 Bulgular ve Tespitler	162
21L.B.22 Yaptırımlar.....	163
21L.B.23 Uçuşa Elverişlilik Direktifleri	164
21L.B.24 Uyum Gösterim Yöntemleri	164
21L.B.41 Sertifikasyon Şartnameleri	164
21L.B.42 Tip Sertifikası Başvurularının İlk İncelenmesi	165
21L.B.43 Tip Sertifikası İçin Tip Sertifikasyon Temeli.....	165
21L.B.44 Özel Koşullar	165
21L.B.45 Tip Sertifikası İçin Uygulanabilir Çevresel Koruma Gereksinimlerinin Belirlenmesi	165
21L.B.46 Tip Sertifikası Başvurularının İncelenmesi.....	165
21L.B.47 Tip Sertifikasının Yayınlanması	166
21L.B.48 Tip Sertifikası Yayınlanmış Ürünlerin Sürekli Uçuşa Elverişlilik Gözetimi	167
21L.B.49 Tip Sertifikasının Devri	167
21L.B.61 Ürün Tasarımına Uyum Beyanları İçin Ayrıntılı Teknik Şartnameler ve Uygulanabilir Çevresel Koruma Gereklilikleri	167
21L.B.62 Ürün Tasarımına Uyum Beyanları İçin İlk Gözetim İncelemesi	167
21L.B.63 Tasarım Uyum Beyanının Tescil Edilmesi	168
21L.B.64 Tasarım Uygunluğu Beyan Edilmiş Hava Araçlarına İlişkin Sürekli Uçuşa Elverişlilik Gözetimi	168
21L.B.81 Tip Sertifikasında Yapılacak Büyük Değişiklik İçin Tip Sertifikasyon Temeli ve Uygulanabilir Çevresel Koruma Gereklilikleri.....	168
21L.B.82 Tip Sertifikasına Yönelik Minör Değişiklik Onayının İncelenmesi ve Yayınlanması	168
21L.B.83 Tip Sertifikasındaki Büyük Değişiklik Başvurularının İncelenmesi	169
21L.B.84 Tip Sertifikasındaki Büyük Değişiklik Onayının Yayınlanması	169
21L.B.101 İlave Tip Sertifikası İçin Tip Sertifikasyon Temeli ve Uygulanabilir Çevresel Koruma Gereksinimleri	170
21L.B.102 İlave Tip Sertifikası Başvurularının İncelenmesi	170
21L.B.103 İlave Tip Sertifikası Yayınlanması	171
21L.B.121 Tasarım Uyum Beyan Edilmiş Hava Aracının Tasarımında Yapılan Büyük Değişikliğe İlişkin Tasarım Uyum Beyanının Başvurusunun İncelenmesi.....	171
21L.B.122 Uçak Tasarımına İlişkin Büyük Bir Değişiklik İçin Tasarım Uyum Beyanının Kayda Alınması	172
21L.B.123 Tasarım Uygunluğunun Beyan Edildiği Değiştirilmiş Bir Hava Aracının Sürekli Uçuşa Elverişlilik Gözetimi	172
21L.B.141 Beyan Edilen Üretim Organizasyonu İlk Gözetim İncelemesi	172
21L.B.142 Üretim Kabiliyet Beyanının Tescili	172
21L.B.143 Beyan Edilen Üretim Organizasyonu Gözetimi.....	173
21L.B.146 Üretim Kabiliyet Beyanı Değişiklikleri.....	173

21L.B.162 Uçuşa Elverişlilik Sertifikasının veya Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikasının Yayınlanması veya Değişikliği.....	173
21L.B.172 Gürültü Sertifikasının Yayınlanması veya Değişikliği.....	174
21L.B.181 Beyan Edilen Tasarım Organizasyonu İlk Gözetim İncelemesi.....	174
21L.B.182 Tasarım Kabiliyeti Beyanının Kayda Alınması.....	175
21L.B.183 Beyan Edilen Tasarım Organizasyonu Gözetimi.....	175
21L.B.186 Tasarım Kabiliyeti Beyanı Değişiklikleri.....	175
21L.B.201 Tamir Tasarım Onayı İçin Tip Sertifikasyon Temeli ve Uygulanabilir Çevresel Koruma Gereklilikleri.....	175
21L.B.202 Minör Bir Tamir Tasarımının İncelenmesi ve Onayının Verilmesi.....	175
21L.B.203 Büyük Tamir Tasarımının Onaylanmasına Yönelik Başvuruların İncelenmesi.....	176
21L.B.204 Büyük Tamir Tasarımı Onayının Yayınlanması.....	176
21L.B.221 Bir Hava Aracı İçin Tasarım Uyumu Beyan Edilmiş Olması Durumunda, Söz Konusu Hava Aracına Yönelik Bir Majör Tamir Tasarımının Tasarım Uyumu Beyanına İlişkin İlk Gözetim İncelemesi.....	177
21L.B.222 Tasarım Uyumu Beyan Edilmiş Bir Hava Aracı İçin Majör Tamir Tasarımına İlişkin Bir Tasarım Uyumu Beyanının Kaydı.....	177
21L.B.242 Uçuş Koşullarının Yayınlanmasından Önce Yapılan İncelemeler.....	178
21L.B.251 Tasarım Uyumu Beyanına Uyumlu Hava Araçları İçin Uygunluk Beyanı ve Motorlar, Pervaneler ve Bunların Parçaları İçin Onaylı Çıkış Sertifikalarının (SHGM Form 1) Gözetimi.....	178
21L.B.252 Tasarım Uyumu Beyanına Uyumlu Hava Araçları İçin Uygunluk Beyanı ve Motorlar, Pervaneler ve Bunların Parçaları İçin Onaylı Çıkış Sertifikalarının (SHGM Form 1) Gözetim Programı.....	178
EK.2 – SERTİFİKA VE FORMLAR.....	180
BÖLÜM A – SERTİFİKA VE FORM LİSTESİ.....	180
BÖLÜM B – SERTİFİKA VE FORM REHBERİ.....	181
1. Onaylı Çıkış Sertifikası (SHGM Form 1).....	181
2. Hava Aracı/İnsansız Hava Aracı (İHA/UA) Uygunluk Beyanı (SHGM Form 52).....	186
EK.3 – UÇUŞA ELVERİŞLİLİK İÇİN TEMEL GEREKSİNİMLER.....	189
EK.4 – ÜRÜNLERLE İLGİLİ ÇEVRESEL KORUMA GEREKLİLİKLERİNE UYUM GÖSTERME İÇİN TEMEL GEREKSİNİMLER.....	193
EK.5 – UÇUŞ TEST KATEGORİLERİ VE İLGİLİ UÇUŞ TEST EKİBİ NİTELİKLERİ.....	195
EK.6 – İNSANSIZ HAVA ARACI SİSTEMLERİ (İHAS/UAS) İÇİN TEMEL GEREKSİNİMLER.....	199

EK.1 – PART–21**BÖLÜM A – TEKNİK GEREKSİNİMLER****ALTBÖLÜM A – GENEL HÜKÜMLER****21.A.1 Kapsam**

Bu Talimat, SHY-21 Yönetmeliğine uygun olarak yayımlanmış veya yayımlanacak olan herhangi bir sertifika için başvuru ve sertifika sahibinin hak ve yükümlülüklerini düzenleyen genel hükümleri ortaya koyar.

21.A.2 Sertifika Başvuru Sahibi veya Sertifika Sahibi Dışında Bir Kişi Tarafından Yükümlülüklerin Üstlenilmesi

Bu Bölüm kapsamında bir ürün, parça, teçhizat, kontrol ve izleme istasyonu (CMU) veya CMU komponenti için sertifika başvurusunda bulunan ya da sertifika sahibi olan kişinin yerine getirmesi gereken işlemler ve yükümlülükler, bu kişi adına başka herhangi bir gerçek veya tüzel kişi tarafından yerine getirilebilir; ancak bunun için sertifika başvurusu sahibi veya sertifika sahibi, söz konusu diğer kişiyle yapılmış bir anlaşma bulunduğunu ve bu anlaşma ile sertifika sahibinin yükümlülüklerinin doğru şekilde yerine getirildiğini ve getirileceğini gösterebilmelidir.

21.A.3A Raporlama Sistemi

a) SHT-OLAY Talimatı düzenlemelerine aykırı olmaksızın, bu Talimat kapsamında yayımlanmış kabul edilen bir tip sertifikası, tahditli tip sertifikası, ilave tip sertifikası, TR-TSO yetkilendirmesi, büyük tamir tasarım onayı veya diğer ilgili herhangi bir onay için başvuruda bulunmuş ya da bu onaylara sahip olan tüm gerçek veya tüzel kişiler aşağıdakileri yerine getirir:

1. olumsuz eğilimlerin tespit edilmesi veya eksikliklerin ele alınması ve ayrıca 3'üncü paragraf uyarınca raporlanması zorunlu olan olaylar ile gönüllü olarak raporlanan olayları ayırt etmek amacıyla, olay raporlarının toplanması, incelenmesi ve analiz edilmesine yönelik bir sistem kurmak ve sürdürmek. Organizasyonun ana merkezi üçüncü bir ülkede bulunuyorsa, bu sistem; SHT-OLAY Talimatı ve onun uygulama düzenlemeleri ile SHY-21 Yönetmeliği ve buna ilişkin uygulama düzenlemeleri kapsamındaki gereklilikleri karşılayacak şekilde tek bir sistem olarak tesis edilebilir. Raporlama sistemi şunları içerir:

(i) tip sertifikası, tahditli tip sertifikası, ilave tip sertifikası, TR-TSO yetkilendirmesi, büyük tamir tasarım onayı veya bu Talimat kapsamında yayımlanmış kabul edilen diğer onaylar kapsamındaki ürün, parça, teçhizat, İHAS/UAS, kontrol ve izleme istasyonu (CMU) veya CMU komponentinin sürekli uçuşa elverişliliğini olumsuz etkileyen veya etkileyebilecek arıza, fonksiyon kaybı, kusur veya diğer olaylara ilişkin raporlar ve bilgiler;

(ii) (i) bendine girmeyen hatalar, ramak kalalar ve tehlikeler;

2. 1 numaralı madde uyarınca kurulan sisteme ilişkin bilgiyi ve 1(i) bendinde belirtilen arıza, fonksiyon kaybı, kusur veya diğer olaylara ilişkin raporların nasıl sunulacağına dair bilgiyi; ürün, parça, teçhizat, İHAS/UAS, CMU veya CMU komponentinin bilinen işletmecilerine ve talep edilmesi hâlinde diğer uygulama veya yetkilendirilmiş düzenlemeler kapsamında yetkilendirilmiş herhangi bir kişiye sağlar;

3. tip sertifikası, tahditli tip sertifikası, ilave tip sertifikası, TR-TSO yetkilendirmesi, büyük tamir tasarım onayı kapsamındaki veya bu Talimat kapsamında yayımlanmış kabul edilen diğer onaylara ilişkin bir ürün, parça, teçhizat, İHAS/UAS, CMU veya CMU komponentiyle bağlantılı olduğunu bildiği ve emniyetsiz bir duruma yol açmış veya açma ihtimali bulunan her türlü arıza, fonksiyon kaybı, kusur veya diğer olayı SHGM'ye raporlar.

b) SHT-OLAY Talimatı düzenlemelerine aykırı olmaksızın; bu Talimat Ek-1 Bölüm A Altbölüm G kapsamında bir üretim organizasyonu onay sertifikasına sahip olan veya bunun için başvuruda bulunan ya da Altbölüm F

kapsamında bir ürün, parça, teçhizat, İHAS/UAS, CMU veya CMU komponenti üreten herhangi bir gerçek veya tüzel kişi aşağıdakileri yerine getirir:

1. hatalar, ramak kalalar ve tehlikelere ilişkin raporlar dahil olmak üzere olay raporlarını toplamak ve değerlendirmek; olumsuz eğilimleri belirlemek veya eksiklikleri gidermek ve bu maddenin 2 ve 3 numaralı bentleri uyarınca zorunlu olarak raporlanması gereken olaylarla gönüllü olarak raporlanan olayları ayırt etmek amacıyla bir sistem kurar ve sürdürür. Organizasyonun ana merkezi üçüncü bir ülkede bulunuyorsa, bu sistem; SHT-OLAY Talimatı ve onun uygulama düzenlemeleri ile SHY-21 Yönetmeliği ve buna ilişkin uygulama düzenlemeleri kapsamındaki gereklilikleri karşılayacak şekilde tek bir sistem olarak tesis edilebilir;

2. üretim organizasyonu tarafından teslim yapılmış ürün, parça, teçhizat, İHAS/UAS, CMU veya CMU komponentlerinde daha sonra tespit edilen, uygulanabilir tasarım verisinden olası sapmaların bulunduğu tüm durumları sorumlu tasarım onay sahibine raporlar ve emniyetsiz duruma yol açabilecek sapmaların belirlenebilmesi için tasarım onay sahibi ile birlikte inceleme yürütür;

3. 21.A.3A(b)2 uyarınca tespit edilen ve emniyetsiz bir duruma yol açabilecek sapmaları SHGM'ye raporlar;

4. üretim organizasyonu başka bir üretim organizasyonuna tedarikçi/altyüklenici olarak faaliyet gösteriyorsa; bu organizasyona teslim ettiği ürün, parça, teçhizat, İHAS/UAS, CMU veya CMU komponentlerinde daha sonra tespit edilen, uygulanabilir tasarım verisinden olası sapmaların bulunduğu tüm durumları ayrıca bu organizasyona raporlar.

c) SHT-OLAY talimatı hükümleri ile çelişmemek kaydıyla; (a)(3), (b)(2), (b)(3) ve (b)(4) bentlerine göre raporlama yaparken, raporlamayı yapan kişinin ve raporda atıfta bulunulan kişilerin gizliliğini korumalıdır.

d) SHT-OLAY talimatı hükümleri ile çelişmemek kaydıyla; herhangi bir gerçek veya tüzel kişi Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde (a)(3) ve (b)(3) bentlerine göre raporlama yapmalı ve bu raporları mümkün olan en kısa sürede ve her hâlükârda, istisnai durumlar engellemediği sürece, gerçek veya tüzel kişinin ilgili olayın olası bir emniyetsiz duruma yol açabileceğini belirlemesini müteakip 72 saati aşmayacak şekilde göndermelidir.

e) SHT-OLAY talimatı hükümleri ile çelişmemek kaydıyla; (a)(3) veya (b)(3) bentlerine göre raporlanan bir olayın tasarım veya üretim kusuru sonucu ortaya çıktığı durumda; tip-sertifika, tahditli tip-sertifika, ilave tip-sertifika, büyük tamir tasarım onayı, TR-TSO yetkilendirmesi veya bu Talimat kapsamında yayımlanmış ilgili herhangi bir onay sahibi veya uygun olduğu hallerde üretim organizasyonu kusurun kaynağını incelemeli ve inceleme sonuçları doğrultusunda ilgili kusuru ortadan kaldırmak için yürütmeyi planladığı veya yürütülmesini önerdiği faaliyetleri Genel Müdürlüğe raporlamalıdır.

f) Kusurun giderilmesi için Genel Müdürlüğün bir faaliyet gerektiğini takdir etmesi durumunda; tip-sertifika, tahditli tip-sertifika, ilave tip-sertifika, büyük tamir tasarım onayı, TR-TSO yetkilendirmesi veya bu Talimat kapsamında yayımlanmış ilgili herhangi bir onay sahibi veya uygun olduğu hallerde üretim organizasyonu Genel Müdürlüğün talebi ile ilgili verileri sağlar.

g) (e) ve (f) bentlerinde belirtilen rapor ve veriler, aksi Genel Müdürlükçe uygun değerlendirildiği haller dışında en kısa sürede ve her hâlükârda, gerçek veya tüzel kişinin ilgili olayın olası bir emniyetsiz duruma yol açabileceğini belirlemesini müteakip 3 ayı aşmayacak şekilde gönderilir.

21.A.3B Uçuşa Elverişlilik Direktifleri

a) Bir uçuşa elverişlilik direktifi, SHGM tarafından yayımlanan veya kabul edilen ve bir hava aracında veya bir CMU üzerinde, emniyetin kabul edilebilir seviyeye yeniden getirilmesi için yapılması zorunlu işlemleri emreden belgedir; emniyet seviyesinin, aksi halde hava aracı, İHAS/UAS veya CMU için tehlikeye girebileceğine dair kanıt bulunması durumunda uygulanır.

b) SHGM aşağıdaki durumlarda bir uçuşa elverişlilik direktifi yayımlar:

1. SHGM tarafından, bir hava aracında, bir İHAS/UAS'ta veya bir CMU'da; hava aracında veya bu hava aracına takılı motor, pervane, parça ya da teçhizat kaynaklı bir yetersizlikten veya CMU ya da CMU komponentindeki bir yetersizlikten kaynaklanan emniyetsiz bir durumun mevcut olduğunun belirlenmesi; ve

2. söz konusu durumun diğer hava araçlarında, İHAS/UAS'larda veya CMU'larda da mevcut olmasının veya gelişmesinin muhtemel olması.

c) (b) bendinde belirtilen emniyetsiz durumu gidermek veya bir muayenenin yapılmasını gerektirmek amacıyla SHGM tarafından bir uçuşa elverişlilik direktifi yayımlanması gerektiğinde; tip sertifikası, tahditli tip sertifikası, ilave tip sertifikası, büyük tamir tasarım onayı, TR-TSO yetkilendirmesi veya bu Talimat kapsamında yayımlanmış kabul edilen diğer herhangi bir onay sahibinin:

1. uygun düzeltici faaliyeti veya gerekli muayeneleri —veya her ikisini— önermesi ve bu önerilerin detaylarını SHGM'nin onayına sunması; ve

2. SHGM tarafından 1 numaralı bentte atıf yapılan önerilerin onaylanmasını takiben, ürünün, parçanın, teçhizatın, İHAS/UAS'ın, CMU'nun veya CMU komponentinin bilinen tüm işletmecilerine ya da sahiplerine ve talep edilmesi hâlinde uçuşa elverişlilik direktifine uymakla yükümlü herhangi bir kişiye, uygun açıklayıcı verileri ve uygulama talimatlarını sağlaması gerekir.

d) Bir uçuşa elverişlilik direktifi en az aşağıdaki bilgileri içerir:

1. emniyetsiz durumun tanımlanması;
2. etkilenen hava aracı veya CMU'nun tanımlanması;
3. talep edilen işlemleri;
4. talep edilen işlemler için uyum süresi;
5. uçuşa elverişlilik direktifinin yürürlüğe giriş tarihi.

e) Genel Müdürlük, zorunlu sürekli uçuşa elverişlilik bilgisini (uçuşa elverişlilik direktifleri dâhil) dağıtırken hassas havacılık güvenliği bilgisinin iletilmemesini sağlar. Bu nitelikteki bilgiler, yalnızca Şikago Sözleşmesinin Ek-17'si ve ulusal sivil havacılık güvenliği programı hükümleri çerçevesinde, yetkili mercilere güvenli şekilde iletilir.

21.A.4 Tasarım ve Üretim Arasında Koordinasyon

Her bir tip sertifikası, tahditli tip sertifikası, ilave tip sertifikası, TR-TSO yetkilendirmesi, tip sertifikası değişikliğine dair onay veya tamir tasarımı onay sahibi, üretim organizasyonu ile aşağıda belirtilenleri güvence altına almak üzere gerekli iş birliğini yapmalıdır:

a) 21.A.122, 21.A.130 (b)(3) ve (4), 21.A.133, 21.A.165 (c)(2) ve (3) maddelerinin gerektirdiği tasarım ve üretim arasındaki yeterli seviyede koordinasyonu,

b) ürünün, parçanın, teçhizatın, İHAS/UAS'ın, CMU'nun veya CMU komponentinin sürekli uçuşa elverişliliğinin uygun şekilde desteklenmesi.

21.A.5 Kayıt Saklama

Bir tip-sertifikası, tahditli tip-sertifikası, ilave tip-sertifikası, TR-TSO yetkilendirmesi, değişiklik veya tamir onayı, uçuş izni, üretim organizasyonu onay sertifikası veya bu Talimat kapsamında mutabakat mektubu sahibi veya başvuru yapmış olan tüm gerçek ve tüzel kişiler:

(a) bir ürünü, parçayı, teçhizatı, İHAS/UAS'ı, CMU'yu veya CMU komponentini ya da bunlara ilişkin değişiklik veya tamirleri tasarladıklarında, bir kayıt tutma sistemi oluşturur ve ilgili tasarım bilgisi/verisini muhafaza ederler; söz konusu bilgi/veri, ürünün, parçanın, teçhizatın, İHAS/UAS'ın, CMU'nun veya CMU

komponentinin sürekli uçuşa elverişliliğinin temin edilmesi, operasyonel uygunluk verisinin geçerliliğinin devamı ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uyumun sağlanması için gerekli bilgi/veriyi temin etmek amacıyla SHGM'ye sunulur;

(b) bir ürün, parça, teçhizat, CMU veya CMU komponenti ürettiklerinde, ürünün, parçanın, teçhizatın, CMU'nun veya CMU komponentinin geçerli tasarım verisine uygunluğuna ilişkin üretim sürecinin ayrıntılarını ve iş ortakları ile tedarikçilere getirilen gereklilikleri kayda alırlar ve bu veriyi, ürünün, parçanın, teçhizatın, İHAS/UAS'ın, CMU'nun veya CMU komponentinin sürekli uçuşa elverişliliğinin temini için gerekli bilgiyi sağlamak amacıyla yetkili makamlarına sunarlar;

(c) özel uçuş izinlerine ilişkin olarak:

1. uçuş şartlarını tesis etmek ve gerekçelendirmek üzere oluşturulan dokümanları muhafaza ederler ve bunları, hava aracının, İHAS/UAS'ın ve CMU'nun sürekli uçuşa elverişliliğinin temini için gerekli bilgiyi sağlamak amacıyla SHGM'ye sunarlar;

2. onaylı organizasyonların imtiyazı kapsamında uçuş izni yayımladıklarında, denetim kayıtları ile uçuş şartlarının onayını ve uçuş izninin bizzat yayımlanmasını destekleyen dokümanlar dahil olmak üzere, bununla ilişkili dokümanları muhafaza ederler ve bunları, organizasyonun gözetiminden sorumlu olan SHGM'ye, hava aracının, İHAS/UAS'ın ve CMU'nun sürekli uçuşa elverişliliğinin temini için gerekli bilgiyi sağlamak amacıyla sunarlar.

d) Aşağıdaki fonksiyonlarda görev alan personel ile ilgili olarak, 21.A.139 (c), 21.A.145 (b), 21.A.145 (c), 21.A.239 (c), 21.A.245 (a) veya 21.A.245 (e)(1) bentlerinde belirtilen yetkinlik ve kalifikasyon kayıtlarını saklamalıdır:

- 1) tasarım veya üretim,
- 2) organizasyonun ilgili gereksinimler ile uyumunun bağımsız izlenmesi,
- 3) emniyet yönetimi.

e) aşağıdaki görevleri yürüten personelin varlığı durumunda, söz konusu personelin yetkilendirme kayıtlarını saklamalıdır:

- 1) onaylı organizasyonun, uygun olduğu hallerde, 21.A.163 ve/veya 21.A.263 bentlerine göre imtiyazlarının kullanılması,
- 2) organizasyonun, uygun olduğu hallerde, 21.A.139 (e) ve/veya 21.A.239 (e) bentlerine göre ilgili gereksinimlere uyumunun izlenmesi için bağımsız fonksiyon görevinin icra edilmesi,
- 3) 21.A.239 (d)(2) bendine göre uyum gösterimi için bağımsız doğrulama fonksiyonunun icra edilmesi.

21.A.6 El Kitapları

Tip sertifikası, tahditli tip sertifikası veya ilave tip sertifikası sahibi:

(a) ürün, İHAS/UAS, kontrol ve izleme istasyonu (CMU) veya parça/ekipman için uygulanabilir tip sertifikasyon temeli, uygulanabilir operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve uygulanabilir çevresel koruma gereklilikleri kapsamında gerekli olan tüm el kitaplarının veya el kitaplarındaki varyasyonların ana (master) kopyalarını üretir, muhafaza eder ve günceller; ayrıca, talep edilmesi üzerine SHGM'ye bu el kitaplarının kopyalarını sağlar;

(b) insansız hava araçları için, bir kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) fiziksel bir ortamda kurulmasının gerekli olup olmadığını belirler ve operatöre, kontrol ve izleme istasyonunun kurulumu ile bu kurulumun SHT-CAM hükümlerine uygun şekilde servise verilmesi için gerekli tüm talimatları sağlar.

21.A.7 Sürekli Uçuşa Elverişlilik Talimatları

(a) Tip sertifikası, tahditli tip sertifikası, ilave tip sertifikası, tasarım değişikliği veya tamir tasarım onayı sahibi; SHGM tarafından 21.B.80 maddesi uyarınca tesis edilen ve bildirilen uygulanabilir tip sertifikasyon temeline uyumu gösterirken, hava aracına, İHAS/UAS'a ve kontrol ve izleme istasyonu (CMU) tipine ve bunlarla ilişkili herhangi bir parça veya CMU komponentine ilişkin uçuşa elverişlilik standardının hava aracının veya İHAS/UAS'ın hizmet ömrü boyunca muhafaza edilmesini sağlamak için gerekli talimatları geliştirmeli veya bu talimatlara referans vermelidir.

(b) En az bir takım eksiksiz sürekli uçuşa elverişlilik talimatları, aşağıdaki onayların sahibi tarafından sağlanmalıdır:

1. tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası sahibi tarafından, bir veya daha fazla ürün, İHAS/UAS veya CMU'nun bilinen her bir sahibine; teslimat sırasında veya etkilenen hava aracı için ilk uçuşa elverişlilik sertifikasının ya da tahditli uçuşa elverişlilik sertifikasının yayımlanması sırasında (hangisi daha sonra gerçekleşirse);

2. ilave tip sertifikası veya tasarım değişikliği onayı sahibi tarafından, değişiklikten etkilenen ürünün, İHAS/UAS'ın veya CMU'nun bilinen tüm işletmecilerine; modifiye edilmiş ürünün veya modifiye edilmiş CMU'nun servise verilmesi sırasında;

3. tamir tasarım onayı sahibi tarafından, tamirden etkilenen ürünün veya CMU'nun bilinen tüm işletmecilerine; tamir tasarımının uygulandığı ürünün veya CMU'nun servise verilmesi sırasında; tamir edilmiş ürün, parça, teçhizat, CMU veya CMU komponenti, sürekli uçuşa elverişlilik talimatları tamamlanmadan önce servise verilebilir; ancak bu, sınırlı bir hizmet süresi için ve SHGM ile mutabık kalınarak yapılır.

Bundan sonra, söz konusu tasarım onay sahipleri, bu talimatlara uyması gereken diğer herhangi bir kişiye talep üzerine bu talimatları sunar.

(c) (b) bendinden bir istisna olarak, tip sertifikası sahibi veya tahditli tip sertifikası sahibi; planlı nitelikteki programlı uzun süreli uygulama talimatlarına ilişkin olan sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarının bir kısmının erişilebilirliğini, ürünün veya CMU'nun ya da modifiye edilmiş ürünün veya modifiye edilmiş CMU'nun hizmete girmesinden sonraya erteleyebilir; ancak bu talimatları, ürün veya modifiye edilmiş ürün için bu verinin kullanılmasının gerekli olacağı tarihten önce erişilebilir kılmalıdır.

(d) (b) bendi uyarınca sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarını sağlamakla yükümlü olan tasarım onay sahibi, bu talimatlarda yapılan değişiklikleri de değişiklikten etkilenen ürünün, İHAS/UAS'ın veya CMU'nun bilinen tüm işletmecilerine ve talep edilmesi hâlinde bu değişikliklere uyması gereken diğer herhangi bir kişiye sunar. Bu tasarım onay sahibi, bu bent uyarınca sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarındaki değişikliklerin erişilebilir kılınmasına ilişkin sürecin yeterliliğini, talep edilmesi hâlinde SHGM'ye göstermelidir.

21.A.9 Erişim ve İnceleme

Tip-sertifikası, tahditli tip-sertifikası, ilave tip-sertifikası, TR-TSO yetkilendirmesi, tasarım değişikliği veya tamir onayı, uçuşa elverişlilik sertifikası, gürültü sertifikası, uçuş izni, tasarım organizasyon onayı, üretim organizasyon onayı veya bu Talimat kapsamında yayımlanmış mutabakat mektubu sahibi veya başvuru yapmış olan tüm gerçek ve tüzel kişiler:

a) 2920 sayılı Kanuna, ilgili Yönetmelikler ile buna ilişkin uygulama düzenlemelerinin uygulanabilir gerekliliklerine organizasyonun ilk ve sürekli uyumunu doğrulamak amacıyla, gerekli görüldüğü ölçüde herhangi bir raporu incelemek, herhangi bir denetim yapmak veya herhangi bir uçuş ve yer testini icra etmek ya da bunlara nezaret etmek için, herhangi bir tesise, ürüne, parçaya, teçhizata, kontrol ve izleme istasyonuna (CMU), CMU komponentine, dokümana, kayda, veriye, sürece, prosedüre veya diğer herhangi bir materyale Genel Müdürlüğün erişimini sağlar.

b) Gerçek veya tüzel kişinin ortakları, tedarikçileri ve alt yüklenicileri ile ilgili olarak, Genel Müdürlüğün (a) bendinde anılan erişime sahip olması için gerekli düzenlemeleri yapar.

ALTBÖLÜM B – TİP SERTİFİKALARI VE TAHDİTLİ TİP SERTİFİKALARI**21.A.11 Kapsam**

Bu Altbölüm, ürünler ve kontrol ve izleme istasyonları (CMU) için tip sertifikalarının ve hava araçları için tahditli tip sertifikalarının düzenlenmesine ilişkin usulü belirler ve bu sertifikalar için başvuruda bulunanların ve sertifika sahiplerinin hak ve yükümlülüklerini düzenler.

21.A.13 Başvuru için Uygunluk

21.A.14 maddesine göre kabiliyetlerini göstermiş veya gösterme aşamasında olan, herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, bu Altbölümde konulmuş şartlar altında, tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası için başvuru sahibi olarak uygun kabul edilir.

21.A.14 Kabiliyet Gösterimi

a) Tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası için başvuran başvuru sahibi, kabiliyetini Altbölüm J'ye uygun olarak Genel Müdürlük tarafından yayımlanmış bir tasarım organizasyon onayına sahip olmak suretiyle göstermelidir.

b) (a) bendine istisnai bir durum olarak, aşağıdaki ürünler kapsamında başvuru sahibi, bu kabiliyetin alternatif gösterimi amacıyla bu Talimata uyum için gerekli özel tasarım uygulamaları, kaynakları ve faaliyet sırasını tanımlayan prosedürlerin kullanımı için Genel Müdürlük mutabakatı arayabilir.

- 1) ELA2 sınıf hava aracı,
- 2) ELA2 sınıf hava aracına takılan motor veya pervane,
- 3) Piston motor,
- 4) Sabit veya değişken hatveli pervane.

c) (a) bendine istisnai bir durum olarak, aşağıdaki ürünler kapsamında başvuru sahibi, 21.A.15 (b) bendine göre oluşturacağı sertifikasyon programına Genel Müdürlüğün kabulünü alarak kabiliyet gösterimi yapabilir.

- 1) ELA1 sınıf hava aracı; veya
- 2) ELA1 sınıf hava aracına takılan motor veya pervane.

21.A.15 Başvuru

a) Tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası için başvuru Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır.

b) Bir tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası başvurusu, asgari olarak ürünün, İHAS/UAS'ın veya kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) ön açıklayıcı verilerini ve sertifikasyon talep edilen operasyon türünü içerecektir. Buna ilave olarak, 21.A.20 maddesi uyarınca uyum gösteriminin ortaya konulmasına yönelik bir sertifikasyon programını içerecektir veya ilk başvurudan sonra bu program ile tamamlanacaktır; bu program aşağıdakilerin tümünden oluşur:

1. sertifikaya edilecek tüm konfigürasyonlar dahil olmak üzere tip tasarımının detaylı tanımı;
2. önerilen işletim karakteristikleri ve limitasyonlar;
3. ürünün, İHAS/UAS'ın veya CMU'nun amaçlanan kullanımı ve sertifikasyon talep edilen operasyon türü;
4. 21.B.80, 21.B.82 ve 21.B.85 maddelerinde belirtilen gereklilikler ve seçeneklere uygun şekilde hazırlanmış; başlangıç tip sertifikasyon temeli, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gerekliliklerine ilişkin bir teklif;

5. uyum gösterimi faaliyetleri ve verilerinin anlamlı gruplara ayrıştırılmasına ilişkin bir teklif; buna uyum yöntemine ve ilişkili uyum dokümanlarına ilişkin bir teklif de dahildir;

6. uygunluk gösterim faaliyetleri ve verisi anlamlı gruplarının değerlendirilmesine yönelik bir teklif; bu teklif, tip sertifikası temeline, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline veya çevresel koruma gereklerine ilişkin tespit edilmemiş bir uygunsuzluk bulunma olasılığını ve bu uygunsuzluğun ürünün veya İHAS/UAS'ın emniyeti ya da çevresel uyumluluğu üzerindeki veya kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) emniyeti üzerindeki muhtemel etkisini ele alacaktır. Önerilen değerlendirme, en azından 21.B.100(a) maddesinin 1 ila 4 numaralı bentlerinde belirtilen unsurları dikkate alacaktır. Bu değerlendirmeye dayanarak başvuru, SHGM'nin uygunluk gösterim faaliyetleri ve verisinin doğrulanmasına katılımına ilişkin bir teklif içerecektir;

7. ana kilometre taşlarını içeren bir proje takvimi.

c) Sertifikasyon programının Genel Müdürlüğe ilk defa sunulmasından sonra, değişiklikler (b) bendinin 1-7 alt bentlerine göre sertifikasyon projesini etkiliyor ise sertifikasyon programı başvuru sahibi tarafından güncellenmelidir.

d) Bir hava aracı için tip sertifikası ya da tahditli tip sertifikası başvurusu, ek olarak operasyonel uygunluk verisi onayı için de başvuru içerir ya da söz konusu başvuru, tip sertifikası için yapılacak ilk başvurudan sonra, Genel Müdürlüğün uygun göreceği bir süre içerisinde başvuruya ilave edilir.

e) Büyük bir uçak veya büyük bir helikopter için tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası başvurusu 5 yıl süreyle geçerli olacak; diğer tüm tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası başvuruları 3 yıl süreyle geçerli olacaktır. Ancak başvuru sahibi, başvuru sırasında, ürününün, İHAS/UAS'ın veya kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) uyumu göstermek ve uyumu beyan etmek için daha uzun bir süreye ihtiyaç duyduğunu ortaya koyar ve SHGM'de bu daha uzun süreyi kabul ederse, bu süreler daha uzun olabilir.

f) Bir tip sertifikası veya tahditli tip sertifikasının (e) bendinde de açıklanan zaman sınırlamaları içinde yayımlanmaması veya yayımlanmayacağına açık olduğu durumda, başvuru sahibi aşağıdakileri yapabilir:

1) Yeni bir başvuru yapabilir ve Genel Müdürlük tarafından 21.B.80, 21.B.82 ve 21.B.85 maddelerine göre yeni başvuru tarihinde oluşturulan ve bildirilen tip sertifikasyon temeli, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gereksinimlerini karşılamalıdır; veya

2) Asıl başvuruya uygulanabilir olan (e) bendindeki sürenin uzatılması için başvuru yapabilir ve tip sertifikası veya tahditli tip sertifikasının yayımı için yeni bir tarih önerebilir. Bu durumda başvuru sahibi, başvuru tarihinde seçtiği Genel Müdürlük tarafından 21.B.80, 21.B.82 ve 21.B.85 maddelerine göre başvuru tarihinde oluşturulan ve bildirilen tip sertifikasyon temeli, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gereksinimlerini karşılamalıdır. Ancak, başvuru sahibi tarafından tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası yayımı için önerilecek tarih, yeni büyük uçak veya büyük döner kanatlı hava aracı tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası için beş yıldan fazla, diğer tip sertifikası ve tahditli tip sertifikaları için üç yıldan fazla olamaz. Söz konusu uzatma başvurusu için başlangıç tarihi, Genel Müdürlüğün başvurunun uygunluğunu bu Talimat kapsamında değerlendirerek başvurunun kabul edildiğini başvuru sahibine ilk kez bildirdiği tarih kabul edilir.

21.A.19 Yeni Bir Tip Sertifikası Gerektiren Değişiklikler

Bir üründe değişiklik öneren herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, SHGM'nin; tasarım, güç, itki veya kütledeki değişikliğin, uygulanabilir tip sertifikasyon temeline uyumun esasen tam kapsamlı bir şekilde incelenmesini gerektirecek ölçüde kapsamlı olduğu sonucuna varması hâlinde yeni bir tip sertifikası için başvuruda bulunacaktır.

Bir İHAS/UAS'ta veya bir kontrol ve izleme istasyonunda (CMU) değişiklik öneren herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, SHGM'nin; tasarımdaki değişikliğin, uygulanabilir tip sertifikasyon temeline uyumun esasen tam kapsamlı bir şekilde incelenmesini gerektirecek ölçüde kapsamlı olduğu sonucuna varması hâlinde yeni bir tip sertifikası için başvuruda bulunacaktır.

21.A.20 Tip Sertifikasyon Temeli, Operasyonel Uygunluk Verisi Sertifikasyon Temeli ve Çevresel Koruma Gereksinimleri ile Uyum

- a) Sertifikasyon programının Genel Müdürlük tarafından kabul edilmesini müteakip, 21.B.80, 21.B.82, 21.B.85 maddelerine göre oluşturulan ve Genel Müdürlük tarafından başvuru sahibinin bilgilendirildiği üzere, başvuru sahibi uygulanabilir tip sertifikasyon temeli, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gereksinimlerine uyumu göstermeli ve Genel Müdürlüğe uyumun gösterildiğine dair kanıtları sağlamalıdır.
- b) Başvuru sahibi, uyum gösterim sürecinde 21.A.15 (b)(6) altında belirtilen risk değerlendirmesine veya sertifikasyon programına belirgin etkisi olan her türlü zorluk ve olayı Genel Müdürlüğe bildirmelidir. Aksi durumda, başvuru sahibine önceden 21.B.100 (c) maddesi kapsamında bildirilen Genel Müdürlüğün dahil olma seviyesinde değişiklik gerekmektedir.
- c) Başvuru sahibi sertifikasyon programında belirtildiği üzere uyumun gerekçelerini uyum dokümanları içinde kayıt altına almakla yükümlüdür.
- d) Sertifikasyon programına göre tüm uyum gösteriminin tamamlanması sonrası, 21.A.33 maddesine uygun olarak her türlü test ve incelemeler dahil olmak üzere ve 21.A.35 maddesine göre tüm uçuş testleri dahil olmak üzere; başvuru sahibi şunları beyan etmelidir:
- 1) Genel Müdürlük tarafından sertifikasyon programının kabul edilmesi sonrasında, Genel Müdürlük tarafından oluşturulan ve bildirilen uygulanabilir tip sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gereksinimlerine uyum gösterdiğini,
 - 2) sertifikasyon talep edilen kullanım amaçları bakımından, ürünün, İHAS/UAS'ın veya kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) emniyetsiz olmasına neden olabilecek herhangi bir özellik veya karakteristik tespit edilmediğini.
- e) Başvuru sahibi (d) bendinde bahsi geçen uyum beyanını Genel Müdürlüğe iletmelidir. Başvuru sahibi uygun bir tasarım organizasyon onayına sahip olduğunda, bu Talimatın Altbölüm J hükümlerine göre uyum beyanını yapmalı ve Genel Müdürlüğe iletmelidir.

21.A.21 Tip Sertifikasının Yayınlanması

- (a) Bir ürün, İHAS/UAS veya kontrol ve izleme istasyonu (CMU) tip sertifikası ya da bu Talimatın Ek-3'ünde yer alan temel gereklilikleri karşılamayan bir hava aracı olduğu durumda tahditli tip sertifikası düzenlenebilmesi için, başvuru sahibi aşağıdakileri yerine getirir:
1. 21.A.14 maddesi uyarınca kabiliyetini gösterir;
 2. 21.A.20 maddesi uyarınca uyumu gösterir;
 3. bir hava aracı tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası için, hava aracına takılı ise motorun veya pervanenin ya da her ikisinin:
 - (i) bu Talimat uyarınca düzenlenmiş veya belirlenmiş bir tip sertifikasına sahip olduğunu; veya
 - (ii) insansız hava aracı dışındaki hava araçları için tesis edilen hava aracı tip sertifikasyon temeline veya insansız hava araçları için İHAS/UAS tip sertifikasyon temeline ve hava aracının emniyetli uçuşunu temin etmek için gerekli olarak SHGM tarafından belirlenen ve bildirilen çevresel koruma gerekliliklerine uyumlu olduğunu gösterir;
 4. insansız hava aracı tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası için:
 - (i) 21.B.80 maddesi uyarınca İHAS/UAS tip sertifikasyon temeline uyumu gösterir;
 - (ii) kontrol ve izleme istasyonu (CMU) insansız hava aracından ayrı olarak sertifikalandırılmış ise, CMU'nun bu Talimat uyarınca düzenlenmiş bir tip sertifikasına sahip olduğunu gösterir.

(b) (a)(2) bendine bir istisna olarak, başvuru sahibinin 21.A.20(d) bendinde atıf yapılan beyanda yer alan talebi üzerine; başvuru sahibi, uygulanabilir operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline uyumu henüz göstermeden önce hava aracı tip sertifikasının veya tahditli tip sertifikasının düzenlenmesini talep etme hakkına sahiptir; ancak başvuru sahibi, bu verinin fiilen kullanılacağı tarihten önce söz konusu uyumu göstermelidir.

21.A.31 Tip Tasarımı

(a) Tip tasarım aşağıdakilerden oluşacaktır:

1. uygulanabilir tip sertifikasyon temeline ve çevresel koruma gerekliliklerine uyum gösterdiği ortaya konulan ürünün, İHAS/UAS'ın veya kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) konfigürasyonunu ve tasarım özelliklerini tanımlamak için gerekli çizimler ve spesifikasyonlar ile bu çizim ve spesifikasyonların bir listesi;
2. ürünün ve CMU'nun uygunluğunu temin etmek için gerekli olan; ürünün ve CMU'nun malzemeleri ve prosesleri ile üretim ve montaj yöntemlerine ilişkin bilgi;
3. uygulanabilir sertifikasyon şartnameleri tarafından tanımlandığı şekilde, sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarının onaylı uçuşa elverişlilik limitasyonları bölümü; ve
4. aynı tipteki daha sonraki ürünlerin ve CMU'ların uçuşa elverişliliklerinin ve ilgili olması hâlinde çevresel karakteristiklerinin karşılaştırma yoluyla belirlenmesine imkân veren diğer tüm veriler.

(b) Her tip tasarım yeterli şekilde tanımlanmış olacaktır.

21.A.33 İnceleme ve Testler

a) (Ayrılmıştır)

b) Başvuru sahibi; 21.A.20 maddesinin gerektirdiği uyum gösterim faaliyetleri için her bir teste başlanmadan önce, aşağıdakileri doğrular:

1) Test numunesi için:

- i) Malzeme ve süreçlerin, önerilen tip tasarımındaki şartnamelere uygunluğunu,
- ii) Ürünün parçalarının ve CMU bileşenlerinin, önerilen tip tasarımındaki çizimlere yeterli ölçüde uygunluk gösterdiği, ve
- iii) Üretim süreçleri, imalat ve montajların önerilen tip tasarımında belirtilenlere uygunluğunu ve

2) Testler için kullanılan test ekipmanı ve tüm ölçme ekipmanının test için yeterli olduğunu ve uygun biçimde kalibre edildiğini.

c) (b) bendine uygun olarak gerçekleştirilen doğrulamalar temelinde, başvuru sahibi test sonuçlarını etkilemeyen kanıtlar ile birlikte potansiyel uygunsuzlukları listeleyen uygunluk beyanı yayımlamalıdır ve Genel Müdürlüğün uyum beyanının geçerliliğinin kontrol etmesi için gerekli her türlü incelemeyi yapmasına müsaade etmelidir.

d) Başvuru sahibi Genel Müdürlüğün:

- 1) Uyum doğrulama ile ilgili herhangi bir veri veya bilgiyi gözden geçirmesine; ve
- 2) Uyum doğrulama amaçlı gerçekleştirilen test veya inceleme gerçekleştirmesine veya şahitlik etmesine müsaade etmelidir.

e) Genel Müdürlük tarafından (d)(2) alt bendi altında gerçekleştirilen veya şahit olarak katılım sağlanan tüm test ve incelemelerde;

- 1) Başvuru sahibi Genel Müdürlüğe (c) bendine uyumu gösteren beyanı sunmalıdır ve

2) (c) bendine uyumun gösterildiği ve test numunesinin Genel Müdürlüğe test için sunulduğu zaman aralığında test numunesi veya test ve ölçüm ekipmanının üzerinde uyum beyanının geçerliliğini etkileyecek herhangi bir değişiklik yapılamaz.

21.A.35 Uçuş Testleri

a) Tip sertifikası almak amacıyla yapılan uçuş testleri, Genel Müdürlük tarafından belirlenen şartlara uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

(b) Başvuru sahibi, SHGM'nin gerekli gördüğü tüm uçuş testlerini aşağıdakileri belirlemek üzere gerçekleştirecektir:

1. uygulanabilir tip-sertifikasyon esasına ve çevresel koruma gereklerine uygunluğu; ve

2. aşağıdakiler hariç: bu Talimat kapsamında sertifikalandırılacak hava aracı, parçaları, teçhizatı, İHAS/UAS veya CMU'nun güvenilir olduğu ve doğru şekilde işlev gördüğüne dair makul güvence bulunup bulunmadığını;

(i) insanlı planörler ve insanlı motorlu planörler (insansız planörler ve insansız motorlu planörler hariç);

(ii) ELA1 veya ELA2 kapsamında tanımlanan balonlar ve hava gemileri;

(iii) azami kalkış kütlesi (MTOM) 2 722 kg veya daha az olan uçaklar (insansız uçaklar hariç).

c) (Ayrılmıştır)

d) (Ayrılmıştır)

e) (Ayrılmıştır)

f) (b)(2) bendinde öngörülen uçuş testleri aşağıdakileri içerecektir:

1. insansız hava araçları dışındaki hava araçları için:

(i) SHGM'nin, hava aracı hizmete girmeden önce emniyetli işletiminin gösterildiğinden emin olmak için gerekli gördüğü uçuş saatleri; bu süre en az 150 saat olacaktır;

(ii) özellikle, daha önce tip-sertifikalı bir hava aracında kullanılmamış bir tipte türbin motoru içeren hava araçları için, tip sertifikasına uygun tam motor konfigürasyonu ile en az 300 saatlik işletim;

2. İHAS/UAS ve CMU'lar için, hava aracının ve CMU'nun tasarım karmaşıklık derecesi ile emniyete olan riski dikkate alınarak, hava aracı ve CMU hizmete girmeden önce emniyetli işletiminin gösterildiğinden emin olmak üzere SHGM'nin gerekli gördüğü uçuş saatleri.

21.A.41 Tip Sertifikası

Tip sertifikası ve tahditli tip sertifikası; tip tasarımı, işletim limitasyonlarını, sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarını, uçuşa elverişlilik ve emisyonlar için tip sertifikası veri sayfasını, SHGM'nin uyum kaydı tuttuğu uygulanabilir tip sertifikasyon temeli ile çevresel koruma gerekliliklerini ve uygulanabilir sertifikasyon şartnameleri ile çevresel koruma gerekliliklerinde ürün, İHAS/UAS veya kontrol ve izleme istasyonu (CMU) için öngörülen diğer tüm koşul veya limitasyonları içerir. Hava aracı tip sertifikası ve tahditli tip sertifikası ayrıca uygulanabilir operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temelini, operasyonel uygunluk verisini ve gürültü için tip sertifikası veri sayfasını içerir. Hava aracı tip sertifikası ve tahditli tip sertifikası veri sayfası CO2 emisyon uyumu kaydını içerir ve motor tip sertifikası veri sayfası egzoz emisyon uyumu kaydını içerir.

21.A.44 Belge Sahibinin Yükümlülükleri

Her bir tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası sahibi aşağıda belirtilen yükümlülükleri gerçekleştirmelidir:

a) 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.5, 21.A.6, 21.A.7, 21.A.9, 21.A.62 ve 21.A.65 maddeleri ile konulan yükümlülükleri yerine getirmeli ve bu amaçla, 21.A.13 maddesine uygunluğunu göstermek için gerekli yeterlilik gereksinimlerini karşılamayı sürdürmelidir,

b) Altbölüm Q'ya uygun olarak işaretlemeyi tanımlamalıdır,

c) İHAS/UAS'lar, kontrol ve izleme istasyonları (CMU) veya CMU komponentleri için SHT-EĞİTİM/SINAV Talimatı gerekleri kapsamında ihtiyaç duyulan eğitim içerikleri ve sınav sorularını KDM-ORG sistemi üzerinden Genel Müdürlüğe sağlamalıdır.

21.A.47 Devredilebilirlik

Tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası veya bir yardımcı güç ünitesi (APU) için TR-TSO yetkilendirmesi yalnızca 21.A.44 maddesi altındaki yükümlülükleri üstlenebilecek ve bu amaçla 21.A.14 maddesi uyarınca yeterliliğini gösteren gerçek veya tüzel bir kişiye devredilebilir.

21.A.51 Süre ve Sürekli Geçerlilik

a) Tip sertifikası ve tahditli tip sertifikası süresiz olarak yayımlanır. Belgeler aşağıdaki şartlar sağlandıkça geçerliliklerini korur:

- 1) Belge sahibinin SHY-21 Yönetmeliği ve SHT-21 Talimatı ile uyumlu kalması ve
- 2) Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş geçerli idari prosedürlere göre sertifikanın iade veya iptal edilmemiş olması.

b) İade veya iptal edilme durumunda tip sertifikası ve tahditli tip sertifikası Genel Müdürlüğe geri verilir.

21.A.62 Operasyonel Uygunluk Verisinin Hazır ve Erişilebilir Olması

Tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası sahibi aşağıda belirtilenlerin hazır ve erişilebilir olmasını sağlar:

a) Operasyonel uygunluk verilerinin bir eğitim kuruluşu veya bir kullanıcı tarafından kullanılması zorunluluğundan önce hava aracının tüm bilinen kullanıcılarına uygulanabilir operasyonel uygunluk sertifikasyon temeline göre hazırlanmış en az bir operasyonel uygunluk veri seti; ve

b) Hava aracının tüm bilinen kullanıcılarına operasyonel uygunluk verisindeki herhangi bir değişiklik; ve

c) Talep edilmesi halinde, (a) ve (b) bentlerinde belirtilen ilgili veri:

- 1) Genel Müdürlüğe ve
- 2) Operasyon uygunluk verisinin bir veya daha fazla ögesine uymak zorunda olan herhangi bir kişiye sağlanmalıdır.

21.A.65 Uçakların Yapıları İçin Sürekli Yapısal Bütünlük

Büyük uçaklar için tip sertifikası ya da tahditli tip sertifikası sahibi, hizmet tecrübesi ve güncel operasyonları dikkate alarak, uçağın operasyonel ömrü boyunca sürekli yapısal bütünlük programının geçerli kalmasını sağlayacaktır.

ALTBÖLÜM C – UYGULANABİLİR DEĞİL**ALTBÖLÜM D – TİP SERTİFİKALARI VE TAHDİTLİ TİP SERTİFİKALARINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER****21.A.90A Kapsam**

Bu Altbölüm, tip sertifikalarına gelecek değişikliklerin onayı için uygulanacak prosedürü ve bu değişikliklerle ilgili başvuru veya onay sahibinin hak ve yükümlülüklerini düzenler. Bu Altbölüm aynı zamanda, bu Altbölüm altında tanımlanan onay sürecine tabi olmayan standart değişiklikleri de tanımlar. Bu Altbölüm içinde, tip sertifikalarına yapılan atıflar tip sertifikası ve tahditli tip sertifikasını belirtir.

21.A.90B Standart Değişiklikler

a) Tip sertifikasına gelen değişikliklerin standart değişiklikler olarak kabul edilebilmesi için:

1. aşağıdakilere ilişkin olarak:

- (i) azami kalkış kütlesi (MTOM) 5 700 kg veya daha düşük olan uçaklar;
- (ii) MTOM'u 3 175 kg veya daha düşük olan helikopterler;
- (iii) ELA1 veya ELA2'de tanımlandığı şekilde planörler, motorlu planörler, balonlar ve hava gemileri;
- (iv) MTOM'u 5 700 kg veya daha düşük olan VTOL kabiliyetli hava araçları;

2) Genel Müdürlük tarafından yayımlanan sertifikasyon şartnamelerinde yer alan tasarım verisine uygun, ilgili sürekli uçuşa elverişlilik talimatları da dahil, standart değişikliklerin tanımlanması ve uygulanması için gerekli kabul edilebilir metot, teknik ve yöntemleri içermeli, ve

3) Tip Sertifikası sahibinin verisi ile çelişkili olmamalıdır.

b) Standart değişiklikler için 21.A.91'den 21.A.109'a kadar olan maddeler geçerli değildir.

21.A.90C Sürekli Uçuşa Elverişlilik Talimatlarında Münferit Değişiklikler

a) Sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarında münferit değişiklikler, doğrudan tip tasarımında ya da tamir tasarımında değişiklik sonucu yapılmayan değişikliklerdir.

b) Sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarında münferit değişiklikler, sadece tasarım onayı sahibi tarafından, söz konusu tasarım için oluşturulan talimatlarda yapılabilir.

c) Paragraf 21.A.91'den 21.A.109'a kadar olan gereklilikler, aşağıdaki durumlarla ilgili olan sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarında yapılacak münferit değişikliklere uygulanmayacaktır:

- 1) Sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarının uçuşa elverişlilik sınırlamaları (Airworthiness Limitations) bölümünü etkilemeyenler, ve
- 2) Tasarım onayı sahibinin, sertifikasyon temeli ile ek bir uyum gösterimi gerçekleştirmesini gerektirmeyenler.

d) (c) bendinde belirtilen sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarında münferit değişiklikler, tasarım onayı sahibi tarafından Genel Müdürlükle mutabık kalınacak prosedürlere uygun şekilde onaylanacaktır.

21.A.91 Tip Sertifikasındaki Değişikliklerin Sınıflandırılması

Tip sertifikasındaki değişiklikler “küçük” ve “büyük” olarak sınıflandırılır. “Küçük değişiklik”; ürünün veya İHAS/UAS'ın kütlesi, denge durumu, yapısal dayanımı, güvenilirliği, operasyonel karakteristikleri, sertifikalı gürültü veya emisyon seviyeleri, operasyonel uygunluk verisi (OSD) ya da ürünün veya İHAS/UAS'ın uçuşa elverişliliğini veya çevresel uyumluluğunu etkileyen diğer karakteristikleri üzerinde kayda değer bir etki olmayan; veya kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) güvenilirliği, operasyonel karakteristikleri ya da

CMU'nun uçuşa elverişliliğini etkileyen diğer karakteristikleri üzerinde kayda değer bir etkisi olmayan değişikliktir. 21.A.19 maddesi saklı kalmak kaydıyla, diğer tüm değişiklikler bu Altbölüm kapsamında "büyük değişiklik" olarak kabul edilir. Büyük ve küçük değişiklikler, uygun olduğu şekilde, 21.A.95 veya 21.A.97 maddelerine göre onaylanır ve yeterli şekilde tanımlanır.

21.A.92 Başvuru için Uygunluk

- a) Bu Altbölüm altında, tip sertifikasına yapılacak büyük değişiklik onayı için, yalnızca tip sertifikası sahibi başvurabilir, diğer bütün büyük değişiklikler için başvuru sahipleri Altbölüm E'ye göre başvuru yapmalıdır.
- b) Herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, bu Altbölüm kapsamında tip sertifikasına yapılacak küçük değişiklik onayı için başvurabilir.

21.A.93 Başvuru

- a) Tip sertifikasına değişiklik onayı için başvuru Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır.
- b) Bir başvuru, 21.A.20 maddesi uyarınca uyum gösteriminin ortaya konulmasına yönelik bir sertifikasyon programını içerecek veya ilk başvurudan sonra bu program ile tamamlanacaktır; bu program aşağıdakilerden oluşur:

1. aşağıdakileri tanımlayan değişiklik tanımı:

- (i) değişikliğin yapılacağı, tip sertifikasında yer alan ürünün, İHAS/UAS'ın veya kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) konfigürasyonu;
- (ii) onaylı el kitapları dahil olmak üzere, tip sertifikasında yer alan ürünün, İHAS/UAS'ın veya CMU'nun değiştirilen veya değişiklikten etkilenen tüm alanları; ve
- (iii) değişikliğin operasyonel uygunluk verisini etkilemesi hâlinde, operasyonel uygunluk verisinde gerekli olabilecek değişiklikler;

2. değişikliğin ve değişiklikten etkilenen alanların; uygulanabilir tip sertifikasyon temeli, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gerekliliklerine uyumunu göstermek için gerekli her türlü yeniden incelemenin tanımlanması; ve

3. tip sertifikasına ilişkin bir büyük değişiklik için:

- (i) 21.A.101 maddesinde belirtilen gereklilikler ve seçeneklere uygun olarak hazırlanmış; başlangıç tip sertifikasyon temeli, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gerekliliklerine ilişkin bir teklif;
- (ii) uyum gösterimi faaliyetleri ve verilerinin anlamlı gruplara ayrıştırılmasına ilişkin bir teklif; buna uyum yöntemine ve ilişkili uyum dokümanlarına ilişkin bir teklif de dahildir;
- (iii) uygunluk gösterim faaliyetleri ve verisi anlamlı gruplarının değerlendirilmesine yönelik bir teklif; bu teklif, uygulanabilir tip sertifikası temeline, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline veya çevresel koruma gereklerine ilişkin tespit edilmemiş bir uygunsuzluk bulunma olasılığını ve bu uygunsuzluğun ürünün veya İHAS/UAS'ın emniyeti ya da çevresel uyumluluğu üzerindeki veya kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) emniyeti üzerindeki muhtemel etkisini ele alacaktır. Önerilen değerlendirme, en azından 21.B.100(a) maddesinin 1 ila 4 numaralı bentlerinde belirtilen unsurları dikkate alacaktır. Bu değerlendirmeye dayanarak başvuru, SHGM'nin uygunluk gösterim faaliyetleri ve verisinin doğrulanmasına katılımına ilişkin bir teklif içerecektir; ve
- (iv) ana kilometre taşlarını içeren bir proje takvimi.

- c) Büyük uçak ve büyük döner kanatlı hava araçlarında tip sertifikasına değişiklik için yapılan başvuru beş yıl için geçerlidir. Bunların dışında tip sertifikasına değişiklik için yapılan başvuru üç yıl için geçerlidir. Belirlenen

süre sınırlaması içinde değişikliğin onaylanmamış olduğu veya onaylanamayacağını açık olduğu bir durumda, başvuru sahibi aşağıdakileri yapabilir;

- 1) Yeni bir başvuru yapabilir ve Genel Müdürlük tarafından 21.A.101 ve 21.B.105 maddelerine göre yeni başvuru tarihinde oluşturulan ve bildirilen tip sertifikasyon temeli, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gereksinimlerini karşılamalıdır; veya
- 2) Asıl başvuru için (c) bendi ilk cümlesinde verilen sürenin uzatılması için başvuru yapabilir ve onayın yayımlanması için yeni bir tarih önerebilir. Bu durumda başvuru sahibi, kendisi tarafından seçilen bir tarih için Genel Müdürlük tarafından 21.A.101 maddesine göre oluşturulan ve 21.B.105 maddesine göre bildirilen tip sertifikasyon temeli, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gereksinimlerini karşılamalıdır. Bununla beraber, başvuru sahibi tarafından seçilen tarih kendisi tarafından onayın yayımlanması için önerilecek yeni tarihten büyük uçak ya da büyük döner kanatlı hava aracı tip sertifikası ya da tahditli tip sertifikasına yapılacak değişiklik için beş yıldan, diğer tip sertifikası ya da tahditli tip sertifikalarına yapılacak herhangi bir değişiklik için üç yıldan daha eski olmayacaktır.

21.A.95 Küçük Değişiklik Onayı İçin Gereksinimler

- a) Tip sertifikasına yapılacak küçük değişikliklerin sınıflandırılması ve onayı,
 - 1) Genel Müdürlük tarafından veya
 - 2) Onay şartlarında tanımlandığı üzere, uygun biçimde onaylanmış tasarım organizasyonu tarafından 21.A.263 (c) maddesinin (1) ve (2) bentlerinde tanımlanan imtiyazlara uygun olarak yapılır.
- b) Tip sertifikasına yapılacak küçük değişikliklerin onayı sadece:
 - 1) Değişiklik ve değişiklikten etkilenen alanların tip sertifikasında referans verilen tip sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gereksinimlerine uyumun gösterilmesi,
 - 2) Operasyonel uygunluk verisinin etkilenmesi durumunda, operasyonel uygunluk verisindeki değişiklikler tip sertifikasında referans verilen operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline uyumun gösterilmesi,
 - 3) (1) alt bendi uyarınca uygulanacak tip sertifikası temeli ve çevresel koruma gereklerine uyumun beyan edilmiş olması ve uyuma ilişkin gerekçelerin uyum dokümanlarında kayıt altına alınmış olması hâlinde; ve
 - 4) sertifikasyon talep edilen kullanım amaçları bakımından, ürünün veya kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) emniyetsiz olmasına neden olabilecek herhangi bir özellik veya karakteristik tespit edilmediğinde yapılır.
- c) (b)(1) alt bendine istisnai bir durum olarak, uyum gösteriminin etkilenmediğinin sunulması durumunda, tip sertifikasında referans verilenden sonra yürürlüğe girmiş olan sertifikasyon şartnamesi küçük değişiklik onayında kullanılabilir.
- d) (a) bendi saklı kalmak kaydıyla, 21.A.20(d) bendinde atıf yapılan beyanda yer alan başvuru sahibinin talebi üzerine; bir hava aracı tip sertifikasına ilişkin küçük bir değişiklik, uygulanabilir operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline uyum henüz gösterilmeden önce onaylanabilir; ancak başvuru sahibi, bu verinin fiilen kullanılacağı tarihten önce söz konusu uyumu göstermelidir.
- e) Başvuru sahibi Genel Müdürlüğe (b) bendine uyumu gösteren beyanı ve değişiklik ile ilgili gerekli kanıtları sunmalıdır.
- f) Tip sertifikasına gelen küçük değişiklik onayı, değişiklik ile ilgili olarak tip sertifikasında belirli konfigürasyon(lar) ile kısıtlanmalıdır.

21.A.97 Büyük Değişiklik Onayı İçin Gereksinimler

a) Tip sertifikasına yapılacak büyük değişikliklerin sınıflandırılması ve onayı,

1) Genel Müdürlük, veya

2) Onay şartlarında tanımlandığı üzere, uygun biçimde onaylanmış tasarım organizasyonu tarafından 21.A.263 (c) maddesinin (1) ve (8) alt bentlerinde tanımlanan imtiyazlara uygun olarak yapılır.

b) Tip sertifikasına yapılacak büyük değişikliklerin onayı sadece:

1) Değişiklik ve değişiklikten etkilenen alanların, Genel Müdürlük tarafından 21.A.101 maddesine göre belirlenen tip sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gereksinimlerine uyumunun gösterilmesi,

2) Operasyonel uygunluk verisini etkileyen bir değişiklik olması durumunda, operasyonel uygunluk verisinde yapılması gereken değişikliklerin, Genel Müdürlük tarafından 21.A.101 maddesine göre belirlenen operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline uyumunun gösterilmesi,

3) Değişiklik kapsamında, 21.A.20 maddesi gereksinimlerine uygun olarak (1) ve (2) numaralı maddelere uyumun gösterilmesi durumunda yapılır.

c) (b) bendinin (2) ve (3) numaralı alt bentleri saklı kalmak kaydıyla, 21.A.20(d) bendinde atıf yapılan beyanda yer alan başvuru sahibinin talebi üzerine; bir hava aracı tip sertifikasına ilişkin büyük bir değişiklik, uygulanabilir operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline uyum henüz gösterilmeden önce onaylanabilir; ancak başvuru sahibi, bu verinin fiilen kullanılacağı tarihten önce söz konusu uyumu göstermelidir.

d) Tip sertifikasına gelen büyük değişiklik onayı, değişiklik ile ilgili olarak tip sertifikasında belirli konfigürasyon(lar) ile kısıtlanmalıdır.

21.A.101 Tip Sertifikasına Yapılacak Büyük Değişiklik İçin Tip Sertifikasyon Temeli, Operasyonel Uygunluk Verisi Temeli ve Çevresel Koruma Gereksinimleri

(a) Bir tip sertifikasına ilişkin büyük değişiklik ve değişiklikten etkilenen alanlar; değişiklik başvuru tarihi itibarıyla, değiştirilmiş ürün, İHAS/UAS veya kontrol ve izleme istasyonu (CMU) için uygulanabilir olan sertifikasyon şartnamelerine veya (f) bendi uyarınca bu tarihten sonra uygulanabilir hâle gelen sertifikasyon şartnamelerine uygun olacaktır. Başvurunun geçerlilik süresi 21.A.93(c) maddesi uyarınca belirlenecektir. Buna ilave olarak, değiştirilmiş ürün veya değiştirilmiş İHAS/UAS, 21.B.85 maddesi uyarınca SHGM tarafından belirlenen çevresel koruma gerekliliklerine de uygun olacaktır.

(b) (h) bendinde öngörülen haller dışında, (a) bendi saklı kalmak kaydıyla, (a) bendinde atıf yapılan bir sertifikasyon şartnamesinin daha önceki bir değişikliği (amendment) ve bununla doğrudan ilişkili diğer herhangi bir sertifikasyon şartnamesinin daha önceki bir değişikliği; aşağıdaki durumlardan herhangi birinde kullanılabilir; ancak söz konusu daha önceki değişiklik, tip sertifikasında atıf yoluyla dahil edilen ilgili sertifikasyon şartnamelerinin uygulanabilir hâle geldiği tarihten önce uygulanabilir hâle gelmiş ise bu hüküm uygulanmaz:

1. SHGM'nin önemli bulmadığı bir değişiklik; belirli bir değişikliğin önemli olup olmadığının belirlenmesinde SHGM, değişikliği; ürün, İHAS/UAS veya CMU için tip sertifikasında atıf yoluyla dahil edilen uygulanabilir sertifikasyon şartnamelerindeki tüm ilgili önceki tasarım değişiklikleri ve bunlara ilişkin tüm revizyonlar bağlamında değerlendirir; aşağıdaki kriterlerden birini sağlayan değişiklikler otomatik olarak önemli kabul edilir:

(i) genel konfigürasyon veya yapım ilkeleri muhafaza edilmemişse;

(ii) değiştirilecek ürünün, İHAS/UAS'ın veya CMU'nun sertifikasyonu için kullanılan varsayımlar geçerliliğini korumuyorsa;

2. SHGM'nin değişiklikten etkilenmediğini tespit ettiği her bir alan, sistem, parça, teçhizat veya CMU komponenti;

3. değişiklikten etkilenen ve SHGM'nin; (a) bendinde atıf yapılan sertifikasyon şartnamelerine uyumun, değiştirilmiş ürünün, değiştirilmiş İHAS/UAS'ın veya değiştirilmiş CMU'nun emniyet seviyesine maddi bir katkı sağlamadığı sonucuna vardığı veya bunun uygulanabilir olmadığını tespit ettiği her bir alan, sistem, parça, teçhizat veya CMU komponenti.

c) (a) bendine istisnai bir durum olarak, aşağıda belirtilen hava araçları haricindeki hava araçları için değişiklik ile ilgili, değişiklik ve değişiklikten etkilenen alanlar tip sertifikasında belirtilen, ilgili tip sertifikasyon temeline uyum göstermelidir. Bununla birlikte; Genel Müdürlük, değişikliği hava aracının bir alanı için önemli bulursa, tip sertifikasında verilen ilgili tip sertifikasyon temelinde belirtilen sertifikasyon şartnamesinin ve doğrudan ilişkili bulunduğu herhangi bir sertifikasyon şartnamesinin sonraki bir revizyonu ile uyumu talep edebilir. Yukarıda belirtilen durum, sonraki revizyon ile uyumun, değişiklik yapılan ürünün emniyet seviyesine önemli bir katkıda bulunmadığı veya uygulanabilir olmadığı Genel Müdürlük tarafından değerlendirilmediği geçerlidir.

i) 2722 kg (6000 lbs) veya daha düşük azami ağırlıktaki hava aracı (döner kanatlı olmayan) veya

ii) 1361 kg (3000 lbs) veya daha düşük azami ağırlıktaki türbinli olmayan bir döner kanatlı hava aracı.

d) Genel Müdürlük; önerilen değişiklik için başvuru tarihinde uygulanabilir olan sertifikasyon şartnamelerinin yeterli standartları sağlamadığını gerekçeleriyle birlikte değerlendirirse, değişiklik ve değişiklikten etkilenen alanlar için başvuru tarihinde yürürlükte olan sertifikasyon şartnamelerinde oluşturulmuş emniyet seviyesine eşdeğer bir emniyet seviyesi sağlamak için 21.B.75 maddesi hükümlerine göre oluşturulacak özel koşullara ve bu özel koşullara gelen revizyonlara uyum gösterilmelidir.

e) (a), (b) ve (c) bentlerine istisnai bir durum olarak, başvuru sahibi değişiklik ve değişiklikten etkilenen alanlar için uyumu, Genel Müdürlük tarafından belirlenen sertifikasyon şartnamelerine alternatif şekilde göstermeyi teklif edebilir. Ancak Genel Müdürlüğe bu alternatif usulün eş değer bir emniyet seviyesi oluşturduğu aşağıdakilerle gösterilmelidir:

1) Tip sertifikası için:

i) (a), (b) veya (c) bentlerinde Genel Müdürlük tarafından tanımlanan sertifikasyon şartnamelerine eşdeğer, veya

ii) Bu Talimatın Ek-3'ünde tanımlı gerekliliklere uyumlu olmalı.

2) Tahditli tip sertifikası için, ürünün amaçlanan kullanımı için yeterli olmalıdır.

f) Eğer başvuru sahibi, tip sertifikası değişikliği başvurusu yaptığı tarihten sonra geçerli olan sertifikasyon şartnamelerine gelen revizyon ile uyum sağlamayı seçerse, değişiklik ve değişiklikten etkilenen alanlar için doğrudan ilgili olan diğer sertifikasyon şartnamelerine de uyum göstermelidir.

g) Bir hava aracı için tip sertifikasına gelen değişiklik başvurusu operasyonel uygunluk verisine yönelik değişiklikleri içerdiğinde veya daha sonra bunları içerecek şekilde ilk başvuruya ek yapıldığı durumda, operasyonel uygunluk verileri sertifikasyon temeli yukarıda belirtilen (a) -- (f) bentlerine göre oluşturulmalıdır.

h) UOD-2019/4 sayılı Uçuş Operasyonlarına Yönelik İlave Uçuşa Elverişlilik Şartları Genelgesi 26.300 maddesinin geçerli olduğu büyük uçaklar için, 26.303 maddesini dikkate almak zorunda olmayan ilave tip sertifikası başvuru sahipleri hariç, başvuru sahibi en azından 26.300 ve 26.330 maddelerine eş değerde emniyet seviyesi sağlayacak sertifikasyon şartnamelerine uyum gösterecektir.

21.A.108 Operasyonel Uygunluk Verisinin Hazır ve Erişilebilir Olması

Değişiklik operasyonel uygunluk verisini etkilediğinde, küçük değişiklik onay sahibi aşağıda belirtilenlerin hazır ve erişilebilir olmasını sağlamalıdır:

a) operasyonel uygunluk verisinin bir eğitim organizasyonu veya bir işletici tarafından kullanılmasının gerekli olacağı tarihten önce, uygulanabilir operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline uygun olarak hazırlanmış operasyonel uygunluk verisindeki değişikliklerin en az bir takımını, değiştirilmiş hava aracının bilinen tüm işleticilerine; ve

b) Hava aracının tüm bilinen kullanıcılarına operasyonel uygunluk verisindeki herhangi bir ilave değişiklik; ve

c) Talep edilmesi halinde, değişikliğin (a) ve (b) bentlerinde belirtilen ilgili kısımlarını:

1) Genel Müdürlüğe ve

2) Operasyon uygunluk verisine uyum göstermek durumunda olan herhangi bir kişiye.

21.A.109 Yükümlülükler ve TPA İşaretleme

Tip sertifikasına yapılan küçük değişiklik onayı sahibi;

a) 21.A.4, 21.A.5, 21.A.6, 21.A.7, 21.A.9 ve 21.A.108 maddeleri ile koyulan yükümlülükleri yerine getirmeli, ve

b) 21.A.804 maddesi (a) bendine göre TPA harflerini içeren işaretleme gerçekleştirmelidir.

ALTBÖLÜM E – İLAVE TİP SERTİFİKASI**21.A.111 Kapsam**

Bu Altbölüm ilave tip sertifikası süreci kapsamında, tip sertifikasına gelen büyük değişikliklerin onayı için ilgili prosedürü ve bu sertifikalar için başvuru ve sertifika sahiplerinin hak ve yükümlülüklerini tanımlar. Bu Altbölümde tip sertifikalarına verilen referanslar, tip sertifikaları ve tahditli tip sertifikalarını içerir.

21.A.112A Başvuru için Uygunluk

Bu Altbölümde tanımlanmış şartlar altında, 21.A.112B maddesine göre kabiliyetlerini göstermiş veya gösterme aşamasında olan gerçek veya tüzel kişi ilave tip sertifikası için başvurabilir.

21.A.112B Kabiliyet Gösterimi

a) İlave tip sertifikası için başvuru sahibi, kabiliyetini Genel Müdürlük tarafından Altbölüm J'ye uygun olarak yayımlanmış Tasarım Organizasyon Onayına sahip olmak suretiyle göstermelidir.

b) (a) bendine istisnai bir durum olarak, bu kabiliyetin gösterimine alternatif yöntem kapsamında başvuru sahibi, bu Altbölüm ile uyum göstermek amacıyla gerekli özel tasarım uygulamaları, kaynakları ve faaliyet sırasını tanımlayan prosedürlerin kullanımı için Genel Müdürlük mutabakatı arayabilir.

c) (a) bendine istisnai bir durum olarak, 21.A.14 maddesi (c) bendinde tanımlanan ürünler için, başvuru sahibi, uyum gösterimi yöntemlerini detaylandıran 21.A.93 (b) maddesi ile uyumlu bir sertifikasyon programının Genel Müdürlük tarafından kabul edilmesi yoluyla bu kabiliyetin gösterimini gerçekleştirebilir.

21.A.113 İlave Tip Sertifikası İçin Başvuru

a) İlave Tip Sertifikası için başvuru Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır.

b) İlave Tip Sertifikası başvurusu için başvuru sahibi:

i) Başvuruda 21.A.93 (b)'de belirtilen bilgileri dahil etmeli,

ii) Sertifikasyon verisinin tamamen kendisi tarafından mı veya tip sertifikasyon verisinin sahibi ile yapılan bir anlaşma üzerinden mi olacağını belirtmelidir.

c) 21.A.93 (c) maddesi, belirlenen süre sınırlaması içinde değişikliğin onaylanmamış veya onaylanamayacağına açık olduğu durumlarda, süre sınırlaması ve tip sertifikasyon temeli, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gereksinimlerinin güncellenmesi gerekliliği için uygulanır.

21.A.115 İlave Tip Sertifikası Olarak Büyük Değişikliklerin Onayı İçin Gereksinimler

a) İlave tip sertifikalarının yayımlanması,

1) Genel Müdürlük, veya

2) Onay şartlarında tanımlandığı üzere, uygun biçimde onaylanmış tasarım organizasyonu tarafından 21.A.263(c) maddesinin (1) ve (9) alt bentlerinde tanımlanan imtiyazlara uygun olarak yapılır.

b) İlave tip sertifikası onayı sadece:

1) Başvuru sahibinin 21.A.112B maddesine göre kabiliyetini göstermesi,

2) Değişiklik ve değişiklikten etkilenen alanların, Genel Müdürlük tarafından 21.A.101 maddesine göre belirlenen tip sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gereksinimlerine uyumunun gösterilmesi,

3) Operasyonel uygunluk verisini etkileyen bir ilave tip sertifikasının olması durumunda, operasyonel uygunluk verisinde yapılması gereken değişikliklerin, Genel Müdürlük tarafından 21.A.101 maddesine göre belirlenen operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline uyumunun gösterilmesi,

4) Değişiklik kapsamında, 21.A.20 maddesi gereksinimlerine uygun olarak (2) ve (3) numaralı maddelere uyumun gösterilmesi, ve

5) Başvuru sahibinin, 21.A.113 (b) maddesi kapsamında sertifikasyon verisini tip sertifikasyon verisinin sahibi ile yaptığı bir anlaşmaya dayanarak sunduğunu belirtmesi halinde:

i) Tip sertifikası sahibinin, 21.A.93 maddesine göre sunulan bilgilere teknik bir itirazının olmadığını belirtmesi, ve

ii) tip sertifikası sahibi, 21.A.44 ve 21.A.118A maddelerine uyum yoluyla; değiştirilmiş ürünün, değiştirilmiş İHAS/UAS'ın veya değiştirilmiş kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) sürekli uçuşa elverişliliğine ilişkin tüm yükümlülüklerin yerine getirilmesini temin etmek üzere ilave tip sertifikası sahibiyle iş birliği yapmayı kabul etmiştir.

c) (b) bendinin (3) ve (4) numaralı alt bentleri saklı kalmak kaydıyla, 21.A.20(d) bendinde atıf yapılan beyanda yer alan başvuru sahibinin talebi üzerine; başvuru sahibi, uygulanabilir operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline uyumu henüz göstermeden önce bir hava aracı için ilave tip sertifikasının düzenlenmesini talep etme hakkına sahiptir; ancak başvuru sahibi, bu verinin fiilen kullanılacağı tarihten önce söz konusu uyumu göstermelidir.

d) İlave tip sertifikası, büyük değişikliğin ilgili olduğu tip sertifikası içerisindeki belirli konfigürasyon(lar) ile kısıtlanmalıdır.

21.A.116 Devredilebilirlik

İlave Tip Sertifikası, 21.A.118A maddesinin yükümlülüklerini üstlenebilen ve bu amaçla ELA1 sınıfı hava aracı için Genel Müdürlük ile 21.A.112B maddesi kapsamında ilgili şartları sağlayabileceğine dair mutabakata varmış gerçek veya tüzel kişiler hariç olmak üzere, yalnızca 21.A.112B maddesinde tanımlanan kriterlere uygun olarak yeterliliğini gösterebilen gerçek veya tüzel bir kişiye devredilebilir.

21.A.117 İlave Tip Sertifikası Kapsamındaki Bir Ürünün Etkilenen Kısımına Gelen Değişiklikler

(a) İlave tip sertifikası kapsamındaki bir ürünün, bir İHAS/UAS'ın veya bir kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) ilgili kısmına ilişkin küçük değişiklikler, Altbölüm D uyarınca sınıflandırılır ve onaylanır.

(b) İlave tip sertifikası kapsamındaki bir ürünün, bir İHAS/UAS'ın veya bir kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) ilgili kısmına ilişkin her bir büyük değişiklik, bu Altbölüm uyarınca ayrı bir ilave tip sertifikası olarak onaylanacaktır.

(c) (b) bendi saklı kalmak kaydıyla, ilave tip sertifikası sahibinin bizzat kendisi tarafından sunulan; ilave tip sertifikası kapsamındaki bir ürünün, bir İHAS/UAS'ın veya bir kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) ilgili kısmına ilişkin bir büyük değişiklik, mevcut ilave tip sertifikasına bir değişiklik olarak onaylanabilir.

21.A.118A Yükümlülükler ve TPA İşaretlemesi

İlave Tip Sertifikası belge sahibi;

a) Aşağıdaki yükümlülükleri yerine getirmelidir:

1) 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.5, 21.A.6, 21.A.7, 21.A.9 ve 21.A.120B maddelerinde belirtilen yükümlülükleri,

2) 21.A.115(b)(5)(ii) bendi kapsamında tip sertifikası sahibiyle yapılan iş birliğinin içerdikleri.

b) 21.A.804 maddesi (a) bendine göre TPA harflerini içerecek işaretlemeyi gerçekleştirmelidir.

21.A.118B Süre ve Sürekli Geçerlilik

- a) İlave Tip Sertifikası süresiz olarak yayımlanır. Belgeler aşağıdaki şartlar sağlandıkça geçerliliğini korur:
- 1) Belge sahibinin SHY-21 Yönetmeliği ve SHT-21 Talimatı ile uyumlu kalması ve
 - 2) Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş geçerli idari prosedürlere göre sertifikanın iade veya iptal edilmemiş olması.
- b) İade veya iptal edilme durumunda İlave Tip Sertifikası Genel Müdürlüğe geri verilmelidir.

21.A.120B Operasyonel Uygunluk Verisinin Hazır ve Erişilebilir Olması

Değişiklik operasyonel uygunluk verisini etkilediğinde, İlave Tip Sertifikası sahibi aşağıda belirtilenlerin hazır ve erişilebilir olmasını sağlamalıdır:

- a) operasyonel uygunluk verisinin bir eğitim organizasyonu veya bir işletici tarafından kullanılmasından önce, uygulanabilir operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline uygun olarak hazırlanmış operasyonel uygunluk verisindeki değişikliklerin en az bir takımını değiştirilmiş hava aracının bilinen tüm işleticilerine; ve
- b) Hava aracının tüm bilinen kullanıcılarına operasyonel uygunluk verisindeki herhangi bir ilave değişiklik, ve
- c) Talep edilmesi halinde, değişikliğin (a) ve (b) bentlerinde belirtilen ilgili kısımlarını:
 - 1) Genel Müdürlüğe ve
 - 2) Operasyon uygunluk verisine uyum göstermek durumunda olan herhangi bir kişiye.

ALTBÖLÜM F – ÜRETİM ORGANİZASYON ONAYI OLMADAN ÜRETİM**21.A.121 Kapsam**

(a) Bu Altbölüm, Altbölüm G kapsamında bir üretim organizasyonu onayı olmaksızın üretilmesi öngörülen bir ürünün, parçanın, teçhizatın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) ve CMU komponenti ile Genel Müdürlüğün gerekli olduğunu değerlendirdiği durumlarda bunların prototiplerinin uygulanabilir tasarım verisine uygunluğunun gösterilmesine ilişkin usulü belirler.

(b) Bu Altbölüm, bu Altbölüm kapsamında üretilen bir ürünün, parçanın, teçhizatın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) ve CMU komponentinin üreticisinin yükümlülüklerini belirler.

21.A.122 Başvuru için Uygunluk

Herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, aşağıdaki şartların sağlanması hâlinde, bu Altbölüm kapsamında münferit ürünlerin, parçaların, teçhizatların, kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) ve CMU komponentlerinin uygunluğunu göstermek üzere başvuruda bulunabilir:

a) Söz konusu ürünün, parçanın, teçhizatın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) ve CMU komponentinin tasarımını kapsayan bir onaya sahiptir veya bu onay için başvuruda bulunmuştur; veya

b) Uygun bir anlaşma yaparak, söz konusu tasarımın tasarım onay sahibi ya da başvuru sahibi ile üretim ve tasarım arasında yeterli koordinasyonu sağlamış olmak.

21.A.124 Başvuru

(a) Bu Altbölüm kapsamında münferit ürünlerin, parçaların, teçhizatların, kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) ve CMU komponentlerinin uygunluğunun gösterilmesine ilişkin bir anlaşma için yapılacak her bir başvuru, yetkili otorite tarafından belirlenen form ve usulde yapılacaktır.

(b) Bu tür bir başvuru aşağıdakileri içerecektir:

1. uygulanabilir olması hâlinde, aşağıdakileri gösteren kanıt:

(i) Altbölüm G kapsamında bir üretim organizasyonu onayının düzenlenmesinin uygun olmayacağı; veya

(ii) Altbölüm G kapsamında bir üretim organizasyonu onayı düzenlenmesi beklenirken, bu Altbölüm kapsamında bir ürünün, parçanın, teçhizatın, İHAS/UAS'ın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) veya CMU komponentinin sertifikasyonu veya onayının gerekli olduğu;

2. 21.A.125A(b) maddesi uyarınca gerekli olan bilgilere ilişkin bir taslak/özet.

21.A.124A Uyum Gösterim Yöntemi

a) Organizasyon, Part-21 ile uygunluğu göstermek için herhangi bir alternatif uyum gösterim yöntemi kullanabilir.

b) Organizasyon, alternatif uyum gösterim yöntemi kullanmak isterse kullanmadan önce Genel Müdürlüğe kapsamlı bir açıklama sağlamalıdır. Tanımlamada Part-21 ile uygunluğun nasıl sağlandığını gösterileceğinin yanı sıra el kitapları veya prosedürlerle ilişkili olabilecek değişiklikleri de içermelidir.

Organizasyon Genel Müdürlükten ön onay olarak alternatif uyum gösterim yöntemlerini kullanabilir.

21.A.125A Mutabakat Mektubunun Yayınlanması

Başvuru sahibi, SHGM tarafından bu Altbölüm kapsamında münferit ürünlerin, parçaların, teçhizatların, kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) veya CMU komponentlerinin uygunluğunun gösterilmesinin kabul edildiğine ilişkin bir mutabakat yazısının düzenlenmesini, aşağıdakilerden sonra talep etme hakkına sahiptir:

a) her bir ürünün, parçanın, teçhizatın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) veya CMU komponentinin uygulanabilir tasarım verisine uygun olmasını ve emniyetli operasyon için elverişli durumda bulunmasını temin eden bir üretim muayene sistemini tesis etmiş olmak;

b) Aşağıdakileri içeren bir el kitabının hazırlanması:

- 1) (a) bendinin gerektirdiği üretim muayene sisteminin tanımı,
- 2) Üretim muayene sistemini belirleyen yöntemlerin tanımı,
- 3) 21.A.127 ve 21.A.128 maddelerinin gerektirdiği testlerin tanımı ve 21.A.130 maddesi (a) bendi gereği yetkilendirilmiş kişilerin isimleri.

c) 21.A.3A maddesi ile 21.A.129 maddesi (d) bendine uygun olarak destek sağlayabileceğini göstermesi.

21.A.125B Bulgular ve Tespitler

a) Mutabakat mektubu sahibinin, SHT-21'in uygulanabilir gereksinimlerine uymadığına dair nesnel kanıt bulunduğu, bulgu aşağıdaki şekilde sınıflandırılır:

- 1) Seviye 1 bulgu, uygulanabilir tasarım verileri ile kontrolsüz bir uygunsuzluğa yol açabilecek ve hava aracının emniyetini etkileyebilecek, SHT-21 gereksinimleri ile ilgili herhangi bir uyumsuzluktur.
- 2) Seviye 2 bulgu, Seviye 1 olarak sınıflandırılmayan, SHT-21 gereksinimleri ile ilgili herhangi bir uyumsuzluktur.

b) Genel Müdürlük Seviye 1 veya Seviye 2 bulgu sınıflarına girmeyen aşağıdaki durumlardan herhangi biri için gözlemler yayımlayabilir.

- 1) Performansının etkisiz olduğu değerlendirilen herhangi bir husus için,
- 2) Seviye 1 ve Seviye 2 kapsamında bir uygunsuzluğa neden olma potansiyeline sahip olduğu tespit edildiğinde,
- 3) Yapılan öneri veya iyileştirmeler organizasyonun genel emniyet performansı açısından önem arz etmesi durumunda,

gözlemler oluşturularak yazılı olarak organizasyona iletilir.

c) Bulgular ile ilgili bildirim alınmasından sonra:

- 1) Seviye 1 bulgu olması durumunda, mutabakat mektubu sahibi, bulgunun yazılı teyidinin ardından, 21 iş gününden daha uzun olmayacak bir süre içinde Genel Müdürlük tarafından kabul edilecek düzeltici işlemi uygulamalıdır.
- 2) Seviye 2 bulgu olması durumunda, düzeltici faaliyet süresi bulgunun içeriğine bağlı olarak, üç aydan daha uzun olmayacak şekilde, Genel Müdürlük tarafından belirlenir.

Bazı durumlarda, bulgunun içeriğine bağlı olarak Genel Müdürlük bu üç aylık süreyi mutabık kalınan düzeltici işlem planına göre uzatabilir.

- 3) Gözlemler, Mutabakat Mektubu sahibi tarafından gerektiği şekilde dikkate alınmalıdır. Gözlemler ile ilgili olarak alınan kararlar kaydedilerek Genel Müdürlüğe sunulmalıdır.

d) Seviye 1 veya Seviye 2 bulgular olması durumunda Mutabakat Mektubu sahibi bulgu bildirimini aldıktan sonra, uyumsuzluğun;

- 1) Kök nedenlerini ve etkileyen faktörleri tanımlamalı,
- 2) Düzeltici bir faaliyet planı tanımlamalı,
- 3) Düzeltici faaliyetin uygulandığını Genel Müdürlüğe göstermeli.

e) Seviye 1 veya Seviye 2 bulgular olması durumunda, mutabakat mektubu, Genel Müdürlük tarafından kısmi veya tam olarak sınırlandırılabilir, askıya alınabilir veya iptal edilebilir. Mutabakat mektubu sahibi, anlaşma metninin sınırlandırıldığı, askıya alındığı veya iptal edildiği bildirimini aldığı zamanında teyit etmelidir.

21.A.125C Süre ve Geçerliliğin Devamı

a) Mutabakat mektubu 1 yılı geçmeyecek sınırlı bir süre için yayımlanır. Organizasyon aşağıdaki koşullara uyumlu kaldığı sürece geçerli olacaktır:

- 1) Üretim Organizasyonu bu alt bölümün uygulanabilir gereksinimlerine uyumunu gösterdiği sürece,
- 2) Üretim Organizasyonu veya herhangi bir iş ortağı, tedarikçi veya alt yüklenici Genel Müdürlüğün 21.A.9 maddesine göre inceleme yapabileceğini kabul ettiği sürece,
- 3) üretim organizasyonunun, mutabakat yazısı kapsamında ürünlerin, parçaların, teçhizatların, kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) veya CMU komponentlerinin imalatına ilişkin tatmin edici bir kontrolü sürdürdüğünü gösteren kanıtları yetkili otoriteye sunabilmesi,
- 4) Mutabakat mektubu, bu Talimat gereğince iptal edilmedikçe, Üretim Organizasyonu tarafından iade edilmedikçe veya süresi sona ermedikçe.

b) Askıya alınma, iptal edilme veya zaman aşımı durumunda mutabakat mektubu Genel Müdürlüğe geri verilmelidir.

21.A.126 Üretim Muayene Sistemi

a) 21.A.125A maddesi (a) bendi çerçevesinde gerekli olan üretim muayene sistemi, aşağıda belirtilen konularda kullanılacak yöntemleri sağlamalıdır:

- 1) gelen malzemelerin ve satın alınan veya alt yükleniciye yaptırılan parçaların, uygulanabilir tasarım verisinde belirtildiği şekilde olması,
- 2) Gelen malzemelerin ve satın alınan veya alt yükleniciye yaptırılan parçaların uygun şekilde tanımlandığı,
- 3) bitmiş ürünün, parçanın, teçhizatın, İHAS/UAS'ın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) veya CMU komponentinin kalite ve emniyetini etkileyen proseslerin, üretim tekniklerinin ve montaj yöntemlerinin, yetkili otorite tarafından kabul edilen spesifikasyonlara uygun şekilde gerçekleştirilmesi,
- 4) malzeme ikamesi dâhil olmak üzere tasarım değişikliklerinin, bu Ek kapsamında onaylanmış ve bitmiş ürün, parça, teçhizat, İHAS/UAS, kontrol ve izleme istasyonu (CMU) veya CMU komponentine uygulanmadan önce kontrol altına alınmış olması.

b) 21.A.125A maddesi (a) bendi çerçevesinde gerekli olan üretim muayene sistemi, aynı zamanda aşağıdakileri güvence altına almalıdır:

- 1) Üretim sürecindeki parçaların, uygulanabilir tasarım verileri ile uygunluk açısından en doğru tespitlerin yapılabileceği üretim noktalarında muayene edilmelidir,
- 2) Hasar görebilecek ve bozulabilecek malzemeler uygun şekilde depolanmalı ve yeterli seviyede korunmalıdır,
- 3) Güncel tasarım teknik resimleri, üretim ve muayene personeli için gerektiğinde kullanılmak üzere hazır ve erişilebilir olmalıdır,

4. reddedilen malzeme ve parçaların, bitmiş ürün, parça, teçhizat, kontrol ve izleme istasyonu (CMU) veya CMU komponentine takılmasını önleyecek şekilde ayrıştırılması ve tanımlanması,

5. tip tasarımından veya üretim spesifikasyonlarından sapmalar nedeniyle beklenen ve bitmiş ürün, parça, teçhizat, kontrol ve izleme istasyonu (CMU) veya CMU komponentine takılması değerlendirmeye alınacak malzeme ve parçaların, onaylı bir mühendislik ve üretim gözden geçirme prosedürüne tabi tutulması; bu prosedür kapsamında kullanılabilir olduğu tespit edilen malzeme ve parçaların uygun şekilde tanımlanması ve yeniden işleme veya tamir gerekli ise yeniden muayene edilmesi; bu prosedür kapsamında reddedilen malzeme ve parçaların işaretlenmesi ve nihai ürüne dahil edilmemelerini temin edecek şekilde bertaraf edilmesi,

6) Üretim muayene sistemi içerisinde oluşturulan kayıtlar tutulmalı, mümkün olduğunca bitmiş ürün veya parçayla ilişkili olarak tanımlanmalı ve ürünün sürekli uçuşa elverişliliğini güvence altına almak için gerekli bilgileri sağlamak üzere üretici tarafından saklanmalıdır.

21.A.127 Testler: Hava Aracı

a) Bu Altbölüm altında üretim yapan hava aracı üreticileri, üretim için onaylı yer ve uçuş test prosedürü ve kontrol formları oluşturmalıdır. Üreticiler 21.A.125A maddesi (a) bendinde belirtilen şartlara uyum sağlandığının gösterimi için, üretilen her hava aracını bu formlara göre test etmelidir.

b) Her bir üretim test prosedürü en az aşağıdakileri içermelidir:

- 1) Kullanım niteliklerinin kontrolü,
- 2) Uçuş performansının kontrolü (normal hava aracı aletleri/göstergeleri kullanılarak),
- 3) Hava aracı ekipman ve sistemlerinin tamamının düzgün çalıştığının kontrolü,
- 4) Uçuş testinden sonra tüm cihazın uygun işaretlendiğinin, tüm etiketlerin ve gerekli uçuş el kitaplarının olduğunun belirlenmesi,
- 5) Hava aracının kullanım karakteristiklerinin yer kontrolü,
- 6) Test edilen hava aracına özgü diğer unsurların kontrolü.

21.A.128 Testler: Motorlar, Pervaneler, Kontrol ve İzleme İstasyonları (CMU)

Bu Altbölüm kapsamında üretilen motorların, değişken hatveli pervanelerin veya kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) her bir üreticisi; 21.A.125A(a) maddesine uyumun ilgili yönlerini tesis etmenin bir yöntemi olarak, her bir motoru, değişken hatveli pervaneyi veya CMU'yu, tip sertifikası sahibinin dokümantasyonunda belirtildiği şekilde kabul edilebilir bir fonksiyonel teste tabi tutarak, tip sertifikasyonunun verildiği operasyon aralığının tamamı boyunca düzgün şekilde çalışıp çalışmadığını belirleyecektir.

21.A.129 Üreticinin Yükümlülükleri

Bu Altbölüm kapsamında üretilen bir ürünün, parçanın, teçhizatın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) veya CMU komponentinin her bir üreticisi:

(a) her bir ürün, parça, teçhizat, CMU veya CMU komponentini yetkili otoritenin muayenesi için hazır bulunduracaktır;

(b) ürünün, parçanın, teçhizatın, CMU'nun veya CMU komponentinin uygulanabilir tasarım verisine uygun olup olmadığının belirlenmesi için gerekli teknik verileri ve çizimleri üretim yerinde muhafaza edecektir;

(c) her bir ürünün, parçanın, teçhizatın, CMU'nun veya CMU komponentinin uygulanabilir tasarım verisine uygun olmasını ve emniyetli operasyon için elverişli durumda bulunmasını temin eden üretim muayene sistemini muhafaza edecektir;

(d) üretilmiş olan ürünler, parçalar, teçhizatlar, CMU'lar veya CMU komponentleri ile ilgili her türlü sürekli uçuşa elverişlilik aksiyonunun yürütülmesinde, tip sertifikası, tahditli tip sertifikası veya tasarım onayı sahibine destek sağlayacaktır;

(e) bu Bölümün Altbölüm A hükümlerine uyacaktır.

21.A.130 Uygunluk Beyanı

(a) Bu Altbölüm kapsamında üretilen bir ürünün, parçanın, teçhizatın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) veya CMU komponentinin her bir üreticisi; tamamlanmış hava araçları için bir uygunluk beyanı olan SHGM Form 52'yi veya diğer ürünler, parçalar veya teçhizatlar, CMU'lar veya CMU komponentleri için SHGM Form 1'i sunacaktır. Bu beyan, üretim organizasyonunda sorumlu bir pozisyona sahip yetkilendirilmiş bir kişi tarafından imzalanacaktır.

(b) Bir uygunluk beyanı aşağıdakilerin tümünü içerecektir:

1. her bir ürün, parça, teçhizat, CMU veya CMU komponenti için; ürünün, parçanın, teçhizatın, CMU'nun veya CMU komponentinin onaylı tasarım verisine uygun olduğuna ve emniyetli operasyon için elverişli durumda olduğuna ilişkin bir beyan;
2. her bir hava aracı için; hava aracının 21.A.127(a) maddesi uyarınca yer ve uçuş kontrollerinin yapıldığına ilişkin bir beyan;
3. her bir motor, değişken hatveli pervane veya CMU için; motorun, değişken hatveli pervanenin veya CMU'nun üretici tarafından 21.A.128 maddesi uyarınca nihai bir fonksiyonel teste tabi tutulduğuna ilişkin bir beyan;
4. ayrıca, çevresel koruma gereklilikleri bakımından:
 - (i) tamamlanmış motorun, motorun üretim tarihi itibarıyla uygulanabilir motor egzoz emisyon gerekliliklerine uygun olduğuna ilişkin bir beyan; ve
 - (ii) tamamlanmış uçağın, ilk uçuşa elverişlilik sertifikasının düzenlendiği tarih itibarıyla uygulanabilir CO2 emisyon gerekliliklerine uygun olduğuna ilişkin bir beyan.

(c) (a) bendinde belirtilen bir ürünün, parçanın, teçhizatın, CMU'nun veya CMU komponentinin her bir üreticisi, aşağıdaki durumlardan herhangi birinde yetkili otorite tarafından doğrulanmak üzere güncel bir uygunluk beyanı sunacaktır:

1. söz konusu ürünün, parçanın, teçhizatın, CMU'nun veya CMU komponentinin mülkiyetinin ilk kez devri sırasında;
2. bir hava aracı uçuşa elverişlilik sertifikasının ilk kez düzenlenmesi için başvuru sırasında;
3. bir motor, pervane, parça, teçhizat, CMU ve CMU komponenti için uçuşa elverişlilik serbest bırakma dokümanının ilk kez düzenlenmesi için başvuru sırasında.

(d) Yetkili otorite; muayene sonrasında ürünün, parçanın, teçhizatın, CMU'nun veya CMU komponentinin uygulanabilir tasarım verisine uygun olduğunu ve emniyetli operasyon için elverişli durumda bulunduğunu tespit etmesi hâlinde, uygunluk beyanını karşı imza ile doğrulayacaktır.

ALTBÖLÜM G – ÜRETİM ORGANİZASYONU ONAYI**21.A.131 Kapsam**

Bu Altbölüm aşağıdakileri tesis eder:

(a) ürünlerin, parçaların, teçhizatların, kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) veya CMU komponentlerinin uygulanabilir tasarım verisine uygunluğunu gösteren bir üretim organizasyonu için üretim organizasyonu onayının düzenlenmesine ilişkin usulü;

(b) bu tür onaylar için başvuruda bulunanın ve onay sahibinin hak ve yükümlülüklerini.

21.A.133 Başvuru için Uygunluk

Bu Altbölüm altında onay başvurusu için, aşağıdaki koşulları sağlamak şartı ile herhangi bir gerçek ya da tüzel kişi ('organizasyon') uygun kabul edilir.

Başvuru sahibinin:

a) Bu Altbölüm altındaki onayın, belirlenmiş iş kapsamında, özel bir tasarıma uygunluk gösterimi için gerekli olduğunu ispatlaması ve

b) Bu özel tasarım onayı için belge veya başvuru sahibi olması veya

c) Ek-1b (Part-21L) Altbölüm C uyarınca ilgili tasarımın uyumunu beyan etmiş veya beyan etme niyetinde olması,

d) Aşağıdakilerle uygun bir düzenleme yaparak üretim ve tasarım arasında yeterli koordinasyonu sağlamış olması gerekir:

1) Bu talimat uyarınca düzenlenmiş ilgili tasarım onay sahibi veya başvuru sahibi,

2) Ek-1b (Part-21L) Altbölüm C doğrultusunda ilgili tasarıma ait uyum beyanında bulunan gerçek veya tüzel kişi.

21.A.134 Başvuru

Üretim Organizasyon Onayı için her başvuru, Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır ve 21.A.143 maddesinin gerektirdiği bilgileri ve 21.A.151 maddesi çerçevesinde yayımlanması talep edilen onay şartlarının esaslarını içerir.

21.A.134A Uyum Gösterim Yöntemleri

a) Bir organizasyon, bu Talimata uygunluğu sağlamak için herhangi bir alternatif uyum gösterim yöntemi kullanabilir.

b) Bir organizasyon, alternatif bir uyum gösterim yöntemi kullanmak isterse, bunu kullanmadan önce Genel Müdürlüğe tam bir açıklama sağlamalıdır. Açıklama, ilgili olabilecek kılavuzlarda veya prosedürlerde yapılan revizyonları ve ayrıca bu Talimata uygunluğun nasıl sağlandığını gösteren bir açıklamayı içerecektir.

Organizasyon, Genel Müdürlüğün önceden onayına tabi olarak bu alternatif uyum gösterim yöntemlerini kullanabilir.

21.A.135 Üretim Organizasyon Onayı Yayımlanması

Başvuru yapan organizasyon, bu Altbölüm altında uygulanabilir gereksinimler ile uyumunu gösterdiğinde, Genel Müdürlük tarafından yayımlanan bir Üretim Organizasyon Onayına sahip olmaya hak kazanır.

21.A.139 Üretim Yönetim Sistemi

a) Üretim organizasyonu, organizasyon genelinde açıkça tanımlanmış sorumluluk ve sorumluluk hatları ile bir emniyet yönetimi unsuru ve bir kalite yönetimi unsuru içeren bir üretim yönetim sistemi kurmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir.

b) Üretim yönetim sistemi:

1) bu faaliyetlere özgü tehlikeleri ve ilgili riskleri dikkate alarak, organizasyonun büyüklüğüne ve faaliyetlerinin doğasına ve karmaşıklığına karşılık gelir,

2) 21.A.145 (c)(1) maddesi uyarınca atanan tek bir yöneticinin doğrudan sorumluluğu altında kurulmalı, uygulanmalı ve sürdürülmelidir.

c) Üretim yönetim sisteminin emniyet yönetimi unsurunun bir parçası olarak, üretim organizasyonu aşağıdaki gereklilikleri yerine getirecektir:

1) bir emniyet politikası ve ilgili emniyet hedefleri oluşturmak, uygulamak ve sürdürmek,

2) 21.A.145 (c)(2) maddesine uygun olarak kilit emniyet personeli atamak,

3) havacılık faaliyetlerinin gerektirdiği emniyet tehlikelerini belirlemek, bunları değerlendirmek ve riskleri azaltmak ve etkinliklerini doğrulamak için önlemler almak da dahil olmak üzere ilişkili riskleri yönetmek için bir emniyet riski yönetimi süreci oluşturmak, uygulamak ve sürdürmek,

4) Üretim organizasyonu aşağıdakileri içeren bir emniyet güvence süreci oluşturacak, uygulayacak ve sürdürecektir:

i) organizasyonun emniyet performansının ölçülmesi ve izlenmesi,

ii) 21.A.147 maddesi uyarınca değişikliklerin yönetimi,

iii) emniyet yönetimi ögesinin sürekli iyileştirilmesine yönelik ilkeler,

5) Organizasyon, emniyeti aşağıda verilen yollarla teşvik edecektir:

i) eğitim ve öğretim,

ii) iletişim.

6) Emniyetin sürekli olarak iyileştirilmesine katkıda bulunmak için madde 21.A.3A uyarınca bir olay raporlama sistemi kuracaktır.

d) Üretim yönetim sisteminin kalite yönetim unsurunun bir parçası olarak, üretim organizasyonu aşağıdaki belirtilen gereklilikleri yerine getirecektir:

1) organizasyon tarafından veya organizasyonun ortakları tarafından üretilen ya da dış kaynaklardan tedarik edilen veya dış kaynak olarak alt yükleniciye yaptırılan her bir ürünün, parçanın, teçhizatın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) veya CMU komponentinin; uygulanabilir tasarım verisine uygun olmasını ve emniyetli operasyon için elverişli durumda bulunmasını temin ederek, 21.A.163 maddesinde belirtilen imtiyazların kullanılabilmesini sağlamak.

2) onay kapsamında aşağıdakiler için kontrol prosedürlerini uygun şekilde oluşturacak, uygulayacak ve sürdürecektir:

i) yayınlama, onay veya değişikliği dokümante etmek,

ii) tedarikçi ve alt yüklenici değerlendirme denetimi ve kontrolü,

- iii) ürünlerin alıcıları tarafından yeni veya kullanılmış olarak tedarik edilen kalemler dâhil olmak üzere, gelen ürünlerin, parçaların, malzemelerin, ekipmanların, kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) veya CMU komponentlerinin, uygulanabilir tasarım verisinde belirtildiği şekilde olduğunu doğrulamak,
- iv) tanımlama ve izlenebilirlik,
- v) üretim süreçleri,
- vi) üretim uçuş testleri dahil olmak üzere muayene ve testler,
- vii) aletlerin, düzeneklerin ve test ekipmanının kalibrasyonu,
- viii) uygun olmayan parça kontrolü,
- ix) aşağıdakiler ile uçuşa elverişlilik koordinasyonu:
- A) Tasarım onayı sahibi veya başvuru sahibi,
- B) Ek-1b (Part-21L) Altbölüm C uyarınca tasarım uyum beyanında bulunan gerçek veya tüzel kişi.
- x) kayıtların tamamlanması ve saklanması,
- xi) personelin yetkinliği ve nitelikleri,
- xii) uçuşa elverişlilik belgelerinin yayınlanması,
- xiii) elleçleme, depolama ve paketleme,
- xiv) dahili kalite denetimleri ve bunun sonucunda ortaya çıkan düzeltici faaliyetler,
- xv) onaylanan tesisler dışında herhangi bir yerde gerçekleştirilen onay koşulları dahilinde çalışmak,
- xvi) üretimin tamamlanmasından sonra ancak teslimattan önce, hava aracını emniyetli bir şekilde çalışacak durumda tutmak için yapılan faaliyetler,
- xvii) özel uçuş izni yayınlanması ve ilgili uçuş koşullarının onaylanması.

3) herhangi bir kritik parça için kontrol prosedürlerine özel hükümlerin eklenmesi.

e) Üretim organizasyonu, üretim yönetim sisteminin bir parçası olarak, organizasyonun bu Talimatın ilgili gerekliliklerine uygunluğunu ve ayrıca üretim yönetim sistemine uygunluğu ve yeterliliğini doğrulamak için bağımsız bir izleme fonksiyonu oluşturmalıdır. İzleme, gerektiğinde düzeltici faaliyetlerin uygulanmasını sağlamak için, 21.A.145 (c)(2) maddesinde atıfta bulunulan kişi veya kişiler grubuna ve 21.A.145 (c)(1) maddesinde atıfta bulunulan yöneticiye geri bildirimini içerecektir.

f) Üretim organizasyonunun SHY-21 kapsamında bir veya daha fazla ek organizasyon sertifikasına sahip olması durumunda, üretim yönetim sistemi, sahip olunan ek sertifika(lar) kapsamında gerekli olanlarla entegre edilebilir.

21.A.139A Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi

Ayrılmıştır.

21.A.143 Üretim Organizasyonu El Kitabı

a) Üretim organizasyonu, 21.A.139 maddesinde açıklanan üretim yönetim sistemi ile ilgili aşağıdaki bilgileri doğrudan veya çapraz referans yoluyla sağlayan bir üretim organizasyonu el kitabı (POE) oluşturmalı ve sürdürmelidir:

- 1) Onaylı organizasyonun bu Altbölüm ile uyumu gösteren üretim organizasyonu el kitabına ve bağlı el kitaplarına her zaman uyumlu olunacağını taahhüt eden ve sorumlu yönetici tarafından imzalanan bildirim,
- 2) 21.A.145 maddesi (c)(2) alt bendine uygun olarak Genel Müdürlük tarafından kabul edilen yönetici unvan ve isimleri,

- 3) 21.A.145 maddesi (c)(2) alt bendinin gerektirdiği şekilde, organizasyon adına doğrudan Genel Müdürlük ile müzakere edilecek konular da dâhil, yöneticilerin görev ve sorumlulukları,
- 4) 21.A.145 maddesi (c)(1) ve 21.A.145 maddesi (c)(2) alt bendinin gerektirdiği şekilde, yöneticilerin sorumluluk zincirini gösteren organizasyon şeması,
- 5) 21.A.145 maddesi (d) bendi içinde atıfta bulunulan şekilde onaylayıcı personelin bir listesi,
- 6) İş gücü kaynağının genel bir tanımı,
- 7) Üretim organizasyonunun onay sertifikası içerisinde belirtilen her bir adreste yer alan tesislerinin genel bir tanımı,
- 8) Üretim organizasyonunun, onay şartlarıyla ilişkili iş kapsamının genel bir tanımı,
- 9) Organizasyonel değişikliklerin Genel Müdürlüğe bildirilmesi için prosedür,
- 10) Üretim organizasyonu el kitabının güncellenmesi için prosedür,
- 11) 21.A.139 (c) maddesinde belirtilen üretim yönetim sisteminin, politikanın, süreçlerin ve prosedürlerin açıklaması,
- 12) 21.A.139 (d)(1) bendinde atıfta bulunulan organizasyon dışındaki tarafların bir listesi,
- 13) Eğer uçuş test faaliyetleri gerçekleştirilecek ise, uçuş test ile ilgili olarak organizasyonun politika ve süreçlerini tanımlayan bir uçuş test operasyonları el kitabı hazırlanmalıdır. Bu uçuş test operasyonları el kitabı aşağıdakileri içermelidir:
 - i) Uçuş test organizasyonunun uçuş izni yayımlanması sürecindeki ilgisi de dâhil olmak üzere organizasyonun uçuş test süreçlerinin tanımı,
 - ii) Bu Talimatın Ek-5'i gereksinimlerine uygun olarak; yapısı, yetkinliği, geçerlilik ve uçuş süresi sınırlamalarını içeren personel politikası,
 - iii) Uçuş test eğitimi ve mürettebat dışında kişilerin taşınmasına ilişkin prosedürler,
 - iv) Risk ve emniyet yönetimi politikası ve ilgili metodolojiler,
 - v) Taşınacak cihaz ve ekipmanların belirlenmesine ilişkin prosedürler,
 - vi) Uçuş test ile ilgili olarak hazırlanmış dokümanların listesi.

b) Üretim organizasyonu el kitabının ilk yayını Genel Müdürlük tarafından onaylanacaktır.

c) Üretim organizasyonu el kitabı, organizasyon içerisindeki değişikliklere göre güncellenmeli ve ilgili tüm güncellemeler Genel Müdürlüğe gönderilmelidir.

21.A.145 Kaynaklar

Üretim organizasyonu aşağıdaki gerekliliklere uyumu göstermelidir:

a) tesisler, çalışma koşulları, ekipman ve araçlar, süreçler ve ilgili malzemeler, personelin sayısı ve yeterliliği ve genel organizasyon 21.A.165 maddesi kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmek için yeterlidir,

b) gerekli tüm uçuşa elverişlilik ve çevresel koruma verileri ile ilgili olarak:

1) üretim organizasyonu, uygulanabilir tasarım verilerine uygunluğu tespit etmek için, Genel Müdürlük ve bu Talimat uyarınca verilen tip sertifikası, tahditli tip sertifikası veya tasarım onayı sahibinden veya başvuru sahibinden veya çevre koruma gerekliliklerine karşı verilen herhangi bir muafiyet de dahil olmak üzere Ek-1b (Part-21L) Bölüm A Altbölüm C kapsamında tasarım uygunluğu beyanında bulunan gerçek veya tüzel kişiden bu tür verileri alır,

2) üretim organizasyonu, uçuşa elverişlilik ve çevresel koruma verilerinin üretim verilerine doğru bir şekilde dahil edilmesini sağlamak için bir prosedür oluşturur,

3) bu tür veriler güncel tutulur ve görevlerini yerine getirmek için bu tür verilere erişmesi gereken tüm personele sunulur.

c) yönetim ve personel ile ilgili olarak:

1) Üretim organizasyonu tarafından, organizasyon içinde tüm üretimin gerekli standartlarda gerçekleştirilmesini ve üretim organizasyonunun yukarıda belirtilen üretim yönetim sisteminin gerekliliklerine sürekli olarak uymasını sağlama yetkisine sahip bir sorumlu yönetici atanmıştır. 21.A.139 maddesinde ve 21.A.143 maddesinde atıfta bulunulan üretim organizasyonu el kitabında tanımlanan veriler ve prosedürler,

2) organizasyonun bu Talimatın gerekliliklerine uygun olmasını sağlamak için sorumlu yönetici tarafından bir kişi veya kişiler atanmıştır ve yetkilerinin kapsamı ile birlikte tanımlanmıştır; bu kişi veya kişiler grubu, sorumlu yöneticiye karşı sorumlu olacak ve ona doğrudan erişebilecektir. Kişi veya kişiler grubu, sorumluluklarını yerine getirmek için uygun bilgi, geçmiş ve deneyime sahip olacaktır,

3) her seviyedeki personele, tahsis edilen sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için uygun yetkinin verildiği ve uçuşa elverişlilik ve çevresel koruma verileri konularında üretim organizasyonu içinde tam ve etkin bir koordinasyonun bulunduğu.

d) onay koşulları kapsamında 21.A.163 maddesi uyarınca düzenlenen belgeleri imzalamak üzere üretim organizasyonu tarafından yetkilendirilen onaylayıcı personel ile ilgili olarak:

1) kendilerine tahsis edilen sorumlulukları yerine getirmek için uygun bilgiye, geçmişe (organizasyondaki diğer işlevler dahil) ve deneyime sahiptirler,

2) kendilerine, yetkilerinin kapsamına ilişkin kanıt sağlarlar.

21.A.147 Üretim Yönetim Sistemindeki Değişiklikler

Üretim organizasyonu onay sertifikasının yayımlanmasından sonra, ürünün, parçanın, teçhizatın, İHAS/UAS'ın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) veya CMU bileşeninin uygunluk gösterimi ya da uçuşa elverişlilik ve çevresel uyumluluk karakteristikleri açısından önemli olan üretim yönetim sistemindeki her bir değişiklik, uygulamaya konulmadan önce SHGM tarafından onaylanacaktır. Üretim organizasyonu, bu Ek'e uyum sağlamaya devam edeceğini gösteren şekilde SHGM'ye onay başvurusu sunacaktır.

21.A.148 Yer Değişiklikleri

Onaylı üretim organizasyonunun üretim tesis yerlerinin değişimi önemli değişiklik olarak değerlendirilmeli ve dolayısıyla 21.A.147 maddesi ile uyumlu olmalıdır.

21.A.149 Devredilebilirlik

21.A.147 maddesi kapsamında önemli değişiklik olarak değerlendirilen mülkiyet değişiklikleri hariç, Üretim Organizasyonu Onayı devredilemez.

21.A.151 Onay Şartları

Onay koşulları; iş kapsamını ve onay sahibinin 21.A.163 maddesi kapsamındaki imtiyazları kullanma hakkına sahip olduğu ürünleri veya parça ve teçhizat kategorilerini ya da her ikisini, kontrol ve izleme istasyonlarını (CMU) veya CMU komponentlerini ya da her ikisini tanımlayacaktır.

Söz konusu onay koşulları, bir üretim organizasyonu onayının bir parçası olarak düzenlenecektir.

21.A.153 Onay Şartlarında Değişiklikler

Onay şartları ile ilgili her bir değişiklik Genel Müdürlük tarafından onaylanmalıdır. Onay şartları ile ilgili değişiklik başvurusu, Genel Müdürlük tarafından belirlenen biçim ve usulde yapılır. Başvuru sahibi bu Altbölümün uygulanabilir gereksinimlerine uyumu göstermelidir.

21.A.158 Bulgular ve Gözlemler

a) Üretim organizasyon onayı belge sahibinin bu Talimatın uygulanabilir gereksinimlerine uymadığına dair nesnel kanıt bulunduğu, bulgu aşağıdaki şekilde sınıflandırılır:

- 1) Seviye 1 bulgu, uygulanabilir tasarım verileri ile kontrolsüz bir uygunsuzluğa yol açabilecek ve hava aracının emniyetini etkileyebilecek, SHT-21 gereksinimleri ile ilgili herhangi bir uyumsuzluktur.
- 2) Seviye 2 bulgu, Seviye 1 olarak sınıflandırılmayan, SHT-21 gereksinimleri ile ilgili herhangi bir uyumsuzluktur.

b) Genel Müdürlük Seviye 1 veya Seviye 2 bulgu sınıflarına girmeyen aşağıdaki durumlardan herhangi biri için gözlemler yayınlayabilir.

- 1) Performansının etkisiz olduğu değerlendirilen herhangi bir husus için,
- 2) Seviye 1 ve Seviye 2 kapsamında bir uygunsuzluğa neden olma potansiyeline sahip olduğu tespit edildiğinde,
- 3) Yapılan öneri veya iyileştirmeler organizasyonun genel emniyet performansı açısından önem arz etmesi durumunda,

gözlemler oluşturularak yazılı olarak organizasyona iletilir.

c) Bulgular ile ilgili bildirim alınmasından sonra:

- 1) Seviye 1 bulgu olması durumunda, üretim organizasyon onayı sahibi, bulgunun yazılı teyidinin ardından, 21 iş gününden daha uzun olmayacak bir süre içinde Genel Müdürlük tarafından kabul edilecek düzeltici işlemi uygulamalıdır.
- 2) Seviye 2 bulgu olması durumunda, düzeltici faaliyet süresi bulgunun içeriğine bağlı olarak, üç aydan daha uzun olmayacak şekilde, Genel Müdürlük tarafından belirlenir.

Bazı durumlarda, bulgunun içeriğine bağlı olarak Genel Müdürlük bu üç aylık süreyi mutabık kalınan düzeltici işlem planına göre uzatabilir.

- 3) Gözlemler, Üretim Organizasyonu Onayı belge sahibi tarafından gerektiği şekilde dikkate alınmalıdır. Gözlemler ile ilgili olarak alınan kararlar kaydedilerek Genel Müdürlüğe sunulmalıdır.

d) Seviye 1 veya Seviye 2 bulgular olması durumunda üretim organizasyon onayı belge sahibini bulgu bildirimini aldıktan sonra, uyumsuzluğun:

- 1) Kök nedenlerini ve etkileyen faktörleri tanımlamalı,
- 2) Düzeltici bir faaliyet planı tanımlamalı,
- 3) Düzeltici faaliyetin uygulandığını Genel Müdürlüğe göstermeli.

e) Seviye 1 veya Seviye 2 bulgu olması durumunda, Genel Müdürlük tarafından üretim organizasyon onayı, kısmen veya tamamen sınırlandırılabilir, askıya alınabilir veya iptal edilebilir. Üretim organizasyon onayı belge sahibi, onayın sınırlandırıldığı, askıya alındığı veya iptal edildiği bildirimini aldığı en kısa sürede teyit etmelidir.

21.A.159 Süre ve Sürekli Geçerlilik

a) Üretim organizasyonu onay belgesi süresiz olarak düzenlenir. Üretim organizasyonunun aşağıdaki koşulların tümüne uyması koşuluyla geçerliliğini korur:

- 1) üretim organizasyonunun, bu Altbölümün uygulanabilir gereksinimleri ile uyumu göstermeye devam etmesi,
- 2) Genel Müdürlüğün, üretim organizasyonu veya ortaklarından herhangi biri, tedarikçileri veya alt yüklenicileri tarafından 21.A.9 maddesi uyarınca incelemeler yapmasına izin vermesi,
- 3) üretim organizasyonunun, onay kapsamında ürünlerin, parçaların, teçhizatların, kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) veya CMU komponentlerinin imalatına ilişkin tatmin edici bir kontrolü sürdürdüğünü gösteren kanıtları yetkili otoriteye sunabilmesi,
- 4) üretim organizasyonu onay belgesinin bu Talimat uyarınca Genel Müdürlük tarafından iptal edilmemesi veya üretim organizasyonu tarafından teslim edilmemesi.

b) Teslim veya iptal durumunda, üretim organizasyon onay belgesi Genel Müdürlüğe iade edilir.

21.A.163 İmtiyazlar

21.A.135 maddesine göre yayımlanan onay şartlarına uygun olarak, üretim organizasyonu onay sahibi:

a) Ek-1 (Part-21) ve Ek-1b (Part-21L) çerçevesinde üretim faaliyetlerini gerçekleştirebilir.

b) tamamlanmış tip sertifikalı hava araçları bakımından ve bu Ek'in 21.A.174 ve 21.A.204 maddeleri uyarınca veya Ek-1b'nin (Part-21L) 21L.A.143(c) ve 21.L.A.163 maddeleri uyarınca düzenlenmiş; hava aracı ve İHAS/UAS için bir uygunluk beyanının (SHGM Form 52) ibraz edilmesi üzerine, ayrıca bir ilave gösterim yapılmaksızın bir hava aracı uçuşa elverişlilik sertifikası ve bir gürültü sertifikası temin etmek.

c) diğer ürünler, parçalar, teçhizatlar, kontrol ve izleme istasyonları (CMU) veya CMU komponentleri bakımından, bu Ek'in Altbölüm G'si veya Ek-1b (Part-21L) Altbölüm G'si kapsamında, ayrıca bir ilave gösterim yapılmaksızın onaylı çıkış sertifikaları (SHGM Form 1) düzenlemek.

d) Ek-1b (Part-21L) madde 21L.A.43 uyarınca tasarım uyum beyanına tabi olan bir hava aracı söz konusu olduğunda ve Ek-1b madde 21L.A.143(d) ve 21L.A.163 uyarınca düzenlenmiş bir uygunluk beyanının (SHGM Form 52B) sunulması üzerine, başka bir gösterimde bulunmaksızın hava aracı tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası ve tahditli gürültü sertifikası alabilir.

e) Ek-1b (Part-21L) madde 21L.A.43 uyarınca bir tasarım uyum beyanına tabi olan bir hava aracına monte edilecek ürünler veya parçalar söz konusu olduğunda, başka bir gösterimde bulunmaksızın Ek-1b (Part-21L) kapsamında onaylı çıkış sertifikası (SHGM Form 1) yayımlayabilir.

f) Ürettiği yeni bir hava aracının bakımını yapabilir ve bu bakım ile ilgili olarak bir bakım çıkış sertifikası (SHGM Form 53) yayımlayabilir.

g) Ürettiği hava aracı için Genel Müdürlük ile mutabık kalınan prosedürler çerçevesinde, üretim organizasyon onayı kapsamında hava aracı konfigürasyonunu kontrol altına tutuyor ve uçuş için onaylanmış tasarım koşullarıyla uygunluğunu doğruluyorsa, 21.A.710 maddesi (b) bendinde belirtilen uçuş koşulları onayı dahil 21.A.711 maddesi (c) bendine uygun olarak özel uçuş izni yayımlayabilir.

21.A.165 Belge Sahibinin Yükümlülükleri

Üretim organizasyon onayı belge sahibi:

- a) 21.A.143 maddesine göre oluşturulan üretim organizasyonu el kitabı ve içinde referans verilen dokümanların organizasyon içerisinde temel çalışma dokümanları olarak kullanılmasını sağlamalıdır.
- b) Üretim organizasyonunun, Üretim Organizasyon Onayı kapsamında onaylanmış veri ve prosedürlere uygunluğunu sürdürmelidir.
- c)
- 1) Üretimi tamamlanmış her bir hava aracının, Uygunluk Beyanlarının Genel Müdürlüğe sunulması öncesinde tip tasarımına uygunluğunu ve emniyetli kullanım için elverişli durumda olduğunu belirlemelidir, veya
 - 2) diğer ürünlerin, parçaların, teçhizatların, kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) veya CMU komponentlerinin; onaylı tasarım verisine uygun, eksiksiz ve emniyetli operasyon için elverişli durumda olduğunu, onaylı veya beyan edilmiş tasarım verisine uygunluklarını ve emniyetli operasyon için elverişli durumda olduklarını belgelendirmek üzere bir SHGM Form 1 düzenlemeden önce tespit etmek,
 - 3) ilave olarak, çevresel koruma kapsamında aşağıdakilerin sağlandığını tespit etmek:
 - i) Üretimi tamamlanmış motorun, motorun üretildiği tarih itibariyle uygulanabilir motor emisyon gereksinimleriyle uyumlu olduğunu, ve
 - ii) Üretimi tamamlanmış hava aracının, ilk uçuşa elverişlilik sertifikasının yayımlandığı tarih itibariyle uygulanabilir CO2 emisyon gereksinimleriyle uyumlu olduğunu.
 - 4) diğer ürünlerin, parçaların, teçhizatların, kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) veya CMU komponentlerinin; bir uygunluk sertifikası olarak SHGM Form 1 düzenlemeden önce uygulanabilir verilere uygun olduğunu tespit etmek.
- d) üretilmiş olan ürünler, parçalar, teçhizatlar, İHAS/UAS'lar, kontrol ve izleme istasyonları (CMU) veya CMU komponentleri ile ilgili her türlü sürekli uçuşa elverişlilik aksiyonunun yürütülmesinde; tip sertifikası veya diğer tasarım onayı sahibine ya da Ek-1b (Part-21L) Bölüm A Altbölüm C kapsamında tasarım uyumu beyanı yapmış bir gerçek veya tüzel kişiye destek sağlamak,
- e) onay koşulları kapsamında, üretim organizasyon onayı sahibinin bir bakım çıkış sertifikası düzenlemeyi planladığı durumlarda; sertifikayı düzenlemeden önce, tamamlanan her bir hava aracının gerekli bakıma tabi tutulduğunun ve emniyetli operasyon için uygun durumda olduğunun belirlenmesi,
- f) uygulanabilir olduğunda, 21.A.163 (e) bendinde belirtilen ayrıcalık kapsamında, özel uçuş izninin hangi koşullar altında düzenlenebileceğini belirlemek,
- g) uygulanabildiği hallerde, 21.A.163 (e) maddesinde belirtilen imtiyaz kapsamında, bir hava aracı için özel uçuş izni düzenlemeden önce 21.A.711(c) ve (e) maddelerine uygunluğun sağlanması;
- h) Altbölüm A ile uyumlu olmalıdır.

ALTBÖLÜM H – UÇUŞA ELVERİŞLİLİK SERTİFİKALARI VE TAHDİTLİ UÇUŞA ELVERİŞLİLİK SERTİFİKALARI

21.A.171 Kapsam

Bu Altbölüm, aşağıda belirtilen durumlarda Türk hava aracı siciline kaydedilecek ya da kayıtlı hava araçları için uçuşa elverişlilik sertifikalarının yayımlanma gerekliliklerini tanımlar:

- a) Tasarım Ülkesi olarak sorumlu olunan, tip sertifikası yayımlanan hava araçları veya
- b) Tip sertifikası kabulü yapılarak ithali gerçekleştirilen hava araçları.

21.A.172 Başvuru İçin Uygunluk

Türk Uçak Sicilinde adına hava aracı kaydı yapılmış veya yapılacak olan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi veya onun temsilcisi, bu Altbölüm altında ilgili hava aracı uçuşa elverişlilik sertifikası için başvuru sahibi olarak uygun kabul edilir.

21.A.172A Hava Aracı Tip Kabulü

a) EASA, FAA, TCCA, ANAC ve Genel Müdürlük ile yapılan uçuşa elverişlilik kapsamında sürekli uçuşa elverişlilik desteğini garanti altına alan ikili anlaşmaya, mutabakat zaptına ya da çalışma anlaşmasına taraf olan ülke havacılık otoritesi tarafından tip sertifikası yayımlanan hava araçları için tip sertifikası kabulü, söz konusu tip tasarım onayından sorumlu Tasarım Ülkesi tarafından yayımlanan başvuru tarihindeki tip sertifikası veri sayfası gerekliliklerine uygun olarak Genel Müdürlükçe yapılacak değerlendirme sonrası kabul edilir.

b) Tip sertifikası kabulü için başvuru, tip tasarım onayından sorumlu Tasarım Ülkesi otoritesi ya da başvuru için yetkilendirildiği ve bu yetkilendirmenin resmi bir yazı ile belirtildiği durumda tip sertifikası sahibince Genel Müdürlük Bilgi Yönetim Sistemi üzerinden yapılır.

c) Başvuru için aşağıdaki bilgi ve belgeler eksiksiz olarak Genel Müdürlüğe sağlanır:

- 1) Tip Sertifikası Kabul Başvurusu Kontrol Formu (Form 296),
- 2) Müşteri bilgisi ve tip sertifikası sahibi ile hava aracı sahibi ya da işleticisi arasında imzalanmış, söz konusu hava aracı bilgilerini belirten satış sözleşmesi,
- 3) Tasarım Ülkesi otoritesi tarafından hazırlanmış, tip sertifikası kabulüne ilişkin tüm sürecin tip sertifikası sahibince yürütülebileceğini ve bu süreçte gerekebilecek tip sertifikası veri sayfasındaki bilgilerin değerlendirilmesi için ihtiyaç olan bilgi ve belgelerin sağlanacağını teminat altına alan yazı,
- 4) Tip sertifikası ve tip sertifikası veri sayfası,
- 5) Aksi uygun bulunan durumlar haricinde, ürünün sertifikasyon temeli, sertifikasyon temeli uyum kontrol listesi ve diğer tüm ilgili kanıt dokümanlar,
- 6) Aksi uygun bulunan durumlar haricinde, tip sertifikası veri sayfasında belirtilen özel koşullar, istisnalar, yorumlayıcı materyal, sertifikasyon işlem maddeleri (Certification Review Items) ve eş değer emniyet seviyelerine ilişkin kanıt dokümanlar,
- 7) Şikago Sözleşmesi Ek-16'da belirtilen ya da eşdeğer standartlarda öngörülen gürültü, motor emisyon ve mevcutsa CO2 standartlarını gösteren dokümanlar,
- 8) Hava aracı uçuş el kitabının varsa konfigürasyon sapma listesi dahil onaylı en güncel revizyonu,
- 9) Ana çizimler ya da tip tasarım tanım dokümanı ya da eşdeğer doküman,
- 10) Hava aracı içerisinde yolcuların kullanımı için belirlenmiş tüm alanlardaki plakaların, tip tasarımında belirlenen içerik, şekil ve konumda yer alacak şekilde Türkçe ve İngilizce çift dilli olduğunu gösteren, ilgili

mevzuatta majör olarak sınıflandırma gerektiği durumlar hariç minör modifikasyon onayına ve söz konusu modifikasyonun uygulandığına dair kanıtlar,

11) Bakım Planlama Dokümanı, Servis Bülteni, Uçuşa Elverişlilik Direktifi, Resimli Parça Kataloğu, Ana Asgari Teçhizat Listesi, Yapısal Tamir El Kitabı, Motor ve Pervane El Kitapları vb. tüm sürekli uçuşa elverişlilik talimatları, operasyonel uygunluk verisi (OSD), bakım ve operasyon dokümanlarının onaylı en güncel revizyonları ve söz konusu dokümanların güncel revizyonlarına sürekli erişim için internet üzerinden ilgili tip sertifikası sahibi destek sayfası yetkilendirilmesi veya kabul edilebilir diğer erişim yöntemine dair kanıtlar,

12) Hava aracının UOD-2019/4 sayılı Genelge Ek-1 "Uçuş Operasyonlarına Yönelik İlave Uçuşa Elverişlilik Şartları" gerekliliklerine uygun olduğunu gösteren kanıtlar,

13) Genel Müdürlük ilgili personeli için başvuru sahibi ile tarihi konusunda mutabakata varılmış, söz konusu hava aracı için SHT/Part-66 Hava Aracı Seviye 1 Tip Eğitimi,

14) İHAS/UAS'lar, kontrol ve izleme istasyonları (CMU) veya CMU komponentleri için SHT-EĞİTİM/SINAV Talimatı gerekleri kapsamında ihtiyaç duyulan eğitim içerikleri ve sınav soruları.

d) Kabul edilecek hava aracının tip sertifikasında tanımlı farklı model veya varyantlar mevcut ise her model veya varyant için tip kabul prosedürü ayrı işletilir. Söz konusu kabul, sıcak hava balonları için model veya varyant yerine seri olarak yapılır.

e) 28 Temmuz 2021 tarihinden önce ülkemiz tesciline girmiş bir hava aracı tipinin kabulü bu tarihte tip sertifikası veri sayfasında yer alan tüm model ve varyantlar için yapılmış sayılır. Söz konusu tip sertifikası veri sayfasına bu tarihten sonra eklenen model veya varyantların kabulü ayrıca yapılır.

f) Tip sertifikası kabul sürecinin başarıyla tamamlanması sonrası, Form 203 Tip Sertifikası Kabul Belgesi, kabul edilen ürünün uçuşa elverişlilik standartlarını belirtir şekilde Genel Müdürlükçe yayımlanır ve internet sitesinde duyurulur.

g) Tip kabulü gerçekleştirilen hava aracı seri, model veya varyantları için modifikasyon, tamir ve sürekli uçuşa elverişlilik gerekleri, söz konusu hava aracı için Genel Müdürlükçe belirlenen ve Tip Sertifikası Kabul Belgesi içerisinde belirtilen standartlara uygun olarak yürütülür.

h) Tip kabulü gerçekleştirilen hava aracının tip sertifikası veri sayfasında tanımlı motor ve pervane tipi de kabul edilmiş sayılır. Bu ürünler için ayrıca tip kabulü yapılması gerekmemekle birlikte; (c) bendinde belirtilen belgelerden bu ürünlerle ilgili olanlardan gerekli olduğu değerlendirilenler de başvuruya eklenir ve bu kabule ilişkin detaylar Tip Sertifikası Kabul Belgesi içinde gösterilir.

21.A.173 Sınıflandırma

Uçuşa elverişlilik sertifikaları aşağıdaki şekilde sınıflandırılır:

a) Uçuşa elverişlilik sertifikası, bu Talimata göre yayımlanmış bir tip sertifikasına uygun hava araçları için yayımlanan sertifikadır.

b) Tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası aşağıdaki hava araçları için yayımlanan sertifikadır:

1) Bu Talimata uygun olarak yayımlanmış tahditli tip sertifikasına uygun olan hava araçları veya

2) Genel Müdürlüğe; yeterli emniyet seviyesini sağlayan özel uçuşa elverişlilik şartnamelerine uyumlu olduğu gösterilmiş olan hava araçları.

21.A.174 Başvuru

a) Uçuşa elverişlilik sertifikası için başvuru; 21.A.172 maddesine uygun olarak, 21.A.172A maddesi gerekleri doğrultusunda tip sertifikası kabulü tamamlandıktan sonra Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır.

b) Her bir uçuşa elverişlilik sertifikası veya tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası başvurusu aşağıdakileri içerecektir:

1) başvurusu yapılan uçuşa elverişlilik sertifikasının sınıfı;

2) yeni hava araçları bakımından:

(i) bir uygunluk beyanı:

— 21.A.163(b) maddesi uyarınca düzenlenmiş; veya

— 21.A.130 maddesi uyarınca düzenlenmiş ve yetkili otorite tarafından doğrulanmış; veya

— ithal bir hava aracı için, 21.A.163(b) maddesi uyarınca düzenlenmiş bir uygunluk beyanı ya da ithal edilen bir hava aracı söz konusu ise, hava aracının SHGM tarafından onaylanmış bir tasarıma uygun olduğunu belirten ihraç otoritesi tarafından imzalanmış bir beyan;

(ii) belirli hava aracı için uygulanabilir sertifikasyon şartnamelerince gerekli görüldüğünde, bir yükleme çizelgesini içeren ağırlık ve balans raporu; ve

(iii) belirli hava aracı için uygulanabilir sertifikasyon şartnamelerince gerekli görüldüğünde, uçuş el kitabı;

3) kullanılmış hava araçları bakımından, aşağıdaki menşelere göre:

(i) Türk tescilinde: SHT-CAM Talimatı Part-M ya da Part-ML ya da Part-ML.UAS uyarınca düzenlenmiş bir uçuşa elverişlilik gözden geçirme sertifikası;

(ii) Yabancı tescilde:

— hava aracının tescilli olduğu veya tescilli bulunduğu Devletin yetkili otoritesi tarafından, transfer anında kendi sicilindeki hava aracının uçuşa elverişlilik durumunu yansıtan bir beyan;

— belirli hava aracı için uygulanabilir sertifikasyon şartnamelerince gerekli görüldüğünde, bir yükleme çizelgesini içeren ağırlık ve balans raporu;

— belirli hava aracı için uçuşa elverişlilik kodları uyarınca böyle bir el kitabı gerekli ise, uçuş el kitabı;

— 21.B.327 maddesi uyarınca düzenlenmiş bir tahditli uçuşa elverişlilik sertifikasıyla ilişkili tüm sınırlamalar dâhil olmak üzere, hava aracının üretim, modifikasyon ve bakım standartlarını tesis etmeye yönelik tarihî kayıtlar;

— SHT-CAM Talimatı Part-M uyarınca gerçekleştirilecek bir uçuşa elverişlilik gözden geçirmesi sonucunda bir uçuşa elverişlilik gözden geçirme sertifikasına ilişkin bir tavsiye veya SHT-CAM Talimatı Part-ML uyarınca ya da SHT-CAM Talimatı Part-ML.UAS uyarınca düzenlenecek bir uçuşa elverişlilik gözden geçirme sertifikası kapsamında; bir uçuşa elverişlilik sertifikası veya tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası düzenlenmesine ilişkin bir tavsiye ve;

— ilk uçuşa elverişlilik sertifikasının düzenlendiği tarih ve Şikago Sözleşmesi Ek-16 Cilt III standartları uygulanıyorsa, CO2 metrik değeri.

4) Tüm hava araçları ile ilgili olarak:

i) Hava aracı içerisinde yolcuların kullanımı için belirlenmiş tüm alanlardaki plakaların, tip tasarımında belirlenen içerik, şekil ve konumda yer alacak şekilde Türkçe ve İngilizce çift dilli olduğunu gösteren,

ilgili mevzuatta majör olarak sınıflandırma gerektiği durumlar hariç minör modifikasyon onayına ve söz konusu modifikasyonun uygulandığına dair kanıtlar,

ii) Hava aracının UOD-2019/4 sayılı Genelge Ek-1 "Uçuş Operasyonlarına Yönelik İlave Uçuşa Elverişlilik Şartları" gerekliliklerine uygun olduğunu gösteren kanıtlar,

iii) Hava aracına uygulanmış bulunan tüm modifikasyon ve tamirler için bunların uygulama tarihleri ile onay ve uygulama referanslarını gösterir liste.

c) Aksi yönde mutabakat olmadıkça, 21.A.174 (b)(2)(i) ve 21.A.174 (b)(3)(ii)'de atıfta bulunulan bildirimler, hava aracının Genel Müdürlüğe sunulma tarihinden en fazla 60 gün önce yayımlanmalıdır.

21.A.175 Dil

a) Uygulanabilir sertifikasyon şartnamelerinin gerektirdiği el kitapları, plakalar, listeler, gösterge işaretlemeleri ve diğer gerekli bilgiler Genel Müdürlük tarafından aksinin uygun bulunduğu durumlar haricinde Türkçe ve İngilizce dillerinde sunulur.

b) Hava aracı için (a) fıkrasına uygunluğun gösteriminde ilgili mevzuatta majör olarak sınıflandırma gerektiği durumlar hariç minör modifikasyon onayı gerekir.

21.A.177 Ekleme veya Değişiklik

Uçuşa Elverişlilik Sertifikasına ekleme veya değişiklikler yalnızca Genel Müdürlük tarafından yapılır.

21.A.179 Devredilebilirlik ve Yeniden Yayımlama

a) Bir hava aracının mülkiyeti el değiştirdiğinde:

1) Hava aracının aynı tescilde kalması şartıyla, uçuşa elverişlilik sertifikası veya yalnızca tahditli tip sertifikasına uygun olarak yayımlanmış tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası hava aracı ile birlikte devredilir.

b) Bir hava aracının mülkiyeti el değiştirdiğinde ve söz konusu hava aracı tahditli tip sertifikasına uygun olmayan bir tahditli uçuşa elverişlilik sertifikasına sahip olduğunda, uçuşa elverişlilik sertifikası hava aracının aynı tescilde kalması şartıyla hava aracı ile birlikte devredilir.

21.A.181 Süre ve Sürekli Geçerlilik

a) Uçuşa elverişlilik sertifikası süresiz olarak yayımlanır. Aşağıdakiler sağlandığı sürece geçerliliğini korur:

1) Hava aracının uygulanabilir tip tasarım ve sürekli uçuşa elverişlilik gerekliliklerine uymaya devam etmesi,

2) Hava aracının aynı tescilde kalması, ve

3) Uçuşa elverişlilik sertifikasının dayandığı tip sertifikası veya tahditli tip sertifikasının 21.A.51 maddesi kapsamında daha önceden geçersiz kılınmamış olması,

4) Sertifikanın iade veya 21.B.330 maddesi kapsamında iptal edilmemiş olması.

b) İade veya iptal durumunda, sertifika Genel Müdürlüğe geri verilir.

21.A.182 Hava Aracı Tanımlama

Bu Altbölüm altında uçuşa elverişlilik sertifikası için başvuru yapan her başvuru sahibi hava aracının Altbölüm Q'ya uygun olarak tanımlandığını gösterir.

ALTBÖLÜM I – GÜRÜLTÜ SERTİFİKALARI**21.A.201 Kapsam**

Bu Altbölüm, gürültü sertifikalarının yayımlanması için prosedürü tanımlar.

21.A.203 Başvuru için Uygunluk

Türk Uçak Sicilinde adına hava aracı kaydı yapılmış veya yapılacak olan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi veya onun temsilcisi, bu Altbölüm altında ilgili hava aracı gürültü sertifikası için başvuru sahibi olarak uygun kabul edilir.

21.A.204 Başvuru

a) 21.A.203 maddesine uygun olarak, gürültü sertifikası için başvuru, Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır.

b) Her bir başvuru aşağıdakileri içermelidir:

1) Yeni hava aracı ile ilgili olarak:

i) Uygunluk beyanı:

- 21.A.163 maddesi (b) bendi çerçevesinde yayımlanan uygunluk beyanı veya
- 21.A.130 maddesi çerçevesinde yayımlanan ve Genel Müdürlük tarafından geçerli kılınan uygunluk beyanı veya
- İthal edilen hava aracı için, ihracatı gerçekleştiren otorite tarafından imzalanan, hava aracının Genel Müdürlük tarafından kabul edilen tasarıma uygun olduğuna dair bir bildirim ve

ii) Uygulanabilir gürültü gereksinimlerine uygun olarak belirlenen gürültü bilgisi.

2) Kullanılmış hava aracı ile ilgili olarak:

i) Uygulanabilir gürültü gereksinimlerine uygun olarak belirlenen gürültü bilgisi ve

ii) Hava Aracının üretim, modifikasyon ve bakım standartlarını belirlemek için geçmiş kayıtlar.

c) Aksi yönde mutabakat olmadıkça, alt bent (b)(1)'de atıfta bulunulan bildirimler, hava aracının Genel Müdürlüğe sunulma tarihinden en fazla 60 gün önce yayımlanmalıdır.

21.A.207 Ekleme veya Değişiklik

Gürültü sertifikasına ekleme veya değişiklikler yalnızca Genel Müdürlük tarafından yapılır.

21.A.209 Devredilebilirlik ve Yeniden Yayımlama

Bir hava aracının mülkiyeti el değiştirdiğinde:

a) Eğer hava aracı aynı tescilde kalmaya devam ediyorsa, gürültü sertifikası hava aracı ile birlikte devredilir veya

b) Eğer hava aracı tescili değişiyorsa gürültü sertifikası; eski gürültü sertifikasının ibraz edilmesi durumunda yeniden yayımlanır.

21.A.211 Süre ve Sürekli Geçerlilik

a) Gürültü sertifikası süresiz olarak yayımlanır. Aşağıdaki şartların tamamı sağlandığı sürece geçerliliğini korur:

1) Uygulanabilir tip tasarımı, çevresel koruma ve sürekli uçuşa elverişlilik gereksinimleri ile uyum ve

2) Hava aracının aynı tescilde kalması ve

3) Uçuşa elverişlilik sertifikasının dayandığı tip sertifikası veya tahditli tip sertifikasının 21.A.51 maddesi kapsamında daha önceden geçersiz kılınmamış olması,

4) Sertifikanın Genel Müdürlük tarafından bu Talimat kapsamında iptal edilmemiş veya sertifika sahibi tarafından iade edilmemiş olması.

b) İade veya iptal durumunda, sertifika Genel Müdürlüğe geri verilmelidir.

ALTBÖLÜM J – TASARIM ORGANİZASYON ONAYI**21.A.231 Kapsam**

Bu Altbölüm, tasarım organizasyonlarının onayı için prosedürü, başvuru ve onay sahiplerinin hak ve yükümlülüklerini düzenleyen kuralları tanımlar. Bu Altbölümde tip sertifikalarına verilen referanslar, tip sertifikaları ve tahditli tip sertifikalarını kapsar.

21.A.233 Başvuru için Uygunluk

Bu Altbölüm altındaki onay için aşağıdaki durumlarda herhangi bir gerçek veya tüzel kişi (organizasyon) başvuru sahibi olarak kabul edilir.

- 21.A.14, 21.A.112B, 21.A.432B veya 21.A.602B maddeleri kapsamında başvuru yapılması veya
- Bu talimatın Ek-1b (Part-21L) 21L.A.23, 21L.A.83 veya 21L.A.204 maddelerine uyum gösterilmesi veya
- Küçük değişiklikler veya küçük tamir tasarımlarının onayı için, 21.A.263 maddesinde geçen imtiyazları elde etmek amacıyla talepte bulunulması veya bu talimatın Ek-1b (Part-21L) Altbölüm C uyarınca tasarım uyumu beyan edilen hava aracının küçük değişiklikleri veya küçük tamir tasarımına ilişkin uyum beyanlarının yayınlanması.

21.A.234 Başvuru

Tasarım Organizasyon Onayı için her bir başvuru Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır ve 21.A.243 maddesinin gerektirdiği bilgileri ve 21.A.251 maddesi altında yayımlanması talep edilen onay şartlarını içerir.

21.A.235 Tasarım Organizasyon Onayı Yayımlanması

Organizasyon; bu Altbölüm altındaki uygulanabilir gereksinimlere uyumu gösterdiğinde, Genel Müdürlük tarafından yayımlanan tasarım organizasyonu onayına sahip olmaya hak kazanır.

21.A.239 Tasarım Yönetim Sistemi

- Tasarım organizasyonu, organizasyon genelinde açıkça tanımlanmış sorumluluk ve sorumluluk hatları ile emniyet yönetimi unsuru ve tasarım güvence unsurunu içeren bir tasarım yönetim sistemi oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir.
- Tasarım yönetim sistemi:
 - faaliyetlere özgü tehlikeler ve ilişkili riskler dikkate alınarak, organizasyonun büyüklüğüne ve faaliyetlerinin doğasına ve karmaşıklığına uygun olmalıdır,
 - 21.A.245 (a) maddesi uyarınca atanan tek bir yöneticinin sorumluluğu altında oluşturulmalı, uygulanmalı ve sürdürülmelidir.
- Tasarım yönetim sisteminin emniyet yönetimi unsurunun bir parçası olarak, tasarım organizasyonu:
 - emniyet politikası ve ilgili emniyet hedeflerini oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir,
 - 21.A.245 (b) maddesi uyarınca anahtar emniyet personeli atamalıdır,
 - faaliyetlerinin gerektirdiği havacılık emniyeti tehlikelerinin tanımlanması, bunların değerlendirilmesi ve riskleri azaltmak ve bunların etkinliklerini doğrulamak için önlemler alınması da dahil olmak üzere ilgili risklerin yönetimini içeren bir emniyet riski yönetimi süreci oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir,
 - aşağıdakileri içeren bir emniyet güvence süreci oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir:
 - organizasyonun emniyet performansının ölçülmesi ve izlenmesi,
 - 21.A.243 (c) ve 21.A.247 maddeleri uyarınca değişikliklerin yönetimi,

iii) emniyet yönetimi unsurunun sürekli iyileştirilmesine yönelik prensipler.

5) emniyet aşağıdaki yollarla teşvik edilmelidir:

i) eğitim ve öğretim,

ii) iletişim,

6) emniyetin sürekli iyileştirilmesine katkıda bulunmak için madde 21.A.3A maddesine göre bir olay raporlama sistemi oluşturmalıdır.

d) Tasarım yönetim sisteminin tasarım güvence unsurunun bir parçası olarak, tasarım organizasyonu:

1) onay koşulları kapsamındaki ürünlerin, parçaların, teçhizatların, İHAS/UAS'ların, kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) veya CMU komponentlerinin tasarımının ve tasarım değişiklikleri ile tamirlerinin kontrol ve gözetimine yönelik bir sistemi tesis etmeli, uygulamalı ve sürdürmelidir; söz konusu sistem:

(i) ürünlerin, parçaların, teçhizatların, İHAS/UAS'ların, CMU'ların veya CMU komponentlerinin tasarımının veya tasarım değişiklikleri ile tamirlerinin; uygulanabilir tip sertifikası temeline, uygulanabilir operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uygun olmasını temin etmekten sorumlu bir uçuşa elverişlilik fonksiyonunu içerecektir;

(ii) tasarım organizasyonunun, bu Ek ve 21.A.251 maddesi uyarınca düzenlenen onay koşulları kapsamında sorumluluklarını usulüne uygun şekilde yerine getirmesini temin edecektir;

2) tasarım organizasyonunun uygulanabilir uçuşa elverişlilik, operasyonel uygunluk verileri ve çevresel koruma gerekliliklerine uygunluk gösterdiği temelinde bağımsız bir doğrulama fonksiyonu oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir,

3) ortakları veya alt yüklenicileri tarafından, yazılı prosedürlere konu yöntemlere uygun olarak tasarlanan parçaların, teçhizatların veya CMU komponentlerinin kabul edilebilirliğinin ya da gerçekleştirilen görevlerin, tasarım yönetim sistemi kapsamında hangi şekilde dikkate alındığını belirtmelidir.

e) Tasarım organizasyonu, tasarım yönetim sisteminin bir parçası olarak, organizasyonun bu Talimatın ilgili gerekliliklerine uygunluğunu ve ayrıca tasarım yönetim sistemine uygunluğunu ve yeterliliğini doğrulamak için bağımsız bir izleme fonksiyonu kurmalıdır. İzleme, gerektiğinde düzeltici faaliyetlerin uygulanmasını sağlamak için 21.A.245 (b) maddesinde atıfta bulunulan kişiye veya kişi grubuna ve 21.A.245 (a) maddesinde atıfta bulunulan yöneticiye geri bildirim içermelidir.

f) Tasarım organizasyonunun bu Talimatın Ek-3'ü kapsamında bir veya daha fazla ek organizasyon sertifikasına sahip olması durumunda, tasarım yönetim sistemi ek sertifika(lar) kapsamında gerekli olanlarla entegre edilebilir.

21.A.239A Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi

Ayrılmıştır.

21.A.243 El Kitabı

a) Tasarım yönetim sisteminin bir parçası olarak, tasarım organizasyonu; organizasyonu, ilgili politika, süreç ve prosedürlerini, tasarım işinin türünü ve tasarım organizasyonunun 21.A.251 maddesi uyarınca düzenlenen onay koşullarında tanımlandığı şekilde tasarım organizasyonu onayına sahip olduğu ürün, parça, teçhizat, İHAS/UAS, kontrol ve izleme istasyonu (CMU) veya CMU komponenti kategorilerini ve uygulanabilir olduğu durumlarda ortakları veya alt yüklenicileri ile olan arayüzleri ile bunların kontrolünü; doğrudan veya çapraz referans yoluyla tanımlayan bir el kitabı oluşturmalı ve SHGM'ye sunmalıdır.

Uçuş testleri faaliyetleri gerçekleştirilecek ise, uçuş testlerine ilişkin organizasyonun politika ve süreçlerini tanımlayan bir uçuş testi operasyon el kitabı da oluşturularak Genel Müdürlüğe sunulmalıdır. Uçuş testi operasyonları el kitabı aşağıdakileri içermelidir:

- 1) organizasyonun uçuş izni verme sürecine katılımı da dahil olmak üzere, uçuş testi süreçlerine ilişkin bir açıklama,
- 2) uygulanabilir olduğunda, bu Talimatın Ek-5'i gereksinimlerine uygun olarak yapısı, yetkinliği, geçerlilik ve uçuş süresi sınırlamaları da dahil olmak personel politikası,
- 3) uygulanabilir olduğunda, uçuş test eğitimi ve ayrıca mürettebat dışında kişilerin taşınmasına ilişkin prosedürler,
- 4) risk ve emniyet yönetimi politikası ve ilgili metodolojiler,
- 5) uçakta taşınacak alet ve ekipmanların belirlenmesine ilişkin prosedürler,
- 6) uçuş test ile ilgili olarak hazırlanmış dokümanların listesi.

b) Parçaların, teçhizatların veya CMU komponentlerinin ya da ürünlere, İHAS/UAS'a veya CMU'ya ilişkin değişikliklerin ortak organizasyonlar veya alt yükleniciler tarafından tasarlandığı durumlarda, el kitabı; tüm parçalar, teçhizatlar veya CMU komponentleri bakımından 21.A.239(d)(2) maddesi uyarınca uyumu nasıl gösterebildiğine ilişkin olarak tasarım organizasyonunun bir beyanını içermeli ve bu beyanı tesis etmek için gerekli olduğu ölçüde, söz konusu ortak organizasyonların veya alt yüklenicilerin tasarım faaliyetleri ve organizasyonuna ilişkin tanımları ve bilgileri doğrudan veya çapraz referans yoluyla içermelidir.

c) El kitabında, organizasyonun en güncel durumu yansıtmak amacıyla, gerekmesi halinde değişiklikler yapılmalı ve yapılan revizyonların kopyaları Genel Müdürlüğe sağlanmalıdır.

d) Tasarım organizasyonu; yönetici personelin ve organizasyon içerisinde uçuşa elverişlilik, operasyonel uygunluk verisi ve çevresel uyumluluğu etkileyen kararları almaktan sorumlu diğer kişilerin nitelikleri ve deneyimlerine ilişkin bir beyanı oluşturur ve muhafaza eder. Bu beyanı Genel Müdürlüğe sunar.

21.A.245 Kaynaklar

a) Organizasyon, organizasyon içinde tüm tasarım faaliyetlerinin gerekli standartlarda gerçekleştirilmesini ve tasarım organizasyonunun sürekli olarak 21.A.239 maddesinde atıfta bulunulan tasarım yönetim sisteminin gerekliliklerine ve 21.A.243 maddesinde atıfta bulunulan el kitabında belirtilen prosedürlere uygun olmasını sağlama yetkisine sahip bir tasarım organizasyon yöneticisi atamalıdır.

b) Tasarım organizasyon yöneticisi, aşağıdakilerin yetki kapsamını tayin etmeli ve belirlemelidir:

- 1) uçuşa elverişlilik fonksiyonunun şefi,
- 2) bağımsız izleme fonksiyonunun şefi,
- 3) organizasyonun büyüklüğüne ve faaliyetlerinin niteliğine ve karmaşıklığına bağlı olarak, organizasyonun bu talimatın gerekliliklerine uymasını sağlamak için gerekli olan diğer kişi veya kişiler grubu.

c) 21.A.245 (b)(1)'e istisna olarak, 21.A.239 (d)(1)(i) bendinde atıfta bulunulan uçuşa elverişlilik işlevi, aşağıdaki durumlardan herhangi birinde doğrudan tasarım organizasyon yöneticisi gözetimi altında gerçekleştirilebilir:

- 1) 21.A.251 maddesi kapsamında yayınlanan onay şartlarında tanımlandığı şekliyle tasarım organizasyonunun faaliyetlerinin/işlerinin kapsamının küçük değişiklikler ve/veya küçük tamirlerle sınırlı olduğu durumlar,
- 2) tasarım organizasyonunun atanmış bir uçuşa elverişlilik fonksiyonu şefine sahip olmadığı ve bu fonksiyonun tasarım organizasyon yöneticisinin doğrudan gözetimi altında organizasyonun faaliyetlerinin kapsamı ve düzeyi ile orantılı olarak sınırlı bir süre için uygulandığı durumlar.

d) (b) bendi uyarınca atanan kişi veya kişiler grubu:

- 1) tasarım organizasyon yöneticisine karşı sorumlu olmalı ve doğrudan erişime sahip olmalı,

2) sorumluluklarını yerine getirmek için uygun bilgi, birikim ve deneyime sahip olmalıdır.

e) Tasarım organizasyonu aşağıdakileri sağlamalıdır:

- 1) tüm teknik birimlerdeki personelin sayıca yeterli olması, yeterli tecrübeye sahip olması ve kendilerine tahsis edilen sorumlulukları yerine getirebilmeleri için uygun yetki ile yetkilendirilmiş olmaları ile; personelin ürün, İHAS/UAS veya CMU ile ilgili uçuşa elverişlilik, operasyonel uygunluk verisi ve çevresel koruma gerekliliklerini yerine getirebilmesini sağlayacak yeterli tesis, ekipman ve çalışma ortamının bulunması,
- 2) uçuşa elverişlilik, operasyonel uygunluk verisi ve çevresel uyumluluk konularında, birimler arasında ve birimler içerisinde tam ve etkin koordinasyon sağlanır.

21.A.247 Tasarım Yönetim Sisteminde Değişiklikler

Tasarım organizasyonu onayının verilmesinden sonra, uygunluğun gösterimi veya ürünün, parçanın, teçhizatın, İHAS/UAS'ın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) ya da CMU komponentinin uçuşa elverişliliği, operasyonel uygunluk verisi ve çevresel uyumluluğu açısından önemli olan tasarım yönetim sistemindeki her bir değişiklik, uygulanmadan önce SHGM tarafından onaylanır. Tasarım organizasyonu, el kitabında önerilen değişiklikler esas alınarak, bu Ek'in hükümlerine uyum sağlamaya devam edeceğini gösteren bir onay başvurusunu SHGM'ye sunar.

21.A.249 Devredilebilirlik

21.A.247 maddesi kapsamında önemli olarak kabul edilen mülkiyet değişikliği hariç, tasarım organizasyonu onayı devredilemez.

21.A.251 Onay Koşulları

Onay koşulları; tasarım organizasyonunun tasarım organizasyonu onayına sahip olduğu tasarım faaliyet türlerini, ürünlerin, parçaların, teçhizatların, İHAS/UAS'ların, kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) veya CMU komponentlerinin kategorilerini ve organizasyonun; ürünlerin, İHAS/UAS'ların veya CMU'ların uçuşa elverişliliği, operasyonel uygunluk verisi ve çevresel uyumluluk özelliklerine ilişkin olarak yerine getirmek üzere onaylandığı fonksiyon ve görevleri tanımlar. Yardımcı güç üniteleri (APU) için tip sertifikası veya Türk Teknik Standart Usulleri (TR-TSO) yetkilendirmesini kapsayan tasarım organizasyonu onaylarında, onay koşulları ayrıca ürünlerin, CMU'ların veya APU'ların listesini de içerir. Söz konusu onay koşulları, tasarım organizasyonu onayının bir parçası olarak yayımlanır.

21.A.253 Onay Şartlarındaki Değişiklikler

Onay şartlarındaki her bir değişiklik Genel Müdürlük tarafından onaylanmalıdır. Onay şartlarında değişiklik başvurusu Genel Müdürlük tarafından belirlenen biçim ve usulde yapılır. Tasarım organizasyonu bu Altbölümün uygulanabilir gereksinimlerini yerine getirmelidir.

21.A.258 Bulgular ve Gözlemler

a) Bu Talimat kapsamındaki incelemeler sırasında, tasarım organizasyon onayı belge sahibinin bu Talimatın uygulanabilir gereksinimlerine uymadığına dair nesnel kanıt bulunduğu, bulgu aşağıdaki şekilde sınıflandırılır:

- 1) Seviye 1 bulgu, uygulanabilir tasarım verisi ile kontrolsüz bir uygunsuzluğa yol açabilecek ve hava aracının emniyetini etkileyebilecek, SHT-21 gereksinimleri ile ilgili herhangi bir uyumsuzluktur.
- 2) Seviye 2 bulgu, Seviye 1 olarak sınıflandırılmayan, SHT-21 gereksinimleri ile ilgili herhangi bir uyumsuzluktur.

b) Genel Müdürlük Seviye 1 veya Seviye 2 bulgu sınıflarına girmeyen aşağıdaki durumlardan herhangi biri için gözlemler yayımlayabilir.

- 1) Performansının etkisiz olduğu değerlendirilen herhangi bir husus için,
 - 2) Seviye 1 ve Seviye 2 kapsamında bir uygunsuzluğa neden olma potansiyeline sahip olduğu tespit edildiğinde,
 - 3) Yapılan öneri veya iyileştirmeler organizasyonun genel emniyet performansı açısından önem arz etmesi durumunda,
- gözlemler oluşturularak yazılı olarak organizasyona iletilir.

c) Bulgular ile ilgili bildirim alınmasından sonra:

- 1) Seviye 1 bulgu olması durumunda, tasarım organizasyon onayı belge sahibi, bulgunun yazılı teyidinin ardından, 21 iş gününden daha uzun olmayacak bir süre içinde Genel Müdürlük tarafından kabul edilecek düzeltici işlemi uygulamalıdır.
 - 2) Seviye 2 bulgu olması durumunda, düzeltici faaliyet süresi bulgunun içeriğine bağlı olarak, üç aydan daha uzun olmayacak şekilde, Genel Müdürlük tarafından belirlenir.
- Bazı durumlarda, bulgunun içeriğine bağlı olarak Genel Müdürlük bu üç aylık süreyi mutabık kalınan düzeltici işlem planına göre uzatabilir.
- 3) Gözlemler, Tasarım Organizasyon Onayı belge sahibi tarafından gerektiği şekilde dikkate alınmalıdır. Gözlemler ile ilgili olarak alınan kararlar kaydedilerek Genel Müdürlüğe sunulmalıdır.

d) Seviye 1 veya Seviye 2 bulgular olması durumunda Tasarım organizasyon onayı belge sahibini bulgu bildirimini aldıktan sonra, uyumsuzluğun:

- 1) Kök nedenlerini ve etkileyen faktörleri tanımlamalı,
- 2) Düzeltici bir faaliyet planı tanımlamalı,
- 3) Düzeltici faaliyetin uygulandığını Genel Müdürlüğe göstermeli.

e) Seviye 1 veya Seviye 2 bulgular olması durumunda, Genel Müdürlük tarafından tasarım organizasyon onayı, kısmen veya tamamen sınırlandırılabilir, askıya alınabilir veya iptal edilebilir. Tasarım organizasyon onayı sahibi, onayın sınırlandırıldığı, askıya alındığı veya iptal edildiği bildirimini aldığı en kısa sürede teyit etmelidir.

21.A.259 Süre ve Sürekli Geçerlilik

a) Tasarım organizasyon onayı sınırsız bir süre için yayımlanır. Tasarım organizasyonunun aşağıdaki koşulların tümüne uymasına bağlı olarak geçerli kalacaktır:

- 1) tasarım organizasyonu, bulguların ele alınmasıyla ilgili bu Talimatın 21.B.433 maddesindeki hükümleri dikkate alarak; bu Talimatın Ek-3'ünde tanımlı gerekliliklere uymaya devam etmesi,
- 2) tasarım organizasyon onayı sahibinin veya ortaklarından veya alt yüklenicilerinden herhangi birinin, yetkili makamın 21.A.9 maddesi uyarınca incelemeler yürütebileceğini kabul etmesi,
- 3) tasarım organizasyonunun, onay kapsamında ürünlerin ve CMU'ların tasarımının ve bunlara ilişkin tamirler ile değişikliklerin kontrol ve gözetimini organizasyonun tasarım yönetim sisteminin tatmin edici şekilde sürdürdüğünü gösteren kanıtları SHGM'ye sunabilmesi,
- 4) sertifikanın, bu Talimat uyarınca Genel Müdürlük tarafından iptal edilmemiş veya tasarım organizasyonu tarafından iade edilmemiş olması.

b) Askıya alınma veya iptal edilme durumunda, tasarım organizasyon onay belgesi Genel Müdürlüğe geri verilmelidir.

21.A.263 İmtiyazlar

a) (Ayrılmıştır)

b) (Ayrılmıştır)

c) Tasarım organizasyon onayı belge sahibi, 21.A.251 maddesi uyarınca düzenlenen onay koşulları kapsamında ve tasarım yönetim sisteminin ilgili prosedürlerine göre aşağıdaki faaliyetleri yapmaya yetkilidir:

- 1) Tip sertifikasına veya ilave tip sertifikasına gelen değişikliklerin ve tamirlerin "büyük" ve "küçük" olarak sınıflandırılması,
- 2) Ek-1 (Part-21) veya Ek-1b (Part-21L) kapsamında Tip sertifikasına veya ilave tip sertifikasına gelen küçük değişikliklerin ve küçük tamirlerin onaylanması,
- 3) Ek-1b (Part-21L) Altbölüm C, 21L.A.43 maddesi uyarınca tasarım uyum beyan sahibi tarafından beyan edilen bir hava aracının tasarımındaki küçük bir değişiklik veya küçük tamirin uyumunu beyan etmek,
- 4) Ek-1b (Part-21L) 21L.A.43 maddesi uyarınca tasarım uyumuna ilişkin beyanı aslen veren gerçek veya tüzel kişinin artık aktif olmaması veya tasarım değişikliklerinin uyum beyanı taleplerine yanıt vermiyor olması durumunda; Ek-1b (Part-21L) 21L.A.43 maddesi uyarınca, değiştirilmiş bir hava aracı tasarımının uyumunu beyan etmek,
- 5) ürünlere, kontrol ve izleme istasyonlarına (CMU) veya yardımcı güç ünitelerine (APU) ilişkin belirli büyük tamir tasarımlarını bu Ek'in Altbölüm M'si kapsamında onaylamak,
- 6) 21.A.701 maddesi (a)(15) alt bendinin amaçladığı doğrultuda yayımlanan özel uçuş izinleri hariç, belirli hava araçları için 21.A.710 maddesi (a)(2) alt bendine göre yayımlanabilen özel uçuş izni için gereken uçuş koşullarının onaylanması,
- 7) Tasarım organizasyonunun aşağıdaki durumları karşılaması halinde, tasarladığı veya modifikasyon yaptığı veya özel uçuş izninin yayımlanabilmesi amacıyla 21.A.263 maddesi (c)(6) alt bendi kapsamında onaylanmış uçuş koşullarının yayımlandığı hava araçları için, 21.A.711 maddesi (b) bendine göre özel uçuş izninin yayımlanması:
 - i) Hava aracının, İHAS/UAS'ın veya kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) konfigürasyonunu kontrol eder ve
 - ii) Uçuş için onaylanmış tasarım koşullarına uygunluğunu göstermesi.
- 8) Ek-1 (Part-21) Altbölüm D veya Ek-1b (Part-21L) Altbölüm D kapsamında, tip sertifikasına gelen belirli büyük değişikliklerin onaylanması,
- 9) Ek-1 (Part-21) Altbölüm E veya Ek-1b (Part-21L) Altbölüm E kapsamında belirli ilave tip sertifikalarının yayımlanması ve bu sertifikalara gelen belirli büyük değişikliklerin onaylanması.

21.A.265 Belge Sahibinin Yükümlülükleri

Tasarım organizasyon onayı belge sahibi, Genel Müdürlük tarafından belirlenen onay koşulları dahilinde:

- a) 21.A.243 maddesine göre gerekli olan el kitabının, tasarım güvence sistemi ile uygunluğunu idame ettirmelidir,
- b) Bu el kitabının veya çapraz referans ile dahil edilen ilgili prosedürlerin organizasyon içerisinde temel çalışma dokümanı olarak kullanılmasını sağlamalıdır,
- c) ürünün, İHAS/UAS'ın veya kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) tasarımının ya da bunlara ilişkin değişikliklerin veya tamirlerin; uygulanabilir tip sertifikası temeline, beyanların düzenlenmesine ilişkin teknik spesifikasyonlara, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline ve çevresel koruma gerekliliklerine uygun olduğunu ve emniyetsiz herhangi bir özellik içermediğini tespit etmek,

-
- d) 21.A.263 (c) maddesi gereğince yürütülen onay süreçleri hariç, uyumu teyit eden beyanları ve ilgili dokümantasyonu Genel Müdürlüğe sağlamalıdır,
- e) 21.A.3B maddesinin gerektirdiği işlemler ile ilgili veri ve bilgiyi Genel Müdürlüğe sağlamalıdır,
- f) 21.A.263 maddesi (c)(6) alt bendine uygun olarak, özel uçuş izninin yayımlanabileceği koşulları belirlemelidir,
- g) 21.A.263 maddesi (c)(7) alt bendine uygun olarak, hava aracına özel uçuş izni yayımlanmasından önce 21.A.711 maddesi (b) ve (e) bentleri ile uyumu sağlamalıdır,
- h) Genel Müdürlük tarafından belirlenen onay koşulları dahilinde, veri ve bilginin onaylı tasarım organizasyonu yetkisi ile yayımlandığını "Bu dokümanın teknik içeriği TR.21J.[XXXX] referans numaralı TOO'nun sağladığı yetki doğrultusunda onaylanmıştır." beyanını içerecek şekilde belirtmelidir,
- i) Altbölüm A ile uyumlu olmalıdır.

ALTBÖLÜM K – PARÇALAR, CİHAZLAR, KONTROL VE İZLEME İSTASYONU (CMU) KOMPONENTLERİ

21.A.301 Kapsam

Bu Altbölüm, parçaların, teçhizatların ve CMU komponentlerinin onayına ilişkin usulü tesis eder.

21.A.303 Uygulanabilir Gereksinimler ile Uyum

Tip sertifikalı bir ürüne veya bir CMU'ya takılacak parçaların, teçhizatların ve CMU komponentlerinin uyum gösterimi aşağıdaki şekilde yapılacaktır:

- (a) takılacağı ürün, İHAS/UAS veya CMU için Altbölüm B, D veya E kapsamındaki tip sertifikasyonu prosedürleri ile birlikte; veya
- (b) uygulanabilir olduğu durumlarda, Altbölüm O kapsamındaki TR-TSO yetkilendirmesi prosedürleri uyarınca; veya
- (c) standart parçalar bakımından, resmî olarak tanınmış standartlara uygun şekilde.

21.A.305 Parça, Teçhizat, Kontrol ve İzleme İstasyonu (CMU) Komponentleri Onayı

Bir parça, teçhizat veya CMU komponentinin onayının ilgili mevzuat tarafından açıkça gerekli kılındığı tüm durumlarda veya SHY-21 Yönetmeliği ile bu Talimat içerisinde atıf yapılan SHGM tedbirleri dikkate alındığında, söz konusu parça, teçhizat veya CMU komponenti; uygulanabilir TR-TSO'ya veya SHGM tarafından ilgili durumda eşdeğer olarak tanınan spesifikasyonlara uygun olacaktır.

21.A.307 Parçalar ve Teçhizatların Takılmasının Uygunluğu

- a) Parçanın veya teçhizatın, emniyetli kullanım için uygun koşullarda olması, Altbölüm Q'ya uygun olarak işaretlenmiş olması ve onaylı tasarım verilerine uygun olarak üretilmiş olduğunu belgeleyen onaylı çıkış sertifikası (SHGM Form 1) ile gönderilmesi durumunda, tip sertifikalı ürüne takılması uygun kabul edilir.
- b) (a) bendine istisna olarak ve (c) bendindeki koşulların sağlanmış olması durumunda, aşağıdaki parçalar ya da teçhizatların tip sertifikalı bir ürüne takılmaya uygun olabilmesi için SHGM Form 1 gerekmez:
 - 1) Standart bir parça olması,
 - 2) ELA1 ya da ELA2 hava aracı olması durumunda, bir parça ya da teçhizatın:
 - i) ömürlü olmaması, ana yapının parçası olmaması, uçuş kontrollerinin parçası olmaması,
 - ii) belirli bir hava aracına takılmak üzere tanımlı olması,
 - iii) hava aracı sahibinin, (i) ve (ii) bentlerindeki uygulanabilir koşullar ile uyumu doğruladığı ve bu uyuma ilişkin sorumluluğu kabul ettiği hava aracına takılacak olması.
 - 3) Onaylı tasarım verisi ile uyumsuzluğun sonuçlarının ürün üzerinde emniyete etkisinin göz ardı edilebilecek olduğu ve bunun böyle olduğunun sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarında tasarım onayı sahibince belirtilmiş olduğu bir parça ya da teçhizat olması. Uyumsuz parça ya da teçhizatın emniyete etkisini tespit edebilmek için, tasarım onayı sahibi sürekli uçuşa elverişlilik talimatları içerisinde, parça ya da teçhizatı ürüne takacak olanlar tarafından gerçekleştirilmek üzere belirli doğrulama faaliyetleri oluşturabilir.
 - 4) 21.A.90B maddesine göre standart bir değişiklik ya da 21.A.431B maddesine göre standart bir tamirin uygulanması durumunda, tasarım verisi ile uyumsuzluğun sonuçlarının ürün üzerinde emniyete etkisinin göz ardı edilebilecek olduğu ve 21.A.90B (a)(2) bendi ve 21.A.431B (a)(2) bendine göre yayımlanan standart değişiklikler ve standart tamirler için sertifikasyon şartnamelerinde bunun böyle olduğu belirtilmiş olduğu bir parça ya da teçhizat olması. Uyumsuz parça ya da teçhizatın emniyete etkisini tespit edebilmek

için, parça ya da teçhizatı ürüne takacak olanlar tarafından gerçekleştirilmek üzere belirli doğrulama faaliyetleri, yukarıda belirtilen sertifikasyon şartnameleri içerisinde oluşturabilir.

5) SHT-OPS Uçuş Operasyonlarına Yönelik Usul ve Esaslar Talimatına göre uçuşa elverişlilik onayına sahip olması gerekmeyen bir parça ya da teçhizat olması,

6) (b)(1)'den (b)(5)'e kadar olan bentlerde tanımlananların daha alt parçası ya da teçhizatı olması.

c) Tip sertifikalı bir ürüne SHGM Form 1 olmadan takılabileceği (b) bendinde belirtilen parçalar ve teçhizatların, parçayı ya da teçhizatı üreten kişi ya da kuruluş tarafından yayımlanan, parça ya da teçhizatın adını, parça numarasını ve parça ya da teçhizatın tasarım verisi ile uygunluğunu beyan eden ve yayımlandığı tarihi içeren bir belgeye sahip olunması şartıyla takılması uygundur.

d) (a) bendine istisna olarak, bu Altbölüm kapsamındaki parça ve teçhizatlar ile bunların daha alt parçası ya da teçhizatlarının onaylı çıkış sertifikası (SHGM Form 1) dışında aşağıda belirtilen eşdeğer belgelere sahip olması da söz konusu belgelerin yayımlanmasına dayanak teşkil eden tasarım onayı sahibi ile bu parça ve teçhizatları kullanacak başvuru sahibi arasında Genel Müdürlükçe uygun bulunacak bir tasarım organizasyonu iş birliği anlaşmasının mevcut olduğu durumda uygun kabul edilir:

- 1) EASA onaylı kuruluş tarafından düzenlenen EASA Form 1,
- 2) FAA (ABD) onaylı kuruluş tarafından düzenlenen FAA 8130-3.

21.A.308 Bir Komponentin Kontrol ve İzleme İstasyonuna (CMU) Takılmaya Uygunluğu

a) Tasarım onayı sahibi tarafından belirlenmiş ve SHGM ile mutabık kalınmış şekilde, amaçlanan İHAS/UAS operasyonu için kritik olan bir CMU komponenti; emniyetli operasyon için elverişli durumda olması, Altbölüm Q uyarınca işaretlenmiş olması ve bir onaylı çıkış sertifikası (SHGM Form 1) ile birlikte olması kaydıyla bir CMU'ya takılmaya elverişlidir.

b) Tasarım onayı sahibi tarafından belirlenmiş ve SHGM ile mutabık kalınmış şekilde, amaçlanan İHAS/UAS operasyonu için kritik olduğu değerlendirilmeyen bir CMU komponenti; aşağıdaki şartlarla bir CMU'ya takılmaya elverişlidir:

(1) CMU komponenti emniyetli operasyon için elverişli durumdadır; ve

(2) montajı yapan kişi/kuruluş, CMU komponentini imal eden kişi veya organizasyon tarafından düzenlenmiş; komponentin adını ve tanımlamasını beyan eden, komponentin tasarım verisine uygunluğunu belirten ve düzenlenme tarihini içeren bir dokümana sahiptir.

ALTBÖLÜM L – UYGULANABİLİR DEĞİL**ALTBÖLÜM M – TAMİRLER****21.A.431A Kapsam**

- a) Bu Altbölüm; bir ürünün, parçanın, teçhizatın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) veya CMU komponentinin tamir tasarımının onayına ilişkin usulü tesis eder ve bu onay için başvuruda bulunanın ve onay sahibinin hak ve yükümlülüklerini belirler.
- b) Bu Altbölüm, bu Altbölüm altında onay süreci gerektirmeyen standart tamirleri tanımlar.
- c) “Tamir”; imalatçı tarafından herhangi bir ürünün, parçanın, teçhizatın, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) veya CMU komponentinin ilk defa servise verilmesini müteakip, hasarın giderilmesi ve/veya uçuşa elverişli duruma yeniden getirilmesi anlamına gelir.
- d) Tasarım faaliyetine ihtiyaç olmaksızın parçaların, teçhizatların veya CMU komponentlerinin değiştirilmesi suretiyle hasarın giderilmesi; bir bakım faaliyeti olarak değerlendirilecek ve bu nedenle, bu Ek kapsamında herhangi bir onay gerektirmeyecektir.
- e) Yardımcı Güç Ünitesi (APU) dışında, TR-TSO elemanına yapılacak tamir TR-TSO tasarımında yapılacak değişiklik olarak ele alınır ve 21.A.611 maddesine uygun olarak işlem görür.
- f) Bu Altbölümde tip sertifikalarına verilen referanslar, tip sertifikaları ve tahditli tip sertifikalarını içerir.

21.A.431B Standart Tamirler

- a) Standart tamirler:

- 1) Aşağıdaki ürünlerle ilgili olan:

- i) Azami Kalkış Kütlesi (MTOM) 5700 kg veya daha az olan sabit kanatlı hava araçları,
- ii) MTOM 3175 kg veya daha az olan döner kanatlı hava araçları,
- iii) ELA1 veya ELA2’de tanımlandığı şekilde planörler, motorlu planörler, balonlar ve hava gemileri,
- iv) MTOM’u 5 700 kg veya daha az olan VTOL-kabiliyetli hava araçları.

2) Genel Müdürlük tarafından yayımlanan sertifikasyon şartnamelerinde yer alan, ilgili sürekli uçuşa elverişlilik talimatları da dahil standart tamirleri tanımlamak ve gerçekleştirmek için kabul edilebilir metot, teknik ve uygulamaları içeren tasarım verisine göre yapılan, ve

3) Tip Sertifikası sahibinin verileri ile çelişkili olmayan tamirlerdir.

- b) 21.A.432A’dan 21.A.451’e kadar olan maddeler standart tamirler için geçerli değildir.

21.A.432A Başvuru İçin Uygunluk

a) 21.A.432B maddesine göre kabiliyetini göstermiş veya gösterme aşamasında olan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, bu Altbölümde belirtilen koşullar kapsamında, büyük tamir tasarımı onayı için başvuru sahibi olarak uygun kabul edilir.

b) Küçük tamir tasarım onayı için, herhangi bir gerçek veya tüzel kişi başvuru yapabilir.

21.A.432B Kabiliyet Gösterimi

a) Büyük tamir tasarımı onayı için başvuru sahibi, kabiliyetini Altbölüm J`ye uygun olarak Genel Müdürlük tarafından yayımlanmış bir tasarım organizasyon onayına sahip olmak suretiyle göstermelidir.

b) (a) bendine istisnai bir durum olarak, başvuru sahibi bu kabiliyetin alternatif gösterimi amacıyla bu Talimata uyum için gerekli özel tasarım uygulamaları, kaynakları ve faaliyet sırasını tanımlayan prosedürlerin kullanımı için Genel Müdürlük mutabakatı arayabilir.

c) (a) bendine istisnai bir durum olarak, 21.A.14 maddesi (c) bendinde tanımlanan ürünler için, başvuru sahibi 21.A.432C (b) maddesine uygun olarak oluşturduğu sertifikasyon programının Genel Müdürlük tarafından kabul edilmesi ile kabiliyetini gösterebilir.

21.A.432C Tamir Tasarım Onayı Başvurusu

- a) Tamir tasarım onayı başvurusu, Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır.
- b) Büyük tamir tasarım onayı için aşağıdakileri içeren bir sertifikasyon programı başvuruya dahil edilir ya da ilk başvurudan sonra, Genel Müdürlüğün uygun göreceği bir süre içerisinde başvuruya ilave edilir:
- 1) Tamirin yapılacağı tip tasarımının konfigürasyonunu tanımlayan hasar ve tamir tasarımının tanımı,
 - 2) Tamir tasarımından dolayı değiştirilen veya etkilenen tip tasarımının tüm alanlarının ve onaylı el kitaplarının belirlenmesi,
 - 3) Tamir tasarımına ve tamir tasarımından etkilenen alanlara ilişkin olarak, uygun olduğu şekilde tip sertifikasına, ilave tip sertifikasına veya APU TR-TSO yetkilendirmesine atıfla dâhil edilen tip sertifikası temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereklerine uyumun gösterilebilmesi için gerekli olan yeniden incelemelerin tanımlanması,
 - 4) Uygulanabildiğinde, tip sertifikasında, ilave tip sertifikasında veya yardımcı güç ünitesi (APU) TR-TSO yetkilendirmesinde belirtilen sertifikasyon temeline önerilen revizyonlar,
 - 5) Sertifikasyon programının, 21.A.433 (a)(1) maddesine ve ilgili uyum dokümanlarına yapılan atıflara uyum göstermesi amacıyla, takip edilecek yöntem ve süreçleri içerecek şekilde uyum gösterimi faaliyetleri ve verileri bazında anlamlı gruplara bölünmesi teklifi,
 - 6) uyum gösteriminin kanıtlanmasına ilişkin faaliyetler ve verilerin anlamlı gruplarına yönelik olarak; tip sertifikası temeline veya uygulanabilir çevresel koruma gereklerine ilişkin tespit edilmemiş bir uygunsuzluk olasılığını ve bu uygunsuzluğun ürün, İHAS/UAS veya kontrol ve izleme istasyonu (CMU) emniyeti ya da çevresel uyumluluğu üzerindeki potansiyel etkisini ele alan bir değerlendirme önerisi. Önerilen değerlendirme, en azından 21.B.100(a) maddesinin 1 ila 4 numaralı bentlerinde belirtilen unsurları dikkate alacaktır. Bu değerlendirmeye dayanarak başvuru, SHGM'nin uyum gösterimine ilişkin faaliyetler ve verilerin doğrulanmasındaki katılımına yönelik bir öneri içerecektir; ve
 - 7) Sertifikasyon verisinin tamamının başvuru sahibi tarafından ya da tip sertifikasyon verisinin sahibi ile yapılan bir düzenleme kapsamında hazırlandığını belirten açıklama.

21.A.433 Tamir Tasarımı Onayı İçin Gereksinimler

- a) Tamir tasarımı sadece aşağıdaki durumlarda onaylanır:
- 1) 21.A.432C(b) maddesinde belirtilen sertifikasyon programını müteakip, tamir tasarımının; uygulanabildiği şekilde tip sertifikasında, ilave tip sertifikasında veya APU TR-TSO yetkilendirmesinde atıf yoluyla dahil edilen tip sertifikası temeline ve çevresel koruma gereklerine ve ayrıca 21.B.450 maddesi uyarınca SHGM tarafından tesis edilerek başvuru sahibine bildirilen her türlü değişikliğe uyum sağladığı gösterilmiş olduğunda,
 - 2) (a)(1) alt bendi uyarınca uygulanacak tip sertifikası temeline ve çevresel koruma gereklerine uyumun beyan edilmiş olması ve uyuma ilişkin gerekçelerin uyum dokümanlarında kayıt altına alınmış olması halinde,
 - 3) sertifikasyonun talep edildiği kullanım amacı bakımından, ürünü, İHAS/UAS'ı veya kontrol ve izleme istasyonunu (CMU) emniyetsiz hâle getirebilecek herhangi bir özellik veya karakteristiğinin tespit edilmemiş olması durumunda,
 - 4) başvuru sahibi, 21.A.432C(b)(7) maddesi uyarınca tip sertifikası verisinin sahibi ile yapılan bir düzenleme esas alınarak sertifikasyon verisini sağladığını belirtmişse:

(i) sahibin, bu maddenin (a)(2) bendi uyarınca sunulan bilgiye yönelik teknik bir itirazının olmadığını belirtmiş olması durumunda; ve

(ii) sahibin, 21.A.451 maddesine uyum yoluyla değiştirilen ürünün, değiştirilen İHAS/UAS'ın veya değiştirilen CMU'nun sürekli uçuşa elverişliliğine ilişkin tüm yükümlülüklerin yerine getirilmesini temin etmek üzere tamir tasarımı onayı sahibi ile iş birliği yapmayı kabul etmiş olması durumunda.

5) Uçağa uygulanan tamirin, UOD-2019/4 sayılı Uçuş Operasyonlarına Yönelik İlave Uçuşa Elverişlilik Şartları Genelgesi 26.302 maddesine tabi olduğu durumda tamirin ve etkilenen yapının yapısal bütünlüğünün, en azından 26.302 maddesince temel (baseline) yapı için belirlenen yapısal bütünlük seviyesine eşdeğer olduğunun gösterilmesi.

b) Başvuru sahibi, (a)(2) alt bendinde belirtilen beyanı ve talep edilmesi durumunda tüm gerekli kanıtlama verilerini Genel Müdürlüğe sunmalıdır.

21.A.435 Tamirlerin Tasarımlarının Sınıflandırılması ve Onayı

a) Tamir tasarımı, 21.A.91 maddesinde belirtilen tip sertifikasında değişiklik kriterlerine uygun şekilde 'büyük' veya 'küçük' olarak sınıflandırılır.

b) Tamir tasarımının sınıflandırılması ve onayı:

1) Genel Müdürlük, veya

2) Onay şartlarında tanımlandığı üzere, uygun biçimde onaylanmış tasarım organizasyonu tarafından 21.A.263 (c) maddesinin (1), (2) ve (5) alt bentlerinde tanımlanan imtiyazlara uygun olarak yapılır.

21.A.439 Tamir Parçalarının Üretimi

Tamirde kullanılacak parçalar, teçhizatlar ve CMU komponentleri; tamir tasarımı onayı sahibi tarafından sağlanan gerekli tüm tasarım verisine dayalı üretim verisi uyarınca imal edilecektir:

a) Altbölüm F'ye göre veya

b) Altbölüm G'ye göre uygun biçimde onaylanmış bir organizasyon tarafından veya

c) Uygun biçimde onaylanmış bakım organizasyonu tarafından üretilmelidir.

21.A.441 Tamirin Uygulanması

a) Tamirin uygulanması, SHY-CA Yönetmeliği ile ilgili alt düzenlemelerine uygun olacak şekilde yapılır veya Altbölüm G'ye uygun biçimde onaylanmış üretim organizasyonu tarafından 21.A.163 maddesi (d) bendinde verilen imtiyaz çerçevesinde gerçekleştirilir.

b) Tasarım organizasyonu, tamiri gerçekleştiren organizasyona gerekli tüm montaj talimatlarını sağlayacaktır.

21.A.443 Sınırlamalar

Tamir tasarımı sınırlamalarla birlikte onaylanabilir, böyle bir durumda tamir tasarım onayı tüm gerekli talimatları ve sınırlamaları içermelidir. Bu talimatlar ve sınırlamalar, Genel Müdürlük ile üzerinde mutabık kalınan bir prosedüre göre tamir tasarım onayı belge sahibi tarafından kullanıcıya iletilmelidir.

21.A.445 Tamir Edilmemiş Hasarlar

a) Hasar görmüş bir ürün, parça, teçhizat, kontrol ve izleme istasyonu (CMU) veya CMU komponenti tamir edilmeden bırakıldığında ve daha önce onaylanmış veri kapsamında yer almadığında, hasarın uçuşa elverişlilik sonuçları bakımından değerlendirilmesi yalnızca:

1) Genel Müdürlük tarafından veya

2) Uygun biçimde onaylanmış bir tasarım organizasyonu tarafından, Genel Müdürlük ile üzerinde mutabık kalınmış bir prosedüre göre yapılabilir. Tüm gerekli sınırlamalar, 21.A.443 maddesinde belirtilen prosedürlere uygun olarak işlem görmelidir.

b) (a) bendi çerçevesinde, hasarı değerlendiren organizasyon, Genel Müdürlük veya tip sertifikası veya ilave tip sertifikası veya APU TR-TSO yetkilendirme belge sahibi olmaması durumunda; bu organizasyon, değerlendirmede temel alınan bilgilerin yeterliliğini, kendi kaynaklarını kullanarak veya uygulanabildiğinde, tip sertifikası veya ilave tip sertifikası veya APU TR-TSO yetkilendirme belge sahibi veya üreticiyle bir anlaşma yoluyla kanıtlamalıdır.

21.A.451 Yükümlülükler ve TPA İşaretleme

a) Her bir büyük tamir tasarımı onayı belge sahibi:

1) Aşağıdaki yükümlülükleri yerine getirmelidir:

i) 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4, 21.A.5, 21.A.6, 21.A.7, 21.A.9, 21.A.439, 21.A.441, ve 21.A.443 maddelerinde belirtilen yükümlülükleri,

ii) Uygun olduğunda, 21.A.433 maddesi (b) bendi çerçevesinde; tip sertifikası, ilave tip sertifikası ve APU TR-TSO yetkilendirme belge sahibi ile yapılan iş birliğinin gerektirdiği yükümlülükleri.

2) 21.A.804 maddesi (a) bendine göre TPA harflerini içeren işaretleme gerçekleştirmelidir.

b) 21.A.44 maddesinin uygulandığı tip sertifikası veya APU TR-TSO yetkilendirme belge sahipleri hariç, küçük tamir tasarım onayı belge sahibi aşağıdaki yükümlülükleri yerine getirmelidir.

1) 21.A.4, 21.A.5 ve 21.A.7 maddelerinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmelidir ve

2) 21.A.804 maddesi (a) bendine göre TPA harflerini içeren işaretleme gerçekleştirmelidir.

ALTBÖLÜM N – UYGULANABİLİR DEĞİL**ALTBÖLÜM O – TÜRK TEKNİK STANDART USULLERİ | TR-TSO****21.A.601 Kapsam**

Bu Altbölüm TR-TSO yetkilendirmesinin yayımlanması ile ilgili prosedürü ve bu tür yetkilendirmeler için başvuru veya belge sahiplerinin hak ve yükümlülüklerini tanımlar.

21.A.602A Başvuru İçin Uygunluk

TR-TSO elemanını üreten veya üretmeye hazırlanan ve 21.A.602B maddesi çerçevesinde kabiliyetini göstermiş veya gösterme aşamasında olan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi TR-TSO yetkilendirmesi için başvuru sahibi olarak uygun kabul edilir.

21.A.602B Kabiliyet Gösterimi

TR-TSO yetkilendirmesi için herhangi bir başvuru sahibi kabiliyetini aşağıda tanımlanan şekilde göstermelidir:

a) Üretim için, Altbölüm G'ye uygun olarak yayımlanmış üretim organizasyon onayına sahip olarak veya Altbölüm F'de belirtilen prosedürlere uyum göstererek ve

b) Tasarım için:

1) Yardımcı Güç Ünitesi (APU) için, Altbölüm J'ye uygun olarak Genel Müdürlük tarafından yayımlanan tasarım organizasyon onayına sahip olarak,

2) Diğer bütün TR-TSO elemanları için, bu Talimat ile uyum göstermek amacıyla gerekli özel tasarım uygulamalarını, kaynakları ve faaliyet sırasını tanımlayan prosedürleri kullanarak ya da Genel Müdürlüğe uygun değerlendirildiği takdirde, 21.A.611 gerekleri dikkate alınarak aksi uygun görülmedikçe, 21.A.263 kapsamındaki imtiyazlar verilmeksizin, Altbölüm J kapsamında tasarım organizasyonu onayı sahibi olarak.

21.A.603 Başvuru

a) TR-TSO yetkilendirmesi için başvuru, Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde, 21.A.605 maddesinin gerektirdiği bilgileri içerecek şekilde yapılmalıdır.

b) 21.A.611 maddesi kapsamında bir seri küçük değişikliğin yapılması öngörüldüğünde, başvuru sahibi, başvuru formunda TR-TSO elemanının ana model numarasını ve ilgili parça numaralarını ardından açık parantez kullanarak belirtmelidir. Bu açık parantez ilerde olabilecek değişikliklerin harf veya numara (ya da bunların kombinasyonları) şeklinde gösteriminde kullanılacaktır.

21.A.604 Yardımcı Güç Ünitesi (APU) İçin TR-TSO Yetkilendirmesi

Yardımcı Güç Ünitesi (APU) TR-TSO yetkilendirmesi ile ilgili olarak:

a) 21.A.9, 21.A.603, 21.A.610 ve 21.A.621 maddelerine istisnai bir durum olarak, 21.A.15, 21.A.20, 21.A.21, 21.A.31, 21.A.33, 21.A.44, 21.A.47, 21.B.75 ve 21.B.80 maddeleri uygulanır. Ancak tip sertifikası yerine 21.A.606 maddesine uygun olarak TR-TSO yetkilendirmesi yayımlanır.

b) 21.A.611 maddesine istisnai bir durum olarak, APU TR-TSO yetki sahibi tarafından yapılan tasarım değişiklikleri ile diğer başvuru sahiplerinin minör değişiklik olarak sınıflandırılan tasarım değişikliklerinin onayı için Altbölüm D gereksinimleri ve diğer başvuru sahipleri tarafından yapılan majör değişiklik olarak sınıflandırılan tasarım değişikliklerinin onayı için Altbölüm E gereksinimleri uygulanır. Altbölüm E gereksinimleri uygulandığında, ilave tip sertifikası yerine ayrı bir TR-TSO yetkilendirmesi yayımlanır.

c) Tamir tasarımlarının onaylanmasında Altbölüm M gereksinimleri uygulanır.

21.A.605 Veri Gereksinimleri

a) Başvuru sahibi aşağıdaki dokümanları Genel Müdürlüğe sunmalıdır:

- 1) TR-TSO yetkilendirmesi için 21.A.606 (b) maddesine uyum gösterimi yöntemlerinin belirlendiği bir sertifikasyon programı,
- 2) Başvuru sahibinin, bu Altbölüm kapsamında tanımlanan gereksinimleri karşıladığını gösteren uyum beyanı,
- 3) Başvuru sahibinin sertifikasyon programına uygun olarak, elemanın uygulanabilir TR-TSO ile uyumunu gösterdiğini belirten Tasarım ve Performans Beyanı (TPB),
- 4) Uygulanabilir TR-TSO'da istenen gerekli teknik verilerin bir kopyası,
- 5) Altbölüm G çerçevesinde uygun bir Üretim Organizasyon Onayı almak amacıyla 21.A.143 maddesinde belirtilen el kitabı (veya el kitabına atıf) veya Üretim Organizasyon Onayı olmadan Altbölüm F çerçevesinde üretim yapmak amacıyla 21.A.125A maddesi (b) bendinde belirtilen el kitabı (veya el kitabına atıf),
- 6) APU için, Talimatın Altbölüm J'si kapsamında uygun bir Tasarım Organizasyon Onayı almak amacıyla 21.A.243 maddesinde belirtilen el kitabı (veya el kitabına bir atıf),
- 7) Tüm diğer TR-TSO elemanlar için, 21.A.602B maddesi (b)(2) alt bendinde belirtilen prosedürler veya prosedürlere referanslar.

b) Başvuru sahibi, onay sürecinde karşılaşılan, TR-TSO yetkilendirmesini önemli ölçüde etkileyebilecek herhangi bir sorun veya olayı Genel Müdürlüğe raporlamalıdır.

21.A.606 TR-TSO Yetkilendirmesinin Yayınlanması İçin Gereksinimler

TR-TSO yetkisinin yayınlanması için, başvuru sahibi:

- a) 21.A.602B maddesi kapsamında kabiliyetini göstermeli,
- b) Elemanın, uygulanabilir TR-TSO'da belirtilen teknik koşullar ile veya varsa 21.A.610 maddesine göre onaylı sapmalar ile birlikte uyumlu olduğunu göstermeli,
- c) Bu Altbölüm gereksinimlerine uymalı,
- d) Sertifikasyonun talep edildiği kullanımlar için elemanı emniyetsiz olarak tanımlayabilecek hiç bir özellik veya nitelik bulunmadığı beyan etmelidir.

21.A.607 TR-TSO Yetkilendirmesi İmtiyazları

TR-TSO yetkilendirmesi sahibi, TR-TSO elemanını üretme ve uygun TR-TSO işaretlemesi yapabilme hakkına sahip olur.

21.A.608 Tasarım ve Performans Beyanı (TPB)

a) TPB en az aşağıdaki bilgileri içermelidir:

- 1) 21.A.31 maddesi (a) ve (b) bentleri kapsamında TR-TSO elemanını, ilgili tasarım ve test standardını tanımlayan bilgileri,
- 2) Uygun olduğunda, doğrudan ya da diğer tamamlayıcı dokümanlara atıf yoluyla TR-TSO elemanının hesaplanmış performansını,
- 3) TR-TSO Elemanının ilgili TR-TSO/ETSO gerekliliklerini karşıladığına dair bir uyum beyanını,
- 4) İlgili test raporlarına atıfları,
- 5) İlgili Bakım, Yenileştirme ve Tamir El kitaplarına atıfları,

6) İlgili TR-TSO'nun değişik seviyelerde uyum gösterimine izin vermesi durumunda, gösterilen uyumun seviyesini,

7) 21.A.610 maddesine göre kabul edilen sapmaların listesini.

b) TPB, TR-TSO yetkilendirmesi belge sahibi veya yetkilendirdiği bir temsilci imzası ile tarih belirtilerek sunulur.

21.A.609 TR-TSO Yetkilendirmesi Sahiplerinin Yüklümlülükleri

Bu Altbölüm altında TR-TSO Yetkilendirmesi sahibi:

a) TR-TSO elemanının tasarım verilerine uygun olduğunu ve montaj için emniyetli olduğunu güvence altına alacak şekilde, her bir TR-TSO elemanını Altbölüm F veya G'ye uygun olarak üretmelidir.

b) TR-TSO yetkilendirmesi yayımlanmış her bir TR-TSO elemanının bütün modelleri için, tüm teknik veri ve kayıtların güncel bir dosyasını 21.A.5 maddesine uygun olarak hazırlamalı ve idame ettirmelidir.

c) TR-TSO elemanı için uygulanabilir uçuşa elverişlilik şartnamelerinin gerektirdiği tüm el kitaplarını hazırlamalı, idame ettirmeli ve güncellemelidir.

d) TR-TSO Elemanının kullanımı ve bakımı için gerekli olan Bakım, Yenileştirme ve Tamir El kitaplarının ve bu el kitaplarında yapılan değişikliklerin elemanın kullanıcılarına ve talep edildiğinde Genel Müdürlüğe hazır ve erişilebilir olması sağlanmalıdır.

e) Her bir TR-TSO elemanını 21.A.807 maddesine uygun olarak işaretlemelidir.

f) 21.A.3A, 21.A.3B, 21.A.4 ve 21.A.9 maddeleri ile uyumlu olmalıdır.

g) 21.A.602B maddesinde belirtilen gereksinimleri karşılamayı sürdürmelidir.

21.A.610 Sapma Onayı

a) TR-TSO performans standardından herhangi bir sapma için onay talep eden üretici, eşdeğer emniyet seviyesi sağlayan tasarım özellikleri veya diğer unsurlar ile sapma talep edilen standartların telafi edildiğini göstermelidir.

b) Sapma onay talebi, ilgili tüm verilerle birlikte Genel Müdürlüğe sunulmalıdır.

21.A.611 Tasarım Değişiklikleri

a) TR-TSO yetkilendirmesi sahibi, Genel Müdürlükten ilave bir yetkilendirmeye gerek duymadan küçük tasarım değişikliklerini (büyük değişiklik olmayan herhangi bir değişiklik) yapabilir. Bu durumda, değişiklik yapılan elemanın asıl model numarası korunmalı (küçük değişiklikleri tanımlamak için parça numarası değişikliği yapılmalıdır) ve yetki sahibi 21.A.603 maddesi (b) bendi ile uyum için gerekli olan güncellenmiş verileri Genel Müdürlüğe göndermelidir.

b) TR-TSO yetkilendirmesi sahibi tarafından yapılan tasarım değişikliği, TR-TSO ile uyumu belirlemek için geniş bir inceleme gerektirecek kadar kapsamlı ise bu değişiklik büyük değişiklik olarak tanımlanır. Bu tür bir değişiklikten önce, yetki sahibi TR-TSO elemanına yeni bir tip veya model tahsis etmeli ve 21.A.603 maddesi çerçevesinde yeni bir yetkilendirme için başvuru yapmalıdır.

c) TR-TSO Elemanı için uyum beyanı sunan TR-TSO yetkilendirmesi sahibi dışındaki herhangi bir gerçek veya tüzel kişi tarafından yapılan tasarım değişikliği onay talebi, talep sahibi 21.A.603 maddesi çerçevesinde ayrı bir TR-TSO yetkilendirmesi için başvuru yapmadıkça, Altbölüm O altında uygun değildir.

21.A.619 Süre ve Sürekli Geçerlilik

a) TR-TSO yetkilendirmesi süresiz olarak yayımlanır. Yetki, aşağıdaki şartlar sağlandığı sürece geçerliliğini korur:

- 1) TR-TSO yetkilendirmesinin alındığı anda istenen koşulların sağlanmaya devam edilmesi,
- 2) Yetki sahibinin 21.A.609 maddesinde belirtilen yükümlülükleri getirmesi,
- 3) TR-TSO yetkisi sahibi veya yetki sahibinin ortak, tedarikçi ya da alt yüklenicilerinin, Genel Müdürlüğün 21.A.9 maddesi gereği olarak inceleme yapmasını kabul etmesi,
- 4) TR-TSO Elemanının kullanım esnasında kabul edilemez tehlikelere yol açtığına ispatının bulunması,
- 5) Yetkinin; Genel Müdürlük tarafından askıya alınmaması veya iptal edilmemesi.

b) Askıya alma veya iptal durumunda, yetki belgesi Genel Müdürlüğe iade edilmelidir.

21.A.621 Devredilebilirlik

Belge sahibinin mülkiyet değişikliği haricinde, bu Talimat çerçevesinde yayımlanan TR-TSO yetkilendirmesi devredilemez. Mülkiyet değişikliği önemli bir değişikliktir ve böyle bir durumda 21.A.147 ile 21.A.247 maddelerinde belirtilen gereksinimlere uyum gösterilmelidir.

ALTBÖLÜM P – ÖZEL UÇUŞ İZNİ**21.A.701 Kapsam**

a) Özel Uçuş İzni Belgesi bu Altbölüme uygun olarak uygulanabilir uçuşa elverişlilik gereksinimlerini karşılamayan veya karşıladığı gösterilmemiş olan ama belirlenmiş koşullar altında emniyetli uçuş yapabilme kabiliyetine sahip hava aracı için ve aşağıdaki amaçlara yönelik olarak yayımlanır:

- 1) Geliştirme,
- 2) Mevzuat veya sertifikasyon şartnameleri ile uyum gösterimi,
- 3) Tasarım organizasyonları veya üretim organizasyonları mürettebat eğitimi,
- 4) Yeni üretilen hava aracının üretim uçuş testleri,
- 5) Üretimdeki bir hava aracının üretim tesisleri arasında uçuşması,
- 6) Hava aracının müşteri kabulü için uçuşması,
- 7) Hava aracının teslimi veya ihracının yapılması,
- 8) Hava aracının Otorite kabulü için uçuşması,
- 9) Müşteri mürettebat eğitimi de dâhil pazar araştırması,
- 10) Fuar, sergi ve hava gösterisi,
- 11) Hava aracının, bakım veya uçuşa elverişlilik gözden geçirmesinin gerçekleştirileceği bir konuma veya bir depolama yerine uçuşması,
- 12) Normal menzilin ötesinde su üzerinde veya iniş için yeterli tesisler veya uygun yakıtın olmadığı karasal alanlar üzerinde uçuşları gerçekleştirmek amacı ile bir hava aracının sertifikalandırılmış azami kalkış kütlelerinin üzerinde bir ağırlıkta uçuşması,
- 13) Rekor kırma, hava yarışı veya benzeri bir yarışma,
- 14) Uygulanabilir çevresel koruma gereklerine uygunluk gösterilmeden önce, uygulanabilir uçuşa elverişlilik gereklerini karşılayan hava aracını uçurmak,
- 15) Karmaşık olmayan bireysel hava aracı ya da uçuşa elverişlilik sertifikası ya da tahditli uçuşa elverişlilik sertifikasının uygun olmadığı hava aracı tipleri ile yapılan ticari olmayan uçuş faaliyetleri,
- 16) Arıza giderme veya bakım sonrasında bir ya da birden fazla sistemin, parçanın ya da teçhizatın fonksiyonel kontrolü için hava aracının uçuşması,
- 17) Azami kalkış ağırlığı 25 kg (dâhil) – 150 kg aralığında olan İnsansız Hava Araçlarının uçuş faaliyetleri.

b) Bu Altbölüm Özel Uçuş İzni Belgesi yayımlanması ve ilgili uçuş koşullarının onaylanması için prosedürleri tanımlar. Ayrıca, söz konusu izinler ve ilgili uçuş koşullarının onayı için başvuru yapanlar ile söz konusu izin ve onaylara sahip olanların hak ve yükümlülüklerini belirler.

c) İnsansız Hava Aracı Sistemleri Talimatı (SHT-İHA) içerisinde belirtilen diğer gereklilikler saklı kalmak şartıyla ve İnsansız Hava Aracı pilotu tarafından gerekli tüm önlemler alınarak, Genel Müdürlükçe uygun değerlendirilen yöntemle risk değerlendirilmesi yapılması, söz konusu operasyon için riskin düşük olarak belirlenmesi ve risk değerlendirme raporunun tescil başvurusu ekinde Genel Müdürlüğe gönderilmesi şartıyla; 21.A.701 maddesi (a)(17) alt bendindeki hava araçları ile eğitim uçuşları, zirai faaliyetler ve sportif havacılık kapsamında yapılacak uçuş faaliyetlerinde özel uçuş izni aranmaz.

21.A.703 Başvuru İçin Uygunluk

a) Özel Uçuş İzni Belgesi için herhangi bir gerçek veya tüzel kişi başvuru sahibi olabilir. Ancak 21.A.701 maddesi (a)(15) alt bendindeki amaçla talep edilen bir Özel Uçuş İzni Belgesi için başvuru sahibi hava aracının sahibi olmalıdır.

b) Uçuş koşullarının onayı için herhangi bir gerçek veya tüzel kişi başvuru sahibi olabilir.

21.A.707 Özel Uçuş İzni İçin Başvuru

a) 21.A.703 maddesine uygun olarak ve başvuru sahibine Özel Uçuş İzni Belgesi yayımlama imtiyazı verilmediği durumlarda, Özel Uçuş İzni Belgesi için başvuru, Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde, Genel Müdürlüğe yapılmalıdır.

b) Özel Uçuş İzni Belgesi için her bir başvuru aşağıdakileri içermelidir:

- 1) 21.A.701 maddesine uygun olarak uçuş veya uçuşların amacı,
- 2) Hava aracının uygulanabilir uçuşa elverişlilik gereksinimleri ile uyum göstermediği durumları,
- 3) 21.A.710 maddesine uygun olarak onaylanmış uçuş koşullarını,
- 4) Tasarım ve üretim aşamasında olan veya geliştirme projelerinde uçurulması düşünülen veya amatör yapım hava araçları için; uçuşa katılan kişilerden söz konusu özel uçuş ve hava aracının konfigürasyonu ile ilgili farkında olduklarına ve sorumluluğu kabul ettiklerine dair uçuş öncesinde taahhüt alınması ve eğitimlerine ilişkin yöntem ve belgeleri,
- 5) Hava aracı üzerine uyarıcı bilgilerin konulması için kullanılacak yöntemi,
- 6) Uçuşun amacına uygun şekilde hazırlanmış mali mesuliyet sigortalarını,
- 7) Hava aracı teknik bilgileri ve uygulanabilirse bakım durumunu,
- 8) Başka bir ülkeden ithal ediliyorsa; uygulanabilir olduğunda, ihraç uçuşa elverişlilik sertifikası ile yeni hava aracı için üreticinin uygunluk beyanı ve tescilden düşme belgelerini,
- 9) Uçuşu gerçekleştirecek uçuş ekibinin sağlık ve lisans belgelerini,
- 10) Gerekli görülmesi halinde test sonuçları, bakım çıkış sertifikası, teknisyen taahhüdü vb. Genel Müdürlüğün istediği diğer bilgi ve belgeleri.

c) Uçuş koşullarının, Özel Uçuş İzni Belgesi başvurusu esnasında henüz onaylı olmadığı durumda, uçuş koşulları onay başvurusu 21.A.709 maddesine uygun olarak yapılmalıdır.

21.A.708 Uçuş Koşulları

Uçuş koşulları aşağıdakileri içerir:

a) özel uçuş izninin talep edildiği konfigürasyon(lar); ayrıca, İHAS/UAS'lar için, hava aracını kontrol etmek üzere kullanılan kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) konfigürasyonu dâhil,

b) hava aracının emniyetli işletilmesi için gerekli her türlü koşul veya kısıtlama dâhil olmak üzere:

- 1) Hava aracı uçuşları ile ilgili güzergâh veya hava sahası veya her ikisi için gereken koşul veya kısıtlamalar,
- 2) Bu Talimatın Ek-5'i gereksinimlerine ilave olarak hava aracı uçuş mürettebatı için belirlenen herhangi koşul veya kısıtlamalar,
- 3) Uçuş mürettebatı dışındaki kişilerin taşınması ile ilgili kısıtlamalar,
- 4) Kullanım sınırlamaları, sağlanması gereken özel prosedürler veya teknik koşullar,
- 5) Özel uçuş test programı (eğer uygulanabilirse),

- 6) Bakım talimatlarını ve uygulama yöntemlerini içeren özel sürekli uçuşa elverişlilik düzenlemeleri,
7) İHAS/UAS'lar için, İHAS/UAS'ın veya kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) işletilmesi ve sürekli uçuşa elverişliliğine yönelik özel düzenlemeler ve talimatlar.

c) Hava aracının (b) bendinde belirtilen koşul ve kısıtlamalar altında emniyetli uçuş kabiliyetine sahip olduğunu gösteren kanıtları,

d) tesis edilen koşullar dâhilinde kalmak amacıyla; hava aracı konfigürasyonunun kontrolünde kullanılan yöntem; ayrıca, İHAS/UAS'lar için, hava aracını kontrol etmek üzere kullanılan kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) konfigürasyonu dâhil.

21.A.709 Uçuş Koşullarının Onayı İçin Başvuru

a) 21.A.707 (c) maddesine uygun olarak ve başvuru sahibine uçuş koşullarını onaylama imtiyazı verilmediği durumda, uçuş koşulları onay başvurusu, Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde Genel Müdürlüğe yapılmalıdır.

b) Uçuş koşullarının onayı için yapılan her başvuru aşağıdakileri içermelidir:

- 1) Önerilen uçuş koşullarını,
- 2) Bu koşulları destekleyen dokümantasyonu ve
- 3) Hava aracının 21.A.708 maddesi (b) bendindeki koşul veya kısıtlamalar kapsamında emniyetli uçuş kabiliyeti olduğuna dair beyanı.

21.A.710 Uçuş Koşullarının Onayı

a) Uçuş koşullarının onayı "tasarım emniyeti" ile ilişkili olduğunda, uçuş koşulları:

- 1) Genel Müdürlük veya
- 2) Uygun biçimde onaylanmış tasarım organizasyonu tarafından 21.A.263 maddesi (c)(6) alt bendinde tanımlanan imtiyaz kapsamında onaylanmalıdır.

b) Uçuş koşullarının onayı, "tasarım emniyeti" ile ilişkili olmadığında, uçuş koşulları; Genel Müdürlük tarafından veya Özel Uçuş İzni Belgesini yayımlama yetkisine de sahip olan uygun biçimde onaylanmış bir organizasyon tarafından onaylanmalıdır.

c) Uçuş koşullarını onaylamadan önce Genel Müdürlük veya onaylı organizasyon, hava aracının belirtilen koşul ve kısıtlamalar kapsamında emniyetli uçuş kabiliyetine sahip olduğundan emin olmalıdır. Genel Müdürlük, bu amaç kapsamında; yeni hava araçlarının uçuş testleri ile ilgili ya da kullanılmış hava araçlarının uçuş geçmişi ile ilgili yeterli kanıt doküman tespit edilememesi ya da ilave doğrulama veya değerlendirme yapılmasının gerekli görülmesi halinde uçuş testleri dahil gerekli muayene veya testleri yapabilir veya başvuru sahibinin yapmasını talep edebilir.

21.A.711 Özel Uçuş İzninin Yayımlanması

a) Özel Uçuş İzni Belgesi (SHGM Form 20a) Genel Müdürlük tarafından yayımlanabilir.

b) Uygun biçimde onaylanmış tasarım organizasyonu, 21.A.708 maddesinde belirtilen uçuş koşulları 21.A.710 maddesine göre onaylanmış olduğunda, 21.A.263 maddesi (c)(7) alt bendinde sağlanan imtiyaz çerçevesinde Özel Uçuş İzni Belgesi (SHGM Form 20b) yayımlayabilir.

c) Uygun biçimde onaylanmış üretim organizasyonu, 21.A.708 maddesinde belirtilen uçuş koşulları 21.A.710 maddesine göre onaylanmış olduğunda, 21.A.163 maddesi (e) bendinde sağlanan imtiyaz çerçevesinde Özel Uçuş İzni Belgesi (SHGM Form 20b) yayımlayabilir.

d) Onaylı bir organizasyon, uygulanabilir olduğu durumlarda; SHT-CAM Talimatı (Part-CAMO) CAMO.A.125 maddesi veya (Part-CAO) CAO.A.095 maddesi ya da (Part-CAO.UAS) CAO.UAS.095 maddesi uyarınca

tanınan imtiyaz kapsamında, bu Ek'in 21.A.708 maddesinde atıf yapılan uçuş koşulları bu Ek'in 21.A.710 maddesi uyarınca onaylandığında, özel uçuş iznini (SHGM Form 20b) yayımlayabilir.

e) Özel Uçuş İzni belgesi, 21.A.710 maddesine göre onaylanmış tüm koşul ve kısıtlamalar ile birlikte uçuşun amaçlarını belirtmelidir.

f) (b), (c) veya (d) bentlerine göre yayımlanan Özel Uçuş İzni Belgelerinin bir kopyası ve ilgili uçuş koşulları 3 günü geçmeyecek şekilde ilk fırsatta Genel Müdürlüğe sunulmalıdır.

g) (b), (c) veya (d) bentlerine uygun olarak bir organizasyonun yayımladığı özel uçuş izni için, 21.A.723 maddesi (a) bendinde belirtilen koşullardan herhangi birinin karşılanmadığına dair kanıt olması durumunda, bu organizasyon ilgili Özel Uçuş İzni Belgesini hemen iptal ederek Genel Müdürlüğü ivedilikle bilgilendirmelidir.

21.A.713 Değişiklikler

a) Özel Uçuş İzni Belgesi için oluşturulmuş uçuş koşullarını veya ilgili kanıtları geçersiz kılan herhangi bir değişiklik, 21.A.710 maddesine göre onaylanmalıdır. İlgili olduğunda başvuru, 21.A.709 maddesine göre yapılmalıdır.

b) Özel Uçuş İzni Belgesinin içeriğini etkileyen bir değişiklik, 21.A.711 maddesine göre yeni bir özel uçuş izni yayımlanmasını gerektirir.

21.A.715 Dil

El kitapları, plakalar, listeler, gösterge işaretlemeleri ve uygulanabilir sertifikasyon şartnamelerinin gerektirdiği diğer bilgiler Genel Müdürlük tarafından kabul edilebilir olan Türkçe veya İngilizce dillerinde sunulmalıdır.

21.A.719 Devredilebilirlik

a) Özel Uçuş İzni Belgesi devredilemez.

b) (a) bendinin aksine, 21.A.701 maddesi (a)(15) alt bendinde belirtilen amaç doğrultusunda düzenlenen Özel Uçuş İzni Belgesi, hava aracı mülkiyeti el değiştirdiğinde, hava aracının aynı tescilde kalması şartıyla hava aracı ile birlikte yeni malike devredilebilir.

21.A.720 Özel Uçuş İznine Tabi Hava Araçlarının İthal ve İhracı

a) Özel Uçuş İzni Belgesi kapsamına giren hava araçlarının Türkiye'ye ithal edilmesi için başvuru sahibi Genel Müdürlüğe aşağıdakileri sağlamalıdır:

1) Hava aracının emniyetli uçuş kabiliyeti ile ithal teknik uygunluğunun değerlendirilebilmesine imkân sağlamak adına aşağıda verilen beyan veya dokümanları,

i) Hava aracının halen tescilinin bulunduğu veya daha önce tescil edildiği ülkenin yetkili otoritesi tarafından verilen, hava aracının uçuşa elverişlilik durumunu yansıtan bir beyan, veya

ii) Yeni hava aracı ise hava aracının üreticisi tarafından yayınlanan, hava aracının sahip olduğu tip sertifikası veya eşdeğer bir dokümana uygun olduğuna ve hem yerde hem uçuşta kontrol edilmiş olduğuna dair beyan, veya

iii) Hava aracının üreticisi tarafından düzenlenen gövde, motor ve uygulanabilirse pervane log defterleri ile uçuş el kitabı, bakım el kitabı, imalat/montaj sonrası gerçekleştirilen yer/uçuş testleri ile uygulanabilir olduğu durumda, sürekli uçuşa elverişliliğe dair kayıtları.

2) Hava aracının ithal edildiği ülkenin yetkili otoritesi tarafından düzenlenmiş tescil sertifikası veya özel uçuş izni belgesi (Permit to Fly) veya eşdeğer belgeyi,

3) Geçerli olduğu durumda, Genel Müdürlüğe sunulan beyanlarda referans verilen, söz konusu beyanın verilmesine esas belgeleri veya sertifikaları,

4) Genel Müdürlüğe hava araçlarının ithali için sunulan beyanlar ile emniyetli uçuş kabiliyeti olduğunu gösterir kayıtlar, Genel Müdürlükçe yapılacak, denetimin de dahil olabileceği bir değerlendirme sonrası daha fazla olabileceğine dair aksine bir karar alınmadığı takdirde, başvuru tarihinden en fazla 60 gün önce yayımlanmış olacaktır.

b) Özel Uçuş İzni Belgesi kapsamına giren hava araçlarının başka bir ülkeye ihraç edilmesi için başvuru sahibi:

1) İhraç Uçuşa Elverişlilik Belgesi için başvuru formunu doğru ve eksiksiz şekilde doldurup Genel Müdürlüğe göndermelidir.

2) Uygulanan bakım, tamir, modifikasyon vb. işlemlerin kayıtlarını ve üretici tarafından zorunlu tutulan servis bülten, bakım talimatı vb. dokümanlarda geçen işlemlerin uygulandığını gösteren belgeleri Genel Müdürlüğe sunmalıdır.

3) Genel Müdürlük tarafından yapılacak denetim ve incelemeler için hava aracına erişim imkânı sağlamalıdır.

c) İhraç edilecek ülke otoritesi tarafından talep edilen gerekliliklere herhangi bir uyumsuzluk durumunda bahse konu otorite ile mutabık kalınarak uyumsuzluklar ihraç uçuşa elverişlilik sertifikası üzerinde belirtilir.

d) İhraç edilecek hava aracına ait Özel Uçuş İzni Belgesi Genel Müdürlüğe iade edilmelidir.

21.A.723 Süre ve Sürekli Geçerlilik

a) Özel Uçuş İzni Belgesi, azami 12 ay için düzenlenir ve aşağıdaki koşullar sağlandığı sürece geçerliliğini korur:

1) Özel Uçuş İzni Belgesi ile ilgili, 21.A.711 maddesi (e) bendinde belirtilen koşul ve kısıtlamalara uyulduğu,

2) Hak sahibi veya ortaklarından herhangi birinin, tedarikçilerin veya alt yüklenicilerin, otoritenin 21.A.9 maddesi uyarınca denetlemeler yürütebileceğini kabul ettiği,

3) Uçuş izninin bu Talimat uyarınca otorite tarafından iptal edilmediği veya sahibi tarafından iade edilmediği,

4) Hava aracı aynı tescilde kalmaya devam ettikçe.

b) Bununla birlikte, (a) bendine bakılmaksızın 21.A.701 (a)(15) ve (17) amacı doğrultusunda yayımlanan Özel Uçuş İzni Belgesi 3 yılda bir Genel Müdürlük tarafından yapılacak denetimlerde, geçerliliğinin devam etmesinin uygun değerlendirilmesi kaydıyla süresiz olarak yayımlanabilir.

c) Özel Uçuş İzni Belgesinin kullanımından vazgeçilmesi veya iptali durumunda, Özel Uçuş İzni Belgesi Genel Müdürlüğe iade edilmelidir.

21.A.725 Özel Uçuş İzninin Yenilenmesi

Özel Uçuş İzni Belgesinin yenilenmesi, 21.A.713 maddesine göre bir değişiklik olarak işlem görmelidir.

21.A.727 Özel Uçuş İzni Belge Sahibinin Yükümlülükleri

Özel uçuş izni sahibi, özel uçuş izni ile ilgili tüm koşul ve kısıtlamaların gereğinin yapıldığını ve sürdürüldüğünü güvence altına almaktan sorumludur.

ALTBÖLÜM Q – ÜRÜNLERİN, PARÇALARIN, CİHAZLARIN, KONTROL VE İZLEME İSTASYONLARININ (CMU) ve KOMPONENTLERİNİN TANIMLANMASI

21.A.801 Ürünlerin, Kontrol ve İzleme İstasyonlarının (CMU) Tanımlanması

a) Altbölüm F veya Altbölüm G kapsamında üretilen ürünlerin ve kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) tanımlanması aşağıdaki bilgileri içerecektir:

1. imalatçının adı;
2. ürün ve CMU tanımı;
3. imalatçı seri numarası;
4. yetkili otorite, uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerinden bir muafiyet tanımıysa motorlar için "EXEMPT" işareti;
5. SHGM'nin uygun gördüğü diğer herhangi bir bilgi.

b) Altbölüm G veya F çerçevesinde hava aracı veya motor üreten herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, bu hava aracını veya motoru (a) bendinde belirtilen bilgileri içerecek şekilde yanmaya dayanıklı plaka üzerine aşındırma, damgalama, kazıma yoluyla veya diğer onaylı yanmaya dayanıklı işaretleme yöntemi ile tanımlar. Tanımlama plakası; erişilebilir ve okunabilir olur, ve ayrıca normal kullanım esnasında silinmeyecek veya sökülmecek veya bir kazada kaybolmayacak veya tahrip olmayacak şekilde güvenceye alınır.

c) Altbölüm G veya F çerçevesinde pervane, pervane pali veya pervane göbeği üreten gerçek veya tüzel bir kişi (a) bendinde belirtilen bilgileri; plaka, aşındırma, damgalama, kazıma veya diğer onaylı yanmaya dayanıklı işaretleme yöntemi ile söz konusu parçaların kritik olmayan bir yüzeyine tanımlamalıdır. Bu bilgiler normal kullanım sırasında silinmeyecek veya sökülmecek ayrıca bir kazada kaybolmayacak ve tahrip olmayacak şekilde önlem alınmalıdır.

d) İnsanlı balonlar için, (b) bendinde belirtilen tanımlama plakası, balon kubbesi üzerine takılmalı ve mümkünse balon şişirilmiş durumda iken kullanıcının okuyabileceği bir yere yerleştirilmelidir. İlave olarak; sepet, yük askı ünitesi ve herhangi bir ısıtma ünitesi de üreticinin adı, parça numarası (veya eşdeğeri) ve seri numarası (veya eşdeğeri) ile kalıcı ve okunabilir olarak işaretlenir.

e) Altbölüm G veya Altbölüm F kapsamında bir kontrol ve izleme istasyonu (CMU) üreten herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, CMU'yu; (a) bendinde belirtilen bilgileri içeren ve normal kullanım sırasında tahrip edilmesi veya sökülmesi muhtemel olmayan ya da bir kaza halinde kaybolması veya imha olması olası bulunmayan, erişilebilir ve okunaklı şekilde; plaka, damgalama, kazıma, asitle aşındırma veya SHGM tarafından onaylanmış yangına dayanıklı başka bir tanımlama yöntemi ile tanımlayacaktır.

21.A.803 Tanımlama Verilerinin Muhafazası

a) Hiç kimse, SHGM'nin onayı olmaksızın; 21.A.801(a) maddesinde atıf yapılan tanımlama bilgisini herhangi bir hava aracı, motor, pervane, pervane kanadı, pervane göbeği veya kontrol ve izleme istasyonu (CMU) üzerinden kaldıramaz, değiştiremez veya bunların üzerine yerleştiremez; ya da 21.A.807(a) maddesinde atıf yapılan tanımlama bilgisini bir APU üzerine yerleştiremez, değiştiremez veya kaldıramaz.

b) Genel Müdürlüğün onayı olmadan; 21.A.801 ve APU için 21.A.807 maddelerinde belirtilen herhangi bir tanımlama plakası, hiç kimse tarafından sökülemez ve takılamaz.

c) (a) ve (b) bentlerine bir istisna olarak, uygulanabilir ilişkili kurallar kapsamında bakım faaliyeti icra eden herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, SHGM tarafından tesis edilen yöntemler, teknikler ve uygulamalara uygun olarak:

1. 21.A.801(a) maddesinde atıf yapılan tanımlama bilgisini herhangi bir hava aracı, motor, pervane, pervane kanadı, pervane göbeği veya kontrol ve izleme istasyonu (CMU) üzerinden kaldıracaktır,

değiştirebilir veya yerleştirebilir; ya da 21.A.807(a) maddesinde atıf yapılan tanımlama bilgisini bir APU üzerinden kaldırabilir, değiştirebilir veya yerleştirebilir; veya

2. bakım operasyonları sırasında gerekli olması halinde, 21.A.801 maddesinde atıf yapılan tanımlama plakasını veya APU için 21.A.807 maddesinde atıf yapılan tanımlama plakasını sökebilir.

d) Hiç kimse, (c)(2) bendi uyarınca sökülmüş bir tanımlama plakasını, söküldüğü hava aracı, motor, pervane, pervane kanadı, pervane göbeği veya kontrol ve izleme istasyonu (CMU) dışında başka herhangi birine takamaz.

21.A.804 Parçaların, Teçhizatların, Kontrol ve İzleme İstasyonu (CMU) Komponentlerinin Tanımlanması

a) Tip sertifikalı bir ürüne montaj için uygun olan her bir parça veya teçhizat ve bu Ek uyarınca sertifikalandırılmış bir kontrol ve izleme istasyonuna (CMU) montaj için uygun olan her bir CMU komponenti, aşağıdakiler ile kalıcı ve okunaklı şekilde işaretlenmiş olacaktır:

1. uygulanabilir tasarım verisinde tanımlanan şekilde imalatçıyı tanımlayan bir ad, ticari marka veya sembol;
2. uygulanabilir tasarım verisinde tanımlandığı şekilde parça numarası; ve
3. 'TPA' harfleri:

(i) TR-TSO elemanları ile 21.A.307(b) maddesi kapsamındaki parça ve teçhizatlar hariç olmak üzere, ilgili ürünün tip sertifikası sahibine ait olmayan onaylı tasarım verisine uygun olarak üretilen parça veya teçhizatlar için;

(ii) TR-TSO CMU komponentleri ile 21.A.308(b) maddesi kapsamındaki CMU komponentleri hariç olmak üzere, ilgili CMU'nun tip sertifikası sahibine ait olmayan veya CMU'nun İnsansız Hava Aracının (İHA/UA) bir parçası olarak sertifikalandırıldığı durumda İHA/UA tip sertifikası sahibine ait olmayan onaylı tasarım verisine uygun olarak üretilen CMU komponentleri için.

b) (a) bendine bir istisna olarak; SHGM, bir parça, teçhizat veya bir CMU komponentinin çok küçük olduğunu veya başka bir nedenle (a) bendinin gerektirdiği bilgilerin herhangi biriyle işaretlenmesinin uygulanabilir olmadığını kabul ederse, parça, teçhizat veya CMU komponenti ya da bunların konteyneri ile birlikte verilen onaylı çıkış belgesi, parça, teçhizat veya CMU komponenti üzerinde işaretlenemeyen bilgileri içerecektir.

21.A.805 Kritik Parçaların Tanımlanması

21.A.804 maddesinde belirtilen gereksinime ilave olarak, tip sertifikalı ürünün üzerine yerleştirilecek ve "kritik parça" olarak tanımlanmış parçanın üreticisi, söz konusu parçayı, parça numarası ve seri numarası ile kalıcı ve okunaklı bir şekilde işaretlemelidir.

21.A.807 TR-TSO Elemanlarının Tanımlanması

a) Altbölüm O çerçevesinde TR-TSO yetkilendirmesi sahibi, her bir TR-TSO elemanını aşağıdaki bilgiler ile kalıcı ve okunaklı şekilde işaretlemelidir:

- 1) Üreticinin adı ve adresi,
- 2) TR-TSO elemanının adı, tipi, parça numarası veya modeli,
- 3) TR-TSO elemanının seri numarası veya üretim tarihi ya da her ikisi birden,
- 4) Uygulanabilir TR-TSO numarası.

b) (a) bendine istisnai bir durum olarak, (a) bendinin gerektirdiği bilgiler ile işaretlenecek parçanın çok küçük olduğu ya da parçanın işaretlenmesinin uygulanabilir olmadığı durumlarda, işaretlenemeyen söz konusu bilgileri, Genel Müdürlük ile mutabık kalınarak parçaya ait onaylı çıkış dokümanı veya ambalajı üzerinde yer almalıdır.

c) Altbölüm G veya F çerçevesinde APU üreten herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, üretilen APU'yu (a) bendinde belirtilen bilgileri içerecek şekilde yanmaya dayanıklı plaka üzerine aşındırma, damgalama, kazıma yoluyla veya diğer onaylı yanmaya dayanıklı işaretleme yöntemi ile tanımlar. Tanımlama plakası erişilebilir ve okunabilir şekilde takılır ve normal kullanım sırasında silinmeyecek ve sökülmeyecek ayrıca bir kazada kaybolmayacak ve tahrip olmayacak şekilde önlem alınır.

BÖLÜM B – GENEL MÜDÜRLÜK DÜZENLEMELERİ

21.B.20 Bir Emniyet Problemine Derhal Reaksiyon Gösterilmesi

- a) Konuyla ilgili diğer ulusal mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, SHGM, emniyet bilgilerini uygun şekilde toplamak, analiz etmek ve yaymak amacıyla bir sistem tesis edecektir.
- b) SHGM, alınan emniyetle ilgili her türlü bilgiyi uygun şekilde analiz edebilmek amacıyla bir sistem tesis edecek ve SHY-21 Yönetmeliği kapsamında olan ürünler, parçalar, teçhizatlar, İHAS/UAS'lar, kontrol ve izleme istasyonları (CMU), CMU komponentleri, kişiler veya organizasyonları ilgilendiren bir emniyet problemi karşısında zamanında reaksiyon gösterebilmeleri için gerekli olan; tavsiyeler veya alınması gereken düzeltici aksiyonlar dâhil her türlü bilgiyi, gereksiz gecikme olmaksızın söz konusu ülkelerin ilgili otoritesine sağlayacaktır.
- c) Yetkili otorite, (a) ve (b) bentlerinde atıf yapılan bilgileri almasını müteakip, emniyet problemini gidermek üzere yeterli tedbirleri alacaktır.
- d) Yetkili otorite, (c) bendi uyarınca alınan tedbirleri, bu tedbirlere uyması gereken tüm kişi veya organizasyonlara derhal bildirecektir. Yetkili otorite ayrıca, söz konusu tedbirleri SHGM'ye ve müşterek aksiyon gerekli olduğunda diğer ülkelerin ilgili otoritelerine de bildirecektir.

21.B.25 Genel Müdürlük için Organizasyonel Gereklilikler

- a) (Ayrılmıştır)
- b) Kaynaklar:
- 1) Tayin edilen işleri gerçekleştirecek yeterli sayıda personel istihdam edilir,
 - 2) (Ayrılmıştır)
- c) Kalifikasyon ve eğitim:

Tüm personel kendilerine tayin edilen işleri gerçekleştirmek için uygun nitelikte olacak ve yeterli bilgi, deneyim ve eğitime sahip olacaktır.

21.B.30 Belgelendirilmiş Prosedürler

Genel Müdürlük, bu Talimat gereklerinin yerine getirilmesi hususunda gereken organizasyon ile uygulanacak yöntemleri tanımlayan belgelendirilmiş prosedürler oluşturur. Söz konusu prosedürler, güncel tutulur ve gerçekleştirilecek tüm faaliyetler için temel çalışma dokümanları olarak kullanılır.

21.B.55 Kayıt Saklama

Genel Müdürlük, yayımladığı sertifika, onay ve yetkilendirmelere ilişkin ilgili kayıtları bu konudaki prosedürlere uygun şekilde saklayacak ve erişilebilir kılacaktır.

21.B.60 Uçuşa Elverişlilik Direktifleri

- a) Genel Müdürlük, tip sertifikası ya da tahditli tip sertifikasını kabul ettiği bir ürün için söz konusu tip sertifikasına ilişkin uçuşa elverişlilik direktifi yayımlayan Tasarım Ülkesi otoritesinden ilgili direktifi aldıktan sonra bu konuda yayımlanan prosedüre uygun şekilde değerlendirme yaparak, söz konusu direktife ilişkin değerlendirmesini yayımlar.
- b) Tasarım Ülkesi olarak sorumlu olunan ya da (a) fıkrası kapsamında tip kabulü yapılan ürünler için uçuşa elverişlilik direktifleri 21.A.3B gereklerine uygun şekilde yayımlanır.
- c) Genel Müdürlük, Tescil Devleti sıfatıyla ilgili uçağa yönelik olarak oluşturduğu tüm zorunlu sürekli uçuşa elverişlilik bilgilerinin yetkili Tasarım Devletine iletilmesini temin eder.

d) Azami sertifikalı kalkış ağırlığı 5 700 kg'ı aşan uçaklar ile 3 175 kg'ı aşan helikopterler, bu Talimat kapsamına giren İnsansız Hava Aracı (İHA/UA) olarak sınıflandırılan hava araçları bakımından, arızalar, arıza durumları, kusurlar ve uçağın sürekli uçuşa elverişliliği üzerinde olumsuz etkiye yol açan veya yol açabilecek diğer olaylara ilişkin bilgilerin söz konusu uçağın tip tasarımından sorumlu organizasyona iletilmesini sağlayan bir sistemin mevcut olmasını temin eder. Bu bilgilerin bir kontrol ve izleme istasyonu (CMU), motora veya pervaneye ilişkin olması halinde, söz konusu bilgiler hem kontrol ve izleme istasyonu (CMU), motor veya pervane tip tasarımından sorumlu organizasyona hem de hava aracı tip tasarımından sorumlu organizasyona iletilir.

e) Sürekli uçuşa elverişlilikle ilgili bir emniyet sorununun bir modifikasyonla bağlantılı olması durumunda Genel Müdürlük, (d) bendinde belirtilen bilgilerin modifikasyonun tasarımından sorumlu organizasyona iletilmesini sağlayan bir sistemin mevcut olmasını temin eder.

f) Genel Müdürlük, zorunlu sürekli uçuşa elverişlilik bilgisinin gerek yayımlanması gerekse Tescil Ülkesi ilgili otoritesine iletiminde hassas havacılık güvenlik bilgisinin korumalı kanallar aracılığıyla aktarılmasını temin eder.

21.B.70 Sertifikasyon Şartnameleri

a) Genel Müdürlük, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 441 inci Maddesi kapsamında; ürün, parça ve teçhizat ile İnsansız Hava Aracı Sistemlerinin (İHAS/UAS), kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) ve CMU komponentlerinin 5/6/1945 tarihli ve 4749 sayılı Kanunla uygun bulunan Şikago Sözleşmesinin 8 ve 16 numaralı Eklerine uyumunu göstermek için bu Talimatın Ek-3'ü ile SHT-FCL ve SHT-OPS Talimatlarında belirtilen temel gereklilikler ve bu Talimatın Ek-4'ünde belirtilen çevre koruma ile ilgili gerekliliklere; ilgili olduğunda Ek-6'sında belirtilen İnsansız Hava Aracı Sistemleri (İHAS/UAS) İçin Temel Gereksinimlere uyum gösterilmesi için kuruluşların ve personelin kullanabileceği, uçuşa elverişlilik, operasyonel uygunluk verileri ve çevresel koruma için EASA tarafından yayımlanmış olan sertifikasyon şartnamelerini (CS-Definitions, CS-23, CS-25, CS-27, CS-29, CS-31HB, CS-E, CS-ETSO, CS-P, CS-SIMD, CS-STAN, CS-MMEL, CS-GEN-MMEL, CS-CCD, CS-FCD, CS-MCSD, CS-LSA, CS-VLA, CS-VLR, CS-AWO, CS-APU, CS-ACNS, CS-22, CS-31GB, CS-31TGB, AMC-20, DS-21LD, CS-26) kullanır. Bu şartnameler, başvuru sahiplerine sertifikaların verileceği, değiştirileceği veya ilave yapılacağı koşulları belirtmek için yeterince ayrıntılı ve amaca yönelik olur.

b) Genel Müdürlük, (a) fıkrasına istisna olarak 21.A.172A maddesi hükümlerine göre tip kabulü yapılan ürünler için kabul edilen tip sertifikası veri sayfasında belirtilen sertifikasyon temeli gereklerinin devamlılığını sağlamak için veri sayfasında belirtilen sertifikasyon şartnamesini modifikasyon ve tamirler dahil uçuşa elverişlilik kapsamındaki başvurular için değerlendirme ve onay süreçlerinde kullanır.

c) Genel Müdürlük, (a) fıkrasına istisna olarak tip sertifikası yayımlanabilmesine dayanak olabilecek bir sertifikasyon şartnamesinin mevcut olmadığı ancak üyesi olunan JARUS – Joint Authorities for Rulemaking on Unmanned Systems tarafından yayımlanan şartnameler (CS-UAS, CS-LUAS, CS-LURS, CS-HAPS) ile EASA tarafından yayımlanan Özel Koşulları (VCA: SC-VTOL + MOC, SC: Light-UAS) hava aracı tip sertifikasyonu sürecinde 21.B.80 kapsamında sertifikasyon temeli oluştururken kullanılabilir. Bu kapsamda oluşturulacak sertifikasyon temeli hazırlanırken, Şikago Sözleşmesi Ek-8 uçuşa elverişlilik gerekliliklerine uyum değerlendirilmesi yapılması ve farklılıkların tespit edilerek, emniyete etkisinin değerlendirilmesi; ayrıca Tahditli Tip Sertifikası durumunda gerekli olabilecek sınırlamaların 21.B.103 kapsamında yayımlanacak sertifikada belirtilmesi gerekir.

d) (a) fıkrasında belirtilen sertifikasyon şartnamelerinde 3 Ağustos 2012 tarihli ve (AB) 748/2012 sayılı Komisyon Tüzüğü'ne yapılan atıflar bu Talimata yapılmış sayılır.

21.B.75 Özel Koşullar

a) SHGM, ilgili sertifikasyon şartnameleri; aşağıdaki nedenlerle ürün, İHAS/UAS veya kontrol ve izleme istasyonu (CMU) için yeterli veya uygun emniyet standartlarını içermediğinde, ürün, İHAS/UAS veya kontrol ve izleme istasyonu (CMU) için “özel koşullar” olarak adlandırılan özel detaylı teknik şartnameleri tesis edecektir:

1. ürün, İHAS/UAS veya kontrol ve izleme istasyonu (CMU), uygulanabilir sertifikasyon şartnamelerinin dayandığı tasarım uygulamalarına kıyasla yeni veya alışılmamış tasarım özelliklerine sahiptir;
2. ürünün amaçlanan kullanımı alışılmadık; veya
3. benzer diğer ürünler, İHAS/UAS’lar veya kontrol ve izleme istasyonları (CMU) ya da benzer tasarım özelliklerine sahip ürünler veya kontrol ve izleme istasyonları (CMU) ile ilgili hizmet tecrübesi veya yeni tespit edilen tehlikeler, emniyetsiz koşulların gelişebileceğini göstermiştir.

b) Özel koşullar, Genel Müdürlüğün geçerli sertifikasyon şartnamesi ile oluşturduğu emniyet seviyesine eşdeğer bir seviye oluşturmak için gerekli gördüğü emniyet standartlarını ihtiva eder.

21.B.80 Tip Sertifikası veya Tahditli Tip Sertifikası İçin Tip Sertifikasyon Temeli

SHGM, bir tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası başvuru sahibi için tip sertifikası temelini oluşturacak ve bunu başvuru sahibine bildirecektir. Tip sertifikası temeli aşağıdakilerden oluşacaktır:

a) Aşağıdaki istisnai durumlar hariç, sertifikasyon şartnameleri kapsamında SHGM tarafından; ürün, İHAS/UAS veya kontrol ve izleme istasyonu (CMU) için söz konusu sertifika başvuru tarihi itibarıyla uygulanabilir olan uçuşa elverişlilik sertifikasyon şartnameleri ile 21.B.75(a) maddesi uyarınca SHGM tarafından tesis edilen herhangi bir özel koşul:

- 1) Başvuru sahibinin, başvuru tarihinden sonra geçerli olan sertifika şartnamelerine uymayı seçmesi veya 21.A.15 (f) maddesi gereği uymak zorunda olması durumu; bir başvuru sahibinin başvuru tarihinden sonra geçerli hale gelen bir sertifikasyon şartnamesine uymayı seçmesi halinde, Genel Müdürlük doğrudan ilişkili olan diğer sertifikasyon şartnamelerini tip sertifikasyon temeline dâhil edecektir veya
- 2) Genel Müdürlüğün, daha önce belirlenmiş uyum gösterilemeyen bir sertifikasyon şartnamesine eşdeğer bir emniyet seviyesi sağlayacak şekilde telafi edici faktörlerle, alternatif uyumu kabul etmesi durumu veya
- 3) Genel Müdürlük aşağıdakileri kabul eder ya da başka yöntemler belirler:
 - i) tip sertifikası olması durumunda, bu Talimatın Ek-3’ünün temel gerekliliklerine; ilgili olduğunda Ek-6’sında belirtilen İnsansız Hava Aracı Sistemleri (İHAS/UAS) İçin Temel Gereksinimlere uyum gösterilmesi veya
 - ii) tahditli tip sertifikası söz konusu olduğunda, amaçlanan kullanıma ilişkin yeterli bir emniyet seviyesi sağlanması ve

b) Ayrılmıştır.

c) (a) bendi kapsamında gerçekleştirilecek değerlendirmeler için veya panel tarafından gerçekleştirilecek çalışma sonrası gerekli olduğunun değerlendirildiği durumda Genel Müdürlükçe onaylanan Sertifikasyon Gözden Geçirme Maddeleri (CRI).

21.B.82 Bir Hava Aracı Tip Sertifikası ya da Tahditli Tip Sertifikası için Operasyonel Uygunluk Verileri Sertifikasyon Temeli

Genel Müdürlük, operasyonel uygunluk verileri sertifikasyon temelini oluşturur ve bunu bir hava aracı tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası için başvuru sahibine bildirir. Operasyonel uygunluk verileri sertifikasyon temeli şunları içermelidir:

a) Aşağıdaki istisnai durumlar hariç, Genel Müdürlük tarafından belirlenen, başvuru tarihinde veya operasyonel uygunluk verileri için ilave başvurusunun yapıldığı tarihte, hangi tarih sonra geliyorsa, hava aracı için geçerli olanlardan operasyonel uygunluk verileri için sertifikasyon şartnamesi:

1) Başvuru sahibinin, başvuru tarihinden sonra geçerli olan sertifikasyon şartnamelerine uymayı seçmesi veya 21.A.15 (f) maddesi gereği uymak zorunda olması durumu; bir başvuru sahibinin başvuru tarihinden sonra geçerli hale gelen bir sertifikasyon şartnamesine uymayı seçmesi halinde, Genel Müdürlük doğrudan ilişkili olan diğer sertifikasyon şartnamelerini tip sertifikasyon temeline dâhil edecektir veya

2) Genel Müdürlük, bu Talimatın Ek-3, Ek-4 ve Ek-6'sı ile SHT-FCL ve SHT-OPS'ta yer alan temel gerekliliklere uyum göstermek için alternatif yöntemleri kabul eder veya belirler.

b) 21.B.75 (a) maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından öngörülen özel durumlar.

c) (a) ve (b) bendi kapsamında gerçekleştirilecek değerlendirmeler için veya panel tarafından gerçekleştirilecek çalışma sonrası gerekli olduğunun değerlendirildiği durumda Genel Müdürlükçe onaylanan Sertifikasyon Gözden Geçirme Maddeleri (CRI).

21.B.85 Tip Sertifikası ya da Tahditli Tip Sertifikası için Uygulanabilir Çevresel Koruma Gereksinimlerinin Belirlenmesi

a) Bir hava aracı için tip sertifikası veya tahditli tip sertifikası ya da bir motor için tip sertifikası kapsamında, SHGM, bu Talimatın Ek-4'ünde belirtilen temel gereklerden kaynaklanan uygulanabilir çevresel koruma gereklerini belirler ve başvuru sahibine bildirir.

Belirlenen ve bildirilecek olan gereklilikler bu Talimat Madde 23 içerisinde belirtildiği üzere asgari olarak ICAO Annex 16 gereklilikleri ile bu gerekliliklere uyum gösterilmesine yönelik detaylı prosedürlerin yer aldığı ICAO Doc 9501 gerekliliklerini içerir.

b) (Ayrılmıştır)

c) (a) bendi kapsamında gerçekleştirilecek değerlendirmeler için veya panel tarafından gerçekleştirilecek çalışma sonrası gerekli olduğunun değerlendirildiği durumda Genel Müdürlükçe onaylanan Sertifikasyon Gözden Geçirme Maddeleri (CRI).

21.B.100 Genel Müdürlüğün Dahil Olma Seviyesi

a) SHGM, tip sertifikası, tahditli tip sertifikası, büyük değişiklik onayı, ilave tip sertifikası, büyük tamir tasarımı onayı veya APU'lar için TR-TSO yetkilendirmesi başvurusuna ilişkin uyum gösteriminin doğrulanması faaliyetleri ve verilerinde kendi katılım seviyesini belirler. Bunu, sertifikasyon programının anlamlı uyum gösterimi faaliyeti ve verisi gruplarına yönelik bir değerlendirmesine dayanarak yapar. Bu değerlendirme aşağıdakileri ele alır:

— tip sertifikası temeli, operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli veya uygulanabilir çevresel koruma gereklerine tespit edilememiş bir uyumsuzluk ihtimalini; ve

— bu uyumsuzluğun ürün, İHAS/UAS ve kontrol ve izleme istasyonu (CMU) emniyeti veya çevresel uygunluğu üzerindeki muhtemel etkisini,

ve en az aşağıdaki unsurları dikkate alır:

- 1) sertifikasyon projesinin, operasyonel, organizasyona ait ve bilgi yönetimi hususları dâhil olmak üzere yeni veya olağandışı özellikleri;
 - 2) tasarımın ve/veya uyum gösterilmesinin karmaşıklığı,
 - 3) tasarımın veya teknolojinin kritikliği ve benzer tasarımlarda tanımlananlar da dâhil olmak üzere ilgili emniyet ve çevresel riskler ve
 - 4) başvuru sahibi tasarım organizasyonunun başvuru ile ilgili alandaki performansı ve deneyimi.
- b) Genel Müdürlük, küçük tamir tasarımı, küçük değişiklik veya APU dışındaki TR-TSO yetkisinin onaylanması için, dahil olma seviyesini, başvuru sahibinin tasarım organizasyonunun performansı ve deneyiminin yanı sıra, projedeki yeni veya olağandışı özellikleri, tasarımın ve/veya uyum gösterilmesinin karmaşıklığını, tasarım veya teknolojinin kritikliğini göz önünde bulundurarak, tüm sertifikasyon projesi düzeyinde belirleyecektir.
- c) Genel Müdürlük, dahil olma seviyesini başvuru sahibine bildirecek ve (a) veya (b) bendi uyarınca daha önce değerlendirilen risk üzerinde sonradan kayda değer bir etki oluşması durumu verilerle desteklendiğinde dahil olma seviyesini güncelleyecektir. Genel Müdürlük, dahil olma seviyesindeki değişiklik hakkında başvuru sahibini bilgilendirecektir.

21.B.103 Tip Sertifikası ya da Tahditli Tip Sertifikasının Yayınlanması

- a) SHGM, aşağıdaki koşulların tamamının karşılanması kaydıyla; bir hava aracı, motor, pervane veya kontrol ve izleme istasyonu (CMU) tip sertifikası ya da bir hava aracı tahditli tip sertifikası yayımlayacaktır:
1. başvuru sahibi 21.A.21 maddesine uyar;
 2. SHGM, 21.B.100 maddesi uyarınca belirlenen katılım seviyesine göre uyum gösteriminin doğrulanması yoluyla; uygulanabilir tip sertifikası temeli, uygulanabilir olduğu durumlarda 21.B.82 maddesi uyarınca operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve uygulanabilir çevresel koruma gereklilikleri ile herhangi bir uyumsuzluk tespit etmemiştir;
 3. ürünü, İHAS/UAS'ı veya kontrol ve izleme istasyonunu (CMU) sertifikasyon talep edilen kullanım amacı için emniyetsiz hâle getirebilecek herhangi bir özellik veya karakteristik tespit edilmemiştir.
- b) (a) fıkrasına istisna olarak, söz konusu verinin gerçekten kullanılmasından önce başvuru sahibi uyumu gösterdiği sürece, başvuru sahibinin 21.A.20(d)'de belirtilen beyanına söz konusu talebinin dahil edildiği durumda, Genel Müdürlük operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ile uyum gösterilmeden hava aracı tip sertifikasını yayımlayabilir.

21.B.103A Tip Sertifikası ya da Tahditli Tip Sertifikasının Askıya Alınması ya da İptali

- a) Genel Müdürlük, bir hava aracı, İHAS/UAS, motor veya pervane tipine ait Tip Sertifikasını kısmen veya tamamen askıya almak amacıyla yerleşik prosedürleri çerçevesinde işlem başlattığında, derhal:
- 1) Üye Devletleri; askıya alma işlemi, biliniyor ise askıya almanın geçerli olacağı süre, askıya almanın nedeni ve askıya almanın niteliğinin etkilenen hava aracı, İHAS/UAS, motor veya pervane tipinin uçuşa elverişliliğini etkilemesi halinde alınması tavsiye edilen tedbirler hakkında bilgilendirir; ve
 - 2) Üretim Devletinin Genel Müdürlükten farklı olması durumunda, buna yönelik tesis edilmiş anlaşma veya düzenleme kapsamındaki karşılıklı uçuşa elverişlilik sorumluluklarının yerine getirilmesine yönelik gerekli tedbirleri Üretim Devleti ile birlikte belirler.
- b) Askıya alma süresince Genel Müdürlük, sürekli uçuşa elverişlilik kapsamında kendisine yüklenmiş yükümlülükleri yerine getirmeye devam eder.

c) Genel Müdürlük, Üye Devletleri ve Üretim Devletinin Genel Müdürlükten farklı olması durumunda Üretim Devletini, askıya alma işleminin durumu ve askıya alınan Tip Sertifikasının yeniden geçerlilik kazanması hakkında düzenli aralıklarla bilgilendirir.

d) Genel Müdürlük, tip tasarımından sorumlu kuruluşun Tip Sertifikasından feragat etmesi, Tip Sertifikasını terk etmesi veya faaliyetlerine son vermesi ve bunun sonucunda bu kapsamda tesis edilmiş sürekli uçuşa elverişlilik sorumluluklarının hizmetteki etkilenen hava aracı tipi için artık yerine getirilememesi halinde Tip Sertifikasının iptaline yönelik prosedürler tesis eder. Söz konusu prosedürler asgari olarak aşağıdakileri kapsar:

1) Tüm Üye Devletlerin söz konusu Tip Sertifikasının iptali niyeti ve üretim organizasyonu onayının öngörülen kapsamda sona erdirilmesi hakkında bilgilendirilmesi; ve

2) Sahipsiz (orphan) hale gelecek hava aracı tipi sürekli uçuşa elverişliliği için gerekli görülen tamamlayıcı uçuşa elverişlilik gereksinimlerinin toplanması, tanımlanması ve belirlenmesi amacıyla Tescil Devletleri ile istişare yürütülmesi.

e) Genel Müdürlük, acil eylem gerektiren emniyet tehlikesine ilişkin durumlar haricinde, sivil siciline kayıtlı sahipsiz uçakların sürekli uçuşa elverişliliğine dair nihai sorumluluğu üstlenecek olan Tescil Devletlerine yeterli bildirim ve rehberlik sağlamaksızın bir hava aracı tipinin Tip Sertifikasını haksız yere iptal edemez.

f) Genel Müdürlük, Tip Sertifikasının iptali ile Tasarım Devleti sıfatının sona ereceği yürürlük tarihini, Genel Müdürlükten farklı olması halinde Üretim Devleti de dahil olmak üzere tüm Üye Devletlere bildirir.

21.B.105 Tip Sertifikasına İlişkin Büyük Bir Değişiklik İçin Tip Sertifikası Temeli, Çevresel Koruma Gereklere ve Operasyonel Uygunluk Verisi Sertifikasyon Temeli

SHGM, bir tip sertifikasındaki büyük bir değişiklik için başvuru sahibine; 21.A.101 maddesine uygun olarak belirlenmiş uygulanabilir tip sertifikası temelini, uygulanabilir çevresel koruma gereklere ve operasyonel uygunluk verisini etkileyen bir değişiklik söz konusu olduğunda operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temelini belirler ve bunları başvuru sahibine bildirir.

21.B.107 Tip Sertifikasında Değişiklik Onayının Yayımlanması

a) Genel Müdürlük, tip sertifikasında değişiklik onayını aşağıdaki koşullar yerine getirildiği takdirde yayımlar:

1) Onay için başvuru sahibinin aşağıdakileri yerine getirmiş olması:

i) Küçük değişiklik için 21.A.95 ile uyum gösterilmesi, ya da

ii) Büyük değişiklik için 21.A.97 ile uyum gösterilmesi,

2) SHGM, 21.B.100(a) veya (b) maddesi temelinde tesis edilen katılım seviyesine uygun olarak uyum gösteriminin doğrulanması yoluyla; uygulanabilir tip sertifikası temeli, uygulanabilir olduğu durumlarda 21.B.82 maddesi uyarınca operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve uygulanabilir çevresel koruma gereklilikleri ile herhangi bir uyumsuzluk tespit etmemiştir; ve

3) ürünü, İHAS/UAS'ı veya kontrol ve izleme istasyonunu (CMU) sertifikasyon talep edilen kullanım amacı için emniyetsiz hâle getirebilecek herhangi bir özellik veya karakteristik tespit edilmemiştir.

b) Operasyonel uygunluk verisini etkileyen bir değişiklik olması durumunda, (a) bendinin 1 ve 2 numaralı bentlerindeki hükümlere istisna olarak; 21.A.20(d) maddesinde belirtilen beyanda yer alan başvuru sahibinin talebi üzerine SHGM, uygulanabilir operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline uyum gösterimi henüz kanıtlanmadan önce bir hava aracı tip sertifikasına yönelik değişikliği onaylayabilir; ancak başvuru sahibi, söz konusu verinin fiilen kullanılacağı tarihten önce bu uyumu göstermek zorundadır.

c) Operasyonel uygunluk verisindeki değişikliklerin onayı, tip sertifikası değişiklik onayına dahil edilir.

d) Tip sertifikasında değişiklik onayı, tip sertifikasında belirtilen değişiklikle ilgili olan belirli konfigürasyon ile sınırlıdır.

21.B.109 İlave Tip Sertifikası İçin Tip Sertifikası Temeli, Çevresel Koruma Gereklere ve Operasyonel Uygunluk Verisi Sertifikasyon Temeli

a) SHGM, ilave tip sertifikası için başvuru sahibine; 21.A.101 maddesine uygun olarak tesis edilen uygulanabilir tip sertifikası temelini, uygulanabilir çevresel koruma gereklere ve operasyonel uygunluk verisini etkileyen bir değişiklik söz konusu olduğunda operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temelini belirler ve bunları başvuru sahibine bildirir.

b) Genel Müdürlük, (a) fıkrasında belirtilen gerekliliği 21.B.70 maddesine uygun olarak yerine getirir.

c) Tip sertifikası kabulü yapılarak ithali gerçekleştirilen hava araçlarında gerçekleştirilecek değişikliklerde değerlendirme ve onay süreçleri 21.A.172A maddesi hükümlerine göre kabul edilen her bir tip sertifikası veri sayfası için ayrı olacak şekilde yürütülür.

21.B.111 İlave Tip Sertifikasının Yayınlanması

a) SHGM, aşağıdaki koşulların tamamının karşılanması kaydıyla bir ilave tip sertifikası yayımlayacaktır:

1. başvuru sahibi 21.A.115(b) maddesine uyar;

2. SHGM, 21.B.100(a) maddesi temelinde tesis edilen katılım seviyesine uygun olarak uyum gösteriminin doğrulanması yoluyla; uygulanabilir tip sertifikası temeli, uygulanabilir olduğu durumlarda 21.B.82 maddesi uyarınca operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeli ve uygulanabilir çevresel koruma gereklilikleri ile herhangi bir uyumsuzluk tespit etmemiştir;

3. ürünü, İHAS/UAS'ı veya kontrol ve izleme istasyonunu (CMU) sertifikasyon talep edilen kullanım amacı için emniyetsiz hâle getirebilecek herhangi bir özellik veya karakteristik tespit edilmemiştir.

b) Operasyonel uygunluk verisini etkileyen bir ilave tip sertifikası olması durumunda, (a) bendinin 1 ve 2 numaralı bentlerindeki hükümlere istisna olarak; 21.A.20(d) maddesinde belirtilen beyanda yer alan başvuru sahibinin talebi üzerine SHGM, uygulanabilir operasyonel uygunluk verisi sertifikasyon temeline uyum gösterimi henüz kanıtlanmadan önce ilave tip sertifikası yayımlayabilir; ancak başvuru sahibi, söz konusu verinin fiilen kullanılacağı tarihten önce bu uyumu göstermek zorundadır.

c) Operasyonel uygunluk verisindeki değişikliklerin onayı, ilave tip sertifikasına dahil edilir.

d) İlave tip sertifikası, tip sertifikasında yer alan, belirtilen söz konusu büyük değişiklikle ilgili olan konfigürasyon ile sınırlıdır.

21.B.111A İlave Tip Sertifikası ve Büyük Tamir Onayı Sorumlulukları

a) Hava aracı, İHAS/UAS, motor veya pervane için ilave tip sertifikası veya majör tamir onayı yayımlanması halinde, Genel Müdürlük:

1) Modifikasyon veya tamire ilişkin zorunlu sürekli uçuşa elverişlilik bilgilerini her Üye Devletin erişimine sunacak bir sisteme sahip olur;

2) Azami sertifikalı kalkış ağırlığı 5 700 kg'ı aşan uçaklar ile 3 175 kg'ı aşan helikopterlerin modifikasyon veya tamirine ilişkin olarak aşağıdaki hususları kapsayan bir sistemin mevcut olmasını temin eder:

i) arızalar, arıza durumları, kusurlar ve uçağın sürekli uçuşa elverişliliği üzerinde olumsuz etkiye yol açan veya yol açabilecek diğer olaylara ilişkin iletilen bilgilerin alınması;

ii) uçuşa elverişlilik ile ilgili bir işleme gerek olup olmadığına ve ne zaman gerek duyulduğuna karar verilmesi;

iii) gerekli uçuşa elverişlilik işlemlerinin geliştirilmesi;

iv) (a)(1) bendinde öngörülen bilgiler dahil olmak üzere söz konusu işlemlere ilişkin bilgilerin yayımlanması; ve

3) Modifikasyon Tasarım Devleti sıfatıyla ilgili hava aracı, İHAS/UAS, motor veya pervaneye yönelik olarak oluşturduğu tüm zorunlu sürekli uçuşa elverişlilik bilgilerinin yetkili Tasarım Devletine iletilmesini temin eder.

b) Modifikasyon veya tamir parçalarının üretiminden sorumlu organizasyon üzerinde yetki alanına sahip Üye Devletin farklı olması halinde, Genel Müdürlük; üretim kuruluşunun hava aracının işletilmesine ilişkin edinilen tecrübe bilgilerinin değerlendirilmesinde modifikasyon veya tamir tasarımından sorumlu kuruluşla iş birliği yapmasını sağlamak amacıyla her iki Devletçe de kabul edilebilir nitelikte bir anlaşmanın tesis edilmesini temin eder.

21.B.120 Altbölüm F Kapsamındaki Yetkinin Verilmesi ve Gözetimi

a) Münferit ürünlerin, parçaların, teçhizatların, kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU'lar) ve CMU bileşenlerinin uygunluk gösteriminin yapılması amacıyla bir Letter of Agreement (Mutabakat Mektubu) yayımlanmasına ilişkin bir başvurunun alınması üzerine, SHGM başvuru sahibinin uygulanabilir gerekliliklere uyumunu yayımlanacak prosedüre uygun olarak doğrular.

b) Yayımlanacak prosedür, denetim ekibinin oluşturulması; denetlenecek konuların belirlenmesi; denetimin gerçekleştirilmesi; tespit edilen bulgular sonrası gerçekleştirilecek faaliyetler; tespit edilen bulguların takibi; Mutabakat Mektubunun (Form 65) yayımlanması, geçerliliğinin sürdürülmesi (Mutabakat Mektubunun süresi 1 yılı aşmayacaktır.), revizyonu ile kısıtlanması ya da askıya alınması ya da iptali ve verilen yetkiye dair gerçekleştirilen faaliyetlerin kayıtlarının saklanmasına ilişkin hususları açıklar.

21.B.220 Altbölüm G Kapsamındaki Yetkinin Verilmesi ve Gözetimi

a) Üretim organizasyonu onay sertifikasının ilk kez yayımlanmasına yönelik bir başvurunun alınması üzerine, yetkili otorite başvuru sahibinin uygulanabilir gerekliliklere uygunluğunu yayımlanacak prosedüre uygun olarak doğrulayacaktır.

b) Yayımlanacak prosedür, denetim ekibinin oluşturulması; denetlenecek konuların belirlenmesi; denetimin gerçekleştirilmesi; tespit edilen bulgular sonrası gerçekleştirilecek faaliyetler; tespit edilen bulguların takibi; Üretim Organizasyonu Onayının (Form 55) yayımlanması, geçerliliğinin sürdürülmesi, revizyonu ile kısıtlanması ya da askıya alınması ya da iptali ve verilen yetkiye dair gerçekleştirilen faaliyetlerin kayıtlarının saklanmasına ilişkin hususları açıklar.

c) Üretim Devletin Tasarım Devletinden farklı olması halinde, Genel Müdürlük; üretim organizasyonunun hava aracının, kontrol ve izleme istasyonunun (CMU), motorun veya pervanenin tasarımı, üretimi ve işletilmesine ilişkin bilgilerin değerlendirilmesinde tip tasarımından sorumlu organizasyonla iş birliği yapmasını sağlamak amacıyla her iki Devletçe de kabul edilebilir nitelikte bir anlaşmanın tesis edilmesini temin eder.

21.B.320 Altbölüm H Kapsamında Uçuşa Elverişlilik Sertifikası ya da Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikası Verilmesi

a) Uçuşa Elverişlilik Sertifikası (Form 25) ya da Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikası (Form 24) verilmesi, geçerliliğinin sürdürülmesi, revizyonu ile askıya alınması ya da iptali, ve sertifika verilmesine dair gerçekleştirilen faaliyetlerin kayıtlarının saklanmasına ilişkin hususlar, bu konuda yayımlanacak prosedür gereklerine göre yerine getirilir.

b) SHGM, en az aşağıdaki unsurları kapsayacak şekilde değerlendirme prosedürlerini hazırlayacaktır:

1. başvuru sahibinin uygunluğunun değerlendirilmesi;
2. başvurunun uygunluğunun değerlendirilmesi;
3. uçuşa elverişlilik sertifikalarının sınıflandırılması;

4. başvuru ile birlikte alınan dokümantasyonun değerlendirilmesi;
5. hava aracının ve İHAS/UAS için kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) muayenesi;
6. uçuşa elverişlilik sertifikaları için gerekli koşulların, kısıtların veya limitasyonların belirlenmesi.

21.B.325 Uçuşa Elverişlilik Sertifikası Yayınlanması

- a) Genel Müdürlük, 21.B.326 maddesi gerekleri ve uygulanabilir Altbölüm H gereklerinin karşılandığından emin olduğunda, gecikmeksizin uçuşa elverişlilik sertifikasını (Form 25) yayımlar ya da değiştirir.
- b) Genel Müdürlük, 21.B.327 maddesi gerekleri ve uygulanabilir Altbölüm H gereklerinin karşılandığından emin olduğunda, gecikmeksizin tahditli uçuşa elverişlilik sertifikasını (Form 24) yayımlar ya da değiştirir.
- c) Genel Müdürlük, (a) ya da (b) fıkralarında belirtilen uygun uçuşa elverişlilik sertifikasına ek olarak, yeni ya da kullanılmış hava araçları için SHT-CAM Talimatı gereklerine uygun olarak ilk uçuşa elverişlilik gözden geçirme sertifikası (Form 15a ya da Form 15c ya da İnsansız Hava Aracı (İHA/UA) için Form 15d) yayımlar.

21.B.326 Uçuşa Elverişlilik Sertifikası

Genel Müdürlük, aşağıdaki şartlar sağlandığında uçuşa elverişlilik sertifikası yayımlar:

a) Yeni hava araçları için:

- 1) 21.A.174 (b)(2) maddesi gereği olan belgeler sunulduğunda,
- 2) Genel Müdürlüğün, uygun olduğu durumda hava aracının veya İHAS/UAS'ın onaylı bir tasarıma uygun olduğundan ve emniyetli operasyon için uygun durumda bulunduğundan tatmin olması hâlinde; bu, Genel Müdürlük tarafından yapılacak muayeneleri içerebilir; ve
- 3) Genel Müdürlüğün, uçuşa elverişlilik sertifikasının ilk yayımlandığı tarihte uygulanabilir olan CO2 emisyonu gereklilikleri ile hava aracının uyumlu olduğuna kanaat getirdiğinde.

b) Kullanılmış hava araçları için:

- 1) 21.A.174 (b)(3) maddesi gereği olan aşağıdakileri gösterir belgeler sunulduğunda:
 - i) uygun olduğu durumda hava aracı veya İHAS/UAS, bir tip sertifikası ve herhangi bir ilave tip sertifikası kapsamında onaylanmış tip tasarımına; ayrıca bu Ek uyarınca onaylanmış değişiklik veya tamirlere uygundur, ve
 - ii) Uygulanabilir uçuşa elverişlilik direktiflerinin gereklerinin yerine getirilmiş olması, ve
 - iii) uçuşa elverişlilik gözden geçirmesi, uygun olduğu şekilde, SHT-CAM Talimatı (Part-M) Altbölüm I'i veya (Part-ML) Altbölüm I'i hükümlerine ya da (Part-ML.UAS) Altbölüm I'i hükümlerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir,
 - iv) Uçuşa elverişlilik sertifikasının ilk yayımlandığı tarihte uygulanabilir olan CO2 emisyonu gereklilikleri ile hava aracının uyumlu olduğuna kanaat getirilmesi.
- 2) Genel Müdürlük, uygun olduğu şekilde, hava aracının veya İHAS/UAS'ın onaylı bir tasarıma uygun olduğu ve emniyetli operasyon için uygun durumda bulunduğu kanaatine vardığında; bu, Genel Müdürlük tarafından yapılacak denetimleri içerebilir; ve
- 3) Genel Müdürlüğün, uçuşa elverişlilik sertifikasının ilk yayımlandığı tarihte uygulanabilir olan CO2 emisyonu gereklilikleri ile hava aracının uyumlu olduğuna kanaat getirdiğinde.

21.B.327 Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikası

a) Genel Müdürlük, aşağıdaki şartlar sağlandığında tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası yayımlar:

1) Yeni hava araçları için:

i) 21.A.174 (b)(2) maddesi gereği olan belgeler sunulduğunda,

ii) Genel Müdürlük, uygun olduğu şekilde, hava aracının veya İHAS/UAS'ın SHGM tarafından tahditli tip sertifikası kapsamında veya belirli uçuşa elverişlilik şartnamelerine uygun olarak onaylanmış bir tasarıma uygun olduğu ve emniyetli operasyon için uygun durumda bulunduğu kanaatine vardığında. Bu, Genel Müdürlük tarafından yapılacak denetimleri içerebilir.

2) Kullanılmış hava araçları için:

i) 21.A.174 (b)(3) maddesi gereği olan aşağıdakileri gösterir belgeler sunulduğunda:

A) hava aracı veya uygun olduğu şekilde İHAS/UAS, SHGM tarafından tahditli tip sertifikası kapsamında veya belirli uçuşa elverişlilik şartnamelerine uygun olarak onaylanmış bir tasarıma ve ayrıca bu Ek (Part 21) uyarınca onaylanmış herhangi bir ilave tip sertifikasına, değişikliğe veya tamire uygundur; ve

B) Uygulanabilir uçuşa elverişlilik direktiflerinin gereklerinin yerine getirilmiş olması, ve

C) hava aracı, uygun olduğu şekilde, SHT-CAM Talimatı (Part-M) veya (Part-ML) hükümlerine ya da (Part-ML.UAS) hükümlerine uygun olarak kontrol edilmiştir.

ii) Genel Müdürlük, hava aracının veya uygun olduğu şekilde İHAS/UAS'ın onaylı tasarıma uygun olduğundan ve emniyetli operasyon için uygun durumda olduğundan tatmin olduğunda; bu kapsamda Genel Müdürlük tarafından yapılacak kontroller de yer alabilir.

b) Genel Müdürlük, Talimatın Ek-3 ve Ek-4'ünde belirtilen temel gereksinimleri karşılamayan ve tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası almaya uygun olmayan bir hava aracı için söz konusu temel gereksinimlerden sapmaları dikkate alarak aşağıdakileri gerçekleştirir:

1) kullanım amacı için yeterli emniyetin sağlandığından emin olmak adına özel uçuşa elverişlilik şartnamelerini yayımlar ve bunlar ile uyumu kontrol eder, ve

2) bu hava aracının kullanımı için sınırlamalar belirler.

c) Kullanıma dair sınırlamalar, gerektiğinde Ek-3'de belirtilen uçuşa elverişlilik için temel gereksinimlerden sapmaları da dikkate alarak hava sahası kısıtlamaları dahil tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası ile ilişkilendirilir.

21.B.330 Uçuşa Elverişlilik Sertifikası ve Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikasının Askıya Alınması ve İptali

a) 21.A.181 (a) maddesinde belirtilen koşullardan herhangi birinin karşılanmadığına dair kanıt olması durumunda, Genel Müdürlük uçuşa elverişlilik sertifikasının askıya alır ya da iptal eder.

b) Uçuşa elverişlilik sertifikası ya da tahditli uçuşa elverişlilik sertifikasının askıya alınması ve iptaline ilişkin tebliğde askıya alma ya da iptale ilişkin gerekçeler sertifika sahibine bildirilir.

21.B.420 Altbölüm I Kapsamında Gürültü Sertifikası Verilmesi

Gürültü Sertifikası (Form 45) verilmesi, geçerliliğinin sürdürülmesi, revizyonu ile askıya alınması ya da iptali ve sertifika verilmesine dair gerçekleştirilen faaliyetlerin kayıtlarının saklanmasına ilişkin hususlar, bu konuda yayımlanacak prosedür gereklerine göre yerine getirilir.

21.B.425 Gürültü Sertifikasının Yayınlanması

Genel Müdürlük, uygulanabilir Altbölüm I gereklerinin karşılandığına kanaat getirdiğinde gecikmeksizin gürültü sertifikasını yayımlar ya da revize eder.

21.B.430 Organizasyonlara Yetkinin Verilmesi ve Gözetimi

a) Bir tasarım organizasyonu/üretim organizasyonu/üretim organizasyon onayı olmadan üretim onayının ilk kez verilmesi için bir başvuru alındığında, Genel Müdürlük başvuru sahibinin geçerli gerekliliklere uygunluğunu doğrular.

b) Tasarım Organizasyonu Sorumlusunun/Üretim organizasyonu Sorumlu Müdürünün rolünü ve sorumluluğunu anlamasını sağlamak için ilk sertifikasyon incelemesi sırasında en az bir kez toplantı yapılmalıdır.

c) Genel Müdürlük, tasarım organizasyonu/üretim organizasyonu/üretim organizasyon onayı olmadan üretim onayının verilmesine yönelik tavsiyelerin yanı sıra verilen tüm bulguları ve kapatma eylemlerini kaydeder.

d) Genel Müdürlük, doğrulama sırasında ortaya çıkan tüm bulguları başvuru sahibine yazılı olarak tebliğ edecektir. İlk sertifikasyon için, tasarım organizasyonu/üretim organizasyonu/üretim organizasyon onayı olmadan üretim onayı verilmeden önce tüm bulgular Genel Müdürlüğü tatmin edecek şekilde giderilir.

e) Başvuru sahibinin bu Talimat kapsamında geçerli gerekliliklere uyduğu konusunda tatmin olduğunda, Genel Müdürlük tarafından tasarım organizasyonu/üretim organizasyonu/üretim organizasyon onayı olmadan üretim onayı verilir.

f) Sertifika referans numarası, Genel Müdürlük tarafından belirlenen şekilde tasarım organizasyonu onayında/üretim organizasyonu onayında/üretim organizasyon onayı olmadan üretim gösterilir.

g) Sertifika Tasarım ve Üretim Organizasyonları için sınırsız süreli olarak verilir. Tasarım organizasyonunun/Üretim organizasyonunun Genel Müdürlük tarafından onaylanan faaliyetlerine ait imtiyazları ve faaliyet kapsamı, uygulanabilir sınırlamalar da dahil olmak üzere, tasarım organizasyonu onayına/üretim organizasyonu onayına ekli onay şartlarında belirtilir.

21.B.431 Gözetim İlkeleri

Genel Müdürlük, onaylı organizasyonların uygulanabilir gerekliliklere uymaya devam edip etmediğini doğrular.

a) Bu doğrulama:

1) özellikle gözetimden sorumlu personele görevlerini yerine getirmeleri için rehberlik sağlamayı amaçlayan belgelerle desteklenmelidir,

2) ilgili organizasyonlara gözetim faaliyetlerinin sonuçlarını sağlamalıdır,

3) değerlendirmelere, denetimlere, incelemelere ve gerekirse habersiz incelemelere dayanmalıdır,

4) Genel Müdürlüğe, Madde 21.B.433'te öngörülen tedbirler de dahil olmak üzere, daha fazla eylemin gerekli olması halinde ihtiyaç duyulan kanıtları sağlamalıdır.

b) Genel Müdürlük (a) bendinde belirtilen gözetimin kapsamını geçmiş gözetim faaliyetlerinin sonuçlarını ve emniyet önceliklerini dikkate alarak belirleyecektir.

c) Genel Müdürlük, gözetim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için gerekli görülen her türlü bilgiyi toplar ve işler.

21.B.432 Gözetim Programı

a) Genel Müdürlük Madde 21.B.431 (a)'ya uymak için gereken gözetim faaliyetlerini kapsayan bir gözetim programı oluşturmalı ve sürdürmelidir.

b) Gözetim programı organizasyonun özel yapısını, faaliyetlerinin karmaşıklığını, geçmiş sertifikasyon veya gözetim faaliyetlerinin sonuçlarını veya her ikisini de dikkate alacak ve ilgili risklerin değerlendirilmesine dayanacaktır. Her bir gözetim planlama döngüsü aşağıdakileri içermelidir:

1) Uygun olduğu hallerde aşağıdakiler de dahil olmak üzere değerlendirmeler, denetimler ve incelemeler:

i) yönetim sistemi değerlendirmeleri ve süreç denetimleri,

ii) ürün, ürün parçaları, teçhizat, İHAS/UAS, kontrol ve izleme istasyonu (CMU) ve CMU bileşenlerinin; organizasyonun iş kapsamı dâhilindeki tasarım ve sertifikasyonuna yönelik ilgili bir örneklem üzerinde gerçekleştirilen ürün, İHAS/UAS ve kontrol ve izleme istasyonu (CMU) denetimleri,

iii) yapılan işin örneklenmesi,

iv) habersiz denetimler.

2) Her iki tarafın da tüm önemli konulardan haberdar olmasını sağlamak için tasarım organizasyonu yöneticisi/üretim organizasyonu sorumlu müdürü ile Genel Müdürlük arasında yapılan toplantılar.

c) Gözetim planlama döngüsü 24 ayı aşmayacaktır.

d) (c) bendine bakılmaksızın, Genel Müdürlüğün önceki 24 ay boyunca aşağıdaki hususları tespit etmesi halinde gözetim planlama döngüsü 36 aya uzatılabilir:

1) organizasyonun havacılık emniyeti tehlikelerini etkin bir şekilde tanımlayabildiğini ve ilgili riskleri yönetebildiğini göstermiş olması,

2) organizasyonun Madde 21.A.247'ye/Madde 21.A.147 ve 21.A.148'e uygunluğunu sürekli olarak göstermiş olması ve tasarım yönetim sistemindeki tüm değişiklikler üzerinde tam kontrole sahip olması,

3) hiçbir Seviye 1 bulgu yayımlanmamış olması,

4) tüm düzeltici faaliyetlerin Madde 21.B.433(d)'de belirtildiği üzere Genel Müdürlük tarafından kabul edilen veya uzatılan süre içerisinde uygulanmış olması.

(c) maddesine bakılmaksızın, (d)(1) ila (d)(4) maddelerinde belirtilen koşullara ek olarak, organizasyonun emniyet performansı ve mevzuata uygunluğu hakkında Genel Müdürlüğe rapor vermek için sürekli etkin bir sistem kurması ve Genel Müdürlüğün bunu onaylaması halinde, gözetim planlama döngüsü en fazla 48 aya kadar uzatılabilir.

e) Organizasyonun emniyet performansının düştüğüne dair kanıtlar varsa gözetim planlama döngüsü azaltılabilir.

f) Gözetim programı, değerlendirmelerin, denetimlerin, incelemelerin ve toplantıların yapılması gereken tarihlere ve bunların etkin bir şekilde gerçekleştirildiği tarihlere ilişkin kayıtları içermelidir.

g) Her gözetim planlama döngüsünün tamamlanmasının ardından Genel Müdürlük, gözetimin sonuçlarını yansıtacak şekilde onayın devamına ilişkin bir denetim ve tavsiye raporu hazırlar.

21.B.433 Bulgular ve Düzeltici Faaliyetler; Gözlemler

a) Genel Müdürlük, bulguları emniyet açısından önemleri bakımından analiz edecek bir sisteme sahip olmalıdır.

b) Bu Talimatın uygulanabilir gereklilikleri ile, organizasyonun prosedürleri ve el kitaplarında veya tasarım organizasyonunun onay şartları da/üretim organizasyonu/üretim organizasyon onayı olmadan üretim de dahil olmak üzere sertifikasında kontrolsüz uygunsuzluklara ve potansiyel emniyetsiz bir duruma yol açabilecek bir uygunsuzluk tespit edildiğinde Genel Müdürlük tarafından Seviye 1 bulgu yayımlanır.

Şunlar da ayrıca Seviye 1 bulgu olarak değerlendirilir:

- 1) Genel Müdürlüğün organizasyonun Madde 21.A.9'da atıfta bulunulan tesislerine normal çalışma saatleri içinde ve iki yazılı talep sonrasında erişimine izin verilmemesi,
- 2) tasarım organizasyonu/üretim organizasyonu onayının alınması veya geçerliliğinin sunulan belgelerde sahtecilik yapılarak sürdürülmesi,
- 3) tasarım organizasyonu/üretim organizasyonu onayının hatalı veya hileli kullanıldığına dair herhangi bir kanıt,
- 4) Madde 21.A.245 (a) / Madde 21.A.145 (c) 1 uyarınca tasarım organizasyonunun yöneticisinin/üretim organizasyonu sorumlu müdür atanmaması.

c) Bu Talimatın uygulanabilir gerekliliklerine, organizasyonun prosedürlerine ve el kitaplarına veya onay şartlarını içeren sertifikaya ilişkin herhangi bir uygunsuzluk tespit edildiğinde; bu bulgu Seviye 1 bulgu olarak sınıflandırılmaz ise Genel Müdürlük tarafından Seviye 2 bulgu yayımlanır.

d) Gözetim sırasında veya başka herhangi bir yolla bir bulgu tespit edildiğinde, Genel Müdürlük bulguyu yazılı olarak organizasyona iletir ve tespit edilen uygunsuzlukların ele alınması için düzeltici eylem talep eder. Seviye 1 bulgunun doğrudan bir ürünle ilgili olduğu durumlarda, Genel Müdürlük hava aracı ile ilgili birimlere bilgi verir.

1) Herhangi bir Seviye 1 bulgu varsa, Genel Müdürlük şunları yapacaktır:

- i) Organizasyona, bulgunun niteliğine uygun ve her durumda 21 iş gününden fazla olmayacak bir düzeltici eylem uygulama süresi verecektir. Bu süre, tespit edilen uygunsuzluğun/uygunsuzlukların ele alınması için düzeltici eylem talebinde bulunan organizasyona bulgunun yazılı olarak iletildiği tarihten itibaren başlayacaktır,
- ii) Organizasyon tarafından önerilen düzeltici eylem planını ve uygulama planını değerlendirir ve bunların uygunsuzluğu/uygunsuzlukları gidermek için yeterli olduğu sonucuna varırsa, bunları kabul eder,
- iii) Organizasyonun kabul edilebilir bir düzeltici faaliyet planı sunmaması veya Genel Müdürlük tarafından kabul edilen süre içerisinde düzeltici faaliyeti gerçekleştirmemesi halinde, ilgili organizasyonun faaliyetlerini yasaklamak veya sınırlandırmak için derhal ve uygun tedbirleri alır ve uygun olması halinde, organizasyon tarafından başarılı bir düzeltici faaliyet gerçekleştirilinceye kadar, Seviye 1 bulgunun kapsamına bağlı olarak, tasarım organizasyonu/üretim organizasyonu onayını iptal etme veya tamamen ya da kısmen sınırlandırma veya askıya alma yönünde tedbirler alır.

2) Herhangi bir Seviye 2 bulgu varsa, Genel Müdürlük:

- i) Organizasyona, bulgunun niteliğine bağlı olarak ve her durumda başlangıçta 3 aydan fazla olmayacak bir düzeltici eylem uygulama süresi tanır. Bu süre, düzeltici eylem talep edilen bulgunun yazılı olarak bildirildiği tarihten itibaren başlar. Bu sürenin sonunda ve bulgunun niteliğine bağlı olarak, Genel Müdürlük tarafından bir düzeltici eylem planının kabul edilmiş olması koşuluyla, Genel Müdürlük 3 aylık süreyi uzatabilir,

- ii) Organizasyon tarafından önerilen düzeltici eylemi ve uygulama planını değerlendirir ve bunların uygunsuzluğu/uygunsuzlukları gidermek için yeterli olduğu sonucuna varırsa, bunları kabul eder,
- iii) Organizasyonun kabul edilebilir bir düzeltici eylem planı sunmaması veya Genel Müdürlük tarafından kabul edilen veya uzatılan süre içerisinde düzeltici eylemi gerçekleştirmemesi halinde, bulgu Seviye 1'e yükseltilecek ve (d)(1) bendinde belirtildiği şekilde hareket edilecektir.

e) Genel Müdürlük, Seviye 1 veya Seviye 2 bulguları gerektirmeyen aşağıdaki durumlardan herhangi biri için gerçekleştirilecek değerlendirmeye uygun olarak süreli ya da süresiz gözlemler yayımlayabilir:

- 1) Performansı etkisiz olarak değerlendirilen herhangi bir husus için,
- 2) bir unsurun (b) veya (c) bentleri kapsamında bir uygunsuzluğa neden olma potansiyeline sahip olduğu tespit edildiğinde,
- 3) öneri veya iyileştirmeler organizasyonun genel emniyet performansı açısından önem arz etmesi durumunda,

Bu madde kapsamında yapılan gözlemler organizasyona yazılı olarak iletilmeli ve Genel Müdürlük tarafından kaydedilmelidir. Gözlemlerin süreli olarak yayımlandığı durumda organizasyonun tebliğ tarihi itibarıyla 3 ay içinde gerçekleştirdiği değerlendirme ve mevcutsa planladığı aksiyonları Genel Müdürlüğe sunması gerekir.

21.B.435 Tasarım/Üretim Yönetim Sistemindeki Değişiklikler

- a) Tasarım/Üretim yönetim sisteminde önemli bir değişiklik için başvuru alındıktan sonra, Genel Müdürlük onayı vermeden önce organizasyonun bu Talimatın uygulanabilir gerekliliklerine uygunluğunu doğrular.
- b) Genel Müdürlük, tasarım organizasyonu onayının askıya alınması yönünde karar vermediği sürece, değişiklik sırasında organizasyonun faaliyet gösterebileceği koşulları belirler.
- c) Genel Müdürlük, organizasyonun bu Talimatın uygulanabilir gerekliliklerine uygun olduğuna kanaat getirdiğinde, değişikliği onaylayacaktır.
- d) Herhangi bir ek yaptırım tedbiri saklı kalmak kaydıyla, organizasyonun (c) bendi uyarınca Genel Müdürlüğün onayını almadan tasarım yönetim sisteminde önemli bir değişiklik yapması halinde, Genel Müdürlük organizasyonun yetki belgesini askıya alma, sınırlama veya iptal edilmesi durumunu değerlendirir.
- e) Tasarım/üretim yönetim sisteminde önemli olmayan değişiklikler için, Genel Müdürlük bu tür değişikliklerin gözden geçirilmesini Madde 21.B.431'de belirtilen ilkelere uygun olarak sürekli gözetimine dahil eder. Herhangi bir uygunsuzluk tespit edilirse, Genel Müdürlük organizasyonu bilgilendirecek, ilave değişiklikler talep edecek ve Madde 21.B.433'e uygun olarak hareket edecektir.

21.B.450 Tamir Tasarımı Onayı İçin Tip Sertifikası Temeli Değişiklikleri

- a) Genel Müdürlük, uygulanabilir ise, tip sertifikası, ilave tip sertifikası veya APU TR-TSO yetkilendirmesinden birine, Genel Müdürlükçe önceden belirlenmiş ve referans verilerek dâhil edilmiş olan tip sertifikasyon temelinde, eşit emniyet seviyesini korumak amacıyla, gerekli gördüğü değişiklikleri düzenler ve bu değişiklikleri tamir tasarımı için başvuru sahibine bildirir.
- b) Genel Müdürlük, (a) fıkrasında belirtilen gerekliliği 21.B.70 maddesine uygun olarak yerine getirir.
- c) 21.A.172A maddesi hükümlerine göre tip sertifikası kabulü yapılarak ithali gerçekleştirilen hava araçlarında gerçekleştirilecek tamirlerde değerlendirme ve onay süreçleri kabul edilen her bir tip sertifikası veri sayfası için ayrı olacak şekilde yürütülür.

21.B.453 Tamir Tasarım Onayının Yayınlanması

- a) Genel Müdürlük, büyük tamir tasarım onayını aşağıdaki koşullar yerine getirildiği takdirde yayımlar:
- 1) Başvuru sahibinin 21.A.432B gerekleri doğrultusunda kabiliyetini göstermesi,
 - 2) Başvuru sahibinin 21.A.433 gereklerini yerine getirmesi,
 - 3) SHGM, 21.B.100(a) maddesi uyarınca tesis edilen katılım seviyesine uygun şekilde gerçekleştirilen uyum gösteriminin doğrulanması yoluyla, tip sertifikası temeli ve uygulanabilir çevresel koruma gerekleri ile herhangi bir uygunsuzluk tespit etmemiştir; ve
 - 4) sertifikasyon talep edilen kullanım amacı bakımından ürünü, İHAS/UAS'ı veya kontrol ve izleme istasyonunu (CMU) emniyetsiz hâle getirebilecek herhangi bir özellik veya karakteristik tespit edilmemiştir.
- b) SHGM, başvuru sahibinin (a) bendinin 2 ve 4 numaralı maddelerine uyduğunu göstermesi ve SHGM'nin 21.B.100(b) maddesi uyarınca tesis edilen katılım seviyesi doğrultusunda gerçekleştirilen uyum gösteriminin doğrulanması yoluyla tip sertifikası temeli ve uygulanabilir çevresel koruma gerekleri ile herhangi bir uygunsuzluk tespit etmemesi kaydıyla, minör tamir tasarımının onayını yayımlar.

21.B.480 TR-TSO Yetkilendirmesinin Yayınlanması

Genel Müdürlük, TR-TSO yetkilendirmesini aşağıdaki koşullar yerine getirildiği takdirde yayımlar:

- a) Başvuru sahibinin 21.A.606 gereklerini yerine getirmesi,
- b) Genel Müdürlüğün, 21.B.100 (b) gerekleri doğrultusunda belirlediği dahil olma seviyesine uygun olarak uyum gösterimini doğrulama faaliyetleri yoluyla, uygulanabilir TR-TSO'nun teknik koşullarıyla ya da mevcut olması durumunda 21.A.610 maddesine uygun şekilde onaylanan sapmalar ile herhangi bir uyumsuzluk olmadığını tespit etmesi, ve
- c) Ürünü sertifikasyonu talep edilen kullanımlar için emniyetsiz kılacak, herhangi bir özellik ya da niteliğe sahip olmadığını tespit edilmesi.

21.B.520 Altbölüm P Kapsamında Özel Uçuş İzni Verilmesi

- a) SHGM, özel uçuş izninin yayımlanmasını veya iptal edilmesini gerekçelendirmek için yeterli inceleme faaliyetini yürütür.
- b) Bu kapsamda, Özel Uçuş İzni (Form 20a) verilmesi, geçerliliğinin sürdürülmesi, revizyonu ile askıya alınması ya da iptali, ve izin verilmesine dair gerçekleştirilen faaliyetlerin kayıtlarının saklanmasına ilişkin hususlar, en az aşağıdaki unsurları kapsayan bu konuda yayımlanacak prosedür gereklerine göre yerine getirilir:
1. başvuru sahibinin uygunluğunun değerlendirilmesi;
 2. başvurunun uygunluğunun değerlendirilmesi;
 3. başvuru ile birlikte alınan dokümantasyonun değerlendirilmesi;
 4. hava aracının ve insansız hava aracı için kontrol ve izleme istasyonunun (CMU) muayenesi;
 5. 21.A.710(b) maddesine uygun olarak uçuş koşullarının onaylanması.

21.B.525 Özel Uçuş İzininin Yayınlanması

Genel Müdürlük, özel uçuş iznini (Form 20a) aşağıdaki koşullar yerine getirildiği takdirde yayımlar:

- a) 21.A.707 maddesi gereği olan verinin gönderilmesi, ve
- b) 21.A.708 maddesinde belirtilen uçuş koşulları, 21.A.710 maddesine göre onaylandığında, ve
- c) Genel Müdürlük, denetimlerin de gerçekleştirilmesini içerebilecek bir inceleme süreci ile ya da başvuru sahibi ile mutabık kalınan prosedürler aracılığıyla hava aracının 21.A.708 içerisinde tanımlanan tasarıma uygun olduğuna, uçuş öncesinde kanaat getirir.

21.B.530 Özel Uçuş İzininin İptali

- a) Genel Müdürlük, yayımladığı bir özel uçuş izni için 21.A.723 (a) maddesinde belirtilen koşullardan herhangi birinin karşılanmadığına dair kanıt tespit ettiğinde, özel uçuş iznini iptal eder.
- b) Özel uçuş izninin iptaline ilişkin tebliğde iptale ilişkin gerekçeler izin sahibine bildirilir.

EK.1b – PART–21L**BÖLÜM A – TEKNİK GEREKSİNİMLER****ALTBÖLÜM A – GENEL HÜKÜMLER****21L.A.1 Kapsam**

Bu Altbölüm, aşağı belirtilen kişiler için hak ve yükümlülükleri düzenleyen genel hükümleri ortaya koyar:

- a) Ek-1b'ye uygun olarak yayımlanmış veya yayımlanacak olan herhangi bir sertifika için başvuru ve sertifika sahibi;
- b) Tasarım veya üretim kabiliyeti veya tasarım uyum beyanında bulunan herhangi bir beyan sahibi;
- c) Bir hava aracı için uygunluk beyanı veya bir motor, pervane veya üretilmiş bir parça için onaylı çıkış sertifikası (SHGM Form 1) düzenleyen herhangi bir gerçek veya tüzel kişi.

21L.A.2 Başvuru Sahibi veya Sertifika Sahibi ya da Tasarım Uyum Beyanında Bulunan Beyan Sahibi Dışında Bir Kişi Tarafından Gerçekleştirilen Yükümlülükler ve Eylemler

Bu Talimatın Ek-1b si kapsamında bir ürün veya parça için sertifika başvurusunda bulunan veya sertifika sahibi ya da tasarım uyum beyanında bulunan beyan sahibinin yerine getirmesi gereken eylemler ve yükümlülükler, başvuru sahibinin, sertifika sahibinin veya beyan sahibinin yükümlülüklerinin uygun bir şekilde yerine getirilmesi şartıyla, başka herhangi bir gerçek veya tüzel kişi tarafından yerine getirilebilir.

21L.A.3 Raporlama Sistemi

a) SHT-OLAY Talimatı hükümleri ile çelişmemek kaydıyla, tip sertifikası, ilave tip sertifikası, büyük tamir tasarımı onayı veya bu Ek kapsamında yayımlanmış diğer ilgili herhangi bir sertifikaya sahip olan veya başvuru yapan, ya da bu Talimat kapsamında bir hava aracı tasarımının veya tasarım değişikliğinin veya tamir tasarımının uyumluluğunu beyan eden herhangi bir gerçek veya tüzel kişi:

- 1) Olumsuz trendleri tanımlamak veya arızaları tespit etmek ve 21L.A.3A (a)(3) bendine göre raporlamanın zorunlu olduğu olayları ve gönüllü raporlanan olayları ayırt etmek, olay bildirimlerini toplamak, incelemek ve analiz etmek için bir sistem kurmalı ve idame ettirmelidir.

Bu raporlama sistemi aşağıdakileri kapsamalıdır:

- i) Tip sertifikası, ilave tip sertifikası, büyük tamir tasarımı onayı veya bu Ek kapsamında yayımlanmış ilgili diğer sertifikalar ya da yine bu talimatın Ek-1b si kapsamında verilen tasarım uyum beyanı altında yayımlanmış ürün veya parçaya yönelik sürekli uçuşa elverişliliğinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olan veya olması muhtemel her türlü hata, arızalı çalışma, arıza veya diğer olaylar ile ilgili bilgi ve raporlar;

- ii) yukarıdaki (i) maddesine konu olmayan hatalar, ramak kala olayları ve tehlikeler;

2) Ürün veya parçanın bilinen tüm kullanıcılarına ve istenmesi halinde, ilişkili uygulama veya delege etme hükümlerine göre yetkilendirilmiş herhangi bir kişiye 21L.A.3A(a)(1) bendine göre kurulmuş sistem hakkında bilgi ve 21L.A.3A(a)(1)(i) bendi kapsamında belirtilen hata, arızalı çalışma, arıza veya diğer olaylar ile ilgili bilgi ve raporlama sağlamalıdır.

3) Genel Müdürlüğe, bilgisi dahilindeki ve bu Ek kapsamında yayımlanmış tip sertifikası, ilave tip sertifikası, büyük tamir tasarımı onayı veya bu Ek kapsamında yayımlanmış veya bu talimat kapsamında tasarım uyum beyanı ile yayımlanmış ilgili herhangi bir onay altındaki ürün veya parça ile ilgili olan ve emniyetsiz bir durum ile sonuçlanmış veya sonuçlanması muhtemel hata, arızalı çalışma veya diğer olayları raporlamalıdır.

b) SHT-OLAY Talimatı hükümleri ile çelişmemek kaydıyla, bu Talimata bağlı Ek-1b Altbölüm G uyarınca üretim kabiliyetini beyan eden veya bu Ek-1b Altbölüm R uyarınca bir ürün veya parça üreten herhangi bir gerçek veya tüzel kişi:

- 1) Olumsuz eğilimleri belirlemek veya eksiklikleri ele almak ve 21L.A.3A (b)(2) ve (3) uyarınca raporlanması zorunlu olan veya gönüllü olarak raporlanan olayları belirlemek amacıyla hatalar, ramak kala olaylar ve tehlikeler hakkındaki raporlar da dahil olmak üzere olay raporlarını toplamak ve değerlendirmek için bir sistem kurmalı ve sürdürmelidir.
- 2) Servise verilen ürün veya parçalarla ilgili olarak uygulanabilir tasarım verisinden olası sapmaların tespit edildiği tüm durumları sorumlu tasarım onay sahibine veya tasarım uygunluğu beyanında bulunan beyan sahibine raporlamalı ve emniyetsiz durumlara yol açabilecek sapmaları tasarım onay sahibi ile veya tasarım uyum beyanında bulunan beyan sahibi ile incelemelidir.
- 3) 21L.A.3(b) maddesinin (2) numaralı bendine göre tespit edilen ve emniyetsiz bir duruma yol açabilecek sapmaları Genel Müdürlüğe raporlamalıdır;
- 4) üretim organizasyonunun tedarikçisi olması durumunda, bu organizasyona temin ettiği ürün veya parçayla ilgili olarak uygulanabilir tasarım verisinden olası sapmalar bu organizasyona da ayrıca raporlamalıdır.

SHT-21 Talimatının 21.A.3A(b) maddesi kapsamındaki üretim organizasyonu onayı sahibi veya başvurusunda bulunan gerçek ve tüzel kişilerin raporlama yükümlülükleri, bu Talimata uygun olarak onaylanan veya beyan edilen tasarım verilerine uygun olarak üretilen ürünler ve parçalarla ilgili olayları içermelidir ve tasarım uyum beyanı yapıldığında, raporlar tasarım uyum beyanında bulunan kişiye yapılmalıdır.

c) SHT-OLAY talimatı hükümleri ile çelişmemek kaydıyla; (a) ve (b) bentlerinde belirtilen herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, (a)(3), (b)(2), (b)(3) ve (b)(4) bentlerine göre raporlama yaparken, raporlamayı yapan kişinin ve raporda atıfta bulunulan kişi(ler)in gizliliğini korumalıdır.

d) SHT-OLAY talimatı hükümleri ile çelişmemek kaydıyla; (a) ve (b) maddelerinde belirtilen herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde (a)(3) ve (b)(3) bentlerine göre raporlama yapmalı ve bu raporları mümkün olan en kısa sürede ve her hâlükârda, istisnai durumlar engellemediği sürece, gerçek veya tüzel kişinin ilgili olayın olası bir emniyetsiz duruma yol açabileceğini belirlemesini müteakip 72 saati aşmayacak şekilde göndermelidir.

e) SHT-OLAY talimatı hükümleri ile çelişmemek kaydıyla; (a)(3) veya (b)(3) bentlerine göre raporlanan bir olay tasarım veya üretim kusuru sonucu ortaya çıktığı durumda, bu Ek kapsamında yayımlanmış tip sertifikası, ilave tip sertifikası, büyük tamir tasarımı onayı veya diğer ilgili herhangi bir sertifika sahibi, tasarım uyum beyanında bulunan kişi veya (b) maddesinde belirtilen üretim organizasyonu, kusurun kaynağını incelemeli ve inceleme sonuçları doğrultusunda ilgili kusuru ortadan kaldırmak için yürütmeyi planladığı veya yürütülmesini önerdiği faaliyetleri Genel Müdürlüğe raporlamalıdır.

f) Kusurun giderilmesi için Genel Müdürlüğün bir faaliyet gerektiğini takdir etmesi durumunda; tip sertifikası, ilave tip sertifikası, büyük tamir tasarımı onayı veya bu Ek kapsamında yayımlanmış ilgili herhangi bir onay sahibi veya tasarım uyum beyanında bulunan kişi veya (b) maddesinde belirtilen üretim organizasyonu, Genel Müdürlüğün talebi ile ilgili verileri sağlar.

21L.A.4 Uçuşa Elverişlilik Direktifleri

21L.B.23 maddesine uygun olarak emniyetsiz bir durumu düzeltmek veya bir incelemenin yapılması için Genel Müdürlük tarafından bir uçuşa elverişlilik direktifi çıkarılması gerektiğinde, bu Ek kapsamında yayımlanmış tip sertifikası, ilave tip sertifikası, büyük tamir tasarımı onayı veya diğer ilgili herhangi bir sertifika sahibi ile tasarım uyum beyanında bulunan kişi:

a) Uygun düzeltici işlemi veya gerekli muayeneleri ya da her ikisini birden önermeli ve bu önerilerin detaylarını Genel Müdürlüğe onay için sunmalıdır;

b) (a) bendinde belirtilen önerilerin Genel Müdürlük tarafından onaylanmasını müteakip, bilinen tüm kullanıcılara, ürün veya parça sahiplerine veya istenmesi halinde, uçuşa elverişlilik direktifine uymak durumunda olan herhangi bir kişiye, uygun açıklayıcı verileri ve tamamlayıcı talimatları sağlamalıdır.

21L.A.5 Tasarım ve Üretim Arasında İş Birliği

Her bir tip sertifikası, ilave tip sertifikası, tip sertifikası değişikliği veya tamir tasarımı onay sahibi, tasarım uyum beyanı sahibi ve o ürün veya parçayı üreten organizasyon veya gerçek veya tüzel kişi, ilgili ürün veya parçanın tasarımla uygun halde olmasını ve sürekli uçuşa elverişliliğini sağlamak amacıyla işbirliği içinde olmalıdır.

21L.A.6 İşaretleme

a) Tip sertifikası, ilave tip sertifikası, tip sertifikası değişikliği veya tamir tasarımı onay sahibi ya da tasarım uyum beyanında bulunan beyan sahibi, ürünler veya parçalar için işaretleme bu Ek, Altbölüm Q'ya uygun olarak belirtmelidir.

b) Ürünleri veya parçaları üreten kuruluş veya gerçek ya da tüzel kişi, bu ürünleri veya parçaları bu Ek, Altbölüm Q'ya uygun olarak işaretlemelidir.

21L.A.7 Kayıt Saklama

Bir tip sertifikası, ilave tip sertifikası, tamir tasarımı onayı, uçuş izni, tasarım uyum beyanında bulunan, tasarım veya üretim kabiliyeti beyanı veren veya bu Ek kapsamında ürün veya parça üreten tüm gerçek veya tüzel kişiler:

a) Bir ürün veya parça veya değişiklik veya tamir tasarladıkları hallerde, ortaklarına ve tedarikçilerine yükledikleri gereksinimleri içeren bir kayıt saklama sistemi kurmalı ve ilgili tasarım verisini muhafaza etmelidir; ürün veya parçanın sürekli uçuşa elverişliliğini, operasyonel uyum verisinin sürekli geçerliliğini ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimleri ile uyumu temin etmek için gerekli olan bilgi/veriyi sağlayabilmek amacıyla söz konusu veri Genel Müdürlüğün erişimine açık olmalıdır.

b) Bir ürün, veya parça üretimi yaptıkları hallerde, ürün veya parçanın uygunluğuyla ilgili çalışmanın detayları ile ortaklarına ve tedarikçilerine yükledikleri gereksinimler ile ilgili detaylarını kayıt altına almalıdır ve bunların sürekli uçuşa elverişliliğini temin etmek için gerekli olan bilgiyi sağlayabilmek amacıyla söz konusu veri Genel Müdürlüğün erişimine açık olmalıdır.

c) Uçuş izinleri ile ilgili olarak: Ek 1'in 21.A.5(c) maddesinde belirlenen kayıt tutma gerekliliklerine ek olarak, 21L.A.241(b) maddesinde belirlenen ek gerekliliklere uyumu göstermek için üretilen dokümanları kayıt altına almalıdır ve bunları Genel Müdürlüğün erişimine açmalıdır.

d) 21L.A.125(c), 21L.A.175(b) veya 21L.A.175(e) maddelerinin gerektirmesi halinde, tasarım veya üretimde ve bağımsız izleme fonksiyonunda yer alan personelin yetkinlik ve kalifikasyonuna ilişkin kayıtları muhafaza etmelidir.

21L.A.8 El Kitapları

Tip sertifikası, ilave tip sertifikası sahibi veya tasarım uyum beyanında bulunan beyan sahibi ürün ya da parça için uygulanabilir tip sertifikasyon temeli, uygulanabilir ayrıntılı teknik şartname ve çevresel koruma gereksinimleri tarafından gerekli görülen tüm el kitaplarının ana kopyalarını ya da el kitaplarındaki değişiklikleri oluşturur, idame ettirir ve günceller, talep edildiği takdirde Genel Müdürlüğe kopyalarını sağlar.

21L.A.9 Sürekli Uçuşa Elverişlilik Talimatları

a) Tip sertifikası, ilave tip sertifikası, tasarım değişikliği ya da tamir tasarımı onayı sahibi veya tasarım uyum beyanında bulunan beyan sahibi hava aracı tipi ve ilgili herhangi bir parçanın, bu tasarıma uygun olarak, hava aracının operasyonel ömrü boyunca uçuşa elverişliliğinin sağlanması için gerekli olan talimatları sağlamalıdır.

b) Tip sertifikası, ilave tip sertifikası, tasarım değişikliği veya tamir tasarımı onayı sahibinin ya da tasarım uyum beyanında bulunan beyan sahibi, bu tasarımın hizmete sunulmasından önce (a) maddesinde belirtilen bilgileri sağlamalıdır.

c) Sürekli uçuşa elverişlilik talimatları şu kişiler tarafından sağlanmalıdır:

- 1) Tip sertifikası sahibi veya tasarım uyum beyanı veren kişi tarafından, her bilinen bir veya daha fazla ürün sahibine, ürünün teslimi sırasında veya ilgili hava aracı için geçerli olan ilk uçuşa elverişlilik sertifikası veya tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası düzenlendiğinde, hangisi daha sonra gerçekleşirse;
- 2) Tip sertifikası, ilave tip sertifikası veya küçük değişiklik onayı sahibi veya tasarım değişikliği için tasarım uyum beyanı veren beyan sahibi, değişiklikten etkilenen ürünün tüm bilinen operatörlerine, modifiye edilen ürünün hizmete sunulması ile;
- 3) Tamir tasarımının uygulandığı ürünün hizmete verilmesi sırasında, tamir tasarım onayı sahibi veya tamir tasarımı için tasarım uyum beyanı veren beyan sahibi tarafından, tamirden etkilenen ürünün tüm bilinen operatörlerine. Tamir edilen ürün veya parça, ilgili sürekli uçuşa elverişlilik talimatları tamamlanmadan önce hizmete verilebilir, ancak bu sınırlı bir hizmet dönemi için olmalı ve Genel Müdürlük ile mutabık kalınmalıdır.

Takiben, bu sertifika veya beyan sahipleri, sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarına uyması gereken diğer kişilerin talepleri üzerine bu bilgileri sunmalıdır.

d) (b) bendine istisna olarak, tip sertifikası ya da tasarım uyum beyanında bulunan beyan sahibi sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarının bir kısmını temin etmeyi, takvime bağlı uzun vadede gerçekleştirilecek olanlar için, ürün ya da modifiye edilen ürünün hizmete girmesi sonrasında kadar erteleyebilir, ancak ürün ya da modifiye edilen ürün için gerekli olan söz konusu verinin kullanım öncesi temin edilmesi gerekmektedir.

e) Sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarını (b) bendine göre sağlaması gereken tasarım onayı sahibi veya tasarım uyum beyanında bulunan beyan sahibi, talimatlarda gerçekleşecek değişiklikleri, söz konusu değişikliklerden etkilenen tüm bilinen operatörlere ve söz konusu talimat değişikliklerine uyum göstermek zorunda olan herhangi bir kişiye talep edildiği takdirde sağlar.

21L.A.10 Erişim ve İnceleme

Bir tip-sertifika, ilave tip-sertifika, büyük tamir tasarımı onayı, uçuş izni, uçuşa elverişlilik sertifikası, tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası, gürültü sertifikası veya tahditli gürültü sertifikası, tasarım uyum beyanında bulunan, tasarım veya üretim kabiliyeti beyanı veren veya bu Talimat Altbölüm R altında hava aracı, motor, pervane veya parça üretenler:

a) İlgili mevzuatın ilk ve sürekli uyumunu doğrulamak adına gerekli görülmesi durumunda; herhangi bir raporu incelemesi, herhangi bir muayeneyi yapması veya herhangi bir uçuş veya yer testinin icrası veya müşahitliği

amacıyla Genel Müdürlüğe herhangi bir tesise, ürüne, parçaya, dokümana, kayda, sürece, prosedüre veya diğer herhangi bir kanıta erişim hakkı sağlar.

b) Gerçek veya tüzel kişinin ortakları, tedarikçileri ve alt yüklenicileri ile ilgili olarak, Genel Müdürlüğün (a) bendinde anılan erişime sahip olması için gerekli düzenlemeleri yapar.

21L.A.11 Bulgu ve Gözlemler

a) Bulguların bildirimini aldıktan sonra, tip sertifikası, ilave tip sertifikası, büyük tamir tasarım onayı, uçuş izni, uçuşa elverişlilik sertifikası, tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası, gürültü sertifikası veya tahditli gürültü sertifikası sahibi veya başvuru sahibi, tasarım uyum beyanında bulunan, tasarım veya üretim kabiliyeti beyanında bulunan veya bu Talimat Altbölüm R'sine göre hava aracı, motor, pervane veya parça üreten gerçek veya tüzel kişi, 21L.B.21 maddesinin (d) veya (e) bendine uygun olarak Genel Müdürlük tarafından belirlenen süre içinde aşağıdaki işlemleri gerçekleştirmelidir:

1) Uyumsuzluğun kök neden(ler)ini ve katkıda bulunan faktör(ler)i belirlemelidir;

2) Düzeltici faaliyet planını tanımlamalı ve Genel Müdürlüğe sunmalıdır;

3) Genel Müdürlüğün tespit ettiği hususları karşılamak üzere, düzeltici faaliyet(ler)in uygulandığını kanıtları ile göstermelidir.

b) Genel Müdürlük tarafından 21L.B.21 maddesinin (f) bendine uygun olarak bildirilen bir gözlem gerektiği şekilde dikkate alınmalıdır. Gözlemler ile ilgili olarak alınan kararlar kaydedilerek Genel Müdürlüğe sunulmalıdır.

21L.A.12 Uyum Gösterim Yöntemi

a) Gerçek veya tüzel kişi, bu Talimat ile uyumunu göstermek için herhangi bir alternatif uyum gösterim yöntemi kullanabilir.

b) Gerçek veya tüzel kişi, alternatif uyum gösterim yöntemi kullanmak isterse kullanmadan önce Genel Müdürlüğe kapsamlı bir açıklama sağlamalıdır. Tanımlamada Part-21 ile uygunluğun nasıl sağlandığını gösterileceğinin yanı sıra el kitapları veya prosedürlerle ilişkili olabilecek değişiklikleri de içermelidir.

c) Gerçek veya tüzel kişi, Genel Müdürlükten ön onay alarak alternatif uyum gösterim yöntemlerini kullanabilir.

ALTBÖLÜM B – TİP SERTİFİKALARI**21L.A.21 Kapsam**

Bu Altbölüm, aşağıdaki ürünler için tip sertifikası yayımlanması ile ilgili prosedürü ve başvuru sahipleri ile sertifika sahiplerinin hak ve yükümlülüklerini tanımlar:

- a) Azami kalkış kütlesi (MTOM) 2000 kg veya daha az olan ve azami dört kişilik oturma konfigürasyonuna sahip bir uçak;
- b) Azami kalkış kütlesi (MTOM) 2.000 kg veya daha az olan planör veya motorlu planör;
- c) Balon;
- d) Sıcak hava zeplini;
- e) En fazla dört kişi için tasarlanmış yakıtlı yolcu zeplini;
- f) Azami dört kişilik oturma konfigürasyonuna sahip, azami kalkış kütlesi (MTOM) 1200 kg veya daha az olan bir döner kanat;
- g) (a)'dan (f)'ye kadar olan maddelerde belirtilen hava aracına takılması amaçlanan pistonlu motor ve sabit hatveli pervane. Bu gibi durumlarda, tip sertifikası veri sayfasına, yalnızca motorun veya pervanenin bu tür hava araçlarına takılmasına izin verecek şekilde uygun bir açıklama eklenmelidir;
- h) Cayrokopter.

21L.A.22 Başvuru İçin Uygunluk

21L.A.23 maddesine göre tasarım kabiliyetini göstermiş veya gösterme aşamasında olan, herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, bu Altbölümde belirtilen koşullar kapsamında tip sertifikası başvuru sahibi olarak uygun kabul edilir.

21L.A.23 Tasarım Kabiliyeti Gösterimi

Tip sertifikası başvuru sahibi, tasarım kabiliyetini aşağıdaki yöntemlerle kanıtlayacaktır:

- a) SHT 21 Ek-1 Altbölüm J uyarınca Genel Müdürlük tarafından verilen ve ürünün ilgili kategorisini kapsayan onay şartlarını içeren bir tasarım organizasyonu onayına sahip olmak veya;
- b) SHT 21 Ek-1b Altbölüm J'ye uygun olarak tasarım işinin türü ve ürün kategorisi için tasarım kabiliyetlerini beyan etmek;

21L.A.24 Tip Sertifikasına Başvuru

- a) Tip sertifikası başvurusu Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır.
- b) Tip sertifikası başvurusu asgari olarak aşağıdakileri içermelidir:
 - 1) Başvurunun 21L.A.21 maddesinde belirlenen kapsam dahilinde olduğuna dair bir gerekçe;
 - 2) Ürüne ilgili ön tanımlayıcı veriler, belgelendirilmesi talep edilen ürünün amaçlanan kullanımları ve çalışma türü;
 - 3) 21L.B.43 ve 21L.B.45 maddelerinde belirtilen hususlara ve gereksinimlere uygun olarak ön tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimleri için hazırlanmış önerisini;
 - 4) Sertifikasyon projesinde (1)'den (3)'e kadar olan maddeleri etkileyen değişiklikler olduğunda veya uyum yöntemlerinde herhangi bir değişiklik olduğunda başvuru sahibi tarafından güncellenecek uyum yöntemlerini detaylandıran bir uyum gösterim planı.
- c) Tip sertifikası başvurusu 3 yıl süreyle geçerli olacaktır. Bu süre içerisinde tip sertifikası verilmemesi halinde (a) ve (b) bentleri uyarınca yeni başvuru yapılır.

21L.A.25 Uyum Gösterimi

a) Tip sertifikası başvuru sahibi, uyum gösterimi planının Genel Müdürlük tarafından kabul edilmesini takiben ve içeriğine uygun olarak:

- 1) 21L.B.43 maddesine göre oluşturulan ve Genel Müdürlük tarafından başvuru sahibinin bilgilendirildiği üzere, başvuru sahibi uygulanabilir tip sertifikasyon temeline uyumunu göstermelidir.
- 2) 21L.B.45 maddesine göre oluşturulan ve Genel Müdürlük tarafından başvuru sahibinin bilgilendirildiği uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumunu göstermelidir; ve
- 3) Genel Müdürlüğe uyumun gösterildiğine dair kanıtları sağlamalıdır.

b) Tip sertifikası başvuru sahibi, uyum gösterim planında belirtildiği üzere uyum gerekçelerini uyum dokümanları içinde kayıt altına alıp Genel Müdürlüğe sağlamalıdır.

c) Başvuru sahibi, (a) maddesine uygun olarak uyumu göstermek için test ve muayeneler gerçekleştirirken, herhangi bir testi gerçekleştirmeden önce aşağıdakileri, testin başarıyla gerçekleştirilmesine imkan sağlayacak şekilde doğrulamış ve dokümante etmiş olmalıdır:

- 1) Her test numunesi için:
 - i) Malzemeler ve süreçler, önerilen tip tasarımının şartnamelerine yeterince uygun olmalıdır;
 - ii) Ürünleri oluşturan parçalar önerilen tip tasarımdaki çizimlere yeterince uygun olmalıdır;
 - iii) Üretim süreçleri, imalat ve montaj, önerilen tip tasarımı tanımlarına yeterince uygun olmalıdır; ve
- 2) Test için kullanılan test ve ölçüm ekipmanları test için yeterli ve uygun şekilde kalibre edilmiş olmalıdır.

d) Tip sertifikası almak amacıyla yapılan uçuş testleri, söz konusu uçuş testlerine yönelik olarak Genel Müdürlük tarafından belirlenen yöntemlere uygun olarak gerçekleştirilmelidir. Tip sertifikası başvuru sahibi, uygulanabilir tip sertifikasyon temeline uyumu belirlemek için gerekli tüm uçuş testlerini gerçekleştirmelidir. Uçuş testleri, hava aracı ilk hizmete girdiğinde herhangi bir emniyet probleminin yaşanmamasını sağlamak amacıyla, yeterli aralıkta nihai konfigürasyonda bir çalışma süresini içermelidir.

e) Başvuru sahibi, Genel Müdürlüğün aşağıdakileri gerçekleştirebilmesine müsaade etmelidir:

- 1) Uyum doğrulama ile ilgili herhangi bir veri veya bilgiyi gözden geçirmesine; ve
- 2) Uyum doğrulama amaçlı gerçekleştirilen test veya muayene işlemini gerçekleştirmesine veya şahitlik etmesine; ve
- 3) Tasarımın tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumunu doğrulamak için nihai konfigürasyondaki ürünün fiziksel ilk ürün muayenesini ve 21L.B.46 maddesi uyarınca belirlenen diğer incelemeleri gerçekleştirmesine.

f) Uyum gösteriminin tamamlanmasının ardından, başvuru sahibi Genel Müdürlüğe şunları beyan etmelidir:

- 1) Uyum gösterim planına göre, 21L.B.43 ve 21L.B.45 maddeleri uyarınca Genel Müdürlük tarafından belirlenen ve başvuru sahibine bildirilen tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyum gösterdiğini,
- 2) Ürünün sertifikasyonun talep edildiği kullanımlar için, hiçbir özellik veya karakteristiğinin emniyetsiz veya çevresel açıdan uyumsuz kılacak bir durum oluşturmadığını.

21L.A.26 Tip Tasarımı

Tip sertifikası başvuru sahibi, ürün tip aşağıdakileri içerecek şekilde özgün ve açık bir şekilde tanımlamalıdır:

- a) Ürüne ait konfigürasyon ve tasarım özelliklerini tanımlamak için gerekli olan teknik resimler, şartnameler ile bu teknik resim ve şartnamelerin listesi;
- b) Kullanılan malzemeler ve süreçlerle ilgili bilgiler;
- c) Üretim ve montaj yöntemleriyle ilgili bilgiler;
- d) Herhangi bir uçuşa elverişlilik sınırlaması;
- e) Çevresel uyum gereksinimleri;
- f) Aynı tipte daha sonraki ürünlerin uçuşa elverişliliği ve ilgili olduğunda çevresel karakteristiklerinin belirlenmesine, mukayese yöntemiyle imkân verecek diğer gerekli verileri.

21L.A.27 Tip Sertifikası Yayınlanması

Tip Sertifikası yayınlanması için başvuru sahibi aşağıdaki yükümlülükleri gerçekleştirmelidir:

- a) 21L.A.23 maddesinin yükümlülüklerine göre tasarım kabiliyetini göstermelidir.
- b) 21L.A.25 maddesinin yükümlülüklerine göre tasarımın uyumunu göstermelidir.
- c) Hava aracı tip sertifikası için, motor veya pervanenin veya hava aracına takılıysa her ikisinin de aşağıdakilerden birine sahip olduğunu kanıtlaması gerekmektedir;
 - 1) SHT 21'e uygun olarak yayımlanmış bir tip sertifikası veya Ek-1b kapsamında yayımlanmış tip sertifikası; veya
 - 2) Hava aracı tip sertifikası başvurusuna dahil edilmesi ve başvuru sahibinin, 21L.A.25 maddesindeki uyum gösterimi sırasında motor ve pervanenin uyumunun sağlanması.
- d) Nihai konfigürasyondaki ürünün ilk ürün fiziksel muayenesinde veya 21L.B.46 maddesinin (c) ve (d) bentlerine uygun olarak Genel Müdürlük tarafından yürütülen herhangi bir başka değerlendirmede çözülmemiş hiçbir problem olmadığının kanıtlanması.

21L.A.28 Belge Sahibinin Yükümlülükleri

Tip sertifikası sahibi, bu talimata bağlı Ek-1b Altbölüm A'da belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeli ve 21L.A.22 maddesi kapsamındaki uygunluk gereksinimini karşılamayı sürdürmelidir.

21L.A.29 Devredilebilirlik

Tip sertifikası Genel Müdürlüğün 21L.B.49 maddesi kapsamında, tip sertifikasının devredileceği gerçek veya tüzel kişinin 21L.A.22 maddesi kapsamında tip sertifikasına sahip olmaya uygun olduğunu ve 21L.A.28 maddesi kapsamında tip sertifikası belge sahibinin yükümlülüklerini yerine getirebileceğini doğrulaması koşulu ile devredilebilir. Tip sertifikası sahibi veya sertifikayı almak isteyen gerçek veya tüzel kişi, bu şartlara uyulup uyulmadığının doğrulanması için Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde Genel Müdürlüğe başvuruda bulunur.

21L.A.30 Tip Sertifikasının Sürekli Geçerliliği

a) Tip Sertifikası aşağıdaki şartlar sağlandığı sürece geçerliliğini korur:

1) Sahibi tarafından teslim edilmemiş olması

2) Tip sertifikası sahibinin, 21L.B.21 maddesinde belirtilen bulguların ele alınmasına ilişkin hükümleri dikkate alarak, kabul edilen görevlendirme ve uygulama esaslarına uymaya devam etmiş olması

3) Tip sertifikasının, 21L.B.22 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından iptal edilmemiş olması

b) Tip sertifikası, teslim edilmesi veya iptal edilmesi durumunda Genel Müdürlüğe iade edilecektir.

ALTBÖLÜM C – HAVA ARACI TASARIM UYUM BEYANLARI**21L.A.41 Kapsam**

a) Bu Altbölüm, hava araçlarının tasarıma uyumluluğunun beyan edilmesine ilişkin prosedürü ve bu tür beyanda bulunan kişilerin hak ve yükümlülüklerini düzenler.

b) Bu Altbölüm, hava aracının tasarımı yeni veya alışılmamış tasarım özellikleri içermediği durumda aşağıdaki hava taşıtı kategorileri için geçerlidir:

- 1) Azami kalkış kütlesi (MTOM) 1200 kg veya daha az olup jet motorlu olmayan ve azami yolcu koltuk kapasitesi iki kişi olan;
- 2) Azami kalkış kütlesi (MTOM) 1200 kg veya altında olan planör veya motorlu planör;
- 3) Azami dört kişi alacak şekilde tasarlanmış balon;
- 4) Azami dört kişi alacak şekilde tasarlanmış sıcak hava zeplini.

c) Bu Altbölüm için, tasarıma uyumluluk beyanının yapıldığı tarihte, söz konusu tasarım özelliği, 21L.B.61'e uygun şekilde Genel Müdürlük tarafından oluşturulan ve kullanıma sunulan detaylı teknik gereksinimler kapsamında yer almıyorsa, söz konusu tasarım özelliği yeni veya alışılmamış olarak değerlendirilir.

21L.A.42 Başvuru İçin Uygunluk

Herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, bu Altbölümde tanımlanmış şartlar altında bir hava aracı tasarım uyumunu beyan edebilir.

21L.A.43 Tasarım Uyum Beyanı

a) Bir hava aracı üretmeden veya bir hava aracı üretmek üzere bir üretim organizasyonu ile anlaşmadan önce, o hava aracını tasarlayan gerçek veya tüzel kişi, tasarımının uygulanabilir ayrıntılı teknik şartnamelere ve 21L.A.45 maddesinde belirtilen uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumlu olduğunu beyan etmelidir.

b) Beyan, Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır ve en az aşağıdaki bilgileri içermelidir:

- 1) Beyanı veren kişinin adı ve adresi/iş yeri
- 2) Hava aracını tanımlamak için özgün bir referans;
- 3) Hava aracının, beyan sahibi tarafından uyumluluğunun beyan edildiği ayrıntılı teknik şartnamelerin ve uygulanabilir çevre koruma gereksinimlerinin 21L.A.43 maddesine göre belirtilmesi;
- 4) (c) (3) alt bendinde atıfta bulunulan uyum gösterim planına göre hava aracının ve varsa motor veya pervanenin tasarımının uygulanabilir ayrıntılı teknik şartnamelere ve 3. alt bentte atıfta bulunulan uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumlu olduğuna dair beyanda bulunan tek bir kişinin sorumluluğu altında yapılmış imzalı bir beyan;
- 5) Beyanda bulunan tek bir kişinin sorumluluğu altında, söz konusu kişi tarafından hava aracını amaçlanan kullanım için emniyetsiz veya çevresel açıdan uygunsuz hale getirebilecek bir özellik veya karakteristiğinin tespit edilmediğine dair imzalı bir beyan;
- 6) Beyanda bulunan kişinin madde 21L.A.47'de belirtilen yükümlülükleri üstleneceğine dair imzalı bir taahhütname;
- 7) Beyan kapsamındaki hava aracı tasarımı bir motor veya pervane içeriyorsa:
 - i) Bu talimata bağlı Ek-1 (SHT-21) kapsamında yayımlanan veya belirlenen veya bu talimata bağlı Ek-1b (SHT-21L) kapsamında yayımlanan motor veya pervane tip sertifikasına dair bir referans; veya

ii) pistonlu motorlar ve sabit hatveli pervaneler söz konusu olduğunda, hava aracının tasarıma uyumluluk beyanının motor veya pervanenin geçerli motor veya pervane teknik şartnamelerine uyumluluğunu kapsadığına dair bir beyan;

8) Sürekli uçuşa elverişlilik talimatları;

9) Kullanım sınırlamaları;

10) Uçuşa elverişlilik veri sayfası ve eğer uygulanabilirse emisyonları;

11) Uygulanabilirse gürültü veri sayfasını;

12) Hava aracı ve eğer uygulanabilirse motor veya pervane için, uygulanabilir ayrıntılı teknik şartnamelerde ve beyan sahibinin uyumluluğunu beyan ettiği uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerinde tanımlanmış diğer tüm koşul veya kısıtlamalar.

c) Beyan sahibi, (b) bendinde belirtilen tasarım uyum beyanını Genel Müdürlüğe sunar. Bu beyanla birlikte, beyan sahibi Genel Müdürlüğe aşağıdakileri sağlar:

1) Hava aracının teknik resmini;

2) Beyan kapsamındaki tüm konfigürasyonlar, işletim karakteristikleri, tasarım özellikleri ve her türlü sınırlamalar dahil olmak üzere hava aracı tasarımının ayrıntılı açıklamasını;

3) Uyumluluk gösterimi sırasında uygulanabilir ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumluluğun hangi yöntemlerle gösterildiğini detaylandıran bir uyum gösterim planını;

4) Uyum gösterim planına göre yürütülen uyumluluk faaliyetlerinden elde edilen kayıt altına alınmış uyumluluk gerekçeleri;

5) Aşağıdakileri gösterecek şekilde, uyumluluğun testler yapılarak gösterildiği durumlarda, test elemanlarının ve ekipmanlarının uyumluluğunun gerekçelerinin kaydedilmesini:

i) test numunesi için:

(A) malzeme ve süreçlerin tasarım şartnamelerine uygunluğunu;

(B) ürünleri oluşturan parçaların tasarımdaki teknik resimlere uygunluğunu; ve

(C) Üretim süreçleri, imalat ve montajların tasarımda belirtilenlerle uygunluğunu;

ii) Testler için kullanılan test ve ölçme ekipmanının test için yeterli olduğunu ve uygun biçimde kalibre edildiğini;

6) Beyan sahibinin hava aracının ve eğer uygulanabilirse motor veya pervanenin uygulanabilir ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumlu olduğunu belirlemek için gerekli bulunduğu raporlar, incelemeler veya testlerin sonuçları.

21L.A.44 Tasarım Uyum Beyanı İçin Uyumluluk Faaliyetleri

Madde 21L.A.43 uyarınca bir tasarıma uyumluluk beyanında bulunmadan önce, söz konusu hava aracının tasarımından sorumlu beyan sahibi, söz konusu hava aracı tasarımı için:

a) uyumluluk gösterimi boyunca izlenecek uyumluluk gösterimi yöntemlerini detaylandıran bir uyum gösterim planı oluşturmalı ve gerektiğinde bu belgeyi güncellemelidir;

b) Uyumluluk gerekçelerini, uyum gösterim planına göre uyumluluk dokümanlarında kayıt altına almalıdır;

c) Uyum gösterim planına uygun olarak gerekli test ve incelemeleri gerçekleştirilmelidir;

d) Test elemanlarının ve ekipmanlarının uyumluluğunu sağlamalı ve kayıt altına almalı ve test numunesinin tasarımdaki şartnamelere, teknik resimlere, üretim süreçlerine, imalat ve montaj yöntemlerine uyumlu olduğundan emin olmalıdır;

- e) Testler için kullanılan test ve ölçme ekipmanının test için yeterli olduğundan ve uygun biçimde kalibre edildiğinden emin olmalıdır;
- f) Genel Müdürlüğün, ürünün hava aracını amaçlanan kullanım için emniyetsiz veya çevresel olarak uyumsuz hale getiren bir özelliğe veya karakteristiğe sahip olmadığını belirlemek için gerekli olan nihai veya yeterince olgunlaşmış tasarım ve üretim konfigürasyonundaki hava araçlarının herhangi bir incelemesini veya testini yapmasına veya bunlara katılmasına izin vermelidir;
- g) Hava aracının uygulanabilir ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumlu olup olmadığını belirlemek için Genel Müdürlük tarafından belirtilen uçuş testi yöntemlerine göre uçuş testi gerçekleştirmelidir. Uçuş testi, hava aracı ilk kez hizmete girdiğinde herhangi bir emniyet sorunu yaşanmamasını sağlamak için yeterli bir süre boyunca nihai konfigürasyonda bir çalışma dönemini içermelidir.

21L.A.45 Tasarım Uyum Beyanlarına Tabi Hava Taşıtları İçin Uygulanabilir Ayrıntılı Teknik Şartnameler ve Çevresel Koruma Gereksinimleri

Beyan sahibi, hava aracı tasarımının, söz konusu hava aracı için geçerli olan ve tasarım uyguluk beyanının Genel Müdürlüğe yapıldığı tarihte yürürlükte olan ayrıntılı teknik şartnamelere ve madde 21L.B.61'de atıfta bulunulan uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumluluğunu göstermelidir.

21L.A.46 Hava Aracı Tasarım Verisi

- a) Beyan sahibi, özgün ve açık bir şekilde tanımlanmasını sağlamak için hava aracı tasarımını açıkça tanımlamalıdır.
- b) Beyan sahibi tarafından hava aracı tasarımını özgün bir şekilde tanımlamak için kullanılan hava aracı tasarım verileri aşağıdakileri içermelidir:
- 1) ürünün konfigürasyonunu ve tasarım özelliklerini tanımlamak için gerekli olan teknik resimler ve şartnameler ile bu teknik resimlerin ve şartnamelerin bir listesini;
 - 2) Kullanılan malzemeler ve süreçler hakkında bilgileri;
 - 3) Üretim ve montaj yöntemleri hakkında bilgileri;
 - 4) Herhangi bir uçuşa elverişlilik sınırlaması;
 - 5) Herhangi bir çevresel uyum gereksinimi ve;
 - 6) Aynı tipte daha sonraki ürünlerin uçuşa elverişliliği ve ilgili olduğunda çevresel uyumun belirlenmesine, mukayese yöntemiyle imkân verecek diğer gerekli verileri.

21L.A.47 Tasarım Uyum Beyanı Sahibinin Yükümlülükleri

Madde 21L.A.43 uyarınca Genel Müdürlüğe hava aracı tasarım uyum beyanında bulunan beyan sahibi:

- a) Beyanın sunulmasının ardından, hava aracının kabul edilebilir bir emniyet seviyesine ulaşmasını ve çevreyle uyumlu olmasını sağlamak amacıyla, Genel Müdürlüğün söz konusu hava aracının nihai veya yeterince olgunlaşmış konfigürasyondaki ilk ürününün fiziksel incelemesini ve uçuş testlerini yapmasını sağlamalıdır;
- b) Tasarım uyum beyanına ilişkin tüm destekleyici belgeleri muhafaza eder ve talep edilmesi halinde Genel Müdürlüğün kullanımına sunar;
- c) Bu EK'in Altbölüm A'sında belirtilen bir tasarım uyum beyanında bulunan beyan sahibi için geçerli olan diğer tüm yükümlülükleri uymalıdır.

21L.A.48 Hava Aracı Tasarım Uyum Beyanı Devredilemezliği

- a) Hava aracı tasarım uyum beyanı devredilemez.
- b) Daha önce tasarım uyumu beyan edilmiş olan bir hava aracının tasarımını devralan gerçek veya tüzel kişi:
- 1) Bu Altbölüm uyarınca yeni bir hava aracı tasarım uyum beyanı sunmalıdır;
 - 2) Daha önce hava aracı tasarım uyum beyanında bulunmuş olan beyan sahibinin artık faaliyet göstermediğini veya hava aracı tasarım verilerinin devredilmesini kabul ettiğini göstermelidir;
 - 3) Madde 21L.A.47 uyarınca bu Altbölümde belirtilen hava aracı tasarım uyum beyanında bulunan kişiler için geçerli olan tüm yükümlülöklere uymayı taahhüt etmelidir.

ALTBÖLÜM D – TİP SERTİFİKALARINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER**21L.A.61 Kapsam**

Bu Altbölüm aşağıdakileri tanımlar:

- a) Bu Ek kapsamında değiştirilen ürünün hâlâ 21L.A.21 maddesi kapsamı içinde kalması şartıyla, sertifikalandırılmış ürünlerin tip sertifikalarında yapılacak değişikliklerin onayı için uygulanacak prosedürü;
- b) (a) maddesinde atıfta bulunulan onay ve başvuru sahiplerinin hak ve yükümlülüklerini belirler;
- c) Onay gerektirmeyen standart değişikliklere ilişkin hükümleri belirler.

21L.A.62 Standart Değişiklikler

a) Standart değişiklikler, bu Ek'in Bölüm B Altbölüm B'ye göre onaylanmış bir ürünün tip sertifikasında yapılan değişikliklerdir:

1) Genel Müdürlük tarafından yayımlanan sertifikasyon şartnamelerinde yer alan tasarım verisine uygun, ilgili sürekli uçuşa elverişlilik talimatları da dahil, standart değişikliklerin tanımlanması ve uygulanması için gerekli kabul edilebilir metot, teknik ve yöntemleri içermelidir.

2) Tip Sertifikası sahibinin verisi ile çelişkili olmamalıdır.

b) Standart değişiklikler için 21L.A.63'ten 21L.A.70'e kadar olan maddeler geçerli değildir.

21L.A.63 Tip Tasarımındaki Değişikliklerin Sınıflandırılması

a) Tip sertifikasına yapılacak değişiklikler küçük veya büyük olarak sınıflandırılır.

b) Küçük değişiklik; kütle, denge, yapısal mukavemet, güvenilirlik, çalışma karakteristikleri, operasyonel uygunluk verileri veya ürünün uçuşa elverişliliğini veya çevresel karakteristiklerini etkileyen diğer karakteristikleri üzerinde önemli bir etkisi olmayan değişikliktir.

c) Tasarım, güç, itme veya kütledeki değişikliklerin kapsamı, geçerli tip sertifikasyon temeline, uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine veya geçerli ayrıntılı teknik şartnamelere uyumluluğunun kapsamlı olarak tamamen araştırılmasını gerektirmiyorsa diğer tüm değişiklikler büyük değişiklik olarak kabul edilir. Bu durumda tasarım bu Ek'in Altbölüm B'sine göre sertifikalandırılmalıdır.

d) Küçük değişikliklerin onaylanması için gereksinimler, 21L.A.67 maddesinde belirlenmiştir.

e) Büyük değişikliklerin onaylanması için gereksinimler, 21L.A.68 maddesinde belirlenmiştir.

21L.A.64 Başvuru İçin Uygunluk

a) Bu Altbölüm altında, tip sertifikasına yapılacak büyük değişiklik onayı için, yalnızca tip sertifikası sahibi başvurabilir, diğer bütün büyük değişiklik başvuru sahipleri Ek-1b Altbölüm E'ye göre başvuru yapmalıdır.

b) Herhangi gerçek veya tüzel kişi, bu Altbölüm kapsamında tip sertifikasına yapılacak küçük değişiklik onayı için başvurabilir.

21L.A.65 Tip Tasarımında Değişiklik Başvurusu

a) Tip sertifikasına değişiklik onayı için başvuru Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır.

b) Tip sertifikasında büyük değişiklik için, başvuru sahibi başvuruya 21L.A.66 maddesine uygun olarak hazırlanan uyum gösterim planını, 21L.B.81 maddesinde belirtilen gereklilik ve seçeneklere uygun olarak hazırlanan tip sertifikasyon temeli ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine yönelik teklifi dahil etmelidir.

21L.A.66 Uyum Gösterimi

- a) Bir tip sertifikasında büyük değişiklik için başvurular, Genel Müdürlük tarafından 21L.B.81 maddesine uygun olarak belirlenen ve başvuru sahibine bildirilen geçerli tip sertifikası temeline ve geçerli çevresel koruma gereksinimlerine uyumunu göstermeli ve bu uyumun nasıl sağlandığını Genel Müdürlüğe sunmalıdır.
- b) Tip sertifikası büyük değişiklik başvuru sahibi, uyum gösterim planına göre uyumun nasıl sağlandığını gösteren kayıt altına alınmış gerekçeleri Genel Müdürlüğe sunmalıdır.
- c) Başvuru sahibi; (a) maddesine uygun olarak uyumu göstermek için test ve muayene gerçekleştirirken, herhangi bir testi gerçekleştirmeden önce, aşağıdakileri doğrulamalı ve dokümanete etmiş olmalıdır:
- 1) Test numunesi için:
 - i) Malzeme ve süreçler, önerilen tip tasarımının şartnamelerine uygun olmalıdır,
 - ii) Ürünleri oluşturan parçalar, önerilen tip tasarımındaki çizimlere yeterince uygun olmalıdır,
 - iii) Üretim süreçleri, imalat ve montaj önerilen tip tasarımı tanımlarına yeterince uygun olmalıdır.
 - 2) Testler için kullanılan test ve ölçüm ekipmanları test için yeterli ve uygun şekilde kalibre edilmiş olmalıdır.
- d) Tip sertifikasında büyük değişiklik onayı almak amacıyla yapılan uçuş testleri, söz konusu uçuş testlerine yönelik olarak Genel Müdürlük tarafından belirlenen yöntemlere uygun olarak gerçekleştirilmelidir. Tip sertifikasında büyük değişiklik başvuru sahibi, uygulanabilir tip sertifikası temeline ve geçerli çevresel koruma gereksinimlerine uyumu belirlemek için gerekli tüm uçuş testlerini gerçekleştirmelidir.
- e) Başvuru sahibi, Genel Müdürlüğün aşağıdakileri gerçekleştirmesine müsaade etmelidir:
- 1) Uyum doğrulama ile ilgili herhangi bir veri ve bilgiyi gözden geçirmesine,
 - 2) Uyum doğrulama amaçlı gerçekleştirilen test veya muayene işlemini gerçekleştirmesine veya şahitlik etmesine,
 - 3) Gerekli görülmesi durumunda, tasarımın tip sertifikasyon temeli ve geçerli çevre koruma gereksinimleri ile uyumunu doğrulamak için ürünün son değiştirilmiş konfigürasyonundaki fiziksel ilk ürün muayenesini gerçekleştirmesine,
- f) Uyum gösteriminin tamamlanmasının ardından, başvuru sahibi Genel Müdürlüğe şu hususları beyan etmelidir:
- 1) Uyum gösterim planına göre, 21L.B.81 maddesine göre Genel Müdürlük tarafından oluşturulan ve bildirilen uygulanabilir tip sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gereksinimlerine uyum gösterdiğini,
 - 2) Değiştirilmiş ürünün, talep edilen sertifikasyon kullanımları için hiçbir özellik veya karakteristiğinin emniyetsiz veya çevresel açıdan uyumsuz kılacak bir durum oluşturmadığını.

21L.A.67 Tip Sertifikasında Küçük Değişiklik Onayı İçin Gereksinimler

Tip sertifikasında küçük değişiklik onayı verilebilmesi için başvuru sahibi:

- a) Değişikliğin ve değişiklikten etkilenen alanların aşağıdaki maddelerle uyumlu olduğunu göstermelidir:
- 1) Tip sertifikasında referans alınan, tip sertifikasyon temeli ve ilgili çevresel koruma gereksinimlerine; veya
 - 2) Başvuru sahibi tercih ederse, başvuru tarihinde ürün için geçerli olan uygulanabilir sertifikasyon şartnamesine.
- b) Tip sertifikasyon temeline ve (a)(1) maddesi uyarınca uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine veya (a)(2) maddesi uyarınca seçilen sertifikasyon şartnamesine uyumluluğu beyan etmeli, uyum belgelerinde

uyum gerekçelerini kaydetmeli ve sertifikasyon için talep edilen kullanım amaçları için değiştirilmiş ürünü emniyetsiz kılacak hiçbir özellik veya nitelik oluşturmadığını kaydetmelidir;

c) Değişiklik için uyum gerekçelerini ve uyum beyanını Genel Müdürlüğe sunmalıdır.

21L.A.68 Tip Sertifikasında Büyük Değişiklik Onayı İçin Gereksinimler

Tip sertifikasında büyük değişiklik onayı verilebilmesi için başvuru sahibi:

a) Değişikliğin ve değişiklikten etkilenen alanların, tip sertifikasyon temeline ve 21L.B.81 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından oluşturulan ve bildirilen geçerli çevresel koruma gereksinimlerine uygun olduğunu göstermelidir;

b) 21L.A.66 maddesi uyarınca uyumluluğu göstermelidir;

c) Genel Müdürlük tarafından 21L.A.66(e)(3) maddesi uyarınca gerçekleştirilen, nihai değişiklik konfigürasyonundaki fiziksel ilk ürün muayenesinden kaynaklanan çözümsüz hiçbir konunun olmadığını göstermelidir.

21L.A.69 İmtiyaz Kapsamında Tip Sertifikasında Yapılan Değişikliğin Onayı

a) Tip sertifikasında yapılan bir değişikliğin onayı, 21L.A.65 maddesine göre bir başvuru yapmaksızın Ek-1 (SHT-21) 21.A.263(c) maddesi (2) ve (8)'inci bendinde belirtilen imtiyazları kapsamında, Genel Müdürlük yerine onaylı bir tasarım organizasyonu tarafından, onay şartlarında belirtildiği şekilde verilebilir.

b) Tip sertifikasında (a) maddesine göre değişiklik onayı verilirken, tasarım organizasyonu şunları sağlamalıdır:

1. Tüm doğrulama verilerinin ve gerekçelerin mevcut olduğundan emin olmalıdır.

2. Değişikliğin, tip sertifikasyon temeline ve 21L.A.67 maddesinin (a)(1) bendine veya 21L.A.68 maddesinin (a) bendine göre geçerli çevresel koruma gereksinimlerine uyumunun gösterildiğinden ve 21L.A.66 maddesine uygun olarak beyan edildiğinden emin olmalıdır.

3. Aşağıda belirtilen maddelerin olmadığını onaylamalıdır:

(i) Tip sertifikasyon temeli veya uygulanabilir çevresel koruma gereksinimleriyle veya seçilen sertifikasyon şartnamesiyle herhangi bir uyumsuzluğun bulunmadığını;

(ii) Değişikliğin, talep edilen kullanımlar için ürünü emniyetsiz veya çevresel olarak uyumsuz hale getiren herhangi bir özellik veya nitelik taşımadığını;

4. İlgili değişikliğin onayını değişikliğin ilgili olduğu tip sertifikasındaki belirli konfigürasyonlar için sınırlandırmalıdır.

21L.A.70 Tip Sertifikasında Küçük Değişiklikler İçin Yükümlülükler

Bir tip sertifikasında küçük değişiklik onayı sahibi, bu Ek'in Altbölüm A'sında yer alan küçük değişiklik onayı sahipleri için belirlenen yükümlülüklerin yerine getirildiğinden emin olmalıdır.

ALTBÖLÜM E – İLAVE TİP SERTİFİKASI**21L.A.81 Kapsam**

Bu Altbölüm, Ek-1 veya bu Ek-1b kapsamında verilen tip sertifikalarında, 21L.A.21 maddesi kapsamındaki ürünlerde yapılan büyük değişikliklerin onaylanması için başvuruda bulunan tip sertifikası sahibi dışındaki gerçek veya tüzel kişiler için, değişiklik yapılan ürünün hala ilgili madde kapsamında olması koşuluyla, prosedürü ve bu sertifikalar için başvuruda bulunanların ve sertifika sahiplerinin hak ve yükümlülüklerini belirler.

21L.A.82 Başvuru İçin Uygunluk

Madde 21L.A.83'e uygun olarak tasarım kabiliyetini göstermiş veya gösterme sürecinde olan veya beyan etmiş olan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, bu Altbölümde belirtilen koşullar altında ilave tip sertifikası için başvurabilir.

21L.A.83 Tasarım Kabiliyetinin Gösterimi

İlave tip sertifikası için başvuru sahibi, tasarım kabiliyetini aşağıdaki şekilde göstermelidir:

- a) Ek-1 (SHT-21) Bölüm A, Altbölüm J uyarınca Genel Müdürlük tarafından verilen ve ilgili ürün kategorisini kapsayan onay koşullarına sahip bir tasarım organizasyonu onayına sahip olmalıdır; veya
- b) Bu Ek'in Altbölüm J'sine uygun olarak ürünün kapsamı için tasarım kabiliyetlerini beyan etmelidir.

21L.A.84 İlave Tip Sertifikası İçin Başvuru

- a) İlave Tip Sertifikası başvurusu Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır.
- b) İlave Tip Sertifikası başvuru sahibi:
 - 1) Başvuruda 21L.A.65(b)'de belirtilen bilgileri dahil etmelidir.
 - 2) Sertifikasyon verilerinin tamamen başvuran tarafından mı yoksa tip sertifikasyon veri sahibi ile yapılan bir anlaşma üzerinden mi olacağını belirtmelidir.

21L.A.85 Uyum Gösterimi

- a) İlave tip sertifikası için başvuru sahibi, 21L.B.101 maddesine göre oluşturulan ve Genel Müdürlük tarafından başvuru sahibinin bilgilendirildiği üzere, başvuru sahibi uygulanabilir tip sertifikasyon temeli ve çevresel koruma gereksinimlerine uyumu göstermeli ve Genel Müdürlüğe uyumun gösterildiğine dair kanıtları sağlamalıdır.
- b) İlave tip sertifikası başvuru sahibi, uyum gösterim planına göre uyumluluk belgeleri içinde uyumluluk yöntemlerinin kayıt altına alınmış gerekçesini Genel Müdürlüğe sunmalıdır.
- c) Başvuru sahibi (a) uyarınca uyumu göstermek için test ve muayene gerçekleştirirken, herhangi bir testi gerçekleştirmeden önce, aşağıdakileri doğrulamalı ve dokümanla etmiş olmalıdır:
 1. Test numunesi için:
 - i) Malzeme ve süreçler, önerilen değiştirilmiş tip tasarımındaki şartnamelerine uygun olmalıdır;
 - ii) Ürünleri oluşturan parçalar, önerilen değiştirilmiş tip tasarımındaki teknik resimlere yeterince uygun olmalıdır;
 - iii) Üretim süreçleri, imalat ve montajların önerilen değiştirilmiş tip tasarımı tanımlarına yeterince uygun olmalıdır.
 2. Testler için kullanılan test ve ölçüm ekipmanı test için yeterli ve uygun biçimde kalibre edilmiş olmalıdır.

d) İlave tip sertifikası almak amacıyla yapılacak uçuş testleri, Genel Müdürlük tarafından belirlenen uçuş testi yöntemlerine uygun olarak gerçekleştirilmelidir. İlave tip sertifikası başvuru sahibi, uygulanabilir tip sertifikasyon temeline uyumluluğu belirlemek için gerekli tüm uçuş testlerini yapmalıdır.

e) İlave tip sertifikası başvuru sahibi, Genel Müdürlüğün aşağıdakileri gerçekleştirmesine müsaade etmelidir:

- 1) Uyum doğrulama ile ilgili herhangi bir veri veya bilgiyi gözden geçirmesine;
- 2) Uyum doğrulama amaçlı gerçekleştirilen test veya muayene işlemini gerçekleştirmesine veya şahitlik etmesine;
- 3) Tasarımın tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumluluğunu doğrulamak için söz konusu ürünün değişiklik yapılan son konfigürasyonundaki fiziksel ilk ürün muayenesini gerçekleştirmesine müsaade etmelidir.

f) Uyumluluk gösteriminin tamamlanmasının ardından, ilave tip sertifikası başvuru sahibi Genel Müdürlüğe aşağıdaki hususları beyan etmelidir:

- 1) Uyum gösterim planına göre, 21L.B.101 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından belirlenen ve başvuru sahibine bildirilen tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumluluk gösterdiğini; ve
- 2) Değişiklik yapılmış ürünü, sertifikasyonu talep edilen kullanımlar için emniyetsiz veya çevresel açıdan uyumsuz hale getirebilecek herhangi bir özellik veya karakteristik tespit edilmediğini.

21L.A.86 İlave Tip Sertifikası Onayı İçin Gereksinimler

a) İlave tip sertifikası verilebilmesi için başvuru sahibi:

- 1) 21L.A.83 maddesine uygun olarak tasarım kabiliyetini göstermelidir;
- 2) Tip sertifikasında yapılacak değişikliğin ve değişiklikten etkilenen alanların, madde 21L.B.101 uyarınca Genel Müdürlük tarafından belirlenen tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumlu olduğunu göstermelidir;
- 3) 21L.A.85 maddesi uyarınca uyumluluğu göstermelidir;
- 4) Başvuru sahibinin belgelendirme verilerini madde 21L.A.84(b) uyarınca tip sertifikası verilerinin sahibi ile yapılan bir anlaşma temelinde sağladığını belirtmiş olması halinde, tip sertifikası sahibi:
 - i) 21L.A.65 maddesi uyarınca sunulan bilgilere teknik bir itirazı olmadığını belirtmelidir; ve
 - ii) 21L.A.28 ve 21L.A.88 maddelerine uyumlu olarak değişiklik yapılan ürünün uçuşa elverişliliğinin devamı için tüm yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak üzere başvuru sahibi ile iş birliği yapmayı kabul etmelidir.
- 5) 21L.A.85(e)(3) maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirilen nihai değişiklik yapılmış konfigürasyondaki ürünün fiziksel ilk ürün muayenesinde çözülmemiş herhangi bir sorun olmadığını göstermelidir.

b) İlave tip sertifikası, büyük değişikliğin ilgili olduğu tip sertifikası içerisindeki belirli konfigürasyon(lar) ile kısıtlanmalıdır.

21L.A.87 İmtiyaz Kapsamında İlave Tip Sertifikası Onayı

a) Tasarladığı büyük bir değişiklik için ilave bir tip sertifikasının onayı, Ek-1 21.A.263(c) maddesinin (9) numaralı alt bendinde belirtilen imtiyazlarının kapsamına uygun olarak, onay şartlarında tanımlandığı üzere Genel Müdürlük yerine, madde 21L.A.84'e göre bir başvuru olmaksızın onaylanmış bir tasarım organizasyonu tarafından verilebilir.

b) Tasarım organizasyonu, (a) bendine uygun olarak bir ilave tip sertifikası düzenlerken:

- 1) Tüm kanıt verilerinin ve gerekçelerinin mevcut olmasını sağlamalıdır;
- 2) Değişikliğin tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumunun gösterilmesini ve beyan edilmesini sağlamalıdır;
- 3) Aşağıda belirtilen maddelerin olmadığını onaylamalıdır:
 - (i) Tip sertifikasyon temeli veya uygulanabilir olduğu durumlarda uygulanabilir çevresel koruma gereksinimleri veya seçilen sertifikasyon şartnamesiyle herhangi bir uyumsuzluğun bulunmadığını;
 - (ii) Değişikliğin, talep edilen kullanımlar için ürünü emniyetsiz veya çevresel olarak uyumsuz hale getiren herhangi bir özellik veya nitelik taşımadığını;
- 4) İlave tip sertifikasının onayını, değişikliğin ilgili olduğu tip sertifikasındaki belirli konfigürasyon(lar) ile kısıtlamalıdır.

21L.A.88 İlave Tip Sertifikası Sahibinin Yükümlülükleri

Her bir ilave tip sertifikası sahibi, bu Ek'in A Altbölümünde belirtilen ilave tip sertifikası sahibinin yükümlülüklerini üstlenmeli ve madde 21L.A.82'de belirtilen uygunluk şartına uymaya devam etmelidir.

21L.A.89 İlave Tip Sertifikasının Devredilebilirliği

Bir ilave tip sertifikası, sertifikanın devredileceği gerçek veya tüzel kişinin madde 21L.A.83 uyarınca ilave tip sertifikasına sahip olmaya uygun olduğunun ve madde 21L.A.88 uyarınca ilave tip sertifikası sahibinin yükümlülüklerini üstlenebileceğinin Genel Müdürlük tarafından doğrulanması koşuluyla yeni bir sertifika sahibine devredilebilir.

21L.A.90 İlave Tip Sertifikasının Sürekli Geçerliliği

a) Bir ilave tip sertifikası aşağıdaki şartlar sağlandığı sürece geçerliliğini korur:

- 1) İlave tip sertifikasının, sahibi tarafından iade edilmemiş olması;
- 2) İlave tip sertifikası sahibinin, 21L.B.21 maddesinde belirtilen bulguların ele alınmasına ilişkin hükümleri dikkate alarak kabul edilen görevlendirme ve uygulama esaslarına uymaya devam etmesi;
- 3) İlave tip sertifikasının, 21L.B.22 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından iptal edilmemiş olması.

b) İade veya iptal edilme durumunda tip sertifikası Genel Müdürlüğe geri verilmelidir.

21L.A.91 İlave Tip Sertifikası Kapsamındaki Ürünün Bir Parçasında Yapılan Değişiklikler

a) İlave tip sertifikası kapsamındaki bir ürünün bir parçasında yapılan küçük değişiklik, bu Ekin Altbölüm D'sine uygun olarak onaylanmalıdır.

b) İlave tip sertifikası kapsamındaki ürünün etkilenen kısmına gelen her bir büyük değişiklik, bu Altbölüme uygun olarak ayrı bir ilave tip sertifikası olarak onaylanır.

c) (b) bendine istisnai bir durum olarak, ilave tip sertifikası belge sahibi tarafından yayımlanmış, ilave tip sertifikası kapsamındaki ürünün etkilenen kısmına gelen büyük değişiklik, 21L.A.63 ile 21L.A.69 maddeleri uyarınca mevcut ilave tip sertifikasına bir değişiklik olarak onaylanabilir.

ALTBÖLÜM F – TASARIM UYUMUNUN BEYAN EDİLDİĞİ HAVA ARAÇLARINDAKİ DEĞİŞİKLİKLER**21L.A.101 Kapsam**

Bu Altbölüm aşağıdaki hususları belirler:

- a) Bu Ek'in Altbölüm C'si uyarınca yapılan beyana tabi olan bir hava aracının tasarımındaki bir değişikliğin uyumunun beyan edilme prosedürünü;
- b) (a) maddesinde belirtilen değişikliğin uyum beyanını yapan beyan sahibinin hak ve yükümlülüklerini;
- c) Tasarım uyum beyanı gerektirmeyen standart değişikliklerine ilişkin hükümleri.

21L.A.102 Standart Değişiklikler

a) Standart değişiklikler, bu Ek'in Altbölüm C'si uyarınca yapılan bir beyana tabi olan bir hava aracının tasarımındaki değişikliklerdir:

- 1) Uçuşa elverişliliğin devamı için ilgili talimatlar da dahil olmak üzere, standart değişikliklerin gerçekleştirilmesi ve tanımlanması için kabul edilebilir yöntem, teknik ve uygulamaları içeren, Genel Müdürlük tarafından yayınlanan sertifikasyon şartnamelerinde yer alan tasarım verilerini takip etmelidir.
- 2) Bu Ek'in Altbölüm C'si uyarınca yapılan hava aracı tasarım uyum beyanı kapsamındaki tasarım verileriyle çelişmemelidir.

b) 21L.A.103'ten 21L.A.108'e kadar olan maddeler standart değişiklikler için geçerli değildir.

21L.A.103 Tasarım Uyumu Beyan Edilmiş Hava Aracı Tasarımındaki Değişikliklerin Sınıflandırılması

- a) Bu Ek'in Altbölüm C'si uyarınca yapılan bir beyana tabi olan hava aracının tasarımındaki değişiklikler, 21L.A.63 (b) ve (c) maddelerinde belirtilen kriterler kullanılarak küçük veya büyük olarak sınıflandırılmalıdır.
- b) Küçük değişikliğin tasarım uyumu, 21L.A.105 maddesi uyarınca beyan edilmelidir.
- c) Büyük değişikliğin tasarım uyumu, 21L.A.107 maddesi uyarınca beyan edilmelidir.

21L.A.104 Uygunluk

a) Bu Ek'in Altbölüm C'si uyarınca hava aracı tasarımı uyum beyanında bulunan bir kişi, bu Altbölümde belirlenen koşullar altında o hava aracının tasarımında yapılan küçük bir değişikliğin uyumunu beyan edebilir. Ayrıca, bu uyum beyanı, Ek-1 (SHT-21) 21.A.263 (c) (3) maddesi uyarınca onaylanmış bir tasarım organizasyonu tarafından da yapılabilir.

b) Yalnızca, bu Ek'in Altbölüm C'si uyarınca hava aracı tasarım uyum beyanında bulunan kişi, bu Ek'in Altbölüm C'si uyarınca tasarım uyumu beyan edilmiş bir hava aracının tasarımında yapılan büyük bir değişikliğin uyumunu, bu Altbölümde belirlenen koşullar altında beyan edebilir.

c) 21L.A.104 maddesinin (b) bendine istisna olarak, bu Ek'in Altbölüm C'si uyarınca hava aracı tasarım uyumu beyan eden kişi artık aktif değilse veya tasarım değişiklik taleplerine yanıt vermiyorsa değiştirilen hava aracı tasarım uyumu , onay koşulları kapsamında Ek-1 (SHT-21) 21.A.263 (c)(4) maddesi uyarınca onaylanmış bir tasarım organizasyonu veya değiştirilen hava aracı ile ilgili olarak 21L.A.47 maddesinde belirtilen yükümlülükleri üstlenebilen herhangi bir gerçek veya tüzel kişi tarafından da , bu Ek'in Altbölüm C'si uyarınca beyan edilebilir.

21L.A.105 Küçük Değişiklikler İçin Tasarım Uyum Beyanı

a) Bu Ek'in Altbölüm C'si uyarınca tasarım uyumu beyan edilmiş bir hava aracının tasarımında küçük bir değişiklik dahil etmek, kurmak veya üretim organizasyonu bu değişikliği eklemek veya dahil etmek için anlaşmadan önce, bu küçük değişikliği tasarlayan organizasyon, bu küçük değişikliğin tasarımının ve bu değişiklikten etkilenen alanların aşağıdakilere uygun beyan etmelidir:

1) Genel Müdürlük hizmette olan diğer benzer ürünlerden veya benzer tasarım özelliklerine sahip ürünlerden elde edilen deneyimlerin emniyetsiz koşulların gelişebileceğini gösterdiğini ve hava aracının tasarıma uyum beyanında atıfta bulunulan ayrıntılı teknik şartnamelerin bu emniyetsiz durumu ele almadığını tespit ettiği için, bu ayrıntılı teknik şartnameler veya bunların bazı kısımları 21L.B.61 maddesi uyarınca artık uygulanabilir değilse hava aracının tasarıma uyum beyanında atıfta bulunulan ayrıntılı teknik şartnamelere veya

2) Beyanın yapıldığı tarihte, beyan sahibinin seçimine bağlı olarak, 21L.B.61 maddesi uyarınca geçerli olan detaylı teknik özelliklere; ve

3) Beyanın yapıldığı tarihte geçerli olan ve 21L.B.61'de belirtilen ilgili çevresel koruma gereksinimlerine;

b) Tasarım uyum beyanı, Genel Müdürlük tarafından belirlenen biçim ve usulde yapılmalıdır.

c) Beyanda bulunan kişi veya küçük değişikliği tasarlayan organizasyon, uyum beyan edilen hava aracı tasarımındaki küçük değişikliklerin kaydını tutmalı ve (a) maddesi uyarınca yapılan herhangi bir beyanı, talep üzerine Genel Müdürlüğe sunulmalıdır.

21L.A.106 Küçük Değişiklik Uyum Beyanı Sahibinin Yükümlülükleri

21L.A.105 maddesi uyarınca hava aracı tasarımında yapılan küçük değişikliğe ilişkin uyum beyanında bulunan herhangi bir kişi:

a) Bu beyanların bir kaydını tutmalı ve bu beyanları talep üzerine Genel Müdürlüğe sunmalıdır.

b) Tasarım uyum beyanını destekleyen tüm belgeleri muhafaza etmeli ve talep üzerine Genel Müdürlüğe sunmalıdır.

c) Bu Ek'in Altbölüm A'sında belirtilen tasarım uyum beyanı yapan kişinin diğer tüm yükümlülüklerini yerine getirmelidir.

21L.A.107 Büyük Değişiklik İçin Tasarım Uyum Beyanı

a) Bu Ek'in Altbölüm C'sine göre tasarım uyumu beyan edilen bir hava aracının tasarımına büyük bir değişiklik dahil etmek, kurmak veya üretim organizasyonu bu değişikliği eklemek veya dahil etmek için anlaşmadan önce, bu büyük değişikliği tasarlayan organizasyon, bu büyük değişikliğin tasarımının ve bu değişiklikten etkilenen alanların uygun olduğunu aşağıdakilere uygun olduğunu beyan etmelidir:

1) Genel Müdürlük hizmette olan diğer benzer ürünlerden veya benzer tasarım özelliklerine sahip ürünlerden elde edilen deneyimlerin emniyetsiz koşulların gelişebileceğini gösterdiğini ve hava aracının tasarıma uyum beyanında atıfta bulunulan ayrıntılı teknik şartnamelerin bu emniyetsiz durumu ele almadığını tespit ettiği için, bu ayrıntılı teknik şartnameler veya bunların bazı kısımları 21L.B.61 maddesi uyarınca artık uygulanabilir değilse hava aracının tasarıma uyum beyanında atıfta bulunulan ayrıntılı teknik şartnamelere veya

2) Beyan sahibi tarafından seçilmişse, 21L.B.61 maddesine göre beyanın yapıldığı tarihte geçerli olan ayrıntılı teknik şartnamelere; ve

3) 21L.B.61 maddesine göre beyanın yapıldığı tarihte geçerli olan çevresel koruma gereksinimlerine.

b) Tasarıma uyum beyanı Genel Müdürlük tarafından belirlenen biçim ve usulde yapılmalıdır.

c) Beyan en azından aşağıdaki bilgileri içermelidir:

- 1) Beyanı sunan kişinin adı ve adresi/iş yeri,
 - 2) Büyük değişikliğin ilgili olduğu hava aracının beyan referans numarası,
 - 3) Büyük değişikliği tanımlamak için özgün bir referans,
 - 4) Beyan sahibinin uyumlu olduğunu beyan ettiği ayrıntılı teknik şartnamelerin ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerinin belirtilmesi,
 - 5) Büyük değişiklik tasarımının, (d)(3) numaralı bentte atıfta bulunulan uyum gösterim planına göre, (4) numaralı bentte atıfta bulunulan ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uygun olduğunu beyan eden kişinin yegâne sorumluluğunda yapılan imzalı bir beyan,
 - 6) Beyanı yapan kişinin hava aracıyla ilgili herhangi bir özellik veya niteliğin hava aracını emniyetsiz hale getirebileceği veya amaçlanan kullanım için çevresel olarak uyumsuz hale getirebileceğini tespit etmediğini belirttiği, bu kişinin yegâne sorumluluğu altında yapılmış olan imzalı bir beyan,
 - 7) Beyanda bulunan kişinin, değiştirilen hava aracı tasarımıyla ilgili olarak 21L.A.47 maddesinde atıfta bulunulan yükümlülükleri üstleneceğine dair imzalı bir taahhüt,
 - 8) Sürekli uçuşa elverişliliğe ilişkin talimatlar,
 - 9) Değiştirildiği takdirde operasyonel sınırlamalar,
 - 10) Uçuşa elverişliliğe ilişkin veri sayfası ve varsa emisyon uyumuna ilişkin kayıt,
 - 11) Varsa güdültüye ilişkin veri sayfası,
 - 12) Beyan sahibinin uyum beyan ettiği geçerli ayrıntılı teknik şartnamelerde ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerinde hava aracı için belirtilen diğer koşullar veya sınırlamalar.
- d) Büyük bir değişiklik tasarlayan beyan sahibi, (c) bendinde belirtilen beyanı Genel Müdürlüğe sunmalıdır. Beyan sahibi, bu beyanla birlikte Genel Müdürlüğe şunları sunmalıdır:
- 1) Büyük değişikliğin tanımlaması,
 - 2) Operasyonel karakteristikleri, tasarım özellikleri ve sınırlamalar dahil olmak üzere büyük değişiklik ile ilgili temel veriler,
 - 3) Uyum gösterimi sırasında izlenen uyum gösterim yöntemlerini detaylandıran bir uyum gösterim planı,
 - 4) Uyum gösterim planına göre yürütülen uyum faaliyetlerinden elde edilen uyum verileri kapsamındaki kayıtlı uyum gerekçeleri,
 - 5) 21L.B.61 maddesindeki uygulanabilir ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uyumun kanıtlanma yöntemleri,
 - 6) Eğer uyum testlerle gösteriliyorsa, test malzemelerinin ve ekipmanının uygunluğa dair kaydedilmiş gerekçeler şunları göstermelidir;
 - i) Test numunesi için;
 - A) Tasarım şartnamelerine yeterli şekilde uygun olan malzemeler ve süreçler,
 - B) Tasarımdaki çizimlere yeterli şekilde uygun olan ürünlerin bileşen parçaları, ve
 - C) Tasarımda belirtilenlere yeterince uygun olan üretim süreçleri, yapım ve montaj.
 - ii) Test için kullanılan test ve ölçüm ekipmanının test için uygun olduğu ve uygun şekilde kalibre edilmiş olduğu,
 - 7) Beyan sahibinin, hava aracının geçerli ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uyumunu belirlemek için gerekli bulunduğu raporlar, inceleme veya testlerin sonuçları.

e) Tasarım uyum beyanında büyük bir değişiklik yapılmasının beyanı, değişikliğin ilgili olduğu tasarım uyum beyanındaki belirli konfigürasyon(lar) ile sınırlı olmalıdır.

21L.A.108 Büyük Değişikliğin Uyum Beyanına Yönelik Uyum Faaliyetleri

21L.A.107 maddesi uyarınca bir uyum beyanı yapmadan önce, beyan eden kişi, söz konusu belirli tasarım için şunları yapmalıdır:

- a) Bir uyum gösterim planı belirlenmeli ve bu plan, uyum gösterimi sırasında izlenecek yöntemleri detaylandırmalıdır. Bu belge gerektiğinde güncellenmelidir.
- b) Uyum gösterim planına göre, uyum belgeleri içinde uyumun gerekçesi kaydedilmelidir.
- c) Uyum gösterim planına uygun olarak gerekli test ve incelemeler gerçekleştirilmelidir.
- d) Test malzemelerinin ve ekipmanının uygunluğu sağlanmalı ve kaydedilmeli ve test numunesinin tasarımdaki şartnamelere, çizimlere, üretim süreçlerine, yapım ve montaj yöntemlerine uygun olması sağlanmalıdır.
- e) Test için kullanılacak test ve ölçüm ekipmanının test için yeterli olduğundan ve uygun şekilde kalibre edildiğinden emin olunmalıdır.
- f) Değiştirilen ürünün, hava aracını emniyetsiz veya çevresel açıdan amaçlanan kullanım açısından uyumsuz hale getiren hiçbir özellik veya nitelik içermediğini belirlemek için gerekli olan, nihai veya uygun şekilde olgunlaşmış tasarım ve üretim konfigürasyonuna ilişkin herhangi bir inceleme veya testin Genel Müdürlük tarafından yapılmasına veya bunlara katılmasına izin verilmelidir.
- g) Hava aracının geçerli ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uygunluğunu gerektiği gibi belirlemek için, Genel Müdürlük tarafından belirlenen uçuş testi yöntemlerine uygun olarak uçuş testi gerçekleştirilmelidir.

ALTBÖLÜM G – BEYAN EDİLEN ÜRETİM ORGANİZASYONU ONAYI**21L.A.121 Kapsam**

a) Bu Altbölüm aşağıdakileri belirler:

- 1) Ürünlerin ve parçaların geçerli tasarım verilerine uygunluğunu gösteren gerçek ve tüzel kişilerin üretim kabiliyetinin beyan edilmesine ilişkin prosedürleri;
- 2) (1) numaralı bentte bahsi geçen üretim kabiliyet beyanında bulunan gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülükleri.

b) Aşağıdaki ürün ve parça kategorileri, bu Altbölüm uyarınca üretim kabiliyet beyanında bulunan organizasyonlar tarafından üretilebilir:

- 1) Tasarımı bu Ek'in hükümlerine uygun olarak onaylanmış ürünler ve parçalar;
- 2) Tasarımı bu Ek'in hükümlerine uygun olarak yapılmış bir beyan kapsamında olan hava aracı ve buna ait motor, pervane ve parçaları.

21L.A.122 Uygunluk

Herhangi bir gerçek veya tüzel kişi ('organizasyon') aşağıdaki durumlardan birini karşılıyorsa bu Altbölüm uyarınca üretim kabiliyetini beyan edebilir:

- a) Bu Ek uyarınca ürünün veya parçanın tasarımının onaylanması için başvuruda bulunmuş veya başvuruda bulunma niyetinde ise; veya
- b) Bir hava aracı tasarımının bu Ek uyarınca uyum beyan etmiş veya beyan etme niyetinde ise; veya
- c) Üretilen ürünün veya parçanın bu tasarıma uygun olmasını ve ürünün veya parçanın uçuşa elverişliliğinin sürekliliğini sağlamak amacıyla, bu Ek'e uygun olarak yayınlanmış veya yayınlanacak ürünün tasarımına ilişkin bir onayın başvuru sahibi veya sahibi ile veya bu hava aracı tasarımının bu Ek'e uyum beyan eden veya beyan etme niyetinde olan organizasyon ile iş birliği içinde ise.

21L.A.123 Üretim Kabiliyet Beyanı

a) Herhangi bir ürün veya parçanın üretilmesinden önce, bu ürün veya parçaların geçerli tasarım verilerine uygunluğunu göstermek isteyen bir organizasyon, üretim kabiliyetini beyan etmelidir.

b) Beyan ve bu beyanda daha sonra yapılacak her türlü değişiklik, Genel Müdürlük tarafından belirlenen biçim ve usulde yapılmalıdır.

c) Beyan, Genel Müdürlüğün organizasyonu ve amaçlanan iş kapsamını tanıması için gerekli bilgileri ve asgari olarak aşağıdakileri içermelidir:

- 1) Organizasyonun tescilli adı;
- 2) Organizasyonun ana iş yerinin kayıtlı adresinin iletişim bilgileri ve uygulanabilir olduğu durumlarda, organizasyonun iletişim ve faaliyet alanları;
- 3) 21L.A.125 maddesinin (c)(1) bendi uyarınca atanan organizasyonun sorumlu müdürünün ismi ve iletişim bilgileri;
- 4) Amaçlanan iş kapsamı;
- 5) Öngörülen üretime başlama tarihi;
- 6) Organizasyonun aşağıdaki hususları sağladığını onaylayan beyan:
 - i) 21L.A.124 (a) maddesi uyarınca üretim yönetim sistemine sahip olmalıdır; ve
 - ii) Bu Altbölüme uygun olarak üretim yönetim sistemini sürdürmelidir.

7) Organizasyonun madde 21L.A.124 (d) maddesi uyarınca oluşturulan süreç ve prosedürlere bağlı kalacağını teyit eden bir beyan;

8) Organizasyonun madde 21L.A.127 uyarınca beyan edilmiş bir üretim organizasyonunun yükümlülüklerini üstlenmeyi kabul ettiğine dair bir beyan.

d) Üretim kabiliyet beyanı yetkili makama sunulmalıdır.

21L.A.124 Üretim Yönetim Sistemi

a) Beyan edilen üretim organizasyonu, organizasyon bünyesinde açık bir hesap verebilirlik ve sorumluluk çizgisine sahip bir üretim yönetim sistemi oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir:

1) Bu yönetim sistemi faaliyetlerinin niteliği, karmaşıklığı ve organizasyonun büyüklüğüne uygun olmalı ve bu faaliyetlerin barındırdığı tehlikeleri ve ilgili riskleri dikkate almış olmalıdır.

2) 21L.A.125 (c)(1) maddesi uyarınca atanan bir sorumlu müdürün sorumluluğu altında kurulmalıdır.

b) Üretim yönetim sistemi, kaliteyi yönetmek amacıyla bir kalite sistemini sürdüren bir yöntemi içermeli ve bu kalite sistemi aşağıdakileri sağlamalıdır:

1) Beyan edilen üretim organizasyonu veya ortakları tarafından üretilen veya tedarik edilen veya alt yükleniciden temin edilen her ürün veya parçanın geçerli tasarım verilerine uygun olduğundan ve güvenli bir şekilde çalışabilir durumda olduğundan emin olmalıdır.

2) Faaliyetleri kapsamında, uygun olduğu ölçüde, aşağıdakiler için kontrol prosedürleri oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir:

i) Doküman yayınlama, onaylama veya değiştirme;

ii) Tedarikçi ve alt yüklenici değerlendirme denetimi ve kontrolü;

iii) Yeni veya kullanılmış ürünler de dahil olmak üzere ürünlerin, parçaların, malzemelerin ve ekipmanın uygulanabilir tasarım verilerinde belirtildiği gibi olduğunun doğrulanması;

iv) Tanımlama ve izlenebilirlik;

v) Üretim süreçleri;

vi) Üretim uçuş testleri de dahil olmak üzere muayene ve testler;

vii) Aletlerin, düzeneklerin ve test ekipmanlarının kalibrasyonu;

viii) Uygun olmayan ürün kontrolü;

ix) Tasarım onayı için başvuruda bulunan veya tasarım onayı sahibi ya da tasarım uyum beyan sahibi ile iş birliği;

x) Kayıtların tamamlanması ve saklanması;

xi) Personelin yetkinliği ve yeterlilikleri;

xii) Uçuşa elverişlilik belgelerinin yayınlanması;

xiii) Taşıma, depolama ve paketleme;

xiv) İç kalite denetimleri ve bunun sonucunda ortaya çıkan düzeltici faaliyetler;

xv) Beyan edilen tesisler dışında herhangi bir yerde gerçekleştirilen işler;

xvi) Üretimin tamamlanmasının ardından ancak teslimattan önce, hava aracını emniyetli bir şekilde çalışacak durumda tutmak için yapılan faaliyetler;

xvii) Uçuş izni yayınlanması ve ilgili uçuş koşullarının onaylanması talebi.

3) Kritik parçalar için kontrol prosedürlerine özel hükümlerin eklenmesi.

c) Beyan edilen üretim organizasyonu, üretim yönetim sisteminin bir parçası olarak, organizasyonun ilgili gerekliliklere ve üretim yönetim sistemine uygunluğunu ve yeterliliğini izlemek için bağımsız bir izleme fonksiyonu oluşturmalıdır. Bu izleme, gerektiğinde düzeltici faaliyetlerin uygulanmasını sağlamak için 21L.A.125'in (c)(1) ve (2) maddelerinde belirtilen kişi veya kişiler grubuna geri bildirim sağlamak için bir sistem içermelidir.

d) Beyan edilen üretim organizasyonu, üretim için yönetim sisteminin bir parçası olarak, üretilen ürünlerin geçerli tasarım verilerine uygunluğunu sağlayan süreç ve prosedürleri kurmalı, sürdürmeli ve güncel tutmalıdır. Beyan edilen üretim organizasyonu, bu süreç ve prosedürlerin belgeye dayalı kanıtlarını talep üzerine Genel Müdürlüğe sunmalıdır.

e) Beyan edilen üretim organizasyonu, yeni üretilen hava araçlarının bakımının geçerli bakım talimatlarına uygun olarak gerçekleştirilmesini ve uçuşa elverişli durumda tutulmasını sağlamak için prosedürlere sahip olmalıdır ve uygulanabilir olması durumunda, tamamlanan herhangi bir bakım için bir bakım çıkış sertifikası düzenlemelidir.

f) Beyan edilen üretim organizasyonunun Genel Müdürlük tarafından yetkilendirilmiş ve uygulama tasarrufları temelinde verilen (bir) diğer organizasyon sertifikasına/sertifikalarına sahip olması durumunda, üretim organizasyonu üretim yönetim sistemini diğer sertifikanın/sertifikaların düzenlenmesi için gerekli olan yönetim sistemi ile entegre edebilir.

21L.A.125 Beyan Edilen Üretim Organizasyonunun Kaynakları

Beyan edilen üretim organizasyonu aşağıdakileri sağlamalıdır:

a) Tesisler, çalışma koşulları, ekipman ve aletler, süreçler ve ilgili malzemeler, personel sayısı ve yeterliliği ve genel organizasyon, madde 21L.A.127 uyarınca yükümlülüklerini yerine getirmek için yeterli olmalıdır;

b) Gerekli tüm uçuşa elverişlilik ve çevre koruma verilerine ilişkin olarak:

1) Geçerli tasarım verilerine uygunluğunu belirlemek için Genel Müdürlükten ve tasarım uygunluğu beyan eden kişiden veya tip sertifikası veya tasarım onayı sahibinden veya başvuru sahibinden bu tür verileri almış olmalıdır;

2) Uçuşa elverişlilik ve çevresel uyum verilerinin üretim verilerine uygun şekilde dahil edilmesini sağlamak için bir prosedür oluşturmuş olmalıdır;

3) Bu verilerin güncel tutulmasını ve görevlerini yerine getirmek için bu verilere erişmesi gereken tüm personelin kullanımına sunulmasını sağlamalıdır.

c) Yönetim ve personel ile ilgili olarak:

1) Beyan edilen üretim organizasyonu tarafından, organizasyon içinde tüm üretimin gerekli standartlara göre yapılmasını ve beyan edilen üretim organizasyonunun 21L.A.124 (a) maddesinde belirtilen üretim yönetim sisteminin gerekliliklerine ve 21L.A.124 sayılı maddenin (d) bendinde tanımlanan süreçlere ve prosedürlere sürekli olarak uygun olmasını sağlamak üzere yetkili bir sorumlu yönetici atamalıdır;

2) Sorumlu yönetici tarafından, organizasyonun bu Altbölümün gerekliliklerine uygunluğunu sağlamak amacıyla, yetkilerinin kapsamı tanımlanarak bir kişi ya da kişi grubu atanmış olmalıdır. Böyle bir kişi veya kişi grubu sorumlu müdüre bağlı olmalı ve ona doğrudan erişebilmelidir. Sorumluluklarını yerine getirmek için uygun bilgi, geçmiş ve tecrübeye sahip olmalıdır;

3) Her seviyedeki personele kendilerine tayin edilen sorumlulukları yerine getirebilmeleri için uygun yetkilerin verilmiş olması ve uçuşa elverişlilik ve çevresel uyum verileri kapsamında beyan edilen üretim organizasyonu bünyesinde tam ve etkin bir koordinasyonun bulunması gereklidir;

4) Organizasyonun bu Altbölüm ile uyumlu olmasını sağlamaktan sorumlu kilit personel ile birlikte organizasyonun organizasyon yapısının dokümante edilmesi ve güncel tutulması gereklidir.

d) Beyan edilen üretim faaliyetleri kapsamında madde 21L.A.126 uyarınca düzenlenen belgeleri imzalamak üzere beyan edilen üretim organizasyonu tarafından yetkilendirilen onaylayıcı personel ile ilgili olarak:

- 1) Onaylayıcı personelin bilgisi, geçmişi (organizasyondaki diğer görevler dahil) ve tecrübesi, kendilerine tayin edilen sorumlulukları yerine getirmek için uygun olmalıdır;
- 2) Onaylayıcı personelin yetkilerinin kapsamını gösteren kanıtlar sağlanmalıdır. Onaylayıcı personelin bir listesi beyan edilen üretim organizasyonu tarafından muhafaza edilmelidir.

21L.A.126 İşin Kapsamı

a) Beyan edilen bir üretim organizasyonu, bu Bölüm kapsamına giren ve beyan edilen iş kapsamında ürettiği ürün ve parçaların uygulanabilir tasarım verilerine uygunluğunu göstermeye yetkilidir.

b) Beyan edilen bir üretim organizasyonu, tamamlanmış bir hava aracı için, bir hava aracı uygunluk beyanının (SHGM Form 52B) sunulması sonrasında:

1) Bu Ek doğrultusunda onaylanmış bir tip tasarımına uygun bir hava aracı için, bir uçuşa elverişlilik sertifikası ve bir gürültü sertifikası başvurusunda bulunma yetkisine sahiptir;

2) Bu Ek'in Altbölüm C'sine göre uygunluğu beyan edilmiş bir tasarıma uygun bir hava aracı için, kısıtlı uçuşa elverişlilik sertifikası ve kısıtlı gürültü sertifikasına başvuruda bulunma yetkisine sahiptir.

c) Beyan edilen bir üretim organizasyonu, aşağıdakilere uygun olan motorlar, pervaneler ve parçalar için onaylı çıkış sertifikası (SHGM Form 1) düzenleme hakkına sahiptir:

1) Bu Ek doğrultusunda düzenlenmiş onaylı tasarım verileri;

2) Bu Ek'in C, F veya N Altbölemleri doğrultusunda tasarım uygunluğu beyan edilen beyan edilmiş tasarım verileri;

3) Bir tamir tasarım onayı sahibi tarafından sağlanan gerekli tüm onaylı tasarım verilerine dayalı üretim verileri.

d) Beyan edilen bir üretim organizasyonu, üretimini gerçekleştirdiği ve uygulanabilir tasarım verilerine uygunluğunu onayladığı bir hava aracı için, Ek-1 (SHT-21) Altbölüm P çerçevesinde Genel Müdürlük tarafından uçuş izni verilebilecek koşulları önerme hakkına sahiptir.

e) Beyan edilen bir üretim organizasyonu, SHT-CAM talimatı bakımın bu gibi kurallar doğrultusunda yapılmasını gerektirmedikçe, ürettiği yeni bir hava aracını uçuşa elverişli bir durumda tutmak için gerekli olan bakımı yapma ve bu bakımla ilgili olarak bir onaylı bakım çıkış sertifikası (SHGM Form 53B) düzenleme hakkına sahiptir.

21L.A.127 Beyan Edilen Üretim Organizasyonunun Yükümlülükleri

a) Beyan edilen üretim organizasyonu açıkça tanımlanmış prosedürler, uygulamalar ve süreçlere bağlı olarak çalışmalıdır.

b) Beyan edilen üretim organizasyonu uçuş testleri yapmayı planlıyorsa, organizasyonun uçuş testlerine ilişkin politika ve süreçlerinin tanımını içeren bir operasyon el kitabı hazırlamalı, muhafaza etmeli ve güncel tutmalıdır. Beyan edilen üretim organizasyonu bu el kitabını talep üzerine Genel Müdürlüğe sunmalıdır.

c) Tamamlanmış hava araçları için, Genel Müdürlüğe bir hava aracı uygunluk beyanı (SHGM Form 52B) ibraz etmeden önce, beyan edilen üretim organizasyonu, hava aracının emniyetli operasyon için uygun durumda olduğundan ve aşağıdakilere uyumlu olduğundan emin olmalıdır:

1) Bu Ek'in B Bölümünün B Altbölümü doğrultusunda düzenlenen tip onaylı bir ürünün onaylı tip tasarımı veya

2) Bu Ekin Altbölüm C'sine göre tasarım uygunluğu beyan edilmiş olan bir hava aracının tasarım verileri.

d) Ürünler (tamamlanmış hava aracı hariç) ve parçalar için, beyan edilen üretim organizasyonu, onaylı çıkış sertifikası (SHGM Form 1) düzenlemeden önce, ürünün veya parçanın emniyetli bir şekilde çalışacak durumda olduğundan ve bu Ekin B Bölümünün B, D, E veya M Altbölümü doğrultusunda düzenlenmiş tip sertifikalı bir ürünün onaylanmış tip tasarımına uygun olduğundan veya bu Ekin C, F veya M Altbölümü doğrultusunda tasarım uygunluğu beyan edilmiş bir hava aracının tasarım verilerine uygun olduğundan emin olmalıdır.

e) Motorlar için, beyan edilen üretim organizasyonu, tamamlanmış motorun, motorun üretim tarihinde yürürlükte olan geçerli motor egzoz emisyon gerekliliklerine uygun olduğundan emin olmalıdır.

f) Beyan edilen üretim organizasyonu, kendisi tarafından düzenlenen tüm onaylı çıkış sertifikalarına (SHGM Form 1), beyan edilen bu üretim organizasyonu için madde 21L.B.142 uyarınca yetkili makam tarafından verilen referans numarasını dahil etmelidir.

g) Beyan edilen üretim organizasyonu, organizasyonun tamamlanan her türlü işin detaylarını kaydetmesini sağlamalıdır.

h) Beyan edilen üretim organizasyonu, tasarım sahibine veya tasarım uyum beyanı sahibine, üretimini yaptığı tüm ürünler veya parçalar için sürekli uçuşa elverişlilik desteği sağlamalıdır.

i) Beyan edilen üretim organizasyonu, tedarikçiler ve alt yükleniciler gibi diğer organizasyonlar için belirlenmiş olan gereklilikleri kaydeden bir arşivleme sistemine sahip olmalıdır. Beyan edilen üretim organizasyonu, sürekli uçuşa elverişlilik amaçları için arşivlenmiş verileri Genel Müdürlüğün kullanımına sunmalıdır.

j) Yeni üretilen hava aracı için, beyan edilen üretim organizasyonu, hava aracı uygunluk beyanının (SHGM Form 52B) düzenlenmesi öncesinde, hava aracının uçuşa elverişli bir durumda tutulmasını ve ilgili tasarım verilerine uygun olarak gerekli tamirler de dâhil olmak üzere bakımın gerçekleştirilmesini sağlamalıdır.

k) Beyan edilen üretim organizasyonunun bir bakımdan sonra bir onaylı çıkış sertifikası düzenlemesi durumunda, bu sertifikayı düzenlemeden önce, tamamlanmış her hava aracının gerekli bakıma tabi tutulduğunu ve emniyetli bir şekilde çalışacak durumda olduğunu belirlemelidir.

l) Beyan edilen üretim organizasyonu, bu Ekin Altbölüm A'sında beyan edilen bir üretim organizasyonu için geçerli olan gerekliliklere uyum sağlamalıdır.

21L.A.128 Değişikliklerin ve Faaliyetlerin Durdurulmasının Bildirilmesi

Beyan edilen üretim organizasyonu aşağıdaki hususları herhangi bir gecikme olmaksızın Genel Müdürlüğe bildirmelidir:

a) Madde 21L.A.123'ün (c) bendine istinaden beyan edilen bilgilerde yapılan her türlü değişiklik;

b) Uygunluğun gösterilmesi veya ürünün veya parçanın uçuşa elverişlilik ve çevresel uyum özellikleri bakımından önemli olan üretim yönetim sistemindeki herhangi bir değişiklik;

c) Beyan kapsamındaki faaliyetlerin bir kısmının veya tamamının durdurulması.

ALTBÖLÜM H – UÇUŞA ELVERİŞLİLİK SERTİFİKALARI VE TAHDİTLİ UÇUŞA ELVERİŞLİLİK SERTİFİKALARI**21L.A.141 Kapsam**

Bu Altbölüm, bu Ek'e uygun olarak tasarımı sertifikalandırılmış veya beyan edilmiş bir hava aracının uçuşa elverişlilik sertifikası veya sınırlı uçuşa elverişlilik sertifikası başvurusunda bulunma prosedürünü ve bu sertifikalara başvuruların ve bu sertifikaların sahiplerinin hak ve yükümlülüklerini tanımlar.

21L.A.142 Uygunluk

Türk Uçak Tescilinde adına bir hava aracı kayıtlı olan veya kayıt edilecek olan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, bu Altbölümde belirtilen koşullar altında o hava aracı için uçuşa elverişlilik sertifikası veya sınırlı uçuşa elverişlilik sertifikası başvurusunda bulunabilir.

21L.A.143 Uçuşa Elverişlilik veya Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikası Başvurusu

a) Bir gerçek veya tüzel kişi, Genel Müdürlük tarafından belirlenen biçim ve usulde uçuşa elverişlilik sertifikası veya sınırlı uçuşa elverişlilik sertifikası başvurusunda bulunmalıdır.

b) Bir gerçek veya tüzel kişi aşağıdaki başvurularda bulunabilir:

1) Bu Ek'in B bölümünün Altbölüm B'si uyarınca Genel Müdürlük tarafından verilen bir tip sertifikasına uygun olan hava araçları için uçuşa elverişlilik sertifikası; veya

2) Bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak tasarım uyum beyanına uygun olan ve başvuru sırasında Genel Müdürlük tarafından 21L.B.63 maddesi uyarınca kayıtlı olan hava araçları için sınırlı uçuşa elverişlilik sertifikası.

c) Genel Müdürlük tarafından verilen bir tip sertifikasına uygun yeni bir hava aracı için başvuru sahibi başvuruya aşağıdakileri eklemelidir:

1) Bir hava aracı uygunluk beyanı (SHGM Form 52 veya SHGM Form 52B):

i) Bu Ek'in Altbölüm G'si uyarınca üretim yeteneğini beyan etmiş ve 21L.B.142 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından kayıt altına alınmış bir üretim kuruluşu tarafından yayımlanan; veya

ii) Ek-1 (SHT-21) 21.A.163 maddesinin (b) bendi uyarınca yetkilendirilmiş bir üretim kuruluşu onay sahibi tarafından yayımlanan;

2) Bir ağırlık ve denge raporu ile yükleme planı;

3) Uygulanabilir tip sertifikası temelinde gerekli ise uçuş el kitabı

d) Genel Müdürlük tarafından kayıtlı tasarım uyum beyanına uygun yeni bir hava aracı için başvuru sahibi başvuruya aşağıdakileri eklemelidir:

1) Aşağıdaki kişiler tarafından düzenlenmiş ve imzalanmış olan bir hava aracı uygunluk beyanı (SHGM Form 52B):

i) Bu Ek'in Altbölüm R'sine uygun olarak bir gerçek veya tüzel kişi tarafından;

ii) Bu Ek'in Altbölüm G'si uyarınca üretim yeteneğini beyan etmiş ve 21L.B.142 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından kayıt altına alınmış bir üretim kuruluşu tarafından;

iii) Ek-1 (SHT-21) 21.A.163 maddesinin (d) bendi uyarınca yetkilendirilmiş bir üretim kuruluşu onay sahibi tarafından;

2) Bir ağırlık ve denge raporu ile yükleme planı;

3) Tasarım uyum beyanı için uygulanabilir ayrıntılı teknik şartnamelerde isteniyorsa uçuş el kitabı.

e) Türk Tesciline kayıtlı ve kullanılmış bir hava aracı için başvuru sahibi, başvuruya SHT-CAM uyarınca düzenlenmiş bir uçuşa elverişlilik inceleme sertifikasını eklemelidir.

f) Türk Tescili dışında başka bir ülke tescilinden gelen kullanılmış bir hava aracı için başvuru sahibi, başvuruya aşağıdakileri eklemelidir:

- 1) Hava aracının kayıtlı olduğu ülke otoritesinden, hava aracının transfer anındaki uçuşa elverişlilik durumunu yansıtan bir beyan;
- 2) Hava aracının üretim, modifikasyon ve bakım standartlarını belirlemek için tarihsel kayıtlar;
- 3) Bir ağırlık ve denge raporu ile yükleme planı;
- 4) Uçuş el kitabı;
- 5) SHT-CAM uyarınca bir uçuşa elverişlilik inceleme sertifikası sonucunda, bir uçuşa elverişlilik sertifikası veya sınırlı uçuşa elverişlilik sertifikası ve bir uçuşa elverişlilik inceleme sertifikası verilmesi için bir tavsiye.

g) Aksi kararlaştırılmadıkça, (c)(1), (d)(1) ve (f)(1) maddelerinde belirtilen beyanlar, hava aracının Genel Müdürlüğe sunulmasından en fazla 60 gün önce düzenlenmelidir.

21L.A.144 Uçuşa Elverişlilik Sertifikası veya Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikası Başvurusunda Bulunan Kişinin Sorumlulukları

Uçuşa Elverişlilik sertifikası veya tahditli uçuşa elverişlilik sertifikası başvurusunda bulunan kişi:

- a) İlgili tip sertifikası temelinde veya tasarım uyum beyanı için ilgili ayrıntılı teknik şartnameler gereği gerekli olan el kitaplarını, etiketleri, listeleri ve alet işaretlemelerini ve diğer gerekli bilgileri Genel Müdürlük tarafından kabul edilen Türkçe ve/veya İngilizce dillerinde sunmalıdır;
- b) Hava aracının bu Ek'in Altbölüm Q'ya uygun olarak tanımlandığını göstermelidir;
- c) Hava aracının emniyetini etkileyebilecek herhangi bir uyumsuzluk olup olmadığını değerlendirmek amacıyla Genel Müdürlüğün denetimlerini düzenlemelidir.

21L.A.145 Uçuşa Elverişlilik Sertifikası ve Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikasının Devri ve Yeniden Düzenlenmesi

Bir hava aracının sahibi değiştiğinde:

- a) Hava aracı aynı tescilde kalırsa, bu Ek'in Bölüm B, Altbölüm H'ye uygun olarak düzenlenmiş olan uçuşa elverişlilik sertifikası veya sınırlı uçuşa elverişlilik sertifikası hava aracı ile birlikte devredilmelidir;
- b) Hava aracının başka bir devlette tescil edilmesi planlanıyorsa, hava aracının kayıt edileceği isim altında bulunan gerçek veya tüzel kişi, yeni tescil üyesi devletin yetkili makamına yeni bir uçuşa elverişlilik sertifikası veya sınırlı uçuşa elverişlilik sertifikası başvurusunda bulunmalı ve bu başvuruya, bu Ek'in Bölüm B, Altbölüm H'ye uygun olarak düzenlenmiş eski uçuşa elverişlilik sertifikası veya sınırlı uçuşa elverişlilik sertifikası ile SHT-CAM uyarınca düzenlenmiş geçerli bir uçuşa elverişlilik gözden geçirme sertifikasını eklemelidir.

21L.A.146 Uçuşa Elverişlilik Sertifikası ve Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikasının Sürekli Geçerliliği

a) Uçuşa elverişlilik sertifikası veya sınırlı uçuşa elverişlilik sertifikası aşağıdaki koşullar sürdüğü sürece geçerliliğini korur:

- 1) Hava aracı aynı tescilde kaldığı sürece;
- 2) Sertifika sahibi tarafından iade edilmediği sürece;
- 3) Hava aracı 21L.B.21 maddesinde belirtilen bulguların ele alınmasıyla ilgili hükümler dikkate alınarak, ilgili Genel Müdürlük mevzuatları ve bu yönetmelik temelinde kabul edilen delege edilmiş ve uygulama eylemleri ile ilgili gerekliliklere ve uygulanabilir tip tasarımına veya tasarım uyumu beyan edilen bir hava

aracının uygulanabilir tasarım verilerine ve devam eden uçuşa elverişlilik gerekliliklerine uygun olduğu sürece,

4) Sertifika, Genel Müdürlük tarafından 21L.B.22 maddesi uyarınca iptal edilmediği sürece.

b) Teslim veya iptal üzerine sertifika, tescilin yapıldığı devletin yetkili makamına iade edilir.

ALTBÖLÜM I – GÜRÜLTÜ SERTİFİKALARI VE TAHDİTLİ GÜRÜLTÜ SERTİFİKALARI**21L.A.161 Kapsam**

Bu Altbölüm, tasarımı bu talimata uygun olarak sertifikalandırılmış veya beyan edilmiş bir hava aracı için gürültü sertifikası veya tahditli gürültü sertifikası başvurusuna ilişkin usulleri ve bu sertifikalar için başvuranların ve bu sertifikalara sahip olanların hak ve yükümlülüklerini tanımlar.

21L.A.162 Başvuru İçin Uygunluk

Türk Uçak Tescilinde adına hava aracı kaydı yapılmış veya yapılacak olan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, bu Altbölümde belirtilen koşullar altında ilgili hava aracı gürültü sertifikası veya tahditli gürültü sertifikası için başvuru sahibi olarak uygun kabul edilir.

21L.A.163 Başvuru

a) 21L.A.161 maddesine uygun olarak, gürültü sertifikası veya tahditli gürültü sertifikası için başvuru, Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş biçim ve usulde yapılır.

b) Gerçek veya tüzel kişi aşağıdaki sertifikalar için başvuruda bulunabilir:

- 1) Bu talimat Bölüm B Altbölüm B'ye uygun olarak Genel Müdürlük tarafından verilen Tip sertifikasına uygun olarak hava aracına yönelik bir gürültü sertifikası; veya
- 2) Başvuru sırasında 21L.B.63 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından tescil edilen, bu talimat Altbölüm C'ye göre sunulan tasarım uyum beyanına uygun olan hava aracına yönelik tahditli gürültü sertifikası.

c) Başvuru sahibi başvuruya şunları dahil etmelidir:

1) Yeni hava aracı için:

i) Aşağıdakiler tarafından yayımlanmış Hava Aracı Uygunluk Beyanı (SHGM Form 52 veya SHGM Form 52B)

A) Bu Ek Altbölüm R'ye uygun olarak gerçek veya tüzel kişi;

B) Bu Ek Altbölüm G'ye göre üretim kabiliyetini beyan eden ve Genel Müdürlük tarafından 21L.B.142 maddesine göre tescil edilen bir üretim organizasyonu; veya

C) Ek-1 (Part-21) 21.A.163 maddesinin (b) bendinin imtiyazları kapsamında bir üretim organizasyonu;

ii) Geçerli gürültü gerekliliklerine uygun olarak belirlenen gürültü bilgilerini yansıtan, Genel Müdürlüğün gürültü seviyeleri veri tabanındaki gürültü kaydına atıf;

2) Kullanılmış hava aracı için:

i) Geçerli gürültü gerekliliklerine uygun olarak belirlenen gürültü bilgilerini yansıtan, Genel Müdürlüğün gürültü seviyeleri veri tabanındaki gürültü kaydına atıf;

ii) Hava aracının üretim, modifikasyon ve bakım standardını gösteren tarihsel kayıtlar.

d) Aksi kararlaştırılmadıkça, (c)(1)(i) bendinde atıfta bulunulan beyanlar, Genel Müdürlük makamına sunulmadan en fazla 60 gün önce yayımlanmalıdır.

21L.A.164 Gürültü Sertifikalarının ve Tahditli Gürültü Sertifikalarının Devredilebilirliği ve Yeniden Düzenlenmesi

Hava aracının sahibi değiştiğinde:

- a) Hava aracının aynı tescilde kalması durumunda, bu talimat Bölüm B Altbölüm I'ya uygun olarak düzenlenen gürültü sertifikası veya tahditli gürültü sertifikası, hava aracı ile birlikte devredilmelidir;
- b) Hava aracı başka bir devlette tescil edilecekse, hava aracının adına tescil edileceği gerçek veya tüzel kişi, yeni bir gürültü sertifikası veya tahditli gürültü sertifikası için tescilin yapıldığı devletin yetkili makamına başvurmalı ve bu başvuruya, bu talimatın Bölüm B Altbölüm I uyarınca verilen eski gürültü sertifikası veya tahditli gürültü sertifikasını eklemelidir.

21L.A.165 Gürültü Sertifikasının ve Tahditli Gürültü Sertifikasının Geçerliliğinin Devam Etmesi

- a) Gürültü sertifikası veya tahditli gürültü sertifikası aşağıdakiler sağlandığı sürece geçerliliğini korur:
 - 1) Hava aracının aynı tescilde kalması;
 - 2) Sertifikanın sahibi tarafından iade edilmemesi;
 - 3) Hava aracının, madde 21L.B.21'de belirtilen bulguların ele alınması ile ilgili hükümler dikkate alınarak, geçerli çevre koruma gereksinimlerine ve buna dayanılarak kabul edilen delege edilmiş ve uygulama mevzuatına ve beyan edilen uygulanabilir tip tasarımına veya uygulanabilir tasarım verilerine uyumunun devam etmesi;
 - 4) Sertifikanın Genel Müdürlük tarafından bu Talimatın 21L.B.22 maddesi kapsamında iptal edilmemiş olması.
- b) Teslim veya iptal üzerine sertifika, tescilin yapıldığı devletin yetkili makamına iade edilir.

ALTBÖLÜM J – BEYAN EDİLEN TASARIM ORGANİZASYONU**21L.A.171 Kapsam**

Bu Altbölüm;

- a) Bu bölüm kapsamında ürün tasarlayan gerçek ve tüzel kişiler tarafından tasarım kabiliyetinin beyan edilmesine ilişkin prosedür; ve
- b) (a) maddesinde sözü edilen tasarım kabiliyet beyanlarında bulunan kişilerin hak ve yükümlülüklerini belirler.

21L.A.172 Başvuru İçin Uygunluk

21L.A.22, 21L.A.82 veya 21L.A.204 maddeleri uyarınca tasarım kabiliyetlerini göstermeleri gereken herhangi bir gerçek veya tüzel kişi (bu Altbölümdeki 'organizasyon'), bu Altbölümde belirtilen koşullar altında kabiliyetlerini beyan edebilir.

21L.A.173 Tasarım Kabiliyet Beyanı

- a) Bu Bölüm kapsamında bir tasarım onayı için başvuruda bulunmadan önce veya bu başvuruyla aynı zamanda veya SHT-21 21.A.710 maddesi uyarınca uçuş koşullarının onayı için başvurunun sunulmasından önce Organizasyon, kendisi tarafından tasarlanan ürün için, hangisi önce olursa olsun, Genel Müdürlüğe bir tasarım kabiliyet beyanı sunmalıdır.
- b) Beyan ve beyanda sonradan yapılacak değişiklikler, Genel Müdürlük tarafından belirlenen biçim ve usule uygun olarak yapılmalıdır.
- c) Beyan, Genel Müdürlüğün kuruluş ve öngörülen işin kapsamı hakkında bilgi sahibi olması için gerekli bilgileri ve en az aşağıdakileri içermelidir:
- 1) Organizasyonun kayıtlı adı;
 - 2) Organizasyonun ana işyerinin kayıtlı adresinin ve varsa kuruluşun faaliyet gösterdiği yerlerin iletişim bilgileri;
 - 3) Tasarım organizasyonu yöneticisinin adı ve iletişim bilgileri;
 - 4) Amaçlanan işin kapsamı;
 - 5) Organizasyonun aşağıdakileri teyit eden bir beyanı:
 - i) 21L.A.174 maddesinin (a) bendi uyarınca tasarım için bir yönetim sistemine sahip olduğu; ve
 - ii) Tasarım için yönetim sistemini bu Altbölüme uygun olarak sürdüreceği;
 - 6) Organizasyonun 21L.A.174 maddesinin (d) bendi uyarınca belirlenen süreçlere ve prosedürlere uyacağını teyit eden bir beyan;
 - 7) Organizasyonun, beyan edilen tasarım organizasyonunun 21L.A.177 maddesi uyarınca yükümlülüklerini üstlenmeyi kabul ettiğine dair bir beyan.
- d) Tasarım kabiliyeti beyanı Genel Müdürlüğe sunulmalıdır.

21L.A.174 Tasarım Yönetim Sistemi

- a) Beyan edilen tasarım organizasyonu, organizasyon genelinde açık hesap verebilirlik ve sorumluluk hatlarına sahip bir tasarım yönetim sistemi kurmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir:
- 1) Faaliyetlerinin doğasına ve karmaşıklığına ve kuruluşun büyüklüğüne uygun olmalı ve bu faaliyetlerin doğasında bulunan tehlikeleri ve ilgili riskleri dikkate almalıdır;

2) 21L.A.175 maddesinin (a) bendi uyarınca tasarım organizasyonu yöneticisi olarak atanan tek bir yöneticinin sorumluluğu altında kurulmalıdır.

b) Beyan edilen tasarım organizasyonu, tasarım yönetim sisteminin bir parçası olarak, ürünlerin tasarımının ve tasarım değişikliklerinin ve tamirlerinin kontrolü ve denetimi için bir sistem kurarak, uygulayarak ve sürdürerek tasarım güvencesi sağlamanın bir yoluna sahip olmalıdır. Bu sistem:

1) Ürünlerin tasarımlarının ve bunlarda yapılan değişiklik ve tamir tasarımlarının geçerli tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uygunluğunu sağlamaktan sorumlu bir uçuşa elverişlilik fonksiyonunu içermeli;

2) Organizasyonun geçerli tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uygunluğunu beyan ettiği uyum gösterimini doğrulamak için bağımsız bir fonksiyon oluşturmalı, uygulamalı ve sürdürmeli;

3) Tasarım güvence sisteminin, tasarlanan parçaların veya ortaklar veya alt yükleniciler tarafından yazılı prosedürlerin konusu olan yöntemlere göre gerçekleştirilen görevlerin kabul edilebilirliğini hesaba katma şeklini belirtmelidir.

c) Beyan edilen tasarım organizasyonu, tasarım yönetim sisteminin bir parçası olarak, organizasyonun ilgili gerekliliklere uyumunu ve tasarım yönetim sisteminin uyumunu ve yeterliliğini izlemek için bağımsız bir fonksiyon kurmalıdır. Bu izleme, 21L.A.175 maddesinin (b) bendinde belirtilen kişiye veya kişi grubuna ve 21L.A.175 maddesinin (a) bendinde belirtilen sorumlu yöneticiye geri bildirim ve gerektiğinde düzeltici faaliyeti sağlamak için bir sistemi içermelidir.

d) Beyan edilen tasarım organizasyonu, ürünlerin uygulanabilir tip sertifikasyon temeli, uygulanabilir ayrıntılı teknik şartnameler ve uygulanabilir çevresel koruma gereklilikleri ile tasarım uyumluluğunu garanti eden süreçleri ve prosedürleri oluşturmalı, sürdürmeli ve güncel tutmalıdır. Beyan edilen tasarım organizasyonu, bu süreçlerin ve prosedürlerin belgesel kanıtlarını talep üzerine Genel Müdürlüğe sunmalıdır.

e) Ürünlerdeki herhangi bir parça veya değişiklik ortak kuruluşlar veya alt yükleniciler tarafından tasarlandığında, (d) maddesindeki süreçler ve prosedürler, tasarım organizasyonunun tüm parçalar için (b)(2) maddesindeki gerekli olan uyumluluk güvencesini nasıl sağlayabildiğine ilişkin bir açıklamayı içermeli ve doğrudan veya çapraz referans yoluyla, söz konusu ortakların veya alt yüklenicilerin tasarım faaliyetleri ve organizasyonu hakkında açıklamalar ve bilgiler içermelidir.

f) Beyan edilen tasarım organizasyonu, SHY-21 kapsamında kabul edilen devredilmiş ve uygulama yönetmelikleri temelinde verilen başka sertifikaya sahipse, beyan edilen tasarım organizasyonu, tasarım yönetim sistemini diğer sertifikaların verilmesi için gerekli olan yönetim sistemiyle entegre edebilir.

21L.A.175 Beyan Edilen Tasarım Organizasyonunun Kaynakları

a) Beyan edilen tasarım organizasyonu, organizasyon içinde tüm tasarım faaliyetlerinin gerekli standartlara uygun olarak gerçekleştirilmesini ve Beyan edilen tasarım organizasyonunun 21L.A.174 maddesinin (a) ile (c) bentlerinde belirtilen tasarım yönetim sistemi gerekliliklerine ve 21L.A.174 maddesinin (d) bendinde belirtilen süreç ve prosedürlere sürekli olarak uymasını sağlama yetkisine sahip bir tasarım organizasyonu yöneticisi atamalıdır.

b) Tasarım organizasyonu yöneticisi, organizasyon içinde aşağıdakilerden sorumlu olan anahtar personeli belirlemeli ve atamalıdır:

1) Ürünlerin tasarımlarının ve bunlara ilişkin değişiklik ve tamir tasarımlarının geçerli tip sertifikasyon temeline, geçerli ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uygun olmasını sağlamak;

2) Uyumluluk ve yeterlilik fonksiyonunun bağımsız olarak izlenmesi; ve

3) Kuruluşun büyüklüğüne bağlı olarak, kuruluşun bu Bölümün gerekliliklerine uymasını sağlamak için ihtiyaç duyulan herhangi bir kişi veya kişi grubu.

c) (b) maddesinde tanımlanan kişi veya kişi grubu:

- 1) Tasarım organizasyonu yöneticisine karşı sorumlu olmalı ve ona doğrudan ulaşabilmeli,
- 2) Tahsis edilen sorumlulukları yerine getirebilecek uygun bilgi, birikim ve deneyime sahip olmalıdır.

d) Beyan edilen tasarım organizasyonu:

1) Tüm teknik departmanlardaki personelin yeterli sayıda ve deneyime sahip olması ve kendilerine tahsis edilen sorumlulukları yerine getirebilmeleri için uygun yetkiye sahip olmaları ve bunların, konaklama, tesisler ve ekipmanla birlikte, personelin tasarlanan ürünlerin uçuşa elverişli ve çevreyle uyumlu olmasını sağlamasını mümkün kılacak yeterlilikte olmasını;

2) Uçuşa elverişlilik ve çevresel uyum konularında beyan edilen tasarım organizasyonu içerisinde tam ve etkin bir koordinasyonun olmasını sağlamalıdır.

e) Beyan edilen tasarım organizasyonu, organizasyonun bu Altbölüme uygunluğunu sağlamaktan sorumlu anahtar personeliyle birlikte organizasyonun organizasyonel yapısını belgelemeli, bunları güncel tutmalı ve talep üzerine Genel Müdürlüğe sunmalıdır.

21L.A.176 İşin Kapsamı

Beyan edilen tasarım organizasyonu, tasarım çalışmalarının türlerini, tasarım faaliyetlerinin yürütüldüğü ürün kategorilerini ve organizasyonun ürünlerin uçuşa elverişliliği ve çevresel uyumu konusunda yerine getirdiği görev ve işlevleri belirlemelidir.

21L.A.177 Beyan Edilen Tasarım Organizasyonunun Yükümlülükleri

Beyan edilen bir tasarım organizasyonu:

- a) Açıkça tanımlanmış prosedürlere, uygulamalara ve süreçlere uygun olarak çalışmalıdır;
- b) Beyan edilen tasarım organizasyonu uçuş testi yapmayı planlıyorsa, organizasyonun uçuş testi politikaları ve süreçlerinin açıklamasını sağlayan bir işletme el kitabı sağlamalı ve güncel tutmalı ve bu el kitabını talep üzerine Genel Müdürlüğe sunmalıdır;
- c) Ürün tasarımlarının, değişiklikler ve tamirler de dahil olmak üzere, herhangi bir emniyetli olmayan özelliğe sahip olmadığını ve geçerli tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uygun olup olmadığını belirlemeli ve bunu doğrulayan beyanları/belgeleri Genel Müdürlüğe sunmalıdır;
- d) Genel Müdürlüğe sürekli uçuşa elverişlilik faaliyetleri ile ilgili bilgi veya talimat sağlamalıdır;
- e) Bu Ek'in A Altbölümünde beyan edilen tasarım organizasyonlarına uygulanan gerekliliklere uymalıdır.

21L.A.178 Değişikliklerin ve Faaliyetlerin Durdurulmasının Bildirilmesi

Beyan edilen tasarım organizasyonu, aşağıdakileri gecikme olmaksızın Genel Müdürlüğe bildirmelidir:

- a) 21L.A.173 maddesinin (c) bendine uygun olarak beyan edilen bilgilerdeki herhangi bir değişiklik;
- b) Kendileri tarafından tasarlanan ürünün uyumluluğunun gösterilmesi açısından önemli olan tasarım yönetim sistemindeki değişiklikler;
- c) Beyanda yer alan faaliyetlerin bir kısmının veya tamamının durdurulması.

ALTBÖLÜM K – PARÇALAR**21L.A.191 Kapsam**

Bu Altbölüm, parçaların uçuşa elverişlilik gerekliliklerine uygunluğunun nasıl gösterileceğini belirler.

21L.A.192 Uyum Gösterimi

a) Tip onaylı bir ürüne veya tasarım uyum beyanı yapılmış bir hava aracına takılacak parçaların uçuşa elverişlilik gerekliliklerine uygunluğunun gösterilmesi aşağıdaki maddelerle yapılabilir:

- 1) Takılacağı ürün için bu Ek'in Altbölüm B, D veya E'sindeki tip sertifikasyon prosedürleri ile birlikte; veya
- 2) Takılacağı ürün için bu Ek'in Altbölüm C veya F'sinde yer alan tasarım uyum beyanı prosedürleri ile birlikte; veya
- 3) Ek-1 (SHT-21) Altbölüm O'nun ETSO yetkilendirme prosedürü kapsamında; veya
- 4) Standart parçalar söz konusu olduğunda, resmi olarak tanınan standartlara uygun olarak.

b) Bir parçanın onayının Genel Müdürlük tedbirleri tarafından açıkça gerekli kılındığı tüm durumlarda, parça ilgili TR-TSO'ya veya belirli bir durumda Genel Müdürlük tarafından eşdeğer olarak kabul edilen şartnamelere uygun olmalıdır.

21L.A.193 Parçaların Takılmak için Servise Verilmesi

a) Bir parça veya ürün bir ürüne ancak tip sertifikası, tamamlayıcı tip sertifikası, tasarım değişikliği, tamir tasarım onayı sahibi tarafından veya bir tasarım uyum beyanı ile, montaja uygun olarak tanımlandığında ve aşağıdakiler uygun olduğunda takılabilecektir:

- 1) Emniyetli bir şekilde çalışabilecek durumda olduğunda;
- 2) Bu Ek'in Altbölüm Q'suna uygun olarak işaretlendiğinde; ve
- 3) Parçanın geçerli tasarım verilerine uygun olarak üretildiğini belgeleyen onaylı bir çıkış belgesi (SHGM Form 1) olduğunda.

b) (a)(3) bendine istisna olarak ve (c) bendindeki koşulların karşılanması kaydıyla, aşağıdaki parçaların tip onaylı bir ürüne veya tasarım uyumu beyan edilmiş bir hava aracına takılması için onaylı çıkış belgesi (SHGM Form 1) gerekmez:

- 1) Standart bir parça;
- 2) Aşağıdaki özelliklere sahip bir parça:
 - i) Ömrü sınırlı olmayan, ana yapının bir parçası olmayan veya uçuş kontrol ünitelerinin bir parçası olmayan;
 - ii) Tip sertifikası, tamamlayıcı tip sertifikası, tasarım değişikliği, tamir tasarım onayı veya tasarıma uyum beyanı sahibi tarafından belirli bir hava aracına takılmak üzere tanımlanmış;
 - iii) sahibi tarafından (i) ve (ii)'deki geçerli koşullara uyumu doğrulanmış ve bu uyumun sorumluluğu kabul edilmiş olan bir hava aracına takılacak;

3) Onaylanmış tasarım verilerine veya beyan edilmiş tasarım verilerine uygunsuzluğun sonuçlarının ürün üzerinde ihmal edilebilir bir emniyet etkisine sahip olduğu ve tasarım onayı sahibi veya tasarım uyum beyanı sahibi tarafından sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarında bu şekilde tanımlanan bir parça. Uygun olmayan bir parçanın emniyet etkilerini belirlemek için, tasarım onayı sahibi veya tasarım uyum beyanı sahibi, sürekli uçuşa elverişlilik talimatlarında, parçayı ürüne monte eden tarafından yürütülecek özel doğrulama faaliyetleri belirleyebilir;

-
- 4) Madde 21L.A.102 uyarınca bir standart değişikliğin veya madde 21L.A.202 uyarınca bir standart tamirin uygulanması durumunda, tasarım verilerine uygunsuzluğun sonuçlarının ürün üzerinde ihmal edilebilir bir emniyet etkisine sahip olduğu ve Ek-1 (Part-21) madde 21.B.70 uyarınca düzenlenen standart değişiklikler ve standart tamirler için sertifikasyon şartnamelerinde parçanın bu şekilde tanımlandığı bir parça. Uygun olmayan bir parçanın emniyet etkilerini belirlemek için, parçayı ürüne monte eden kişi tarafından yürütülecek özel doğrulama faaliyetleri bu sertifikasyon şartnamelerinde belirlenebilir;
- 5) SHT-OPS Uçuş Operasyonlarına Yönelik Usul ve Esaslar Talimatına göre uçuşa elverişlilik onayına sahip olması gerekmeyen bir parça ya da teçhizat olması,
- 6) (b)(1)'den (b)(5)'e kadar olan bentlerde tanımlananların daha alt parçası ya da teçhizatı olması.
- c) (b) bendinde listelenen parçalar, montajı yapanın parçayı imal eden kişi veya kuruluş tarafından düzenlenmiş, parçanın adını, parça numarasını ve parçanın tasarım verilerine uyumunu beyan eden ve düzenleme tarihini içeren bir belgeye sahip olması koşuluyla, SHGM Form 1 ile birlikte olmaksızın tip onaylı bir ürüne veya tasarım uyumu beyan edilmiş bir hava aracına takılabilir.

ALTBÖLÜM M – TİP SERTİFİKALI ÜRÜNLERDE TAMİR TASARIMI**21L.A.201 Kapsam**

Bu Altbölüm aşağıdakileri tanımlar:

- a) Tip sertifikalı ürünlere yönelik tamir tasarımlarının onayları için başvuru prosedürü;
- b) (a) bendinde belirtilen onay başvuranları için başvuru sahiplerinin hakları ve yükümlülükleri;
- c) Onay gerektirmeyen standart tamirlere ilişkin hükümleri.

21L.A.202 Standart Tamirler

a) Standart tamirler, Bu Ek'e ait Kısım B'nin Altbölüm B'si uyarınca onaylanmış tip sertifikalı bir ürüne yönelik tamir tasarımlarıdır ve:

- 1) Sürekli uçuşa elverişlilik talimatları da dahil olmak üzere, standart tamirlerin gerçekleştirilmesi ve tanımlanması için kabul edilebilir yöntemler, teknikler ve uygulamaları içeren, Genel Müdürlük tarafından yayımlanmış sertifikasyon şartnamelerinde yer alan tasarım verilerini takip etmeli; ve
- 2) Söz konusu tip sertifikası sahibinin verileriyle çelişmemelidir.

b) 21L.A.203 ila 21L.A.211 arasındaki maddeler standart tamirler için geçerli değildir.

21L.A.203 Tip Sertifikalı Ürünlerde Tamir Tasarımı Sınıflandırması

- a) Tip sertifikalı ürünün tamir tasarımları 'büyük' veya 'küçük' olarak sınıflandırılır.
- b) 'Küçük Tamir', ürünün kütlesi, dengesi, yapısal dayanımı, güvenilirliği, sertifikalı gürültü veya emisyon seviyesi, operasyonel özellikleri veya uçuşa elverişliliğini ve çevresel uyumunu etkileyen diğer özellikler üzerinde kayda değer bir etkisi olmayan tamir tasarımlarıdır.
- c) Diğer tüm tamir tasarımları 'büyük tamirler' olarak tanımlanır.
- d) 'Küçük tamirler' için onay gereksinimleri 21L.A.207 maddesinde belirtilmiştir.
- e) 'Büyük tamirler' için onay gereksinimleri 21L.A.208 maddesinde belirtilmiştir.

21L.A.204 Başvuru İçin Uygunluk

- a) 21L.A.23 maddesine göre kabiliyetini göstermiş veya gösterme aşamasında olan herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, bu Altbölümde belirtilen koşullar kapsamında, büyük tamir tasarımı onayı için başvuru sahibi olarak uygun kabul edilir.
- b) Küçük tamir tasarım onayı için, herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, bu Altbölümde belirtilen koşullar kapsamında başvuru yapabilir.

21L.A.205 Tip Sertifikalı Ürünlerde Tamir Tasarım Onay Başvurusu

- a) Tip sertifikalı ürünlerde tamir tasarım onay başvurusu, Genel Müdürlük tarafından belirlenecek biçim ve usulde yapılır.
- b) Büyük tamir tasarımının onaylanması için, başvuru sahibi başvuruya aşağıdakileri içeren bir uyum gösterim planı dahil etmeli veya ilk başvurudan sonra sunmalıdır:
 - 1) Hasarın ve tamir tasarımının tanımını içeren, tamir tasarımının gerçekleşeceği tip tasarımının konfigürasyon tanımı;
 - 2) Tip tasarımının tüm alanlarının ve tamir tasarımından etkilenen veya değiştirilen onaylı el kitapları;

- 3) Tamir tasarımının ve tamir tasarımından etkilenen alanların tip sertifikasyon temeline ve uygulanabildiği şekilde tip sertifikasına veya ilave tip sertifikasına referans yoluyla dahil edilen uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumunu göstermek için gerekli her türlü yeniden incelemenin tanımı;
- 4) Uygulanabilir olduğu ölçüde tip sertifikasına veya ilave tip sertifikasına referans yoluyla dahil edilen tip sertifikasyon temeline ilişkin önerilen değişikliklerin tanımı;
- 5) Sertifikasyon verilerinin tamamen başvuru sahibi tarafından mı yoksa tip sertifikasyon veri sahibi ile yapılan bir anlaşmaya dayalı olarak mı hazırlandığını veya hazırlanacağını tanımlar.

21L.A.206 Uyum Gösterimi

- a) Büyük tamir tasarımının onaylanması için başvuru sahibi, 21L.A.201 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından belirlenen ve başvuru sahibine bildirilen uygulanabilir tip sertifikasyonu temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumu göstermeli ve Genel Müdürlüğe bu tamirin gerçekleştirilmesi için gerekli yöntemleri sağlamalıdır.
- b) Büyük tamir tasarımının onayı için başvuru sahibi, uyum gösterim planına göre uyum dokümanları kapsamındaki uyum yöntemlerinin kayıtlı bir gerekçesini Genel Müdürlüğe sunmalıdır.
- c) Başvuru sahibi, (a) bendine uygun olarak uyumu göstermek için test ve muayeneler gerçekleştirirken, herhangi bir testi gerçekleştirmeden önce bu işlemi doğrulamış ve dokümante etmiş olmalıdır:
 - 1) Test numunesi için:
 - i) Malzemeler ve prosesler, önerilen tip tasarımının şartnamelerine yeterince uygun olmalıdır;
 - ii) Ürünleri oluşturan parçalar önerilen tip tasarımdaki çizimlere yeterince uygun olmalıdır;
 - iii) Üretim süreçleri, imalat ve montaj önerilen tip tasarımı tanımlarına yeterince uygun olmalıdır; ve
 - 2) Test için kullanılan test ve ölçüm ekipmanları test için yeterli ve uygun şekilde kalibre edilmiş olmalıdır.
- d) Büyük tamir tasarımının onayını almak amacıyla yapılan uçuş testleri, söz konusu uçuş testi için Genel Müdürlük tarafından belirlenen yöntemlere uygun olarak gerçekleştirilmelidir. Başvuru sahibi, geçerli tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumu belirlemek için gerekli tüm uçuş testlerini gerçekleştirmelidir.
- e) Büyük tamir tasarımının onayına başvuran kişi, Genel Müdürlüğün;
 - 1) Uyum doğrulama ile ilgili herhangi bir veri veya bilgiyi gözden geçirmesine;
 - 2) Uyum doğrulama amaçlı gerçekleştirilen test veya inceleme gerçekleştirmesine veya şahitlik etmesine; ve
 - 3) Gerekli görülmesi halinde, tasarımın tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumunu doğrulamak amacıyla tamir gerçekleştirilen ürünün fiziksel muayenesini gerçekleştirmesine müsaade etmelidir.
- f) Uyum gösteriminin tamamlanmasının ardından, başvuru sahibi Genel Müdürlüğe:
 - 1) Uyum gösterim planına göre, 21L.B.201 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından belirlenen ve başvuru sahibine bildirilen tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyum gösterdiklerini; ve
 - 2) Ürünü sertifikasyonun talep edildiği kullanımlar için emniyetsiz veya çevresel açıdan uyumsuz kılacak hiçbir özellik ya da niteliğe sahip olmadığını beyan etmelidir.

21L.A.207 Küçük Tamir Tasarımı İçin Onay Gereksinimleri

Tip sertifikalı bir ürüne küçük tamir tasarımı onayı verilebilmesi için başvuru sahibi:

a) Tamir tasarımının ve tamir tasarımından etkilenen alanların:

- 1) Tip sertifikasyon temeli ve tip sertifikasına referans olarak dahil edilen uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine; veya
- 2) Başvuru sahibinin tercih etmesi halinde, tamir tasarımının onaylanması için başvuru tarihinde ürüne uygulanan sertifikasyon şartnamelerine uygun olduğunu kanıtlamalıdır.

b) (a)(1) alt bendi doğrultusunda uygulanan tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine veya (a)(2) alt bendine uygun olarak seçilen sertifikasyon şartnamelerine uygunluğu beyan etmeli, uyum dokümanlarında uyum gerekçelerini ve sertifikasyonun talep edildiği kullanımlar için değişen ürünün emniyetsiz veya çevresel olarak uyumsuz hale getirebilecek hiçbir özellik veya niteliğin belirlenmediğini kayıt altına almalıdır;

c) Tamir için uyum gerekçesini ve uyum beyanını Genel Müdürlüğe iletmelidir.

21L.A.208 Büyük Tamir Tasarımı İçin Onay Gereksinimleri

Tip sertifikalı bir ürüne büyük tamir tasarımı onayı verilebilmesi için başvuru sahibi:

a) Tamir tasarımının ve tamir tasarımından etkilenen alanların, 21L.B.201 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından belirlenen ve başvuru sahibine bildirilen tip sertifikasyon temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uygun olduğunu kanıtlamalıdır;

b) 21L.A.206 maddesine uygun olarak uyumu kanıtlamalıdır;

c) Başvuru sahibinin, tip sertifikası verilerinin sahibi ile 21L.A.205 maddesinin, (b)(5) alt bendi uyarınca yapılan bir anlaşmaya dayanarak sertifikasyon verilerini sağladığını belirtmesi halinde, tip sertifikası sahibi:

- 1) 21L.A.205 maddesi uyarınca sunulan bilgilere teknik bir itirazı olmadığını; ve
- 2) 21L.A.28 ve 21L.A.88 maddelerine uygunluk yoluyla tamir gerçekleştirilen ürünün sürekli uçuşa elverişliliğine ilişkin tüm yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak için başvuru sahibi ile işbirliği yapmayı kabul ettiğini beyan etmelidir.

d) 21L.A.206 maddesinin, (e)(3) alt bendi uyarınca Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirilen nihai değiştirilmiş konfigürasyondaki tamir tasarımı ile söz konusu ürünün ilk parçasının fiziksel muayenesinde çözülmemiş hiçbir problem olmadığını kanıtlamalıdır.

21L.A.209 Bir Tamir Tasarımının İmtiyaz Kapsamında Onaylanması

a) Gerçekleştirilen bir tamir tasarımının onayı, onaylı bir tasarım kuruluşu tarafından, onay şartlarında belirtildiği takdirde, 21L.A.263 maddesinin, (c)(2) ve (c)(5) alt bentlerinde belirtilen imtiyazların kapsamına uygun olarak 21L.A.205 maddesine uygun olarak, Genel Müdürlük adına başvuru yapılmaksızın verilebilir.

b) (a) maddesi uyarınca bir tamir onayı verirken tasarım organizasyonu:

- 1) Tüm doğrulama verilerinin ve gerekçelerinin mevcut olduğundan emin olmalı;
- 2) Değişikliğin tip sertifikasyon temeline ve 21L.A.207 maddesinin (a) bendine veya 21L.A.208 maddesinin (a) bendine göre uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyumunun 21L.A.206 maddesine uygun olarak gösterildiğini ve beyan edildiğini garanti etmelidir.

3) Tasarım Organizasyonu;

- i) Tip sertifikasyon temeline veya uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine veya seçilen sertifikasyon şartnamelerine herhangi bir uyumsuzluk olmadığını;

ii) Tamirin, değiştirilen ürünü emniyetsiz veya sertifikasyon talep edilen kullanımlar için çevresel açıdan uyumsuz hale getirebilecek herhangi bir niteliği veya özelliği olmadığını doğrulamalıdır.

4) Tamir onayını, tamirin ilgili olduğu tip sertifikasındaki belirli konfigürasyon(lar) ile sınırlandırmalıdır.

21L.A.210. Tamir Tasarımı Onayı Sahibinin Yükümlülükleri

Tamir tasarımı onayı sahibi;

a) Tip sertifikası veya ilave tip sertifikası sahibi değillerse ve sertifikasyon verileri 21L.A.205 (b)(5) alt bendi uyarınca sağlanmışsa, ilgili sertifika sahibi ile bir anlaşma sağlamalıdır;

b) Tamir tasarımını hayata geçirebilmek için tamiri gerçekleştiren kuruluşa gerekli tüm talimatları sağlamalıdır;

c) Tamir tasarımı için parça üreten herhangi bir üretim organizasyonunu desteklemeli ve bu parçaların, tamir tasarımı onayı sahibi tarafından sağlanan tasarım verilerine dayalı üretim verileri kullanılarak üretilmesini sağlamalıdır;

d) Bir tamir tasarımının sınırlamalara tabi olarak onaylanması halinde, ilgili tasarımının gerekli tüm talimatları ve sınırlamaları içerdiiğinden emin olmalıdır. Bu talimatlar ve sınırlamalar, Genel Müdürlük ile mutabakata varılan bir prosedür uyarınca tamir tasarımı onayı sahibi tarafından operatöre iletilmelidir.

e) Altbölüm A'da belirtilen tamir tasarım onayı sahibinin yükümlülüklerini üstlenmelidir.

21L.A.211. Tamir Edilmemiş Hasarlar

Tasarımı, Bölüm B'ye uygun olarak onaylanmış bir ürünlerdeki hasar, uçuşa elverişlilik sonuçlarının değerlendirilmesiyle gerekçelendiriliyorsa, tamir tasarımı gerektirmeyebilir. Böyle bir değerlendirme, Genel Müdürlük tarafından veya Genel Müdürlüğün kabul ettiği bir prosedür kapsamında, Altbölüm J'ye uygun olarak onaylanmış bir tasarım kuruluşu tarafından yapılacaktır. Değerlendirmenin tamir edilmemiş hasarın sınırlama gerektirdiği sonucuna varması halinde, 21L.A.210 maddesinin (d) bendi uyarınca işleme alınmalıdır.

ALTBÖLÜM N – TASARIM UYUMU BEYAN EDİLEN HAVA ARAÇLARINDAKİ TAMİRLERİN TASARIMI**21L.A.221 Kapsam**

Bu Altbölüm şunları belirler:

- a) Bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak yapılan beyana tabi olan bir hava aracının tamir tasarımlarının uyum beyan edilmesine ilişkin prosedürü;
- b) (a) paragrafında belirtilen değişikliğe ilişkin bir uyum beyanında bulunan beyan sahibinin hak ve yükümlülükleri;
- c) Tasarım uyum beyanı gerektirmeyen standart tamirlere ilişkin hükümleri.

21L.A.222 Standart Tamirler

- a) Standart tamirler, bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak yapılan bir beyana tabi olan ve:
 - 1) Uçuşa elverişliliğin devamı için gerekli olan ilgili talimatlar da dahil olmak üzere, standart tamirlerin gerçekleştirilmesi ve tanımlanması için kabul edilebilir yöntemler, teknikler ve uygulamaları içeren, Genel Müdürlük tarafında yayınlanan sertifikasyon şartnamelerinde yer alan tasarım verilerini takip eden; ve
 - 2) Bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak yapılan hava aracı tasarım uyum beyanında yer alan tasarım verileri ile çelişkili olmayan tamirlerdir.
- b) 21L.A.223 ila 21L.A.229 paragrafları standart tamirler için geçerli değildir.

21L.A.223 Tasarım Uyumu Beyan Edilen Bir Hava Aracı İçin Tamir Tasarımlarının Sınıflandırılması

- a) Bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak yapılan beyana tabi olan bir hava aracına ait tamir tasarımları, 21L.A.203 (b) ve (c) alt bentlerinde belirtilen kriterler kullanılarak büyük veya küçük olarak sınıflandırılır.
- b) Küçük tamir tasarım uyumu 21L.A.225'e uygun olarak beyan edilir.
- c) Büyük tamir tasarım uyumu 21L.A.226'e uygun olarak beyan edilir.

21L.A.224 Başvuru İçin Uygunluk

- a) Bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak bir hava aracı tasarım uyum beyanında bulunan bir beyan sahibi, bu Altbölümde belirtilen koşullar altında söz konusu hava aracının küçük tamir tasarım uyumu beyan edebilir. Ek olarak, böyle bir uyum beyanı, bu Altbölümde belirtilen koşullar altında, Ek-1 (SHT-21) 21.A.263 (c)(3) alt bendine uygun olarak onaylanmış bir tasarım kuruluşu tarafından da yapılabilir.
- b) Yalnızca bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak bir hava aracı tasarım uyum beyanında bulunan beyan sahibi, bu Altbölümde belirtilen koşullar altında, bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak tasarım uyumu beyan edilen bir hava aracının büyük tamir tasarımının uyumunu beyan edebilir.
- c) (b) maddesinden farklı olarak, bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak hava aracı tasarım uyum beyanında bulunan beyan sahibi artık aktif değilse veya tamir tasarımlarına yönelik taleplere yanıt vermiyorsa, değiştirilen hava aracı tasarımının uyumu, Ek-1 (SHT-21) 21.A.263 (c)(2) maddesine uygun olarak onaylanmış bir tasarım kuruluşu tarafından kendi onay şartları kapsamında veya söz konusu değiştirilen hava aracıyla ilgili olarak 21L.A.47 noktasında belirtilen yükümlülükleri üstlenebilecek herhangi bir diğer gerçek veya tüzel kişi tarafından bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak da beyan edilebilir.

21L.A.225 Küçük Tamir Tasarımları İçin Tasarım Uyum Beyanı

- a) Bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak tasarım uyumu beyan edilmiş bir hava aracına küçük tamir tasarımını dahil etmeden veya uygulamadan veya bir üretim organizasyonu bu tasarımı dahil etme veya uygulama konusunda anlaşmadan önce, beyan sahibi veya küçük tamir tasarlayan organizasyon, küçük tamir tasarımının 21L.A.43 maddesine uygun olarak uyumun beyan edildiği ayrıntılı teknik şartname ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyduğunu beyan etmelidir.
- b) Tasarım uyum beyanı, Genel Müdürlük tarafından belirlenen biçim ve usulde yapılır.
- c) Beyan sahibi veya küçük değişikliği tasarlayan organizasyon, tasarım uyumu beyan edilmiş hava araçlarına ait küçük tamir tasarımlarının bir kaydını tutmalı ve (a) paragrafına uygun olarak yapılmış herhangi bir beyanı talep üzerine Genel Müdürlüğe sunmalıdır.

21L.A.226 Büyük Tamir Tasarımlarının Tasarım Uyum Beyanı

- a) Bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak tasarım uyumu beyan edilmiş bir hava aracına büyük tamir tasarımını dahil etmeden veya uygulamadan veya bir üretim organizasyonu bu tasarımı dahil etme veya uygulama konusunda anlaşmadan önce, beyan sahibi küçük tamir tasarımının 21L.A.43 maddesine göre uyumun beyan edildiği ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uyduğunu beyan etmelidir.
- b) Tasarım uyum beyanı, Genel Müdürlük tarafından belirlenen biçim ve usulde yapılır.
- c) Beyan en az aşağıdaki bilgileri içermelidir:
- 1) Beyanı sunan kişinin adı ve adresi/iş yeri;
 - 2) Büyük tamir tasarımının ilişkin olduğu hava aracının beyan referans numarası;
 - 3) Büyük tamir tasarımını tanımlayan eşsiz numara;
 - 4) Beyan sahibi tarafından 21L.A.43 maddesine göre hava aracının uyumunun beyan edildiği detaylı teknik şartnamelerin ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerinin belirtilmesi;
 - 5) Beyan sahibinin tek sorumluluğu altında yapılan, büyük tamir tasarımının, (d)(3) maddesinde belirtilen uyum gösterim planına göre, (4) numaralı maddede belirtilen ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gereksinimlerine uygun olduğuna dair imzalı bir beyan;
 - 6) Beyan sahibinin tek sorumluluğu altında yapılan, hava aracını amaçlanan kullanım için emniyetsiz veya çevresel olarak uyumsuz hale getirebilecek hiçbir özellik veya karakteristiğin söz konusu kişi tarafından belirlenmediğine dair imzalı bir beyan;
 - 7) Hasarın ve tamirin yapıldığı tip tasarımının konfigürasyonunu tanımlayan tamir tasarımının tanımı;
 - 8) Tip tasarımının veya onaylı el kitaplarının tamir tasarımından etkilenen veya değiştirilen tüm alanlarının tanımı.
- d) Büyük tamir tasarlayan beyan sahibi, (c) paragrafında belirtilen beyanı Genel Müdürlüğe sunmalıdır. Beyan sahibi, bu beyanla birlikte Genel Müdürlüğe aşağıdakileri de sağlamalıdır:

- 1) Büyük tamir tanımı;
- 2) İşletim özellikleri, tasarım özellikleri ve herhangi bir sınırlama dahil olmak üzere büyük tamir hakkında temel veriler;
- 3) Uyum gösterimi sırasında izlenen uyum gösterim yöntemlerini ayrıntılı olarak açıklayan bir uyum gösterim planı;
- 4) Uyum gösterim planına göre yürütülen uyum faaliyetlerinden elde edilen uyum verileri dahilinde kaydedilen uyum gerekçeleri;

5) Beyan sahibinin 21L.A.43 maddesine göre hava aracının uyumunu beyan ettiği ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uyumluluğun gösterildiği araçlar;

6) Uyumun testler yapılarak gösterildiği durumlarda, test maddelerinin ve ekipmanlarının uygunluğuna ilişkin kayıtlı bir gerekçelendirme, şunları göstermelidir:

i) Test numunesi için:

A) Malzemeler ve süreçler tasarım şartnamelerine yeterince uygundur;

B) Ürünlerin bileşen parçaları tasarımdaki çizimlere yeterince uygundur; ve

C) Üretim süreçleri, yapı ve montaj, tasarımda belirtilenlere yeterince uygundur;

ii) Testler için kullanılan test ve ölçüm ekipmanları testler için yeterlidir ve uygun şekilde kalibre edilmiştir;

7) Beyan sahibinin hava aracının ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uyduğunu belirlemek için gerekli bulduğu raporlar, muayene veya test sonuçları.

e) Tasarım uyum beyanına ilişkin büyük tamir beyanı, değişikliğin ilişkin olduğu tasarım uyum beyanındaki belirli konfigürasyon(lar) ile sınırlı olacaktır.

21L.A.227 Büyük Tamir Tasarımının Uyumluluğunu Beyan Etmeye Yönelik Uyumluluk Faaliyetleri

21L.A.226 paragrafına uygun olarak bir uyumluluk beyanında bulunmadan önce, beyan sahibi, söz konusu belirli tasarım için şunları yapmalıdır:

a) Uyum gösterimi sırasında izlenecek uyum gösterim araçlarını ayrıntılı olarak açıklayan bir uyum gösterim planı oluşturmalıdır. Bu belge gerektiğinde güncellenmelidir;

b) Uyum gösterim planına göre uyum belgelerinde uyum gerekçesini kaydetmelidir;

c) Uyum gösterim planına uygun olarak gerektiği şekilde test ve incelemeler yapılmalıdır;

d) Test maddelerinin ve ekipmanlarının uygunluğunu sağlamalı ve kaydetmeli ve test numunesinin tasarımdaki şartnamelere, çizimlere, üretim süreçlerine, yapı ve montaj araçlarına uygun olduğundan emin olmalıdır.

e) Test için kullanılacak test ve ölçüm ekipmanlarının test için yeterli olmasını ve uygun şekilde kalibre edilmesini sağlamalıdır;

f) Genel Müdürlüğün, tamir tasarımına sahip ürünün, uçağı amaçlanan kullanım için emniyetsiz veya çevresel olarak uyumsuz hale getiren hiçbir özellik veya karakteristiğe sahip olmadığını belirlemek için gerekli olan nihai veya uygun şekilde olgunlaşmış tasarım ve üretim konfigürasyonundaki uçakların herhangi bir incelemesini veya testini yapmasına veya bunlara katılmasına izin vermelidir;

g) Genel Müdürlük tarafından belirtilen uçuş testlerine ilişkin uçuş koşullarına uygun olarak, hava aracının uygulanabilir ayrıntılı teknik şartnamelere ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uyduğunu belirlemek için gerekli olduğu takdirde uçuş testleri gerçekleştirmelidir.

21L.A.228 Bir Tamir Tasarımının Tasarım Uyguluk Beyanının Beyan Edeninin Yükümlülükleri

Tasarım uyum beyanı sahibi:

a) Küçük tamir tasarımları için bu beyanların bir kaydını tutmalı ve bu beyanları talep üzerine Genel Müdürlüğe sunmalıdır;

b) Tamiri gerçekleştiren kuruluşa tamir tasarımını kurmak veya somutlaştırmak için gerekli tüm talimatları sağlamalıdır;

- c) Tamir tasarımı için parça üreten herhangi bir üretim kuruluşunu desteklemeli ve bu parçaların beyan sahibi tarafından sağlanan tasarım verilerine dayanan üretim verileri kullanılarak üretilmesini sağlamalıdır;
- d) Bir tamir tasarımının sınırlamalara tabi olduğu beyan edilirse, bu sınırlamaları talep üzerine Genel Müdürlüğe sunulan belgelendirilmiş bir prosedür kullanarak operatöre iletmelidir;
- e) Bu Ek'in A Altbölümündeki bir tamir tasarım uyum beyan sahibinin yükümlülüklerini üstlenmelidir.

21L.A.229 Tamir Edilmemiş Hasar

Bu Ek'in Altbölüm C'sine uygun olarak bir hava aracının tasarım uyumunu beyan eden kişi veya Ek-1'in (SHT-21) 21.A.263(c)(3) maddesine uygun olarak sağlanan ayrıcalıklara ve uygun onay kapsamına sahip olan onaylı bir tasarım kuruluşu, söz konusu hava aracında tamir edilmeden bırakılan ve daha önce beyan edilen veriler kapsamında olmayan herhangi bir hasarın uçuşa elverişlilik ve çevresel uyum sonuçlarının değerlendirmesini yapmalıdır. Gerekli sınırlamalar 21L.A.228 maddesinin (d) paragrafına uygun olarak işlenmelidir.

ALTBÖLÜM P – ÖZEL UÇUŞ İZNI**21L.A.241 Uçuş İzni ve Uçuş Koşulları**

a) Bu Talimat kapsamındaki hava araçlarına yönelik uçuş izinleri ve ilgili uçuş koşullarının yayınlanmasına yönelik başvuru prosedürleri, SHT-21 Altbölüm A Kısım P'de belirlenen prosedürler ve 21L.A.241(b) ve (c) maddelerine uygun olarak gerçekleştirilmelidir.

b) Başvuru sahibi, SHT-21 21.A.707 maddesi uyarınca uçuş izni başvurusunda bulunurken, uçuş izni başvurusunun aşağıda belirtilenlerle ilgili olduğu durumlarda Genel Müdürlüğün hava aracında uygunluk denetimi yapmasını sağlamalıdır:

1) Tip sertifikalı veya tip sertifikası alması amaçlanan hava aracı için 21L.A.25 maddesinde belirtilen uyum gösterim faaliyetleri;

2) Tasarım uyumu beyan edilen veya beyan edilmesi amaçlanan bir hava aracı için 21L.A.44 maddesinde belirtilen uyum gösterim faaliyetleri;

c) Başvuru sahibi, SHT-21 21.A.709 maddesi uyarınca uçuş koşulları başvuru gerçekleştirirken, Genel Müdürlük için aşağıdaki düzenlemeleri yapmalıdır:

1) Uçuş koşullarının, 21L.A.44 maddesinde belirtilen tasarım uyum beyanını desteklemek amacıyla uyum gösterim faaliyetleri ile ilgili olması durumunda ve Genel Müdürlük tarafından talep edilmesi durumunda 21L.B.121 maddesi (b) bendi ve 21L.B.203 maddesi (c) bendinde belirtilen uyum gösterim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi sırasında hava aracında fiziksel muayene ve değerlendirme;

2) Hava aracında fiziksel muayene ve değerlendirilmesi ve uçuş koşullarının 21L.A.25 maddesinde belirtilen tasarımın sertifikasyona yönelik olarak uyum gösterimi ile ilgili olması durumunda ve 21L.B.83, 21L.B.102 ve 21L.B.203 maddeleri kapsamında Genel Müdürlük tarafından talep edilmesi durumunda kritik tasarım gözden geçirme faaliyetleri gerçekleştirilmesi.

ALTBÖLÜM Q- ÜRÜN, PARÇA VE CİHAZIN TANIMLANMASI**21L.A.251 Kapsam**

Bu Altbölüm, bu Ek kapsamında tasarlanan ve üretilen ürün ve parçaların tanımlanmasına ilişkin gereklilikleri tanımlar.

21L.A.252 İşaretleme Bilgilerinin Tasarımı

a) Tip sertifikası, ilave tip sertifikası, tip sertifikasında değişiklik onayı, tamir tasarımı onayı sahibi veya tasarım uyum beyanı sahibi, tasarım verilerinde ürün ve parçaların işaretleme yöntemlerini belirlemelidir.

b) İşaretleme aşağıdaki bilgileri içerir:

1) Ürünler için:

- i) Üretim organizasyonunun adı;
- ii) Ürün tanımı;
- iii) Ürünün seri numarası;
- iv) Ürünü tanımlamaya uygun diğer bilgiler;

2) Parçalar için:

- i) Üretim organizasyonunu tanımlayan bir isim, ticari marka veya sembol;
- ii) Parça numarası;
- iii) Bir ürüne takılacak parçanın kritik parça olarak tanımlandığı durumlarda seri numarası.

c) Aşağıdaki durumlarda, (b)(2)(ii) bendi uyarınca parçaların tanımlamaları, parça numarasının sonunda '(R)' harfini içermelidir:

- 1) Parça, bu Ek'teki Altbölüm C'ye göre tasarım uyum beyanına tabi bir tasarımdan oluştuğunda;
- 2) Parça (a) bendine göre SHGM Form 1 ile servise verilecek olduğunda,
- 3) Parça, bu Ek'teki Altbölüm R'ye uygun olarak üretilmiş olduğunda.

21L.A.253 Ürünlerin Tanımlanması

a) Ek-1 (SHT-21) Altbölüm G veya bu Ek'teki Altbölüm G veya R kapsamındaki ve tasarımı bu Ek'e göre onaylanan veya beyan edilen ürünleri üreten herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, üretilen ürünü 21L.A.252'ye uygun şekilde, yanmaya dayanıklı bir plaka üzerine yine yanmaya dayanıklı bir markalama yöntemiyle markalamalıdır.

b) Tanımlama plakası; erişilebilir ve okunabilir olmalı, ayrıca normal kullanım esnasında silinmeyecek veya sökülmececek veya bir kazada kaybolmayacak veya tahrip olmayacak şekilde güvenceye alınmalıdır. Pervaneye, pervane paline veya pervane göbeğine takılması durumunda, kritik olmayan bir yüzeye takılmalıdır.

c) İnsanlı balonlar için, tanımlama plakası, balon kubbesi üzerine takılmalı ve mümkünse balon şişirilmiş durumda iken kullanıcının okuyabileceği bir yere yerleştirilmelidir. İlave olarak; sepet, yük askı ünitesi ve herhangi bir ısıtma ünitesi de üreticinin adı, parça numarası (veya eşdeğeri) ve seri numarası (veya eşdeğeri) ile kalıcı ve okunabilir olarak markalanmalıdır.

21L.A.254 Tanımlama Verilerinin Muhafazası

a) İlgili uygulanabilir mevzuat kapsamında bakım işi gerçekleştiren herhangi gerçek veya tüzel bir kişi, Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş yöntem, teknik ve uygulamalara uygun olarak:

- 1) 21L.A.253 maddesinde atıfta bulunulan tanımlama bilgilerini kaldırabilir, değiştirebilir veya ekleyebilir; veya
- 2) Bakım işlemleri sırasında gerektiğinde, 21L.A.253 maddesinde belirtilen tanımlama plakasını çıkarabilir veya takabilir.

b) 21L.A.254 maddesinin (a) bendinde belirtilen amaçlar haricinde, hiç kimse 21L.A.253 maddesinin (a) bendinde atıfta bulunulan kimlik bilgilerini kaldıramaz, değiştiremez veya ekleyemez.

c) 21L.A.254 maddesinin (a) bendinde belirtilen amaçlar dışında, hiç kimse 21L.A.253 maddesinin (a) bendinde atıfta bulunulan herhangi bir tanımlama plakasını çıkaramaz veya takamaz.

d) Hiç kimse, (a)(2) maddesine uygun olarak sökülmüş bir tanımlama plakasını, çıkarıldığı yer dışındaki herhangi bir uçağa, motora, pervaneye, pervane pali veya pervane göbeğine takamaz.

21L.A.255 Parçaların Tanımlanması

Tasarımı, bu Ek'e uygun olarak onaylanan veya beyan edilen bir ürün için; Ek-1 (SHT-21) Altbölüm G veya bu Ek'teki Altbölüm G veya R kapsamındaki parçaları üreten herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, üretilen parçayı 21L.A.252'ye uygun olarak belirtildiği şekilde okunaklı ve kalıcı bir şekilde işaretlemelidir.

ALTBÖLÜM R- HAVA ARAÇLARI İÇİN UYUM BEYANI VE TASARIMA UYUM BEYANINA UYGUN MOTORLAR VE PERVANELER VEYA BUNLARIN PARÇALARI İÇİN YAYIMLANAN ONAYLI ÇIKIŞ SERTİFİKASI

21L.A.271 Kapsam

Bu Altbölüm, tasarım uyum beyanının tasarım verilerine uygun olarak üretilen hava araçları için uygunluk beyanlarının (SHGM Form 52B) ve motorlar ve pervaneler veya bunların parçaları için onaylı çıkış sertifikalarının (SHGM Form 1) düzenlenmesine ilişkin prosedürleri ve beyan sahibinin hak ve yükümlülüklerini belirler.

21L.A.272 Uygunluk

Uygulanabilir tasarım verilerine erişim izni verilen ve 21L.A.275 maddesinin belirtilen yükümlülükleri üstlenebilen herhangi bir gerçek veya tüzel kişi, bu Altbölümde belirtilen koşullar altında bir hava aracı için uygunluk beyanı (SHGM Form 52B) veya bir motor veya pervane veya bunların bir parçası için onaylı çıkış sertifikası (SHGM Form 1) düzenleyebilir.

21L.A.273 Üretim Kontrol Sistemi

Ürettikleri bir hava aracı, motor veya pervane veya bunların bir parçasının geçerli beyan edilmiş tasarım verileriyle bir uygunluk beyanı (SHGM Form 52B) veya onaylı çıkış sertifikası (SHGM Form 1) düzenleyen gerçek veya tüzel kişi, aşağıdakileri sağlayan bir üretim kontrol sistemi kurmalı, uygulamalı ve sürdürmelidir:

- a) Hava aracının, motorun veya pervanenin ve bunların herhangi bir parçasının geçerli beyan edilen tasarım verilerine uygunluğunu sağlayan süreçleri ve prosedürleri içermelidir;
- b) Her uygunluk beyanının (SHGM Form 52B) veya onaylı çıkış sertifikasının (SHGM Form 1) yalnızca yetkili kişiler tarafından imzalanmasını sağlamalıdır;
- c) Üretim kapsamında uçuş testlerinin gerekli olması halinde, uçuş testlerinin emniyetli bir şekilde yürütülmesini sağlayacak süreçlere sahip olmalıdır;
- d) Gerçek veya tüzel kişinin uygunluğu belirlemek için gerekli tüm uçuşa elverişlilik ve çevresel uyumluluk verilerine sahip olduğundan emin olmalıdır;
- e) Uçuşa elverişlilik ve çevresel uyum verilerinin üretim verilerine doğru bir şekilde dahil edilmesini, güncel tutulmasını ve görevlerini yerine getirmek için bu verilere erişmesi gereken tüm personelin kullanımına sunulmasını sağlayan prosedürlere sahip olmalıdır;
- f) Gerçek veya tüzel kişiler ve bunların ortakları tarafından üretilen veya tedarikçilerden temin edilen veya alt sözleşme konusu yapılan herhangi bir hava aracı, motor veya pervane ve bunların herhangi bir parçasının geçerli beyan edilen tasarım verilerine uygunluğunu ve güvenli bir şekilde çalışmaya uygun durumda olmasını sağlayan bir muayene sistemini içermelidir;
- g) Tedarikçiler ve alt yükleniciler gibi diğer kuruluşlara yüklenen gereklilikleri kaydeden bir arşivleme sistemi içermelidir. Arşivlenen veriler, sürekli uçuşa elverişlilik amaçları için Genel Müdürlüğe sunulmalıdır;
- h) Yeni üretilen bir hava aracının bakımının geçerli bakım talimatlarına uygun olarak yapılmasını ve uçağın uçuşa elverişli durumda tutulmasını sağlamalı ve geçerliyse, tamamlanan herhangi bir bakım için bir çıkış sertifikası düzenlemelidir;
- i) Emniyet amacıyla, olumsuz eğilimleri belirlemek veya eksiklikleri gidermek ve raporlanabilir olayları çıkarmak için 21L.A.3 maddesine uygun olarak olay raporlarının toplanmasını ve değerlendirilmesini sağlamak için dahili bir olay raporlama sistemi içermelidir. Bu sistem, olaylarla ilgili bilgilerin değerlendirilmesini ve ilgili bilgilerin yayımlanmasını içermelidir.

21L.A.274 Uygunluk Beyanının (SHGM FORM 52B) ve Onaylı Çıkış Sertifikasının (SHGM FORM 1) Düzenlenmesi

a) Uygunluk beyanı (SHGM Form 52B) veya onaylı çıkış sertifikası (SHGM Form 1) düzenlerken, gerçek veya tüzel kişi aşağıdakilerin tümünü eklemelidir:

- 1) Hava aracının, motorun veya pervanenin veya bunların herhangi bir parçasının geçerli beyan edilen tasarım verilerine uygun olduğuna ve emniyetli bir şekilde çalıştırılacak durumda olduğuna dair bir beyan;
- 2) Her hava aracı için, hava aracının yer ve uçuş kontrolünün yapıldığına dair bir beyan;
- 3) Her motor veya değişken eğimli pervane için, motorun veya değişken eğimli pervanenin nihai bir işlevsel teste tabi tutulduğuna dair bir beyan;
- 4) Geçerli ise, tamamlanmış motorun, motorun üretim tarihinde yürürlükte olan geçerli motor egzoz emisyon gerekliliklerine uygun olduğuna dair bir beyan.

b) Gerçek veya tüzel kişi, aşağıdaki durumlarda bir uygunluk beyanı (SHGM Form 52B) veya onaylı çıkış sertifikası (SHGM Form 1) düzenleyecektir:

- 1) Hava aracının, motorun veya pervanenin veya bunların parçalarının mülkiyetinin ilk transferi; veya
- 2) Hava araçları için, hava aracına ilişkin sınırlı uçuşa elverişlilik sertifikasının verilmesine ilişkin başvuru.

21L.A.275 Uygunluk Beyanı (SHGM FORM 52B) veya Onaylı Çıkış Sertifikası Düzenleyen Gerçek veya Tüzel Kişinin Yükümlülükleri

Uygunluk beyanı (SHGM Form 52B) veya onaylı çıkış sertifikası (SHGM Form 1) düzenleyen gerçek veya tüzel kişi:

- a) Genel Müdürlüğe, tasarım uygunluk beyanındaki tasarım verilerine uygun bir hava aracı, motor veya pervane veya bunların bir parçasını üretmeyi amaçladıklarını ve bu Altbölüme uygun olarak uygunluk beyanları (SHGM Form 52B) veya onaylı çıkış sertifikaları (SHGM Form 1) düzenleyeceklerini bildirmelidir;
- b) Tamamlanan herhangi bir çalışmanın ayrıntılarının kaydedilmesini sağlamalıdır;
- c) Hava aracının, motorun veya pervanenin veya bunların bir parçasının geçerli beyan edilen tasarım verilerine uygun olup olmadığını belirlemek için gerekli teknik verileri ve çizimleri üretim yerinde muhafaza etmelidir;
- d) Ürettikleri herhangi bir hava aracı, motor veya pervane veya bunların bir parçası için tasarım uyum beyanında bulunan kişiye sürekli uçuşa elverişlilik desteği sağlamalıdır;
- e) SHT-CAM yönetmeliği bir hava aracı uygunluk beyanı (SHGM Form 52B) düzenlenmeden önce, geçerli tasarım verilerine uygun olarak gerekli onarımlar da dahil olmak üzere, bakımın bu kurallar uyarınca yapılmasını gerektirmiyorsa ürettikleri yeni hava taşıtları için, uçağın uçuşa elverişli durumda tutulmasını ve bakımlarının yapılmasını sağlamalıdır;
- f) Söz konusu bakımdan sonra onaylı çıkış sertifikası düzenlenirken, sertifika düzenlenmeden önce, tamamlanmış her hava aracının gerekli bakıma tabi tutulduğunu ve güvenli bir şekilde çalıştırılacak durumda olduğunu tespit etmelidir;
- g) Bu Ek'in Altbölüm A'sında yer alan uygunluk beyanını (SHGM Form 52B) veya onaylı çıkış sertifikalarını (SHGM Form 1) düzenleyen gerçek veya tüzel kişinin yükümlülüklerini üstlenmelidir;
- h) Bu Altbölüm kapsamındaki faaliyetlerinin durdurulduğunu Genel Müdürlüğe bildirmelidir.

BÖLÜM B – GENEL MÜDÜRLÜK DÜZENLEMELERİ**21L.B.15 Bir Emniyet Problemine Derhal Reaksiyon Gösterilmesi**

- a) Konuyla ilgili diğer ulusal mevzuat hükümleri saklı kalmak kaydıyla, SHGM, emniyet bilgilerini uygun şekilde toplamak, analiz etmek ve yaymak amacıyla bir sistem tesis edecektir.
- b) SHGM, alınan emniyetle ilgili her türlü bilgiyi uygun şekilde analiz edebilmek amacıyla bir sistem tesis edecek ve SHY-21 Yönetmeliği kapsamında olan ürünler, parçalar, kişiler veya organizasyonları ilgilendiren bir emniyet problemi karşısında zamanında reaksiyon gösterebilmeleri için gerekli olan; tavsiyeler veya alınması gereken düzeltici aksiyonlar dâhil her türlü bilgiyi, gereksiz gecikme olmaksızın söz konusu ülkelerin ilgili otoritesine sağlayacaktır.
- c) Yetkili otorite, (a) ve (b) bentlerinde atıf yapılan bilgileri almasını müteakip, emniyet problemini gidermek üzere yeterli tedbirleri alacaktır.
- d) Yetkili otorite, (c) bendi uyarınca alınan tedbirleri, bu tedbirlere uyması gereken tüm kişi veya organizasyonlara derhal bildirecektir. Yetkili otorite ayrıca, söz konusu tedbirleri SHGM'ye ve müşterek aksiyon gerekli olduğunda diğer ülkelerin ilgili otoritelerine de bildirecektir.

21L.B.20 Kayıt Saklama

Genel Müdürlük, yayımladığı sertifika, onay ve yetkilendirmelere ilişkin ilgili kayıtları bu konudaki prosedürlere uygun şekilde saklayacak ve erişilebilir kılacaktır.

21L.B.21 Bulgular ve Tespitler

a) Genel Müdürlük, inceleme veya denetim sırasında ya da başka yollarla, bu talimatın ve SHY-21 yönetmeliğinin gerektirdiği düzenlemeler ve gereklilikler ile düzenlemeler kapsamında zorunlu olan bir prosedüre veya el kitabına ya da bu düzenlemelere uygun olarak verilen bir sertifika veya beyana uygunsuzluk tespit ederse, bu düzenlemeler kapsamında gerekebilecek ek işlemlere gerek kalmaksızın bir bulgu oluşturmalıdır.

b) Genel Müdürlük, bulguları emniyet açısından önemleri bakımından analiz edecek bir sisteme sahip olmalıdır.

Genel Müdürlük, emniyeti azaltan veya uçuş güvenliğini ciddi şekilde tehlikeye atan herhangi bir önemli uygunsuzluk tespit ettiğinde ya da tasarım organizasyonları için 21L.B.23 maddesine göre kontrolsüz bir uygunsuzluğa ve potansiyel emniyetsiz duruma yol açabilecek bir durum söz konusu olduğunda, seviye 1 bulgu yayımlar. Şunlar da ayrıca Seviye 1 bulgu olarak değerlendirilir:

- 1) Organizasyonun veya gerçek ya da tüzel kişinin 21L.A.10 maddesinde tanımlanan tesislerine normal çalışma saatleri içinde ve iki yazılı talepten sonra Genel Müdürlüğün erişimine izin vermemesi;
- 2) yanlış bilgi verilmesi veya dokümanlarda sahtecilik yapılması
- 3) Bu Ek'e uygun olarak düzenlenen bir sertifika, beyan veya bildirim kötüye kullanılması ya da sahtekarlık yapılmasına dair herhangi bir kanıt olması.
- 4) sorumlu yöneticinin veya tasarım organizasyonu yöneticisinin atanmaması.

Bu Talimatın uygulanabilir gerekliliklerine, organizasyonun prosedürlerine ve el kitaplarına veya bu talimat uyarınca düzenlenen beyana ilişkin herhangi bir uygunsuzluk tespit edildiğinde; bu bulgu Seviye 1 bulgu olarak sınıflandırılmaz ise Genel Müdürlük tarafından Seviye 2 bulgu yayımlanır.

c) Genel Müdürlük bulguyu organizasyona veya gerçek ya da tüzel kişiye yazılı olarak iletir ve tespit edilen uygunsuzluğun/uygunsuzlukların giderilmesi için düzeltici eylem talep eder.

d) Eğer herhangi bir seviye 1 bulgu varsa, Genel Müdürlük 21L.B.22 maddesine uygun olarak derhal ve uygun bir işlem yapmalıdır, ancak bulgu, tasarım yeteneklerini beyan etmiş bir tasarım organizasyonu ile ilgiliyse, Genel Müdürlük öncelikle bulgunun niteliğine uygun bir düzeltici eylem uygulama süresi vermeli, bu süre her durumda 21 iş gününden fazla olmamalıdır.

Süre, tespit edilen uygunsuzluğun giderilmesi için düzeltici eylem talep eden bulgunun kuruluşa yazılı olarak iletildiği tarihten itibaren başlar. Seviye 1 bulgusunun doğrudan bir hava aracıyla ilgili olması halinde, Genel Müdürlük hava aracı ile ilgili birimlere bilgi vermelidir.

e) Seviye 2 bulgular için, Genel Müdürlük, organizasyona veya gerçek ya da tüzel kişiye bulgunun niteliğine uygun bir düzeltici faaliyet uygulama süresi verir.

Süre, tespit edilen uygunsuzluğun giderilmesi için düzeltici eylem talep edilen organizasyona veya gerçek veya tüzel kişiye bulgunun yazılı olarak iletildiği tarihten itibaren başlar.

Bu sürenin sonunda ve bulgunun niteliğine bağlı olarak, Genel Müdürlük tarafından bir düzeltici eylem planının kabul edilmiş olması koşuluyla, Genel Müdürlük süreyi uzatabilir.

Genel Müdürlük, organizasyon veya gerçek ya da tüzel kişi tarafından önerilen düzeltici eylemi ve uygulama planını değerlendirir ve değerlendirme sonucunda sunulan düzeltici eylem ve plan, uygunsuzlukları gidermek için yeterli olduğunu sonucuna varırsa, bunları kabul eder.

Organizasyon veya gerçek ya da tüzel kişi, kabul edilebilir bir düzeltici eylem planı sunamazsa ya da Genel Müdürlük tarafından kabul edilen veya uzatılan süre içinde düzeltici eylemi gerçekleştiremezse, bulgu, seviye 1 bulgusuna yükseltilir ve (d) maddesinde belirtilen işlem yapılmalıdır.

f) Genel Müdürlük, seviye 1 veya seviye 2 bulgusu gerektirmeyen durumlar için gözlemler yayınlayabilir:

- 1) Performansının yetersiz olarak değerlendirildiği herhangi bir durum/işlem için;
- 2) Bir işlemin uygunsuzluğa neden olma potansiyeline sahip olduğunun tespit edilmesi durumunda; veya
- 3) Organizasyonun genel emniyet performansı için öneriler veya iyileştirmeler söz konusu olduğunda.

Bu madde kapsamında yayınlanan gözlemler organizasyona veya gerçek veya tüzel kişiye yazılı olarak iletilir ve Genel Müdürlük tarafından kaydedilir.

21L.B.22 Yaptırımlar

a) Genel Müdürlük:

- 1) Hava aracı emniyetini etkileyecek geçerli gerekçeler bulunduğu dair kanaat getirmesi halinde sertifikayı askıya alabilir.
- 2) Madde 21L.B.23 koşulları altında bir uçuşa elverişlilik direktifi düzenler.
- 3) 21L.B.21 (d) maddesi uyarınca bu tür bir işlemin gerekli olması halinde bir sertifikayı askıya alabilir, iptal edebilir veya sınırlandırabilir;
- 4) 21L.B.163 (b) maddesinde belirtilen durumlar oluştuğunda, uçuşa elverişlilik sertifikası veya tahditli uçuşa elverişlilik sertifikasını askıya alabilir veya iptal edebilir.
- 5) 21L.B.173 (b) maddesinde belirtilen durumlar oluştuğunda gürültü sertifikası veya tahditli gürültü sertifikası askıya alınabilir veya iptal edilebilir.
- 6) Hava aracı emniyetine yönelik inandırıcı bir tehdidi önlemek için gerekli olduğuna dair makul sebepler bulunduğunu düşünüyorsa, organizasyonun veya gerçek ya da tüzel kişinin faaliyetlerini sınırlamak veya yasaklamak için gerekli olan derhal ve uygun önlemleri alır.
- 7) 21L.B.21 (d) maddesi uyarınca, Ek'e göre ürün veya parça tasarlama veya üretme yeteneklerini beyan eden ya da Bu Ek'in Altbölüm R'sine göre uygunluk beyanları (SHGM Form 52B) veya onaylı çıkış sertifikaları (SHGM Form 1) düzenleyen bir organizasyonun veya gerçek ya da tüzel kişinin faaliyetlerini sınırlandırabilir veya yasaklayabilir.
- 8) Denetimden çözümlenmemiş bulgular varsa, tasarım uyum beyanını tescil etmez.
- 9) 21L.B.21(d) maddesi uyarınca bir tasarım uyum beyanının veya bir yetkinlik beyanının kaydını geçici veya kalıcı olarak silebilir.
- 10) SHY-21 yönetmeliği ve eklerinde belirlenen temel gerekliliklere aykırılığı sona erdirmek ve gerektiğinde bu aykırılığın sonuçlarını düzeltmek için gerekli olan her türlü ek yaptırım önlemini alabilir.

b) Genel Müdürlük (a) bendi uyarınca bir yaptırım tedbiri aldıktan sonra bunu ilgisine bildirir, gerekçelerini belirtir ve ilgisini itiraz hakkı konusunda bilgilendirir.

21L.B.23 Uçuşa Elverişlilik Direktifleri

a) Uçuşa elverişlilik direktifi, bir hava aracının emniyet seviyesinin aksi takdirde tehlikeye girebileceğini gösteren kanıtlar olması durumunda, kabul edilebilir bir emniyet seviyesini yeniden sağlamak için bir hava aracında gerçekleştirilecek eylemleri zorunlu kılan ve Genel Müdürlük tarafından yayımlanan veya kabul edilen bir belge anlamına gelir.

b) Genel Müdürlük şu durumlarda uçuşa elverişlilik direktifi yayımlar:

1) Hava aracındaki veya bu hava aracına takılı bir motor, pervane veya parçadaki bir eksikliğin sonucu olarak hava aracında emniyetsiz bir durumun var olduğunun Genel Müdürlük tarafından tespit edilmesi durumunda, ve

2) Bu durumun diğer hava araçlarında da var olması veya gelişmesi muhtemel olduğunda.

c) Bir uçuşa elverişlilik direktifi en az şu bilgileri içerir:

- 1) Emniyetsiz durum
- 2) Etkilenen hava araçları bilgisi
- 3) Gerekli olan eylemler
- 4) Gerekli olan eylemler için uyum süreleri
- 5) Yürürlüğe giriş tarihi

21L.B.24 Uyum Gösterim Yöntemleri

a) Genel Müdürlük, SHY-21 ile buna dayalı olarak kabul edilen talimatlara uyumu sağlamak için kullanılabilecek kabul edilebilir uyum gösterim yöntemleri geliştirir.

b) Bu talimata uyum sağlamak için alternatif uyum gösteri yöntemleri kullanılabilir.

21L.B.41 Sertifikasyon Şartnameleri

a) Genel Müdürlük, 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 441 inci Maddesi kapsamında; ürün, parça ve teçhizat ile İnsansız Hava Aracı Sistemlerinin (İHAS/UAS), kontrol ve izleme istasyonlarının (CMU) ve CMU komponentlerinin 5/6/1945 tarihli ve 4749 sayılı Kanunla uygun bulunan Şikago Sözleşmesinin 8 ve 16 numaralı Eklerine uyumunu göstermek için bu Talimatın Ek-3'ü ile SHT-FCL ve SHT-OPS Talimatlarında belirtilen temel gereklilikler ve bu Talimatın Ek-4'ünde belirtilen çevre koruma ile ilgili gerekliliklere; ilgili olduğunda Ek-6'sında belirtilen İnsansız Hava Aracı Sistemleri (İHAS/UAS) İçin Temel Gereksinimlere uyum gösterilmesi için kuruluşların ve personelin kullanabileceği, uçuşa elverişlilik, operasyonel uygunluk verileri ve çevresel koruma için EASA tarafından yayımlanmış olan sertifikasyon şartnamelerini (CS-Definitions, CS-23, CS-25, CS-27, CS-29, CS-31HB, CS-E, CS-ETSO, CS-P, CS-SIMD, CS-STAN, CS-MMEL, CS-GEN-MMEL, CS-CCD, CS-FCD, CS-MCSD, CS-LSA, CS-VLA, CS-VLR, CS-AWO, CS-APU, CS-ACNS, CS-22, CS-31GB, CS-31TGB, AMC-20, DS-21LD, CS-26) kullanır. Bu şartnameler, başvuru sahiplerine sertifikaların verileceği, değiştirileceği veya ilave yapılacağı koşulları belirtmek için yeterince ayrıntılı ve amaca yönelik olur.

b) Genel Müdürlük, (a) fıkrasına istisna olarak 21.A.172A maddesi hükümlerine göre tip kabulü yapılan ürünler için kabul edilen tip sertifikası veri sayfasında belirtilen sertifikasyon temeli gereklerinin devamlılığını sağlamak için veri sayfasında belirtilen sertifikasyon şartnamesini modifikasyon ve tamirler dahil uçuşa elverişlilik kapsamındaki başvurular için değerlendirme ve onay süreçlerinde kullanır.

c) (a) fıkrasında belirtilen sertifikasyon şartnamelerinde 3 Ağustos 2012 tarihli ve (AB) 748/2012 sayılı Komisyon Tüzüğü'ne yapılan atıflar bu Talimata yapılmış sayılır.

21L.B.42 Tip Sertifikası Başvurularının İlk İncelenmesi

- a) Bu Ek kapsamında bir tip sertifikası başvurusu aldıktan sonra, Genel Müdürlük ürünün madde 21L.A.21'de belirlenen kapsam dahilinde olup olmadığını ve başvuru sahibinin madde 21L.A.22 uyarınca ürün için bir tip sertifikası başvurusunda bulunmaya uygun olup olmadığını doğrular.
- b) (a) bendindeki koşullar yerine getirilmediğinde, Genel Müdürlük başvuruyu reddeder.

21L.B.43 Tip Sertifikası İçin Tip Sertifikasyon Temeli

a) Genel Müdürlük tip sertifikasyon temelini oluşturur ve bunu başvuru sahibine bildirir. Tip sertifikasyon temeli şunları içermelidir:

- 1) Aşağıdaki istisnai durumlar hariç, Genel Müdürlük tarafından oluşturulmuş, ilgili sertifika için başvuru tarihinde geçerli olan, ürüne uygulanabilir sertifikasyon şartnamesini:
 - i) Başvuru sahibinin, başvuru tarihinden sonra geçerli olan sertifika şartnamelerine uymayı seçerse; bir başvuru sahibinin başvuru tarihinden sonra geçerli hale gelen bir sertifikasyon şartnamesine uymayı seçmesi halinde, Genel Müdürlük doğrudan ilişkili olan diğer sertifikasyon şartnamelerini tip sertifikasyon temeline dâhil edecektir.
 - ii) Genel Müdürlüğün, daha önce belirlenmiş uyum gösterilemeyen bir sertifikasyon şartnamesine eşdeğer bir emniyet seviyesi sağlayacak şekilde telafi edici faktörlerle, alternatif uyumu kabul etmesi durumu veya
 - iii) Genel Müdürlük bu Talimatın Ek-3'ünün temel gerekliliklerine uyum gösterilmesini kabul eder ya da başka yöntemler belirler.

2) 21L.B.44 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından öngörülen özel durumlar.

b) Genel Müdürlük, tip sertifikasının verilmeden önce herhangi bir aşamada, hizmetteki diğer benzer ürünlerden veya benzer tasarım özelliklerine sahip ürünlerden elde edilen deneyimlerin emniyetsiz koşulların ortaya çıkabileceğini gösterdiğini ve belirlenen tip sertifikası temelini başvuru sahibine bildirilen emniyetsiz durumu ele almadığını belirlemesi durumunda, tip sertifikasyon temelini değiştirebilir.

21L.B.44 Özel Koşullar

a) İlgili sertifikasyon şartnamesi, ürün için aşağıda verilen nedenlerle yeterli veya uygun emniyet standartlarını ihtiva etmiyorsa ya da Genel Müdürlükçe uygun bulunması durumunda ürün için yayımlanmış bir sertifikasyon şartnamesi mevcut değilse, söz konusu ürün için "özel koşul" olarak adlandırılan özel detaylı teknik gereksinimler Genel Müdürlük tarafından tanımlanır:

- 1) Ürün, uygulanabilir sertifikasyon şartnamesinin dayandığı tasarım uygulamalarına göre yeni veya alışılmamış tasarım özelliklerine sahip ise veya
- 2) Ürünün, amaçlanan kullanımı geleneksel değil ise veya
- 3) Kullanımdaki diğer benzer ürünlerden veya benzer tasarım özelliklerine sahip ürünlerden gelen tecrübe, emniyetli olmayan şartların oluşabileceğini gösteriyor ise,

b) Özel koşullar, Genel Müdürlüğün geçerli sertifikasyon şartnamesi ile oluşturduğu emniyet seviyesine eşdeğer bir seviye oluşturmak için gerekli gördüğü emniyet standartlarını ihtiva eder.

21L.B.45 Tip Sertifikası İçin Uygulanabilir Çevresel Koruma Gereksinimlerinin Belirlenmesi

Genel Müdürlük, Ek-1 (Part-21) madde 21.B.85'e uygun olarak, bir hava aracı veya motor için tip sertifikası başvuru sahibine uygulanabilir çevresel gerekliliklerini belirler ve bildirir.

21L.B.46 Tip Sertifikası Başvurularının İncelenmesi

Ek-1b kapsamında bir tip sertifikası başvurusunun alınma üzerine Genel Müdürlük;

a) Başvuru sahibi tarafından sağlanan ilk uyum gösterim planını ve sonraki güncellemeleri, planın tamlığını ve 21L.B.43 maddesine göre belirlenen tip sertifikasyon temeline ve 21L.B.45 maddesine göre belirlenen

uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uyumun gösterilmesi için önerilen araç ve yöntemlerin uygunluğunu belirlemek amacıyla gözden geçirir ve eğer uyum gösterim planı eksikse veya uyumu sağlamak için kullanılan araç ve yöntemler uygun değilse, başvuru sahibini bilgilendirir ve planın düzeltilmesini talep eder.

b) Başvuru sahibinin uyumu gösterebileceği konusunda uygun olduğuna kanaat getirildiğinde, uyum gösterim planını ve planın sonraki güncellemelerini onaylar.

c) 21L.A.25 (f) maddesi uyarınca uyum beyanını aldıktan sonra, 21L.B.242 (a) maddesi uyarınca gerçekleştirilen kritik tasarım incelemesini dikkate alarak, Ürünün geçerli tip sertifikasyon esasına ve uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uyumunu doğrulamak için söz konusu ürünün nihai konfigürasyondaki ilk ürün fiziksel muayenesini ve değerlendirmesini gerçekleştirir. Genel Müdürlük, tip sertifikasyon temeline veya uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uyulmadığı ihtimalini ve bu uyumsuzluğun ürünün emniyet veya çevresel uyumluluğu üzerindeki olası etkisini dikkate alarak ürünün uyumunu doğrular.

d) Genel Müdürlük, tip sertifikasyon temelinin oluşturulması, uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerinin belirlenmesi veya uyum gösterim planının gözden geçirilmesi sırasında, ürün tasarımının tip sertifikasyon temeline veya uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerine uyulmadığı tespit edilmemiş herhangi bir unsur içerdiğini ve bunun ürünün emniyet veya çevresel uyumu üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabileceğini belirlerse, uyum gösterimini doğrulamak için (c) maddesinde belirtilenlere ek olarak hangi incelemelerin gerekli olduğunu belirler; başvuru sahibine ek incelemeler ve bu incelemelere tabi olacak tasarım unsurları hakkında bilgi verir.

21L.B.47 Tip Sertifikasının Yayınlanması

a) SHGM, aşağıdaki koşulların sağlanması kaydıyla, gecikmeksizin bir hava aracı, motor veya pervane tip sertifikası yayımlar:

1. başvuru sahibi 21L.A.27 maddesine uymuştur;
2. SHGM, 21L.B.46 maddesi uyarınca yürütülen inceleme sonucunda, tip sertifikası temeli veya uygulanabilir çevresel koruma gerekleri ile herhangi bir uyumsuzluk tespit etmemiştir;
3. söz konusu ürünün nihai konfigürasyondaki 21L.B.46 maddesinin (c) bendi uyarınca yürütülen incelemesinden kaynaklanan çözümlenmemiş bir husus bulunmamaktadır;
4. ürünün, sertifikasyonun talep edildiği kullanımlar bakımından emniyetsiz olmasına veya çevresel bakımdan uyumsuz olmasına neden olabilecek herhangi bir özellik veya karakteristik tespit edilmemiştir.

b) Tip sertifikası aşağıdakileri içerir:

1. tip tasarımı;
2. işletim sınırlamaları;
3. sürekli uçuşa elverişlilik talimatları;
4. uçuşa elverişlilik için tip sertifikası veri sayfası ve uygulanabilir olması halinde motor egzoz emisyonları uyum kaydı;
5. SHGM'nin uyumu kayıt altına aldığı uygulanabilir tip sertifikası temeli ve uygulanabilir çevresel koruma gerekleri;
6. uygulanabilir olması halinde gürültü için tip sertifikası veri sayfası; ve
7. ürüne ilişkin olarak, uygulanabilir tip sertifikası temeli ve uygulanabilir çevresel koruma gereklerinde öngörülen diğer koşullar veya sınırlamalar.

21L.B.48 Tip Sertifikası Yayınlanmış Ürünlerin Sürekli Uçuşa Elverişlilik Gözetimi

SHGM, 21L.A.3 maddesine uygun olarak alınan raporlar da dâhil olmak üzere sürekli uçuşa elverişlilik gözetimi kapsamında veya herhangi başka bir yolla, tip sertifikası temeli veya uygulanabilir çevresel koruma gerekleri ile bir uyumsuzluk tespit ederse, 21L.B.21 maddesine uygun olarak bir bulgu oluşturur veya 21L.B.23 maddesindeki şartlar altında bir uçuşa elverişlilik direktifi (AD) yayımlar.

21L.B.49 Tip Sertifikasının Devri

a) Genel Müdürlük, 21L.A.29 maddesine uygun olarak bir tip sertifikasının sahibinin devredip devredemeyeceğinin doğrulanması için bir başvuru aldığı anda veya 21L.A.29 maddesine uygun olarak bir tip sertifikasını devralma talebini değerlendirdiğinde, alıcının 21L.A.22 maddesine uygun olarak tip sertifikası sahibi olmaya uygun olup olmadığını ve 21L.A.28 maddesi uyarınca tip sertifikası sahibinin yükümlülüklerini yerine getirebilecek durumda olup olmadığını, 21L.B.42 ve 21L.B.46 maddelerine uygun olarak doğrular.

b) Genel Müdürlük, (a) bendinde belirtilen şartların alıcı tarafından karşılandığı sonucuna vardığında, tip sertifikasının sahibini veya tip sertifikasını devralmayı talep eden gerçek veya tüzel kişiyi, tip sertifikasının bu gerçek veya tüzel kişiye devrinin Genel Müdürlük tarafından kabul edildiği konusunda bilgilendirir.

21L.B.61 Ürün Tasarımına Uyum Beyanları İçin Ayrıntılı Teknik Şartnameler ve Uygulanabilir Çevresel Koruma Gereklilikleri

a) Genel Müdürlük, gerçek ve tüzel kişilerin Ek-1b'nin Altbölüm C'si uyarınca hava aracı tasarımının uyumunu beyan ederken, bu Talimatın Ek-3'ü ile SHT-FCL ve SHT-OPS Talimatlarında belirtilen temel gerekliliklere uygunluğunu göstermek için kullanılacak ayrıntılı teknik şartnameleri 21L.B.41 gerekliliklerine uygun olarak belirler.

b) (a) bendinde atıfta bulunulan ayrıntılı teknik şartnameler, 21L.A.41 maddesi kapsamında belirlenen kapsam dahilindeki hava araçları için, mevcut en iyi deneyime, bilimsel ve teknik ilerlemeye ve hava aracı tasarımına ilişkin mevcut en iyi kanıt ve analizlere dayanan, en son teknolojiyi ve en iyi tasarım uygulamalarını yansıtan tasarım standartlarını sağlar. Bu ayrıntılı teknik özellikler şunları içerebilir veya bunlara atıfta bulunabilir:

- 1) hava aracı tasarımının uçuşa elverişliliği için Ek-1 (Part-21) 21.B.70 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından belirlenen sertifikasyon şartnameleri;
- 2) Ek-1 (Part-21) 21.B.75 maddesi veya diğer hava araçları için 21L.B.44 maddesi uyarınca Genel Müdürlük tarafından öngörülen ve genel nitelikte olan özel koşullar;
- 3) standardizasyon ve diğer sektör kuruluşları tarafından geliştirilen ayrıntılı teknik standartlar.

b) Tasarımın çevresel uyumunun sağlanması için 21L.B.45 maddesi kullanılır.

21L.B.62 Ürün Tasarımına Uyum Beyanları İçin İlk Gözetim İncelemesi

a) Tasarıma uyum beyanını aldıktan sonra SHGM, hava aracının bu Ek'in A Bölümü Altbölüm C kapsamı içinde olduğunu ve beyanın 21L.A.43 maddesinde belirtilen tüm bilgileri içerdiğini doğrular. SHGM, söz konusu beyanın alındığını teyit eder; bu teyit kapsamında, ilgili hava aracı konfigürasyonu için beyan sahibine münferit bir tasarıma uyum beyanı referans numarası tahsis edilmesi de yer alır.

b) SHGM, 21L.B.242 maddesinin (a)(2) bendine uygun olarak gerçekleştirilen emniyet incelemesini dikkate alarak, söz konusu hava aracının nihai konfigürasyondaki ilk örneğine ilişkin fiziki muayene ve değerlendirme gerçekleştirir. SHGM; beyan içinde veya ilk cümlede belirtilen şekilde yapılan fiziki muayene ve değerlendirme yoluyla, hava aracının emniyetli bir uçuş gerçekleştiremeyeceğine veya servis operasyonları sırasında çevresel açıdan uyumsuz olabileceğine işaret eden bir kanıt tespit ederse, 21L.B.21 maddesine uygun olarak bir bulgu oluşturur.

21L.B.63 Tasarım Uyum Beyanının Tescil Edilmesi

Genel Müdürlük, bir hava aracı tasarım uyum beyanını, aşağıdaki şartların sağlanması durumunda tescil eder:

- a) Beyan sahibi, 21L.A.43(a) maddesine uygun olarak uyum beyanında bulunmuşsa,
- b) Beyan sahibi, 21L.A.43(c) maddesine uygun olarak Genel Müdürlüğe gerekli belgeleri sunmuşsa,
- c) Beyan sahibi, 21L.A.47 maddesine uygun olarak yükümlülüklerin yerine getirileceğine dair bir beyanda bulunmuşsa,
- d) 21L.B.62(b) maddesine uygun olarak gerçekleştirilen hava aracının son konfigürasyonundaki ilk örneğinin fiziksel muayenesi ve değerlendirilmesinden hiçbir çözülmemiş bulgu kalmadıysa.

21L.B.64 Tasarım Uygunluğu Beyan Edilmiş Hava Araçlarına İlişkin Sürekli Uçuşa Elverişlilik Gözetimi

Eğer SHGM, 21L.A.3 maddesine uygun olarak alınan raporlar da dâhil olmak üzere sürekli uçuşa elverişlilik gözetimi kapsamında veya başka herhangi bir yolla, uygulanabilir detaylı teknik şartnamelere veya uygulanabilir çevresel koruma gereklerine bir uyumsuzluk tespit ederse, 21L.B.21 maddesine uygun olarak bir bulgu tespit eder veya 21L.B.23 maddesindeki şartlar altında bir uçuşa elverişlilik direktifi (AD) yayımlar.

21L.B.81 Tip Sertifikasında Yapılacak Büyük Değişiklik İçin Tip Sertifikasyon Temeli ve Uygulanabilir Çevresel Koruma Gereklilikleri

- a) Genel Müdürlük, tip sertifikasında yapılacak büyük değişiklik için tip sertifikasyon temelini belirler ve başvuru sahibine bildirir.
- b) Bir tip sertifikasında ve değişiklikten etkilenen alanlarda yapılan büyük bir değişiklik için, tip sertifikasyon temeli, aşağıdaki durumlar haricinde, tip sertifikasına referans olarak dahil edilen sertifikasyon şartnamelerinden oluşur:
 - 1) Genel Müdürlük tip sertifikasında atıfta bulunulan sertifikasyon şartnamelerinin önerilen değişiklikle ilgili olarak yeterli standartları sağlamadığını tespit ederse, bu nedenle değişiklik ve değişiklikten etkilenen alanlar, değişiklik başvurusunun yapıldığı tarihte geçerli olan sertifikasyon şartnameleri tarafından belirlenen emniyet seviyesine eşdeğer bir emniyet seviyesi sağlamak için Genel Müdürlük tarafından 21L.B.44 maddesi uyarınca öngörülen özel koşullara ve bu özel koşullarda yapılan değişikliklere de uymalıdır.
 - 2) Başvuru sahibi, değişiklik başvurusunun yapıldığı tarihte geçerli olan değişiklikte belirtilen sertifikasyon şartnamesine uymayı seçerse.
- c) Genel Müdürlük tip sertifikasındaki büyük değişiklikler için uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerini Ek-1 (Part-21) 21.B.85 maddesine uygun olarak belirler ve bunları başvuru sahibine bildirir.
- d) Tip sertifikası kabulü yapılarak ithali gerçekleştirilen hava araçlarında gerçekleştirilecek değişikliklerde değerlendirme ve onay süreçleri 21.A.172A maddesi hükümlerine göre kabul edilen her bir tip sertifikası veri sayfası için ayrı olacak şekilde yürütülür.

21L.B.82 Tip Sertifikasına Yönelik Minör Değişiklik Onayının İncelenmesi ve Yayımlanması

- a) Bu Ek kapsamında bir tip sertifikasına yönelik minör değişikliğin onaylanmasına ilişkin bir başvurunun alınması üzerine, SHGM, aşağıdaki hallerde minör değişikliği onaylar:
 1. başvuru sahibi, kanıtlayıcı verileri ve gerekçeleri sağlamış ve değişikliğin, uygulanabilir tip sertifikası temeli ve uygulanabilir çevresel koruma gerekleri ile veya 21L.A.67 maddesine göre seçilen sertifikasyon şartnameleri ile uyumunu göstermiş ve beyan etmişse;
 2. SHGM; değişikliğin tasarım özelliklerini, karmaşıklığını ve tasarımın veya teknolojinin genel kritikliğini ve ayrıca başvuru sahibiyle yürütülen tasarım faaliyetlerine ilişkin önceki tecrübeyi dikkate alarak uyum gösteriminin doğrulamasını gerçekleştirdiğinde, aşağıdakileri tespit etmemişse:
 - (i) tip sertifikası temeliyle veya uygulanabilir olduğu durumda uygulanabilir çevresel koruma gerekleriyle ya da seçilen sertifikasyon şartnameleriyle herhangi bir uyumsuzluk;

(ii) değiştirilmiş ürünün, sertifikasyonun talep edildiği kullanım amaçları için emniyetsiz olmasına veya çevresel açıdan uyumsuz olmasına neden olabilecek nitelikte, değişikliğe ilişkin herhangi bir özellik veya karakteristik.

b) Bir tip sertifikasına yönelik minör değişiklik onayı, tip sertifikası kapsamında değişikliğin ilgili olduğu belirli konfigürasyon(lar) ile sınırlı olacaktır.

21L.B.83 Tip Sertifikasındaki Büyük Değişiklik Başvurularının İncelenmesi

Ek-1b kapsamında tip sertifikasında büyük değişiklik başvurusu alındığında, Genel Müdürlük:

a) Başvuru sahibi tarafından sağlanan başlangıç uyum gösterim planını ve herhangi bir sonraki güncellemeyi gözden geçirerek planın eksiksizliğini ve tip sertifikasyon temeli ve 21L.B.81 maddesine uygun olarak belirlenen çevresel koruma gereklilikleriyle uyum gösterme yöntemlerinin ve araçlarının uygunluğunu belirler; eğer uyum gösterim planı eksikse veya araçlar ve yöntemler uyum gösterimini sağlamak için uygun değilse, Genel Müdürlük başvuru sahibini bilgilendirir ve bir değişiklik talep eder.

b) Başvuru sahibinin uyum gösterimini gerçekleştirebilmesi için sağlanan uyum gösterim planının uygun olduğuna ikna olduğunda, uyum gösterim planını ve ayrıca uyum gösterim planının herhangi bir sonraki güncellemesini onaylar.

c) Büyük değişikliğin tip sertifikasyon temeli veya uygulanabilir çevresel koruma gereklilikleriyle tanımlanmamış bir uyumsuzluk olasılığını ve bu uyumsuzluğun ürünün emniyet veya çevresel uyumluluğu üzerindeki potansiyel etkisini belirler ve bu temele dayanarak, ürünün geçerli tip sertifikasyon temeli ve uygulanabilir çevresel koruma gereklilikleriyle uyumunu doğrulamak amacıyla 21L.B.242 maddesinin (a)(3) bendine uygun olarak gerçekleştirilen kritik tasarım incelemesini dikkate alarak, son değiştirilmiş konfigürasyondaki ilk örneğin fiziksel muayenesi ve değerlendirilmesinin gerekli olup olmadığına karar verir. Genel Müdürlük bu muayene ve değerlendirmeyi yapmadan önce başvuru sahibini bilgilendirir.

d) Tip sertifikasyon temelini oluşturulması, uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerinin belirlenmesi veya uyum gösterim planının gözden geçirilmesi sırasında, Genel Müdürlük büyük değişikliğin tasarımının tip sertifikasyon temeline veya uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerinde tanımlanmamış bir uygunsuzluğun, değiştirilen ürünün emniyet veya çevresel uyumunun üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabileceği herhangi bir unsur içerdiğini tespit ederse, Genel Müdürlük uyum gösterimini doğrulamak için (c) bendindekilere ek olarak hangi incelemelerin gerekli olduğunu belirler ve bunları başvuru sahibine bildirir.

21L.B.84 Tip Sertifikasındaki Büyük Değişiklik Onayının Yayımlanması

a) SHGM, aşağıdaki hallerde majör değişikliği onaylar:

1. başvuru sahibi, değişikliğin ve değişiklikten etkilenen alanların, 21L.B.81 maddesine uygun olarak SHGM tarafından tesis edilen ve belirlenen tip sertifikası temeli ile uygulanabilir çevresel koruma gereklerine uyduğunu göstermişse;
2. başvuru sahibi, 21L.A.66 maddesinin (f) bendine uygun olarak uyumu göstermiş ve beyan etmişse;
3. SHGM, uyum gösteriminin doğrulamasını gerçekleştirdiğinde aşağıdakileri tespit etmemişse:

(i) tip sertifikası temeliyle veya uygulanabilir olduğu durumda uygulanabilir çevresel koruma gerekleriyle herhangi bir uyumsuzluk;

(ii) değiştirilmiş ürünün, sertifikasyonun talep edildiği kullanım amaçları için emniyetsiz olmasına veya çevresel açıdan uyumsuz olmasına neden olabilecek nitelikte, değişikliğe ilişkin herhangi bir özellik veya karakteristik.

b) Bir tip sertifikasına yönelik majör değişiklik onayı, tip sertifikası kapsamında değişikliğin ilgili olduğu belirli konfigürasyon(lar) ile sınırlı olacaktır.

21L.B.101 İlave Tip Sertifikası İçin Tip Sertifikasyon Temeli ve Uygulanabilir Çevresel Koruma Gereksinimleri

- a) Genel Müdürlük, ilave tip sertifikası için tip sertifikasyon temelini belirler ve başvuru sahibine bildirir.
- b) Bir tip sertifikasında ilave tip sertifikası şeklinde yapılan büyük değişiklik için, değişiklikten etkilenen alanlara ilişkin tip sertifikasyon temeli, aşağıdaki durumlar haricinde, tip sertifikasına referans olarak dahil edilen temel olmalıdır:
- 1) Genel Müdürlük tip sertifikasında atıfta bulunulan sertifikasyon şartnamesinin önerilen değişiklikle ilgili olarak yeterli standartları sağlamadığını tespit ederse, bu nedenle değişiklik ve değişiklikten etkilenen alanlar için, değişiklik başvurusunun yapıldığı tarihte geçerli olan sertifikasyon şartnameleri tarafından belirlenen emniyet seviyesine eşdeğer bir emniyet seviyesi sağlamak için Genel Müdürlük tarafından 21L.B.44 maddesi uyarınca öngörülen özel koşullara ve bu özel koşullarda yapılan değişikliklere uygun olmalıdır.
 - 2) Başvuru sahibinin değişiklik başvurusu yapıldığı tarihte geçerli olan sertifikasyon şartnamesine uymayı seçmişse.
- c) Genel Müdürlük, Ek-1 (Part-21) 21.A.85 maddesi uyarınca bir tip sertifikasında yapılacak büyük değişiklik için uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerini belirler ve bunları başvuru sahibine bildirir.

21L.B.102 İlave Tip Sertifikası Başvurularının İncelenmesi

Ek-1b kapsamında ilave tip sertifikası başvurusunun alınması üzerine, Genel Müdürlük:

- a) Başvuru sahibi tarafından sağlanan başlangıç uyum gösterim planını ve herhangi bir sonraki güncellemeyi gözden geçirerek planın eksiksizliğini ve tip sertifikasyon temeli ve 21L.B.101 maddesine uygun olarak belirlenen çevresel koruma gereklilikleriyle uyum gösterme yöntemlerinin ve araçlarının uygunluğunu belirler; eğer uyum gösterim planı eksikse veya araçlar ve yöntemler uyum gösterimini sağlamak için uygun değilse, Genel Müdürlük başvuru sahibini bilgilendirir ve bir değişiklik talep eder.
- b) Başvuru sahibinin uyum gösterimini gerçekleştirebilmesi için sağlanan uyum gösterim planının uygun olduğuna ikna olduğunda, uyum gösterim planını ve ayrıca uyum gösterim planının herhangi bir sonraki güncellemesini onaylar.
- c) Büyük değişikliğin tip sertifikasyon temeli veya uygulanabilir çevresel koruma gereklilikleriyle tanımlanmamış bir uyumsuzluk olasılığını ve bu uyumsuzluğun ürünün emniyet veya çevresel uyumluluğu üzerindeki potansiyel etkisini belirler ve bu temele dayanarak, ürünün geçerli tip sertifikasyon temeli ve uygulanabilir çevresel koruma gereklilikleriyle uyumunu doğrulamak amacıyla 21L.B.242 maddesinin (a) bendine uygun olarak gerçekleştirilen kritik tasarım incelemesini dikkate alarak, son değiştirilmiş konfigürasyondaki ilk örneğin fiziksel muayenesi ve değerlendirilmesinin gerekli olup olmadığına karar verir. Genel Müdürlük bu muayene ve değerlendirmeyi yapmadan önce başvuru sahibini bilgilendirir.
- d) Tip sertifikasyon temelini oluşturulması, uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerinin belirlenmesi veya uyum gösterim planının gözden geçirilmesi sırasında, Genel Müdürlük büyük değişikliğin tasarımının tip sertifikasyon temeline veya uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerinde tanımlanmamış bir uygunsuzluğun, değiştirilen ürünün emniyet veya çevresel uyumunun üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabileceği herhangi bir unsur içerdiğini tespit ederse, Genel Müdürlük uyum gösterimini doğrulamak için (c) bendindekilere ek olarak hangi incelemelerin gerekli olduğunu belirler ve bunları başvuru sahibine bildirir.

21L.B.103 İlave Tip Sertifikası Yayınlanması

a) Bu Ek kapsamında bir ilave tip sertifikası başvurusu alındığında, SHGM aşağıdaki hallerde bir ilave tip sertifikası yayımlar:

1. başvuru sahibi, değişikliğin ve değişiklikten etkilenen alanların, 21L.B.101 maddesine uygun olarak SHGM tarafından tesis edilen ve belirlenen tip sertifikası temeli ile uygulanabilir çevresel koruma gereklerine uyduğunu göstermişse;
2. başvuru sahibi, 21L.A.85 maddesinin (f) bendine uygun olarak uyumu göstermiş ve beyan etmişse;
3. başvuru sahibi, sertifikasyon verisinin 21L.A.84 maddesinin (b)(2) bendi uyarınca tip sertifikası verisinin sahibi ile yapılan bir düzenleme esasına dayanılarak sağlandığını belirtmişse, tip sertifikası verisinin sahibi:

(i) 21L.B.103 maddesinin (a)(2) bendi kapsamında sunulan bilgilere ilişkin herhangi bir teknik itirazının olmadığını belirtmiş; ve

(ii) 21L.A.88 maddesine uyum yoluyla, tamir tasarımı içeren ürünün sürekli uçuşa elverişliliğine ilişkin tüm yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla tamir tasarımı onayı sahibine iş birliği yapmayı kabul etmişse;

4. SHGM, uyum gösteriminin doğrulanması sonucunda aşağıdakileri tespit etmemişse:

(i) tip sertifikası temeline veya mevcutsa uygulanabilir çevresel koruma gereklerine yönelik herhangi bir uyumsuzluk;

(ii) sertifikasyonun talep edildiği kullanım amaçları bakımından, değiştirilmiş ürünü emniyetsiz hâle getirebilecek veya çevresel açıdan uyumsuz kılacak herhangi bir özellik veya karakteristik.

b) Bir ilave tip sertifikası, ilgili büyük değişikliğin ilişkilendirildiği tip sertifikasındaki belirli konfigürasyon(lar) ile sınırlı olacaktır.

21L.B.121 Tasarım Uyum Beyan Edilmiş Hava Aracının Tasarımında Yapılan Büyük Değişikliğe İlişkin Tasarım Uyum Beyanının Başvurusunun İncelenmesi

a) Tasarım uyumu beyan edilmiş bir hava aracının tasarımında yapılan büyük bir değişiklik için tasarım uyum beyanı alındığında, Genel Müdürlük değişikliğin 21L.A.101 maddesi kapsamında olduğunu ve beyanın madde 21L.A.107'de belirtilen tüm bilgileri içerdiğini doğrular ve beyan sahibine bireysel bir tasarıma uyum beyanı referans numarası verilmesi de dahil olmak üzere, beyanın alındığını bildirir.

b) Genel Müdürlük, emniyetli uçuşa uygun olmayan bir tasarıma veya çevresel açıdan uyumsuzluğa yol açan bir uygunsuzluk riskine dayanarak, değiştirilen ürünün fiziksel olarak muayenesinin ve değerlendirilmesinin gerekli olup olmadığını değerlendirir ve daha sonra bu durumda beyan sahibini bilgilendirir. Bu risk değerlendirmesinde aşağıdakileri dikkate alır:

- 1) Büyük değişikliğin karmaşıklığı ve uçak yapıları, uçuş özellikleri ve sistemleri üzerindeki genel etkisi;
- 2) Hava aracının fiziksel muayeneleri ve beyan sahibi tarafından tasarlanan büyük değişiklikler konusunda önceki deneyimler;
- 3) Beyan sahibinin, tasarım uyum beyanına tabi tutulmuş olan belirli uçak veya beyan sahibi tarafından tasarlanmış benzer uçaklar için tespit edilen uygunsuzluklara ilişkin önceki bulgulara verdiği yanıtlar.

c) Genel Müdürlük, beyanda veya 21L.B.121(b) maddesi uyarınca fiziksel muayene gerçekleştirmiş ve değerlendirmede, değiştirilen hava aracının emniyetli bir uçuş gerçekleştiremeyeceğini veya operasyonlar sırasında çevresel olarak uygunsuz olabileceğini gösteren kanıtlar bulursa, 21L.B.21 maddesi uyarınca bir bulgu ortaya koyar.

21L.B.122 Uçak Tasarımına İlişkin Büyük Bir Değişiklik İçin Tasarım Uyum Beyanının Kayda Alınması

a) SHGM, tasarım uyumu beyan edilmiş bir hava aracının tasarımına ilişkin büyük bir değişiklik için tasarım uyum beyanını, aşağıdaki koşulların sağlanması kaydıyla kayda alır:

1. beyan sahibi, 21L.A.107 maddesinin (a) bendi uyarınca uyumu beyan etmişse;
2. beyan sahibi, 21L.A.107 maddesinin (d) bendi uyarınca gerekli dokümanları SHGM'ye sunmuşsa;
3. beyan sahibi, 21L.A.47 maddesi uyarınca yükümlülüklerin, değiştirilen hava aracı tasarımı bakımından da yerine getirileceğine dair taahhütte bulunmuşsa;
4. (b) bendi uyarınca yapılmış olması halinde, fiziksel incelemeden kaynaklanan çözümlenmemiş herhangi bir husus bulunmuyorsa

b) SHGM, tasarım uyumu beyan edilmiş bir hava aracının tasarımına ilişkin büyük bir değişiklik beyanını, yalnızca değişikliğin, değişikliğin ilgili olduğu kayda alınmış tasarım uyum beyanındaki belirli konfigürasyon(lar) ile sınırlı olması kaydıyla kayda alır.

21L.B.123 Tasarım Uygunluğunun Beyan Edildiği Değiştirilmiş Bir Hava Aracının Sürekli Uçuşa Elverişlilik Gözetimi

SHGM, 21L.A.3 maddesi uyarınca alınan raporlar dâhil olmak üzere sürekli uçuşa elverişlilik gözetimi kapsamında veya herhangi bir başka yolla, tasarım uygunluğunun beyan edildiği bir değişikliğe ilişkin olarak uygulanabilir detaylı teknik şartlar veya uygulanabilir çevresel koruma gerekleri ile bir uyumsuzluk tespit ederse, 21L.B.64 maddesine uygun olarak hareket eder.

21L.B.141 Beyan Edilen Üretim Organizasyonu İlk Gözetim İncelemesi

a) Bir organizasyondan üretim kabiliyetini beyan eden bir beyanın alınması üzerine, SHGM aşağıdakileri doğrular:

1. beyan sahibinin, 21L.A.122 maddesine uygun olarak üretim kabiliyetini beyan etmeye uygun olduğu;
2. beyanın, 21L.A.123 maddesinin (c) bendinde belirtilen tüm bilgileri içerdiği; ve
3. beyanın, bu Ek'in A Bölümü Altbölüm G gerekleri ile uyumsuzluğa işaret eden bilgi içermediği.

b) SHGM, beyanın alındığını teyit eder; bu kapsamda beyan sahibine münferit bir "beyan edilmiş üretim organizasyonu referans numarası" tahsis edilmesi de dâhildir.

21L.B.142 Üretim Kabiliyet Beyanının Tescili

Genel Müdürlük, aşağıdakileri sağladığı sürece, üretim kabiliyet beyanını, beyan edilen iş kapsamı da dahil olmak üzere, kayıt altına alır:

- a) Beyan sahibi, 21L.A.123 maddesine uygun olarak yetkinliğini beyan etmişse,
- b) Beyan sahibi, 21L.A.127 maddesine uygun olarak yükümlülüklerin yerine getirileceğine dair taahhütte bulunmuşsa,
- c) 21L.B.141 maddesine göre çözülmemiş bir sorun bulunmuyorsa.

21L.B.143 Beyan Edilen Üretim Organizasyonu Gözetimi

a) SHGM, beyan edilmiş üretim organizasyonunun Bölüm A uygulanabilir gerekleriyle sürekli uyumunu ve 21L.B.15 maddesinin (c) ve (d) bentlerine göre zorunlu kılınan emniyet tedbirlerinin uygulanmasını doğrulamak amacıyla beyan edilmiş üretim organizasyonunu gözetir.

b) Gözetim; ilk kez üretilen her yeni hava aracı, motor, pervane veya parça tasarımı için bir ilk ürün incelemesini ve 21L.B.144 maddesine uygun olarak gözetim programında belirlendiği şekilde, beyan edilmiş üretim organizasyonu tarafından üretilen müteakip hava araçları, motorlar, pervaneler ve parçalar için yapılacak incelemeleri kapsar.

21L.B.146 Üretim Kabiliyet Beyanı Değişiklikleri

a) 21L.A.128 maddesine uygun olarak yapılan değişiklik bildirimini aldıktan sonra, SHGM 21L.B.141 maddesine uygun şekilde bildirim eksiksizliğini doğrular.

b) SHGM, 21L.B.144 maddesine göre oluşturduğu gözetim programını günceller ve değişiklik süresince organizasyonun hangi şartlar altında faaliyet gösterebileceğine ilişkin herhangi bir koşul belirlenmesinin gerekli gerektirdiğini inceler.

c) Değişiklik, 21L.B.142 maddesine uygun olarak kayda alınmış beyanın herhangi bir unsurunu etkiliyorsa, SHGM ilgili kaydı günceller.

d) (a) ila (c) bentleri kapsamında gerekli faaliyetler tamamlandıktan sonra, SHGM bildirim alındığını beyan edilmiş üretim organizasyonuna teyit eder.

21L.B.162 Uçuşa Elverişlilik Sertifikasının veya Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikasının Yayımlanması veya Değişikliği

a) SHGM, başvuru sahibi 21L.A.143 maddesinde istenen dokümantasyonu sağlamış ve 21L.A.144 maddesindeki yükümlülüklere uymuş ise ve ayrıca aşağıdaki hususlardan emin ise, Uçuşa Elverişlilik Sertifikasını (SHGM Form 25) gecikmeksizin yayımlar veya tadil eder:

1. yeni hava araçları için, varsa hava aracının motoru ve pervanesi ile birlikte, bu Ek'in Alt Bölüm B'sine uygun olarak onaylanmış bir tasarıma uyumlu olduğunu ve emniyetli işleme elverişli durumda olduğunu;

2. kullanılmış hava araçları için, aşağıdaki hususları:

(i) varsa hava aracının motoru ve pervanesi ile birlikte, bu Ek'in Alt Bölüm B'sine uygun olarak onaylanmış bir tip tasarımına ve bu Ek'in Alt Bölüm D, E veya M'sine uygun olarak onaylanmış herhangi bir ilave tip sertifikası, değişiklik veya tamire uyumlu olduğunu;

(ii) uygulanabilir uçuşa elverişlilik direktiflerine uyulduğunu; ve

(iii) varsa hava aracının motoru ve pervanesi ile birlikte, SHT-CAM Talimatı (Part-M) veya (Part-ML) gereklerine uygun olarak muayene edildiğini.

b) SHGM, başvuru sahibi 21L.A.143 maddesinde istenen dokümantasyonu sağlamış ve 21L.A.144 maddesindeki yükümlülüklere uymuş ise ve ayrıca aşağıdaki hususlardan emin ise, Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikasını (SHGM Form 24B) gecikmeksizin yayımlar veya tadil eder:

1. yeni hava araçları için, varsa hava aracının motoru ve pervanesi ile birlikte, bu Ek'in A Bölümü Alt Bölüm C'sine uygun olarak tasarım uyumu beyan edilmiş ve başvuru tarihinde 21L.B.63 maddesine uygun olarak SHGM tarafından tescil edilmiş bir hava aracı tasarımına uyumlu olduğunu ve emniyetli işleme elverişli durumda olduğunu;

2. kullanılmış hava araçları için, aşağıdaki hususları:

(i) varsa hava aracının motoru ve pervanesi ile birlikte, bu Ek'in A Bölümü Alt Bölüm C'sine uygun olarak tasarım uyumu beyan edilmiş ve başvuru tarihinde 21L.B.63 maddesine uygun olarak SHGM tarafından

tescil edilmiş bir hava aracı tasarımına, ayrıca bu Ek'in A Bölümü Alt Bölüm F veya N'sine uygun olarak tasarım uyumu beyan edilmiş ve 21L.B.122 veya 21L.B.222 maddesine uygun olarak SHGM tarafından tescil edilmiş ya da 21L.A.105 maddesinin (c) bendine uygun olarak beyan sahibi tarafından tescil edilmiş herhangi bir tasarım değişikliği veya tamir tasarımı değişikliğine uyumlu olduğunu;

(ii) uygulanabilir uçuşa elverişlilik direktiflerine uyulduğunu; ve

(iii) hava aracının SHT-CAM Talimatı (Part-M) veya (Part-ML) gereklerine uygun olarak muayene edildiğini.

c) 21L.B.162 maddesinin (a) ve (b) bentlerinden sapma olarak, kullanılmış bir hava aracı için, SHGM; başvuru sahibi 21L.A.145 maddesinin (b) bendi uyarınca gerekli dokümantasyonu sağlamış ise ve başvuru sahibinin 21L.A.144 maddesinin (a) bendine uyduğundan emin ise, Uçuşa Elverişlilik Sertifikasını veya Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikasını yayımlar.

d) yeni hava araçları ve ithal edilen kullanılmış hava araçları için, (a) veya (b) bendinde belirtilen uygun uçuşa elverişlilik sertifikasına ilave olarak, SHGM aşağıdakileri yayımlar:

1. (Part-M) kapsamındaki hava araçları için
2. (Part-ML) kapsamındaki yeni hava araçları için, bir ilk uçuşa elverişlilik gözden geçirme sertifikası (SHGM Form 15c);
3. (Part-ML) kapsamındaki ve kullanılmış hava araçları için, SHGM'nin uçuşa elverişlilik gözden geçirmesini gerçekleştirmiş olması halinde bir ilk uçuşa elverişlilik gözden geçirme sertifikası (SHGM Form 15c).

e) Uçuşa Elverişlilik Sertifikası veya Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikası süresiz olarak yayımlanır. Yalnızca SHGM tarafından tadil edilebilir.

21L.B.172 Gürültü Sertifikasının Yayımlanması veya Değişikliği

a) SHGM, başvuru sahibinin 21L.A.163 maddesi uyarınca gerekli dokümantasyonu sağlaması ve hava aracının, uygulanabilir gürültü gerekleri uyarınca belirlenen uygulanabilir gürültü bilgilerine uygun olduğundan emin olması halinde, gecikmeksizin gürültü sertifikalarını (SHGM Form 45) ve tahditli gürültü sertifikalarını (SHGM Form 45B) yayımlar veya tadil eder.

b) Kullanılmış hava araçları için, gürültü sertifikası veya tahditli gürültü sertifikası, SHGM'nin gürültü seviyelerine ilişkin veri tabanında sağlanan karşılık gelen verilere dayanılarak yayımlanır.

c) Bir gürültü sertifikası veya tahditli gürültü sertifikası sınırsız süreyle yayımlanır. Bu sertifika yalnızca SHGM tarafından tadil edilebilir.

21L.B.181 Beyan Edilen Tasarım Organizasyonu İlk Gözetim İncelemesi

a) Bir organizasyondan tasarım kabiliyetini beyan eden bir beyan alındığında, SHGM aşağıdakileri doğrular:

1. Beyanda bulunanın, 21L.A.172 maddesi uyarınca tasarım kabiliyetini beyan etmeye uygun olduğu;
2. Beyanın, 21L.A.173 maddesinin (c) bendinde belirtilen tüm bilgileri içerdiği; ve
3. Beyanın, bu Ek'in Bölüm A Altbölüm J gereklerine uyumsuzluğa işaret eden herhangi bir bilgi içermediği.

b) SHGM, beyanın alındığını teyit eder; buna, beyanda bulunana münferit bir "beyan edilmiş tasarım organizasyonu referans numarası" tahsis edilmesi de dahildir.

21L.B.182 Tasarım Kabiliyeti Beyanının Kayda Alınması

SHGM, beyan edilen iş kapsamı da dâhil olmak üzere tasarım kabiliyeti beyanını uygun bir veri tabanına, aşağıdaki şartların sağlanması kaydıyla kaydeder:

- a) beyan sahibi, 21L.A.173 maddesine uygun olarak kabiliyetini beyan etmiştir;
- b) beyan sahibi, 21L.A.177 maddesi uyarınca yükümlülüklerin yerine getirileceğine dair taahhütte bulunmuştur;
- c) 21L.B.181 maddesi uyarınca çözümlenmemiş husus bulunmamaktadır.

21L.B.183 Beyan Edilen Tasarım Organizasyonu Gözetimi

- a) SHGM, beyan edilmiş tasarım organizasyonunu, organizasyonun Bölüm A'nın uygulanabilir gerekleriyle sürekli uyumunu doğrulamak amacıyla denetler.
- b) Denetim; bir ürün kritik tasarım gözden geçirmesini veya fiziksel incelemeyi ve beyan edilmiş tasarım organizasyonunun her yeni tasarımı için ilk ürün incelemesini kapsar.

21L.B.186 Tasarım Kabiliyeti Beyanı Değişiklikleri

- a) 21L.A.178 maddesine uygun olarak bir değişiklik bildirimini alınması üzerine, SHGM, bildirim eksiksizliğini 21L.B.181 maddesine uygun olarak doğrular.
- b) SHGM, 21L.B.184 maddesine göre oluşturulmuş denetim programını günceller ve değişiklik süresince organizasyonun faaliyet gösterebilmesine ilişkin herhangi bir koşul belirlenmesinin gerekli olup olmadığını inceler.
- c) Değişiklik, 21L.B.182 maddesine uygun olarak kaydedilmiş beyanın herhangi bir unsurunu etkiliyorsa, SHGM kaydı günceller.
- d) (a) ila (c) bentleri kapsamında gerekli faaliyetlerin tamamlanması üzerine, SHGM, beyan edilmiş tasarım organizasyonuna bildirim alındığını teyit eder.

21L.B.201 Tamir Tasarım Onayı İçin Tip Sertifikasyon Temeli ve Uygulanabilir Çevresel Koruma Gereklilikleri

- a) Genel Müdürlük, tip sertifikasyon temelinde ve tip sertifikasına veya tahditli tip sertifikasında atıfta bulunularak dahil edilen uygulanabilir çevresel gerekliliklerde, daha önce belirlenmiş olan emniyet ve çevresel uyum seviyesini sürdürmek için gerekli gördüğü değişiklikleri belirler ve bunları bir tamir tasarımının onaylanması için başvuru sahibine bildirir.
- b) 21.A.172A maddesi hükümlerine göre tip sertifikası kabulü yapılarak ithali gerçekleştirilen hava araçlarında gerçekleştirilecek tamirlerde değerlendirme ve onay süreçleri kabul edilen her bir tip sertifikası veri sayfası için ayrı olacak şekilde yürütülür.

21L.B.202 Minör Bir Tamir Tasarımının İncelenmesi ve Onayının Verilmesi

a) Bu Ek kapsamında tip sertifikalı bir ürüne yönelik minör bir tamir tasarımının onayına ilişkin bir başvuru alındığında, SHGM minör tamir tasarımını aşağıdaki durumlarda onaylar:

1. başvuru sahibi, gerekçelendirme verilerini ve gerekçelerini sunmuş ve tamir tasarımının, 21L.B.201 maddesine uygun olarak tesis edilen uygulanabilir tip sertifikası temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereklerine uyumunu göstermiş ve beyan etmişse;
2. SHGM, uyum gösteriminin doğrulanması kapsamında; tamir tasarımının tasarım özellikleri, karmaşıklığı ve genel kritiklik seviyesi ile başvuru sahibiyle yürütülen önceki tasarım faaliyetleri tecrübesini dikkate alarak aşağıdaki hususları tespit etmemişse:

(i) tip sertifikası temeline veya uygulanabilir olduğu durumda, uygulanabilir çevresel koruma gereklerine yönelik herhangi bir uyumsuzluk;

(ii) tamir tasarımı uygulanmış ürünü, sertifikasyon talep edilen kullanım amaçları için emniyetsiz hale getirebilecek herhangi bir özellik veya karakteristik.

b) Bir minör tamir tasarımı onayı, tamir tasarımının ilişkili olduğu tip sertifikasındaki belirli konfigürasyon(lar) ile sınırlı olacaktır.

21L.B.203 Büyük Tamir Tasarımının Onaylanmasına Yönelik Başvuruların İncelenmesi

Ek-1b kapsamında büyük tamir tasarımının onaylanması için başvuru alındığında, Genel Müdürlük:

a) Başvuru sahibi tarafından sağlanan başlangıç uyum gösterim planını ve herhangi bir sonraki güncellemeyi gözden geçirerek planın eksiksizliğini ve tip sertifikasyon temeli ve 21L.B.101 maddesine uygun olarak belirlenen çevresel koruma gereklilikleriyle uyum gösterme yöntemlerinin ve araçlarının uygunluğunu belirler; eğer uyum gösterim planı eksikse veya araçlar ve yöntemler uyum gösterimini sağlamak için uygun değilse, Genel Müdürlük başvuru sahibini bilgilendirir ve bir değişiklik talep eder.

b) Başvuru sahibinin uyum gösterimini gerçekleştirebilmesi için sağlanan uyum gösterim planının uygun olduğuna ikna olduğunda, uyum gösterim planını ve ayrıca uyum gösterim planının herhangi bir sonraki güncellemesini onaylar.

c) Büyük tamir tasarımının tip sertifikasyon temeli veya uygulanabilir çevresel koruma gereklilikleriyle tanımlanmamış bir uyumsuzluk olasılığını ve bu uyumsuzluğun ürünün emniyet veya çevresel uyumluluğu üzerindeki potansiyel etkisini belirler ve bu temele dayanarak, ürünün geçerli tip sertifikasyon temeline uyumunu doğrulamak amacıyla tamir tasarımı ile nihai konfigürasyondaki ilk ürünün fiziksel muayenesi ve değerlendirmesinin gerekli olup olmadığına karar verir. Genel Müdürlük bu muayene ve değerlendirmeyi yapmadan önce başvuru sahibini bilgilendirir.

d) Uyum gösterim planının incelenmesi sırasında, Genel Müdürlük, tamir tasarımının tip sertifikasyon temelinde veya uygulanabilir çevresel koruma gerekliliklerinde tanımlanmamış bir uygunsuzluğun değiştirilen ürünün emniyet ve çevresel uyumluluğu üzerinde olumsuz etkisi olabileceği bir unsur içerdiğini belirlerse, uyum gösterimini doğrulamak için (c) bendindekilere ek olarak hangi incelemelerin gerekli olduğunu belirler ve başvuru sahibini ek incelemeler konusunda bilgilendirir.

21L.B.204 Büyük Tamir Tasarımı Onayının Yayınlanması

a) Bu Ek kapsamında tip sertifikalı bir ürüne yönelik majör bir tamir tasarımının onayına ilişkin bir başvuru alındığında, SHGM majör tamir tasarımını aşağıdaki durumlarda onaylar:

1. başvuru sahibi, tamir tasarımının ve tamir tasarımından etkilenen alanların, 21L.B.201 maddesine uygun olarak SHGM tarafından tesis edilen tip sertifikası temeline ve uygulanabilir çevresel koruma gereklerine uyduğunu göstermişse; ve

2. başvuru sahibi, 21L.A.208 maddesine uygun olarak uyumu göstermiş ve beyan etmişse;

3. başvuru sahibi, 21L.A.205(b)(5) maddesine uygun olarak sertifikasyon verisini tip sertifikası verisinin sahibi ile yapılan bir düzenleme kapsamında sağladığını belirtmişse, tip sertifikası verisinin sahibi:

(i) 21L.B.204 maddesinin (a)(2) bendine göre sunulan bilgilere yönelik teknik bir itirazının olmadığını; ve

(ii) 21L.A.210 maddesine uyum yoluyla, tamir tasarımı uygulanmış ürünün sürekli uçuşa elverişliliğine ilişkin tüm yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak üzere tamir tasarımı onayı sahibine iş birliği yapmayı kabul ettiğini beyan etmişse;

4. SHGM, uyum gösteriminin doğrulanması kapsamında aşağıdaki hususları tespit etmemişse:

(i) tip sertifikası temeline veya uygulanabilir olduğu durumda, uygulanabilir çevresel koruma gereklerine yönelik herhangi bir uyumsuzluk;

(ii) tamir tasarımı uygulanmış ürünü, sertifikasyon talep edilen kullanım amaçları için emniyetsiz hale getirebilecek herhangi bir özellik veya karakteristik.

b) Bir majör tamir tasarımı onayı, tamir tasarımının ilişkili olduğu tip sertifikasındaki belirli konfigürasyon(lar) ile sınırlı olacaktır.

21L.B.221 Bir Hava Aracı İçin Tasarım Uyumu Beyan Edilmiş Olması Durumunda, Söz Konusu Hava Aracına Yönelik Bir Majör Tamir Tasarımının Tasarım Uyumu Beyanına İlişkin İlk Gözetim İncelemesi

a) Bir hava aracı için tasarım uyumu beyan edilmiş olması durumunda, söz konusu hava aracına yönelik bir majör tamir tasarımının tasarım uyumu beyanı alındığında, SHGM tamir tasarımının 21L.A.221 maddesi kapsamı içinde olduğunu ve beyanın 21L.A.226 maddesinde belirtilen tüm bilgileri içerdiğini doğrular. SHGM, beyanın alındığını teyit eder; buna, beyan edene söz konusu konfigürasyon için münferit bir tasarım uyumu beyanı referans numarasının tahsisi de dahildir.

b) SHGM, uyumsuzluğun emniyetli uçuş yapamayacak bir tasarıma yol açması veya çevresel uyumluluk açısından uygunsuzluğa neden olması riskine dayanarak, majör tamir tasarımına sahip hava aracının fiziksel inceleme ve değerlendirmesinin gerekli olup olmadığını değerlendirir ve gerekli olması halinde beyan edeni bilgilendirir. Bu risk değerlendirmesinde aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

1. majör tamir tasarımının karmaşıklığı ile hava aracı yapıları, uçuş karakteristikleri ve sistemleri üzerindeki genel etkisi;
2. beyan eden tarafından tasarlanan hava araçları ile majör tamir tasarımları ve değişikliklere ilişkin fiziksel incelemelere dair önceki tecrübe;
3. beyan eden tarafından tasarlanan ve tasarım uyumu beyanına da tabi olmuş söz konusu hava aracına veya benzer hava araçlarına ilişkin uyumsuzluklar nedeniyle daha önce tespit edilen bulgulara beyan edenin verdiği yanıt.

c) SHGM, beyanda veya (b) bendine göre fiziksel inceleme ve değerlendirme yapılmışsa bu inceleme ve değerlendirme sonucunda, majör tamir tasarımına sahip hava aracının işletmede emniyetli bir uçuş gerçekleştiremeyeceğine veya çevresel uyumluluk açısından uygunsuz olabileceğine işaret eden kanıt bulması halinde, 21L.B.21 maddesine uygun olarak bir bulgu tespit eder.

21L.B.222 Tasarım Uyumu Beyan Edilmiş Bir Hava Aracı İçin Majör Tamir Tasarımına İlişkin Bir Tasarım Uyumu Beyanının Kaydı

a) SHGM, tasarım uyumu beyan edilmiş bir hava aracı için majör tamir tasarımına ilişkin bir tasarım uyumu beyanını, aşağıdaki koşulların tamamının sağlanması kaydıyla kaydeder:

1. beyan sahibi, 21L.A.226 maddesinin (a) bendi uyarınca uyumu beyan etmişse;
2. beyan sahibi, 21L.A.226 maddesinin (d) bendi uyarınca gerekli dokümanları SHGM'ye sunmuşsa;
3. beyan sahibi, 21L.A.228 maddesi uyarınca yükümlülüklerin yerine getirileceğine dair taahhütte bulunmuşsa;
4. 21L.B.221 maddesinin (b) bendi uyarınca gerçekleştirilmiş olması hâlinde, fiziksel inceleme sonucunda çözümlenmemiş bir husus bulunmuyorsa.

b) SHGM, tasarım uyumu beyan edilmiş bir hava aracı için majör tamir tasarımına ilişkin bir beyanı, yalnızca majör tamir tasarımının, kayıtlı tasarım uyumu beyanında yer alan ve majör tamir tasarımının ilişkili olduğu belirli konfigürasyon(lar) ile sınırlı olması durumunda kaydeder.

21L.B.242 Uçuş Koşullarının Yayınlanmasından Önce Yapılan İncelemeler

a) Ek-1 (Part-21) 21B.520, 21.B.525 ve 21.B.530 maddeleri ile çalışma olmaksızın, Ek-1b kapsamındaki bir hava aracının uçuş koşullarının onaylanmasına ilişkin başvuruyu incelerken, Genel Müdürlük aşağıdaki hususları yerine getirir:

1) Uçuş koşulları başvurusu, tip sertifikası olan veya olması amaçlanan bir hava aracı için madde 21L.A.25'teki uyum gösterme faaliyetleriyle ilgiliyse, hava aracının emniyetli uçuş kabiliyetine sahip olmasını ve uçuş testlerinin emniyetli bir şekilde gerçekleştirilebilmesini sağlamak için tasarımın kritik tasarım incelemesini ve hava aracının fiziksel muayenesini ve değerlendirmesini yapar,

2) Uçuş koşulları başvurusu, tasarım uyumu beyan edilen veya beyan edilmesi amaçlanan bir hava aracı için madde 21L.A.44'teki uyum gösterme faaliyetleriyle ilgiliyse, hava aracının emniyetli uçuş kabiliyetine sahip olduğundan ve uçuş testinin emniyetli bir şekilde gerçekleştirilebileceğinden emin olmak için hava aracının fiziksel muayenesini ve değerlendirmesini yapar,

3) Uçuş koşulları başvurusu 21L.A.66 maddesindeki büyük değişiklik, 21L.A.85 maddesindeki tahditli tip sertifikası veya 21L.A.206 maddesindeki büyük tamir için uyum faaliyetlerinin gösterilmesi ile ilgili ise, 21L.B.83, 21L.B.102 ve 21L.B.203 maddelerinde yapılan değerlendirmeye dayanarak, hava aracının emniyetli uçuş kabiliyetine sahip olduğundan ve uçuş testlerinin emniyetli bir şekilde yapılabileceğinden emin olmak için hava aracının fiziksel muayenesinin ve değerlendirmesinin ve tasarımın kritik bir tasarım incelemesinin yapılması gerektiğini belirler.

4) Uçuş koşulları başvurusu madde 21L.A.108'deki büyük değişiklik veya madde 21L.A.227'deki büyük tamir için uyum faaliyetlerinin gösterilmesiyle ilgiliyse, madde 21L.B.121 ve madde 21L.B.221'de yapılan değerlendirmeye dayanarak, hava aracının emniyetli uçuş kabiliyetine sahip olduğundan ve uçuş testinin emniyetli bir şekilde yapılabileceğinden emin olmak için hava aracının fiziksel muayenesinin ve değerlendirmesinin yapılması gerektiğini belirler.

b) Genel Müdürlük hava aracının emniyetli bir uçuş gerçekleştiremeyeceğini gösteren kanıtlar bulursa, madde 21L.B.21 uyarınca bir bulgu oluşturur.

21L.B.251 Tasarım Uyumu Beyanına Uyumlu Hava Araçları İçin Uygunluk Beyanı ve Motorlar, Pervaneler ve Bunların Parçaları İçin Onaylı Çıkış Sertifikalarının (SHGM Form 1) Gözetimi

a) SHGM, bu Ek'in Bölüm A'sının Altbölüm R'si kapsamında uygunluk beyanlarını (SHGM Form 52B) veya onaylı çıkış sertifikalarını (SHGM Form 1) yayımlayan gerçek veya tüzel kişiyi; söz konusu gerçek veya tüzel kişinin Bölüm A'nın uygulanabilir gerekleriyle sürekli uyumunu ve 21L.B.15 maddesinin (c) ve (d) bentlerine göre zorunlu kılınan emniyet tedbirlerinin uygulanmasını doğrulamak amacıyla denetler.

b) Denetim; söz konusu gerçek veya tüzel kişinin uygunluk beyanı (SHGM Form 52B) veya onaylı çıkış sertifikaları (SHGM Form 1) yayımladığı, ilk defa üretilen her yeni hava aracı, motor, pervane veya parça için bir "ilk ürün" denetimini ve ayrıca 21L.B.252 maddesine uygun olarak hazırlanan denetim programının belirlediği şekilde, aynı gerçek veya tüzel kişi tarafından üretilen müteakip hava araçları, motorlar, pervaneler ve parçalar üzerinde yapılacak denetimleri kapsar.

21L.B.252 Tasarım Uyumu Beyanına Uyumlu Hava Araçları İçin Uygunluk Beyanı ve Motorlar, Pervaneler ve Bunların Parçaları İçin Onaylı Çıkış Sertifikalarının (SHGM Form 1) Gözetim Programı

a) SHGM, 21L.B.251 maddesine uyumu sağlamak amacıyla bir denetim programı oluşturur ve sürdürür. Bu denetim programı; gerçek veya tüzel kişinin kendine özgü niteliğini, faaliyetlerinin karmaşıklığını ve geçmiş denetim faaliyetlerinin sonuçlarını dikkate alır ve ilişkili risklerin değerlendirilmesine dayanır. Program, her bir denetim planlama döngüsü içinde aşağıdakileri içerir:

1. değerlendirmeler, denetimler ve muayeneler; uygun olduğu ölçüde aşağıdakiler dâhil olmak üzere:
 - (i) üretim kontrol sistemi değerlendirmeleri ve süreç denetimleri;

(ii) gerçek veya tüzel kişinin faaliyet kapsamı içinde bulunan ürün ve parçaların ilgili bir örnekleme üzerinde ürün denetimleri;

(iii) icra edilen çalışmaların örnekleme yoluyla incelenmesi; ve

(iv) habersiz muayeneleri;

2. önemli hususlar hakkında her iki tarafın da bilgilendirilmiş kalmasını sağlamak amacıyla, gerçek veya tüzel kişi ile SHGM arasında düzenlenecek toplantılar.

b) Denetim programı; değerlendirme, denetim, muayene ve toplantıların hangi tarihlerde yapılmasının öngörüldüğüne ve bu değerlendirme, denetim, muayene ve toplantıların fiilen hangi tarihlerde gerçekleştirildiğine ilişkin kayıtları içerir.

c) 24 ayı aşmayan bir denetim planlama döngüsü uygulanır.

d) (c) bendi saklı kalmak kaydıyla, SHGM'nin önceki 24 ay içinde aşağıdakilerin sağlandığını tespit etmesi halinde denetim planlama döngüsü 36 aya uzatılabilir:

1. gerçek veya tüzel kişinin havacılık emniyeti tehlikelerini etkin şekilde tanımlayabildiğini ve ilişkili riskleri yönetebildiğini göstermiş olması;

2. gerçek veya tüzel kişinin 21L.A.273 maddesine sürekli uyum gösterdiğini ve üretime ilişkin yönetim sistemindeki tüm değişiklikler üzerinde tam kontrole sahip olduğunu sürekli olarak göstermiş olması;

3. Seviye 1 bulgu düzenlenmemiş olması;

4. tüm düzeltici faaliyetlerin, 21L.B.21 maddesinde tanımlandığı şekilde SHGM tarafından kabul edilen veya uzatılan süre içinde uygulanmış olması.

e) (c) bendi saklı kalmak kaydıyla, (d) bendindeki koşullara ilave olarak gerçek veya tüzel kişinin; kendi emniyet performansı ve mevzuata uyumu hakkında SHGM'ye sürekli raporlama yapmaya yönelik etkin bir sürekli sistem kurmuş olması ve SHGM'nin bu sistemi onaylaması halinde denetim planlama döngüsü azami 48 aya kadar daha da uzatılabilir.

f) Gerçek veya tüzel kişinin emniyet performansının azaldığına dair kanıt bulunması halinde denetim planlama döngüsü kısaltılabilir.

g) Her bir denetim planlama döngüsünün tamamlanmasını takiben SHGM, denetim sonuçlarını yansıtan ve gerçek veya tüzel kişi tarafından yürütülen faaliyetlerin sürdürülmesine ilişkin bir tavsiye raporu yayımlar.

EK.2 – SERTİFİKA VE FORMLAR¹

BÖLÜM A – SERTİFİKA VE FORM LİSTESİ

	Belge İsmi	Form Numarası
Ek-2.1	Onaylı Çıkış Sertifikası	SHGM Form 1
Ek-2.2	Yönetici Personel Onay Formu	SHGM Form 4A
Ek-2.3	Yetkili Personel Değerlendirme Formu	SHGM Form 4D
Ek-2.4	Uçuşa Elverişlilik Gözden Geçirme Sertifikası	SHGM Form 15A
Ek-2.5	Uçuşa Elverişlilik Gözden Geçirme Sertifikası	SHGM Form 15C
Ek-2.6	Uçuşa Elverişlilik Gözden Geçirme Sertifikası	SHGM Form 15D
Ek-2.7	Uçuş Koşulları Onayı	SHGM Form 18A
Ek-2.8	Uçuş Koşulları Onayı	SHGM Form 18B
Ek-2.9	Özel Uçuş İzni Belgesi	SHGM Form 20A
Ek-2.10	Özel Uçuş İzni Belgesi	SHGM Form 20B
Ek-2.11	Özel Uçuş İzni Belgesi Başvuru Formu	SHGM Form 21
Ek-2.12	Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikası	SHGM Form 24
Ek-2.13	Tahditli Uçuşa Elverişlilik Sertifikası (Beyan Edilen)	SHGM Form 24B
Ek-2.14	Uçuşa Elverişlilik Sertifikası	SHGM Form 25
Ek-2.15	İhraç Uçuşa Elverişlilik Sertifikası	SHGM Form 27
Ek-2.16	Tip Sertifikası Başvuru Formu	SHGM Form 30
Ek-2.17	Büyük Değişiklik ve Tamir Tasarımı Başvuru Formu	SHGM Form 31
Ek-2.18	Küçük Değişiklik ve Tamir Tasarımı Başvuru Formu	SHGM Form 32
Ek-2.19	İlave Tip Sertifikası Başvuru Formu	SHGM Form 33
Ek-2.20	TR-TSO Onayı Başvuru Formu	SHGM Form 34
Ek-2.21	TR-TSO Onayı Tasarım ve Performans Beyanı Şablonu (DDP)	SHGM Form 35
Ek-2.22	Uçuş El Kitabında Küçük Değişiklik Başvuru Formu	SHGM Form 36
Ek-2.23	Özel Uçuş İzni Uçuş Koşulları Onayı Başvuru Formu	SHGM Form 37
Ek-2.24	Sertifika Transferi Başvuru Formu	SHGM Form 38
Ek-2.25	AD için AMOC Kabul Başvuru Formu	SHGM Form 42
Ek-2.26	Gürültü Sertifikası Başvuru Formu	SHGM Form 43
Ek-2.27	Olay Bildirim Formu	SHGM Form 44
Ek-2.28	Gürültü Sertifikası	SHGM Form 45
Ek-2.29	Tahditli Gürültü Sertifikası (Beyan Edilen)	SHGM Form 45B
Ek-2.30	Üretim Organizasyonu Onayı Başvuru Formu	SHGM Form 50
Ek-2.31	Üretim Organizasyonu Onayı Değişiklik Başvuru Formu	SHGM Form 51
Ek-2.32	Hava Aracı/İnsansız Hava Aracı (İHA/UA) Uygunluk Beyanı	SHGM Form 52
Ek-2.33	Hava Aracı Uygunluk Beyanı	SHGM Form 52B
Ek-2.34	Bakım Çıkış Sertifikası	SHGM Form 53
Ek-2.35	Bakım Çıkış Sertifikası	SHGM Form 53B
Ek-2.36	Üretim Organizasyonu Onay Sertifikası	SHGM Form 55A

¹ Formların güncel haline Genel Müdürlük internet sayfasından ulaşılabilir.

Ek-2.37	Üretim Organizasyonu Onay Koşulları	SHGM Form 55B
Ek-2.38	Üretim Organizasyonu Tavsiye Raporu	SHGM Form 56
Ek-2.39	Üretim Organizasyonu Onayı Olmadan Üretim Başvuru Formu	SHGM Form 60
Ek-2.40	Üretim Organizasyonu Onayı Olmaksızın Üretim İçin Mutabakat Mektubu	SHGM Form 65
Ek-2.41	Tasarım Organizasyonu Onayı (TOO) Başvuru Formu	SHGM Form 80
Ek-2.42	Alternatif Tasarım Organizasyonu Başvuru (ATOO) Formu	SHGM Form 81
Ek-2.43	Tasarım Organizasyonu Önemli Değişiklik Başvuru Formu	SHGM Form 82
Ek-2.44	Tasarım Organizasyonu Onay Sertifikası	SHGM Form 83A
Ek-2.45	Tasarım Organizasyonu Onay Koşulları	SHGM Form 83B
Ek-2.46	Alternatif Tasarım Organizasyonu Onayı (ATOO)	SHGM Form 84
Ek-2.47	Tip Sertifikası (TC)	SHGM Form 90A
Ek-2.48	Tip Sertifikası Veri Sayfası (TCDS)	SHGM Form 90B
Ek-2.49	İlave Tip Sertifikası (STC)	SHGM Form 91
Ek-2.50	TR-TSO Yetkilendirme Sertifikası	SHGM Form 92
Ek-2.51	Değişiklik Onayı	SHGM Form 93
Ek-2.52	Tamir Tasarım Onayı	SHGM Form 94
Ek-2.53	Uçuşa Elverişlilik Direktifi (AD) Şablonu	SHGM Form 110
Ek-2.54	Tip Sertifikası Kabul Başvurusu Kontrol Formu	SHGM Form 296
Ek-2.55	Tip Sertifikası Kabul Belgesi	SHGM Form 203

BÖLÜM B – SERTİFİKA VE FORM REHBERİ

1. Onaylı Çıkış Sertifikası (SHGM Form 1)

SHGM Form 1'in Kullanım Talimatları

Bu talimatlar yalnızca SHGM Form 1'in üretim amaçlı kullanımına ilişkindir. SHGM Form 1'in bakım amaçlı kullanımını kapsayan, SHT-CAM Talimatı Ek-1 (Part-M) ve Ek-6 (Part-ML.UAS)'ya dikkat edilmesi gerekir.

Söz konusu formun en güncel örnek hali SHGM Kalite Yönetim Sistemi içerisinde tanımlıdır.

1. AMAÇ VE KULLANIM

1.1. Sertifikanın birincil amacı; yeni havacılık motorlarının, pervanelerin, parçaların, teçhizatların, CMU'ların ve CMU komponentlerinin ("ürün(ler)") uçuşa elverişliliğini beyan etmektir.

1.2. Sertifika ile ürün(ler) arasında ilişkilendirme yapılmalıdır. Düzenleyen, orijinal verilerin doğrulanmasına imkân verecek bir formatta sertifikayı muhafaza etmelidir.

1.3. Sertifika birçok uçuşa elverişlilik otoritesi tarafından kabul edilebilir; ancak bu durum ikili anlaşmalara ve/veya uçuşa elverişlilik otoritesinin politikasına bağlı olabilir.

1.4. Sertifika bir teslimat veya sevkiyat notu değildir.

1.5. Hava araçları bu sertifika kullanılarak serbest bırakılmayacaktır.

1.6. Sertifika; ürünün belirli bir hava aracına, motora, pervaneye veya (CMU komponentleri için) belirli bir CMU'ya montajı için bir onay teşkil etmez; ancak nihai kullanıcının ürünün uçuşa elverişlilik onay durumunu belirlemesine yardımcı olur.

- 1.7. Üretim çıkışlı ve bakım çıkışlı ürünlerin aynı sertifika üzerinde birlikte bulunmasına izin verilmez.
- 1.8. "Onaylı veriler" ile uyumlu olarak belgelendirilen ürünler ile "onaysız veriler"e göre belgelendirilen ürünlerin aynı sertifika üzerinde birlikte bulunmasına izin verilmez.

2. GENEL FORMAT

- 2.1. Sertifika; blok numaraları ve her bir bloğun konumu dâhil olmak üzere ekli formata uygun olmalıdır. Her bir bloğun boyutu münferit uygulamaya uyacak şekilde değiştirilebilir; ancak sertifikanın tanınmaz hâle gelmesine yol açacak ölçüde değiştirilemez.
- 2.2. Sertifika "yatay (landscape)" formatta olmalıdır; ancak sertifika tanınabilir ve okunabilir kaldığı sürece genel boyut önemli ölçüde artırılabilir veya azaltılabilir. Tereddüt hâlinde SHGM'ye danışılır.
- 2.3. Kullanıcı/montajcı sorumluluk beyanı formun her iki tarafına da yerleştirilebilir.
- 2.4. Okumayı kolaylaştıracak şekilde tüm baskılar net ve okunaklı olmalıdır.
- 2.5. Sertifika ön baskılı veya bilgisayar ortamında üretilmiş olabilir; her iki durumda da çizgiler ve karakterler net/okunaklı olmalı ve tanımlı formatla uyumlu olmalıdır.
- 2.6. Sertifika Türkçe ve İngilizce olmalı ve uygun olduğunda bir veya daha fazla diğer dilde de düzenlenmelidir.
- 2.7. Sertifikaya girilecek bilgiler, büyük harflerle yazılmak kaydıyla, makine/bilgisayar çıktısı veya el yazısı olabilir ve kolay okunmalıdır.
- 2.8. Açıklığı artırmak için kısaltmaların kullanımı asgari düzeyde tutulmalıdır.
- 2.9. Sertifikanın arka yüzünde kalan alan, düzenleyen tarafından ilave bilgi için kullanılabilir; ancak herhangi bir belgelendirme beyanı içeremez. Arka yüzün herhangi bir kullanımı, ön yüzde ilgili blokta referans verilerek belirtilmelidir.

3. KOPYALAR

- 3.1. Müşteriye gönderilen veya düzenleyen tarafından muhafaza edilen sertifika kopya sayısında herhangi bir kısıtlama yoktur.

4. SERTİFİKADAKİ HATA(LAR)

- 4.1. Nihai kullanıcı sertifikada bir hata/hatalar bulursa, bunu düzenleyene yazılı olarak bildirmelidir. Düzenleyen, hatayı/hataları doğrulayıp düzeltebilirse yeni bir sertifika düzenleyebilir.
- 4.2. Yeni sertifika yeni bir takip numarası, imza ve tarih içermelidir.
- 4.3. Yeni sertifika talebi, ürün(ler)in durumunun yeniden doğrulanması olmaksızın karşılanabilir. Yeni sertifika mevcut duruma ilişkin bir beyan değildir ve Blok 12'de aşağıdaki ifadeyle önceki sertifikaya atıf yapılmalıdır:
'Bu sertifika, [düzeltile blok(lar)ı giriniz] bloğundaki hata(lar)ı, [orijinal takip numarasını giriniz] numaralı ve [orijinal yayımlanma tarihini giriniz] tarihli sertifikada düzeltir ve uygunluk/durum/hizmete çıkış belgelendirmesini kapsamaz.'

Her iki sertifika da ilk sertifikaya ilişkin saklama süresine uygun olarak muhafaza edilmelidir.

5. SERTİFİKANIN DÜZENLEYEN TARAFINDAN DOLDURULMASI

Blok 1 – Onaylayan yetkili otorite/Ülke

Bu sertifikanın yayımlandığı yetki alanına sahip yetkili otorite olarak yalnızca “SHGM” yazılmalıdır.

Blok 2 – SHGM Form 1 başlığı

‘AUTHORISED RELEASE CERTIFICATE SHGM FORM 1’

Blok 3 – Form Takip Numarası

Blok 4’te tanımlanan organizasyonun numaralandırma sistemi/prosedürü ile oluşturulmuş münhasır numarayı giriniz; alfa/nümerik karakterler içerebilir.

Blok 4 – Organizasyon Adı ve Adresi

Bu sertifika kapsamındaki ürün(ler) i serbest bırakan üretim organizasyonunun (SHGM Form 55’e bakınız) veya gerçek/tüzel kişilerin tam adını ve adresini giriniz. Organizasyonun logo vb. unsurları, bloğun içine sığması kaydıyla kullanılabilir.

Blok 5 – İş Emri/Sözleşme/Fatura

Müşterinin ürün(ler) i izlenebilirliğini kolaylaştırmak için iş emri numarası, sözleşme numarası, fatura numarası veya benzeri referans numarasını giriniz.

Blok 6 – Item

Birden fazla item varsa, item satır numaralarını giriniz. Bu blok, Blok 12’deki “Remarks” ile kolay çapraz referans kurulmasını sağlar.

Blok 7 – Tanım

Ürünün adını veya tanımını giriniz. Tercihen, süreklilik arz eden uçuşa elverişlilik talimatlarında veya bakım verilerinde kullanılan terim esas alınmalıdır (örn. Illustrated Parts Catalogue, Aircraft Maintenance Manual, Service Bulletin, Component Maintenance Manual).

Blok 8 – Parça Numarası (Part Number)

Ürün üzerinde veya etiket/paketlemede yer aldığı şekliyle parça numarasını giriniz. Motor, pervane veya CMU için tip tanımlaması kullanılabilir.

Blok 9 – Miktar (Quantity)

Ürün adedini belirtiniz.

Blok 10 – Seri Numarası (Serial Number)

Mevzuat gereği seri numarasıyla tanımlanması gereken ürünler için seri numarasını giriniz. Mevzuat gerektirmeyen başka seri numaraları da girilebilir. Ürün üzerinde seri numarası yoksa “N/A” yazınız.

Blok 11 – Durum/İş (Status/Work)

“PROTOTYPE” veya “NEW” giriniz.

“PROTOTYPE” aşağıdaki durumlarda girilir:

(i) onaysız tasarım verileri ile uyumlu yeni ürün üretimi;

(ii) Part-21L Bölüm A Altbölüm C, F veya N uyarınca bir beyan sahibi tarafından henüz beyan edilmemiş tasarım verileriyle uyumlu yeni ürün üretimi;

(iii) hizmete giriş öncesinde ürün üzerinde yapılan değişiklik veya düzeltme işlerinden sonra (örn. tasarım değişikliği uygulaması, kusur düzeltimi, muayene veya test, raf ömrü yenileme) Blok 4’te tanımlanan

organizasyon tarafından önceki sertifikaya referansla yeniden sertifikalandırma. Orijinal çıkışın ve yapılan değişiklik/düzeltilme işlerinin detayları Blok 12'ye girilir.

“NEW” aşağıdaki durumlarda girilir:

(i) onaylı tasarım verileri ile uyumlu yeni ürün üretimi;

(ii) Part-21L Bölüm A Altbölüm C, F veya N uyarınca beyan sahibi tarafından beyan edilmiş tasarım verileri ile uyumlu yeni ürün üretimi;

(iii) hizmete giriş öncesinde ürün üzerinde yapılan değişiklik veya düzeltme işlerinden sonra (örn. tasarım değişikliği uygulaması, kusur düzeltimi, muayene veya test, raf ömrü yenileme) Blok 4'te tanımlanan organizasyon tarafından önceki sertifikaya referansla yeniden sertifikalandırma. Orijinal çıkışın ve yapılan değişiklik/düzeltilme işlerinin detayları Blok 12'ye girilir;

(iv) “prototype” (yalnızca onaysız verilere uyum) statüsünden “new” (onaylı verilere uyum ve emniyetli işleme uygun durumda) statüsüne; ilgili tasarım verilerinin onayını müteakip ve tasarım verileri değişmemiş olmak kaydıyla, ürün üreticisi veya Blok 4'te tanımlanan organizasyon tarafından yeniden sertifikalandırma.

Sertifikalı ürünler için Blok 12'ye aşağıdaki ifade girilmelidir:

'RE-CERTIFICATION OF ITEMS FROM 'PROTOTYPE' TO 'NEW': THIS DOCUMENT CERTIFIES THE APPROVAL OF THE DESIGN DATA [INSERT TC/STC NUMBER, REVISION LEVEL], DATED [INSERT DATE IF NECESSARY FOR IDENTIFICATION OF REVISION STATUS], TO WHICH THIS ITEM (THESE ITEMS) WAS (WERE) MANUFACTURED.'

Bu durumda Blok 13a'da 'approved design data and are in a condition for safe operation' kutusu işaretlenmelidir.

Part-21L Bölüm A Altbölüm C uyarınca tasarım uygunluk beyanına tabi hava araçları için Blok 12'ye aşağıdaki ifade girilmelidir:

'RE-CERTIFICATION OF ITEMS FROM 'PROTOTYPE' TO 'NEW': THIS DOCUMENT CERTIFIES THE DECLARATION OF THE DESIGN DATA [INSERT DECLARATION REFERENCE, REVISION LEVEL], DATED [INSERT DATE IF NECESSARY FOR IDENTIFICATION OF REVISION STATUS], TO WHICH THIS ITEM (THESE ITEMS) WAS (WERE) MANUFACTURED.'

(v) hizmete giriş öncesinde daha önce serbest bırakılmış “new” bir ürünün, müşteri tarafından belirlenen bir standarda/şartnameye göre (detayları ve orijinal çıkış bilgileri Blok 12'ye girilir) veya uçuşa elverişliliği tesis etmek amacıyla incelenmesi (çıkışın dayanağına ilişkin açıklama ve orijinal çıkış detayları Blok 12'ye girilir).

Blok 12 – Açıklamalar (Remarks)

Blok 11'de tanımlanan işi, kullanıcının veya montajcının belgelendirilen iş ile bağlantılı olarak ürün(ler)in uçuşa elverişliliğini belirleyebilmesi için gerekli olacak şekilde, doğrudan veya destekleyici dokümantasyona referans vererek tarif ediniz. Gerekirse ayrı bir sayfa kullanılabilir ve SHGM Form 1'den referans verilebilir. Her beyan, Blok 6'daki hangi item(lar)a ilişkin olduğunu açıkça belirtmelidir. Herhangi bir beyan yoksa “None” yazınız.

Onaysız tasarım verilerine göre serbest bırakma gerekçesini Blok 12'ye giriniz (örn. tip sertifikası bekleniyor, yalnız test için, onaylı veri bekleniyor).

Ürün, Part-21L Bölüm A Altbölüm C, F veya N uyarınca beyan sahibi tarafından henüz beyan edilmemiş tasarım verilerine göre üretilmişse, Blok 12'ye aşağıdaki ifade girilecektir:

'PENDING DECLARATION OF DESIGN COMPLIANCE IN ACCORDANCE WITH SUBPART C, F or N of SHT-21 INSTRUCTION ANNEX-1b (Part-21L)'

Ürün, Part-21L Bölüm A Altbölüm C, F veya N uyarınca beyan sahibi tarafından beyan edilmiş tasarım verilerine göre üretilmişse, Blok 12'ye aşağıdaki ifade girilecektir:

'PRODUCED IN CONFORMITY WITH THE DESIGN DATA OF A DECLARATION OF DESIGN COMPLIANCE IN ACCORDANCE WITH SUBPART C, F or N of SHT-21 INSTRUCTION ANNEX-1b (Part-21L)'

Elektronik bir SHGM Form 1'den veri basılıyorsa, diğer bloklarda uygun olmayan her türlü veri bu bloğa girilmelidir.

Blok 13a

Aşağıdaki iki kutudan yalnızca birini işaretleyiniz:

1. Ürün(ler) onaylı tasarım verileri kullanılarak üretilmiş ve emniyetli işleme uygun durumda bulunmuşsa 'approved design data and are in a condition for safe operation' kutusunu işaretleyiniz.
2. Ürün(ler) uygulanabilir onaysız tasarım verileri kullanılarak üretilmişse 'non-approved design data specified in block 12' kutusunu işaretleyiniz.

Ürün, Part-21L Bölüm A Altbölüm C, F veya N uyarınca beyan edilmiş tasarım verileriyle uyumlu olarak üretilmişse bu kutu da işaretlenecektir. Blok 12'de veriyi tanımlayınız (örn. tip sertifikası bekleniyor, yalnız test için, onaylı veri bekleniyor, Part-21L Bölüm A Altbölüm C, F veya N uyarınca tasarım uygunluk beyanından doğan tasarım verilerine uyum).

Onaylı ve onaysız tasarım verilerine göre serbest bırakılan ürünlerin aynı sertifikada birlikte bulunmasına izin verilmez.

Blok 13b – Yetkili İmza (Authorised Signature)

Yetkili kişinin imzası ile doldurulacaktır. Yalnızca yetkili otoritenin kural ve politikaları kapsamında özel olarak yetkilendirilmiş kişiler bu bloğu imzalayabilir. Tanınmayı kolaylaştırmak için yetkili kişiyi tanımlayan münhasır bir numara eklenebilir.

Blok 13c – Onay/Yetkilendirme Numarası (Approval/Authorisation Number)

Onay/yetkilendirme numarası/referansını giriniz. Bu numara/referans, onaylı veya beyanlı üretim organizasyonları için yetkili otorite tarafından verilir Part-21L kapsamında üretilen parçalar için). Organizasyon, Part-21L Bölüm A Altbölüm C, F veya N uyarınca beyan sahibi tarafından beyan edilmiş tasarım verilerine uygun bir parça üretmişse ve organizasyon onaylı veya beyanlı bir üretim organizasyonu değilse, aşağıdaki ifadeyi girmelidir:

'PRODUCED UNDER SUBPART R of SHT-21 INSTRUCTION ANNEX-1b (Part-21L)'

Blok 13d – İsim (Name)

Blok 13b'yi imzalayan kişinin adını okunaklı şekilde giriniz.

Blok 13e – Tarih (Date)

Blok 13b'nin imzalandığı tarihi giriniz. Tarih formatı: DD = 2 haneli gün, MMM = ayın ilk 3 harfi, YYYY = 4 haneli yıl.

Blok 14a–14e için genel gerekler

Üretim çıkışı için kullanılmaz. İstem dışı veya yetkisiz kullanımı önlemek için taranmalı/karartılmalı veya başka şekilde işaretlenmelidir.

Kullanıcı/Montajcı Sorumlulukları

Nihai kullanıcıların, formun eşlik ettiği herhangi bir ürünün montajı ve kullanımına ilişkin sorumluluklarından muaf olmadıklarını bildirmek üzere sertifikaya aşağıdaki beyan yerleştirilmelidir:

“BU SERTİFİKA, KENDİLİĞİNDEN MONTAJ YETKİSİ TEŞKİL ETMEZ.

KULLANICI/MONTAJCI, BLOK 1'DE BELİRTİLEN UÇUŞA ELVERİŞLİLİK OTORİTESİNDEN FARKLI BİR UÇUŞA ELVERİŞLİLİK OTORİTESİNİN MEVZUATINA UYGUN OLARAK İŞ İCRA EDİYORSA, KULLANICI/MONTAJCI'NIN, KENDİ UÇUŞA ELVERİŞLİLİK OTORİTESİNİN BLOK 1'DE BELİRTİLEN UÇUŞA ELVERİŞLİLİK OTORİTESİNDEN GELEN ÜRÜNLERİ KABUL ETTİĞİNİ TEMİN ETMESİ ESASTIR.

BLOK 13A VE 14'DAKİ BEYANLAR MONTAJ BELGELENDİRMESİ TEŞKİL ETMEZ. TÜM DURUMLARDA HAVA ARACI BAKIM KAYITLARI, HAVA ARACI UÇABİLMEYEN ÖNCE, KULLANICI/MONTAJCI TARAFINDAN ULUSAL MEVZUATA UYGUN OLARAK YAYIMLANMIŞ BİR MONTAJ SERTİFİKASINI İÇERMELİDİR.’

2. Hava Aracı/İnsansız Hava Aracı (İHA/UA) Uygunluk Beyanı (SHGM Form 52)

Söz konusu formun en güncel örnek hali SHGM Kalite Yönetim Sistemi içerisinde tanımlıdır.

SHGM Form 52 Hava Aracı/İnsansız Hava Aracı Sistemi Uygunluk Beyanının Kullanım Talimatları aşağıdaki şekildedir.

1. AMAÇ VE KAPSAM

1.1. Part-21 Altbölüm F kapsamında üretim yapan bir üretim organizasyonu tarafından yayımlanan hava aracı/insansız hava aracı sistemi uygunluk beyanının kullanımı, 21.A.130 maddesinde ve ilgili kabul edilebilir uygunluk yöntemlerinde (AMC) tarif edilmiştir.

1.2. Part-21 Altbölüm G kapsamında yayımlanan hava aracı/insansız hava aracı sistemi uygunluk beyanının (SHGM Form 52) amacı; uygun bir üretim organizasyonu onay sertifikası sahibi kuruluşun, tescil ülkesi yetkili otoritesinden münferit bir uçuşa elverişlilik sertifikası ve talep edilmesi hâlinde bir gürültü sertifikası alma yetkisini kullanabilmesini sağlamaktır.

2. GENEL

2.1. Uygunluk beyanı; blok numaraları ve her bir bloğun konumu dâhil olmak üzere modele uygun olmalıdır. Her bir bloğun boyutu münferit uygulamaya uyacak şekilde değiştirilebilir; ancak uygunluk beyanını tanınamaz hâle getirecek ölçüde değiştirilemez. Tereddüt hâlinde SHGM'ye danışılır.

2.2. Uygunluk beyanı ön baskılı veya bilgisayar ortamında üretilmiş olmalıdır. Her iki durumda da çizgiler ve karakterlerin baskısı net ve okunaklı olmalıdır. Ekli modele uygun olarak ön baskılı ifadeler kullanılabilir; ancak başka hiçbir sertifikalandırma beyanına izin verilmez.

2.3. Beyanın doldurulması, kolay okunabilirliği sağlayacak şekilde büyük harflerle olmak kaydıyla, makine/bilgisayar çıktısı veya el yazısı olabilir. Türkçe ve İngilizce ve uygun olduğunda bir veya daha fazla diğer dilde kabul edilebilir.

2.4. Beyanın bir kopyası ve referans verilen tüm ekler, onaylı üretim organizasyonu tarafından muhafaza edilecektir.

3. UYGUNLUK BEYANININ DÜZENLEYEN TARAFINDAN DOLDURULMASI

3.1. Dokümanın geçerli bir beyan olabilmesi için tüm bloklarda giriş bulunmalıdır.

3.2. Hava aracı/insansız hava aracı sisteminin tasarımı, bunun takılı ürünleri ve insansız hava aracı sistemleri için CMU, onaylı olmadıkça uygunluk beyanı yayımlanamaz.

3.3. SHGM aksi yönde mutabık kalmadıkça, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 numaralı bloklarda istenen bilgiler; üretim organizasyonu tarafından dosyada muhafaza edilen, ayrı ve tanımlanmış dokümanlara referans verilerek sağlanabilir.

3.4. Bu uygunluk beyanı, uygulanabilir operasyonel kuralları karşılamak için takılması gerekebilecek ekipman itemlerini kapsamayı amaçlamaz. Bununla birlikte, bu münferit ekipman itemlerinin bazıları Blok 10'da veya onaylı tip tasarımında yer alabilir. Bu nedenle operatörlere, kendi operasyonları bakımından uygulanabilir operasyonel kurallarla uyumu sağlama sorumlulukları hatırlatılır.

Blok 1

İmalat Devletinin adını giriniz.

Blok 2

Uygunluk beyanının, kendi yetkisi altında yayımlandığı otorite. Bu durumda SHGM olacaktır.

Blok 3

Beyan kontrolü ve izlenebilirlik amacıyla bu bloğa, ön baskılı münhasır bir seri numarası yerleştirilmelidir. Bilgisayar üretimi doküman istisnadır: bilgisayarın münhasır bir numara üretecek ve basacak şekilde programlanmış olması hâlinde numaranın ön baskılı olması gerekmez.

Blok 4

Beyanı yayımlayan organizasyonun tam adı ve adresi (yerleşim yeri adresi). Bu blok ön baskılı olabilir. Logo vb. unsurlara, bloğa sığmaları kaydıyla izin verilir.

Blok 5

Tip sertifikasında ve buna bağlı veri sayfasında belirtildiği şekilde hava aracı tipini tam olarak giriniz.

Blok 6

Konu hava aracına ilişkin tip sertifikası referans numaralarını ve "issue" bilgisini giriniz.

Blok 7

Hava aracı tescilliye bu işaret tescil işareti olacaktır. Hava aracı tescilli değilse, bu işaret SHGM tarafından ve uygunsa yetkili diğer otorite tarafından kabul edilen işaret olacaktır.

Blok 8

Kontrol, izlenebilirlik ve ürün destek amaçları için üretim organizasyonu tarafından tahsis edilen tanımlama numarası. Bu numara bazen "üretim organizasyonu seri numarası" veya "imalatçı numarası" olarak da adlandırılır.

Blok 9

İlgili tip sertifikasında ve buna bağlı veri sayfasında belirtildiği şekilde motor tipini ve pervane tip(ler)ini tam olarak giriniz. Bunların üretim organizasyonu tanımlama numarası ve ilgili lokasyon da belirtilmelidir. İnsansız hava aracı sistemleri için; ilgili tip sertifikasında, buna bağlı veri sayfasında ve üretim organizasyonu tanımlama numarasında belirtildiği şekilde CMU tipini tam olarak giriniz.

Blok 10

Hava aracı tanımına ilişkin onaylı tasarım değişiklikleri.

Blok 11

Tüm uygulanabilir uçuşa elverişlilik direktiflerinin (veya eşdeğerinin) listesi ve uygunluk beyanı; ayrıca konu münferit uçağın veya insansız hava aracı sisteminin (ürünler ve takılı parçalar, teçhizatlar, ekipman ve insansız hava aracı sistemleri için CMU'lar ve CMU komponentleri dâhil) uygunluk yöntemi açıklaması. İleride yerine getirilmesi gereken uygunluk gerekliliği zamanları belirtilmelidir.

Blok 12

Onaylı tip tasarımından, bazen "concession", "divergence" veya "non-conformance" olarak adlandırılan, onaylı kasıtsız sapmalar.

Blok 13

Buraya yalnızca mutabık kalınmış muafiyetler, feragatler veya istisnalar dâhil edilebilir.

Blok 14

Açıklamalar (Remarks). Konu hava aracı uçuşa elverişliliğini etkileyebilecek herhangi bir beyan, bilgi, spesifik veri veya sınırlama. Böyle bir bilgi veya veri yoksa "NONE" yazınız.

Blok 15

Talep edildiği şekilde "certificate of airworthiness" veya "restricted certificate of airworthiness" giriniz.

Blok 16

İthal eden ülke tarafından bildirilenler gibi ilave gerekler bu blokta not edilmelidir.

Blok 17

Uygunluk beyanının geçerliliği, formdaki tüm blokların eksiksiz doldurulmasına tabidir. Uçuş test raporunun bir kopyası; kaydedilen her türlü kusur ve düzeltim detayları ile birlikte, üretim organizasyonu onay sertifikası sahibi tarafından dosyada muhafaza edilmelidir. Rapor, uygun onaylayıcı personel ve bir uçuş ekibi üyesi (örn. test pilotu veya uçuş test mühendisi) tarafından tatmin edici olarak imzalanmalıdır. İcra edilen uçuş testleri, 21.A.139 maddesi uyarınca tesis edilen üretim sisteminin kalite yönetimi unsurunun kontrolü altında tanımlanan; özellikle (d)(2)(vi) bendi kapsamında, uçağın uygulanabilir tasarım verilerine uygun olduğunu ve emniyetli işleme uygun durumda bulunduğunu temin etmek amacıyla gerçekleştirilen testlerdir.

Bu beyanın emniyetli işletimle ilgili yönlerini karşılamak için sağlanan (veya erişilebilir kılınan) itemlerin listesi, üretim organizasyonu onay sertifikası sahibi tarafından dosyada muhafaza edilmelidir.

Blok 18

Uygunluk beyanı, 21.A.145(d) maddesine uygun olarak üretim onayı sahibi tarafından bu amaçla yetkilendirilen kişi tarafından imzalanabilir. "Islak kaşe imza (rubber stamp signature)" kullanılmamalıdır.

Blok 19

Beyanı imzalayan kişinin adı, daktilo edilmiş veya okunaklı şekilde basılmış olmalıdır.

Blok 20

Uygunluk beyanının imzalandığı tarih verilmelidir.

Blok 21

SHGM onay referansı mutlaka belirtilmelidir.

EK.3 – UÇUŞA ELVERİŞLİLİK İÇİN TEMEL GEREKSİNİMLER**1) Ürün Bütünlüğü**

Ürün bütünlüğü, bilgi güvenliği tehditlerine karşı koruma da dâhil olmak üzere, hava aracının operasyonel ömrü boyunca öngörülen tüm uçuş koşulları için garanti edilmelidir. Tüm gerekliliklere uyum gösterimi, gerektiğinde testlerle desteklenen değerlendirmeler veya analiz ile yapılmalıdır.

a) Yapısal ve malzemeler

1) Yapısal bütünlük, tahrik sistemi de dâhil olmak üzere, hava aracının operasyonel zarfı boyunca sağlanmalı ve hava aracının operasyonel ömrü boyunca korunmalıdır.

2) Arızası hava aracının yapısal bütünlüğünü azaltabilecek olan tüm parçaları, zararlı deformasyon veya arıza olmadan aşağıdaki koşullara uymalıdır. Bu durum, önemli büyüklükteki tüm kütleleri ve bunların kısıtlama araçlarını içerir.

i) Hava aracının ağırlıkları, ağırlık merkezi aralığı, operasyonel zarfı ve ömrü dâhilinde olması beklenen tüm yük kombinasyonları dikkate alınmalıdır. Buna hem uçuşta hem de yerde fırtınalar, manevralar, basınçlandırma, hareketli yüzeyler, kontrol ve tahrik sistemleri nedeniyle yükler de dâhildir.

ii) Karada veya suda acil inişlerin neden olduğu yükler ve olası arızalar dikkate alınmalıdır.

iii) Operasyon türüne uygun olarak, hava aracının büyüklüğü ve konfigürasyonu dikkate alınarak, bu yüklere karşılık gelen dinamik etkiler yapısal tasarımda ele alınmalıdır.

3) Hava aracında aeroelastik kararsızlık ve aşırı titreşim olmamalıdır.

4) Hava aracının yapımında kullanılan üretim süreçleri ve malzemeler, bilinen ve tekrarlanabilir yapısal özellikleri sağlamalıdır. Operasyonel ortama bağlı olarak malzeme performansında oluşabilecek değişiklikler hesaba katılmalıdır.

5) Uygulanabilir olduğu ölçüde, döngüsel yükleme, çevresel bozulma, kazara ve dış kaynaklı hasar etkilerinin, yapısal bütünlüğü kabul edilebilir bir kalıcı dayanım seviyesinin altına düşürmemesi sağlanmalıdır. Bu konuda sürekli uçuşa elverişliliği sağlamak için gerekli tüm talimatlar resmi olarak yayımlanmalıdır.

b) İtki

1) İtki sisteminin bütünlüğü (yani motor ve uygun olduğunda pervane), itki sisteminin operasyonel zarfı boyunca sağlandığı gösterilmeli ve hava aracının genel emniyet konseptinde itki sisteminin rolü göz önünde bulundurularak, itki sisteminin çalışma ömrü boyunca sürdürülmelidir.

2) İtki sistemi, belirtilen sınırlar dâhilinde, gerekli tüm uçuş koşullarında, talep edilen itkiyi veya gücü, çevresel etkileri ve koşulları dikkate alarak üretmelidir.

3) İtki sisteminin yapımında kullanılan üretim süreci ve malzemelerle, bilinen ve tekrarlanabilir yapısal davranışlar elde edilmelidir. Operasyonel ortama bağlı olarak meydana gelebilecek malzeme performansındaki değişiklikler hesaba katılmalıdır.

4) Döngüsel yükleme, çevresel ve operasyonel bozulma ve sonrasında meydana gelen parça arızalarının etkileri, itki sisteminin bütünlüğünü kabul edilebilir seviyelerin altına düşürmemelidir. Bu konuda sürekli uçuşa elverişliliği sağlamak için gerekli tüm talimatlar resmi olarak yayımlanmalıdır.

5) İtki sistemi ile hava aracı arasında emniyetli ve doğru arayüz oluşturulması için gerekli tüm talimatlar, bilgiler ve gereksinimler resmi olarak ilan yayımlanmalıdır.

c) Sistemler ve ekipman (takılı olmayan ekipman dışındaki)

1) Hava aracı, daha önceki tecrübelerin tehlikeli olduğunu gösterdiği tasarım özelliklerine veya ayrıntılara sahip olmamalıdır.

2) Hava aracı, ilgili sistemler ve tip tasarımının değerlendirilmesi için veya işletme kurallarına göre gerekli olan teçhizat dahil olmak üzere, sistem veya ekipman çalışma ortamı dikkate alınarak, öngörülebilir çalışma koşulları altında hava aracının operasyonel zarfı boyunca amaçlandığı gibi çalışmalıdır. Tip sertifikasyonu için veya işletim kuralları gereği gerekli olmayan, uygun ya da uygun olmayan şekilde çalışan diğer sistemler ya da ekipman emniyeti azaltmamalı ve diğer herhangi bir sistem ya da ekipmanın düzgün çalışmasını olumsuz etkilememelidir. Sistemler ve ekipman, normalin üstünde bir beceri veya güce ihtiyaç duyulmadan çalıştırılabilir.

3) Ayrı ayrı ve birbirleriyle ilişkili olarak değerlendirilen hava aracı sistemleri ve ekipmanı, herhangi bir yıkıcı arıza durumunun, son derece imkânsız olduğu gösterilemeyen tek nokta arızasından kaynaklanmayacak ve bir arıza durumu olasılığı ile hava aracı ve yolcuları üzerindeki etkisinin şiddeti arasında ters bir ilişki olacak şekilde tasarlanmalıdır. Yukarıdaki tek noktadan arıza kriteri ile ilgili olarak, hava aracının boyutu ve genel konfigürasyonu için gerekli değerlendirmelerin yapılması gerektiği kabul edilmektedir ve böylece bu tek noktadan arıza kriterinin bazı parçalar ve helikopterler ve küçük uçaklardaki bazı sistemler için karşılanmasını engelleyebilecektir.

4) Uçuşun emniyetli bir şekilde yapılabilmesi için gereken bilgiler ve emniyetsiz koşullarla ilgili bilgiler mürettebat veya bakım personeline uygun şekilde açık, tutarlı ve doğru bir şekilde sağlanmalıdır. Tehlikelerin oluşmasına katkıda bulunabilecek hataları en aza indirecek şekilde, işaretler ve duyurular dâhil olmak üzere sistemler, ekipman ve kontroller, tasarlanmalı ve yerleştirilmelidir.

5) Takılı olmayan ekipmanların önemli bir arıza veya bozulma olasılığına karşı koruma da dâhil olmak üzere, hava aracının hem içinde hem de dışında, bilgi güvenliği tehditleri de göz önünde bulundurularak, hava aracı ve yolcular için tehlikeleri en aza indirmek amacıyla tasarım önlemleri alınmalıdır.

d) Takılı olmayan ekipman

1) Takılı olmayan ekipman, ilgili fonksiyon başka yollarla da gerçekleştirilemediği sürece, öngörülen çalışma koşulları altında emniyet veya emniyetle ilgili işlevini yerine getirmelidir.

2) Takılı olmayan ekipman normalin üstünde bir beceri veya güce ihtiyaç duyulmadan çalıştırılabilir.

3) Takılı olmayan ekipman, uygun ya da uygun olmayan şekilde çalışsa da emniyeti azaltmamalı ve diğer ekipman, sistem veya cihazların düzgün çalışmasını olumsuz etkilememelidir.

e) Sürekli Uçuşa Elverişlilik

1) Hava aracı tipi ve ilgili herhangi bir parçayla bağlantılı uçuşa elverişlilik standardına, hava aracının çalışma ömrü boyunca uyulmasını sağlamak için sürekli uçuşa elverişlilik için talimatlar da dâhil olmak üzere gerekli tüm belgeler oluşturulmalı ve hazır bulundurulmalıdır.

2) Sürekli uçuşa elverişlilik için gerektiğinde parçaların ve takılı olmayan ekipmanın muayenesine, ayarlanmasına, yağlanmasına, sökülmesine veya değiştirilmesine izin verecek araçlar sağlanmalıdır.

3) Sürekli uçuşa elverişliliğe ilişkin talimatlar, sağlanacak veri miktarına uygun olarak bir el kitabı veya el kitapları şeklinde olmalıdır. El kitapları, kullanışlı bir düzenleme ile bakım ve tamir talimatlarını, servis bilgilerini, arıza giderme ve muayene prosedürlerini içermelidir.

4) Sürekli uçuşa elverişlilik talimatları her bir zorunlu değiştirme zamanını, muayene aralığını ve ilgili muayene prosedürünü ortaya koyan uçuşa elverişlilik sınırlamalarını içermelidir.

2) Ürün Operasyonunun Uçuş Elverişlilik Boyutu

a) Ürünün çalışması sırasında hava aracında veya yerde olanlar için emniyeti sağlamak amacıyla aşağıdakilerin ele alındığı gösterilmelidir:

- 1) Hava aracının onaylandığı operasyon türleri belirlenmeli ve çevresel sınırlamalar ve performans da dâhil olmak üzere emniyetli operasyon için gerekli sınırlamalar ve bilgiler oluşturulmalıdır.
- 2) Hava aracı, büyüklüğü ve konfigürasyonu dikkate alınarak, bir veya varsa daha fazla itki sisteminin arızalanması da dâhil olmak üzere, beklenen tüm çalışma koşulları altında emniyetli bir şekilde kontrol edilebilmeli ve manevra kabiliyeti olmalıdır. Pilot dayanımı, kokpit ortamı, pilot iş yükü ve diğer insan faktörü hususları ile uçuş aşaması ve süresi dikkate alınmalıdır.
- 3) Herhangi bir olası çalışma koşulu altında istisnai pilotluk becerisi, uyanıklık, güç veya iş yükü gerektirmeden bir uçuş aşamasından diğerine yumuşak bir geçiş yapmak mümkün olmalıdır.
- 4) Hava aracının, uçuş aşaması ve süresi dikkate alınarak, pilottan istenenlerin aşırı olmamasını sağlayacak bir dengeye sahip olması gerekir.
- 5) Normal operasyonlar, arıza ve acil durum prosedürleri oluşturulmalıdır.
- 6) Hava aracı tipine uygun olarak, normal uçuş zarfının aşılmasını önlemeye yönelik uyarılar veya diğer caydırıcılar sağlanmalıdır.
- 7) Hava aracının ve sistemlerinin özellikleri, uçuş zarfının karşılaşılabilecek sınır durumlarından emniyetli bir şekilde geri dönmesine izin vermelidir.

b) Emniyetli işletim için gerekli olan operasyon sınırlamaları ve diğer bilgiler, mürettebata açık olmalıdır.

c) Ürün operasyonları, çevresel koşullar da dâhil olmak üzere olumsuz dış ve iç koşullardan kaynaklanan tehlikelerden korunmalıdır.

- 1) Özellikle ve operasyon türüne uygun olarak, olumsuz hava koşulları, hava aracının boyutu ve konfigürasyonu göz önünde bulundurularak ürün operasyonu sırasında gerçekleşmesi normal olan yıldırım, kuş çarpması, yüksek frekanslı alanlar, ozon vb. ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, karşılaşılan durumlara maruz kalmadan dolayı emniyetli olmayan bir durum meydana gelmemelidir.
- 2) Kabin bölmeleri, operasyon türüne uygun olarak, yolculara uygun yolculuk koşulları sağlamalı ve hava aracının boyutunu ve konfigürasyonunu dikkate alarak, uçuş operasyonlarında ortaya çıkan veya yangın, duman, zehirli gazlar ve hızlı basınç düşmesi tehlikeleri de dâhil olmak üzere, acil durumlar ile sonuçlanan olası tehlikelerden yeterli korumayı sağlamalıdır. Yolcuların ciddi yaralanmalara maruz kalmasından kaçınmak ve hava aracını hızla tahliye etmek ve karaya veya suya acil iniş durumunda onları alçalma kuvvetlerinin etkisinden korumak amacıyla her türlü uygun olasılığı oluşturmak için hükümler konulmalıdır. Yolcuların uygun emniyetli davranışta bulunmasını sağlamak ve emniyet ekipmanlarının yeri ve doğru kullanımı konusunda onlara talimat vermek için gerektiğinde açık ve net işaretler veya duyurular olmalıdır. Gerekli emniyet ekipmanı kolayca erişilebilir olmalıdır.
- 3) Mürettebat bölmeleri, durumsal farkındalık sağlama ve olası durum ve acil durumların yönetimi de dâhil olmak üzere uçuş operasyonlarını kolaylaştırmak için operasyon türüne uygun olarak düzenlenmelidir. Mürettebat bölmelerinin ortamı, mürettebatın görevlerini yerine getirme yeteneğini tehlikeye atmamalı ve tasarımı, operasyon sırasında karışıklığa yol açmayı ve kontrollerin yanlış kullanımını önleyecek şekilde olmalıdır.

3) Organizasyonlar (Tasarım, Üretim, Sürekli Uçuşa Elverişlilik Yönetimi veya Bakım Kapsamında Gerçek Kişiler Dahil)

a) Faaliyet türüne uygun olarak, aşağıdaki koşullar yerine getirildiğinde organizasyon onayları yayımlanmalıdır:

1) Organizasyonun işin kapsamı için gerekli tüm araçlara sahip olması gerekir. Bu araçlar şunları içerir, ancak bunlarla sınırlı değildir: tesisler, personel, ekipman, takımlar ve malzemeler, görev tanımları, sorumluluklar ve prosedürler, ilgili verilere erişim ve kayıt tutma.

2) Gerçekleştirilecek faaliyet türü ve organizasyonun büyüklüğüne uygun olarak, organizasyonunun bu Ek dokümanda belirtilen temel gereksinimlere uyum göstermek için bir yönetim sistemi uygulaması ve bunu sürdürmesi, emniyet risklerini yönetmesi ve bu yönetim sisteminin sürekli iyileştirilmesini amaçlaması gereklidir.

3) Organizasyon, bu Ek dokümanda belirtilen uçuşa elverişlilik için temel gerekliliklere sürekli uyum göstermeyi sağlamak için gerektiğinde diğer ilgili organizasyonlarla anlaşmalar yapar.

4) Organizasyon, emniyetin sürekli iyileştirilmesi amacına katkıda bulunmak amacıyla, (2) alt bendi altındaki yönetim sisteminin ve (3) alt bendi altındaki anlaşmaların bir parçası olarak bir olay raporlama sistemi kuracaktır. Olay raporlama sistemi yürürlükteki yasalara uygun olacaktır.

b) Bakım eğitim organizasyonlarında, 3(a)(3) ve 3(a)(4) maddelerindeki koşullar geçerli değildir.

c) Bakım yapan gerçek kişiler, faaliyet türüne uygun düzeyde bir teorik bilgi, pratik beceri ve deneyim kazanmalı ve bunu sürdürmelidir.

EK.4 – ÜRÜNLERLE İLGİLİ ÇEVRESEL KORUMA GEREKLİLİKLERİNE UYUM GÖSTERME İÇİN TEMEL GEREKSİNİMLER

A) Hava aracı, motor ve diğer ürünlerin bu Talimatın:

- i) Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm B'sinde ve Ek-1b Altbölüm C'sinde belirtilen gereklilikler kapsamında tip sertifikasyonu,
- ii) Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm D'sinde ve Ek-1b Altbölüm F'sinde belirtilen gereklilikler kapsamında tip sertifikası değişikliklerinin onayı,
- iii) Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm E'sinde belirtilen gereklilikler kapsamında ilave tip sertifikalarının onayı,
- iv) Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm M'sinde ve Ek-1b Altbölüm N'sinde belirtilen gereklilikler kapsamında tamirlerinin onayı,
- v) Ek-1 ve Ek-1b Altbölüm H'sinde ve Altbölüm I'sında belirtilen gereklilikler kapsamında uçuşa elverişlilik sertifikaları ve gürültü sertifikalarının yayımlanması,

hususlarındaki gürültü ve emisyonlar açısından çevresel koruma gereklilikleri için bu Talimatın Madde 23 birden altıya kadar fıkralarının hükümleri ve ilgili altbölümlerde yer alan sertifikasyon temeli belirlenmesine, uygulanacak gerekliliklerin tarihine, yayımlanacak sertifikalara veya beyanlara ilişkin gereklilikler uygulanır.

B) Temel Gereksinimler:

- 1) Ürünler bu ek (B)(4) maddesi hükümleri dikkate alınarak, gürültüyü mümkün olduğunca en aza indirecek şekilde tasarlanmalıdır.
- 2) Ürünler, bu ek (B)(4) maddesi hükümleri dikkate alınarak, emisyonları mümkün olduğunca en aza indirecek şekilde tasarlanmalıdır.
- 3) Ürünler, bu ek (B)(4) maddesi hükümleri dikkate alınarak, sıvıların buharlaşması veya tahliyesinden kaynaklanan emisyonları en aza indirecek şekilde tasarlanmalıdır.
- 4) Gürültüyü, farklı türlerin emisyonunu ve sıvıların deşarjını en aza indirmeyi amaçlayan tasarım önlemleri arasındaki her türlü ödünleşim dikkate alınmalıdır.
- 5) Gürültü ve emisyonlar en aza indirilirken, hava aracı gürültüsünün ve emisyonlarının önemli olduğu normal çalışma koşullarının toplam aralığı ve coğrafi alanlar dikkate alınmalıdır.
- 6) Çevreyi koruma nedenleriyle gerekli olan hava aracı sistemleri ve ekipmanı, öngörülebilir her operasyon koşulunda amaçlanan şekilde çalışacak şekilde tasarlanmalı, üretilmeli ve bakımı yapılmalıdır. Güvenilirlikleri ürünün çevresel uyumu üzerindeki amaçlanan etkilerine göre yeterli olmalıdır.
- 7) Bir havacılık ürününün bu Ek dokümanda belirtilen temel gerekliliklere sürekli olarak uyum göstermesini sağlamak için gereken talimatlar, prosedürler, araçlar, el kitapları, sınırlamalar ve muayeneler belirlenmeli ve ilgili kullanıcılara açık bir şekilde sağlanmalıdır.
- 8) Havacılık ürünlerinin tasarımı, üretimi ve bakımı ile ilgili organizasyonlar:
 - a) Bir havacılık ürününün bu Ek dokümanda belirtilen temel gerekliliklere uyumunu sağlamak için gerekli tüm araçlara sahip olmalıdır.
 - b) Bir havacılık ürününün bu Ek dokümanda belirtilen temel gerekliliklere uyumunu sağlamak için diğer ilgili organizasyonlarla gerekli anlaşmaları yapmalıdır.
- C) CO2 emisyonu sertifikasyonu sonrası değerlendirme metriği değeri (evaluation metric value) yayımlanır.
- D) Emisyon Sertifikası ya da eşdeğer doküman asgari olarak aşağıdaki bilgileri içerir:
 - 1) sertifikayı veren otoritenin adı,
 - 2) üreticinin tip ve model tanımı,

- 3) geçerli emisyon sertifika gerekliliklerine uyum amacıyla dahil edilen herhangi bir ek değişikliğin beyanı,
- 4) nominal itme gücü (rated thrust),
- 5) referans basınç oranı,
- 6) duman sayısı (Smoke Number) gerekliliklerine uyumu gösteren bir beyan,
- 7) gaz kirletici gerekliliklerine uyumu gösteren bir beyan,
- 8) partikül madde gerekliliklerine uyumu gösteren bir beyan.

EK.5 – UÇUŞ TEST KATEGORİLERİ VE İLGİLİ UÇUŞ TEST EKİBİ NİTELİKLERİ

A) Bu bölümde, azami kalkış kütlesi (MTOM) 2000 kg ve üzerinde olan CS-23 kodlu hava aracı ile CS-25, CS-27, CS-29 ya da eşdeğeri uçuşa elverişlilik kodlarına uygun olarak sertifikasyonu yapılan ya da yapılacak olan hava aracının uçuş testlerini icra edecek uçuş ekibi için gerekli olan nitelikler belirtilir.

B) Tanımlar:

1) Uçuş Test Mühendisi (FTE), yerde ya da uçuşta uçuş test operasyonlarına katılan herhangi bir mühendis anlamına gelmektedir.

2) Lider Uçuş Test Mühendisi (LFTE), uçuş testlerinin icrası için hava aracında kendisine tayin edilen görevleri yerine getiren ya da uçuş test faaliyetleri süresince hava aracı ve sistemlerinin operasyonunda pilotu asiste eden uçuş test mühendisi anlamına gelmektedir.

3) Uçuş testleri, şu anlama gelmektedir:

3.1) Yeni bir tasarımın (hava aracı, itki sistemleri, parçalar ve teçhizatlar) geliştirme aşamasındaki uçuşlar,

3.2) Sertifikasyon temeline ya da tip tasarımına uyumu göstermek için gerçekleştirilen uçuşlar,

3.3) Hava aracının halihazırda onaylı olan uçuş zarfının dışına çıkma ihtimali olabilecek alışılmadık manevralar ya da profilleri gerektiren, yeni tasarım konseptlerini denemek amacıyla gerçekleştirilen uçuşlar,

3.4) Uçuş test eğitimi uçuşları.

C) Uçuş test kategorileri

1) Aşağıdaki tanımlar, SHT-21 kapsamındaki tasarım ve üretim organizasyonları tarafından icra edilen uçuşları tanımlar.

2) Birden fazla hava aracının teste katıldığı durumda, her bir bireysel hava aracı uçuşu, söz konusu uçuşun bir uçuş testi olduğunun ve uygunsa kategorisinin belirlenmesi için değerlendirilir. Sadece, (B)(3) maddesinde atıf yapılan uçuşlar, bu Ek kapsamındaki uçuşlardır.

3) Uçuş test kategorileri

Uçuş testleri aşağıdaki dört kategoriye içerir:

3.1) Kategori Bir (1)

a) Yeni bir hava aracı tipinin ya da uçuş veya idare karakteristiklerinde ciddi modifikasyon olabilecek bir hava aracının ilk uçuşları,

b) Hali hazırda bilinenlerden ciddi derecede farklı uçuş karakteristiklerinin potansiyel olarak söz konusu olabileceği öngörülen uçuşlar,

c) Orijinal ya da alışılmamış tasarım özellikleri ya da tekniklerinin araştırılması için gerçekleştirilen uçuşlar,

d) Uçuş zarfının belirlenmesi ya da genişletilmesi için gerçekleştirilen uçuşlar,

e) Uçuş zarfı limitlerine yaklaşıldığında, regülatif performans, uçuş karakteristikleri ve idare niteliklerini belirlemek için gerçekleştirilen uçuşlar,

f) Kategori 1 uçuş testleri için uçuş test eğitimi.

3.2) Kategori İki (2)

a) Henüz sertifikasyonu tamamlanmamış bir hava aracı tipinin, Kategori 1 olarak sınıflandırılmayan uçuşları,

b) Henüz onaylanmamış bir modifikasyonun uygulanması sonrası ve aşağıdaki gerekliliklerin karşılanması gerektiği durumda, hali hazırda sertifikasyonu tamamlanmış bir hava aracı tipinin Kategori 1 olarak sınıflandırılmayan uçuşları:

- i) hava aracının genel durumunun değerlendirilmesinin gerekmesi, ya da
- ii) Yeni ya da modifiye edilen bir sistemin işlediği durum için ya da sisteme ihtiyaç duyulduğunda, temel ekip prosedürlerinin değerlendirilmesi, ya da
- iii) Halihazırda onaylı olan operasyonel zarfın limitlerinin dışında fakat sorgulanan uçuş zarfının içinde kasıtlı olarak uçulması gerektiğinde.

c) Kategori 2 uçuş testleri için uçuş test eğitimi.

3.3) Kategori Üç (3)

Tip sertifikası ya da hava aracı uçuş el kitabı limitlerinin dışında uçuş yapılmasını gerektirmeyen, yeni üretilen bir hava aracının uyum beyanı yayımlanması için gerçekleştirilen uçuşları.

3.4) Kategori Dört (4)

Henüz onaylanmamış bir tasarım değişikliğinin uygulanması durumunda, hali hazırda sertifikalı olan bir hava aracı tipi ile gerçekleştirilen, Kategori 1 ya da 2 olarak sınıflandırılmayan uçuşlar.

D) Pilotların ve Lider Uçuş Test Mühendislerinin yetkinlik ve deneyimi

1) Pilotlar ve lider uçuş test mühendisleri, aşağıdaki tabloda belirtilen yetkinlik ve deneyime sahip olacaktır.

Hava Aracı	Uçuş Test Kategorileri			
	1	2	3	4
CS-23 hava aracı (tasarım dalış sürati (Md) 0.6 üzerinde olan ya da en yüksek irtifa tavanı 7260 m (25000 ft) üzerinde olan), CS-25, CS-27, CS-29 ya da eşdeğer uçuşa elverişlilik kodları	Yetkinlik Seviyesi 1	Yetkinlik Seviyesi 2	Yetkinlik Seviyesi 3	Yetkinlik Seviyesi 4
Diğer CS-23 hava araçları (MTOM 2000 kg ve üzeri olan)	Yetkinlik Seviyesi 2	Yetkinlik Seviyesi 2	Yetkinlik Seviyesi 3	Yetkinlik Seviyesi 4
Diğer CS-23 hava araçları (MTOM 2000 kg altı olan)	Yetkinlik Seviyesi 2	Yetkinlik Seviyesi 2	Yetkinlik Seviyesi 3	Yetkinlik Seviyesi 4
CS-UAS, CS-LUAS, CS-LURS, SC Light-UAS ve VCA (SC-VTOL + MOC)	Yetkinlik Seviyesi 4	Yetkinlik Seviyesi 4	Yetkinlik Seviyesi 3	Yetkinlik Seviyesi 4

1.1) Yetkinlik Seviyesi 1:

1.1.1) Pilotlar, SHT-FCL "Uçuş Ekibi Lisanslandırma" Talimatı gereklerine uyum göstereceklerdir.

1.1.2) Lider uçuş test mühendisleri aşağıdaki gerekleri sağlayacaktır:

- a) Genel Müdürlükçe uygun değerlendirilecek, Yetkinlik Seviyesi 1 eğitimini başarıyla tamamlamış olmak, ve
- b) Uçuş test eğitimi dahil, en az 100 saatlik uçuş deneyimi.

1.2) Yetkinlik Seviyesi 2:

1.2.1) Pilotlar, SHT-FCL "Uçuş Ekibi Lisanslandırma" Talimatı gereklerine uyum göstereceklerdir.

1.2.2) Lider uçuş test mühendisleri aşağıdaki gerekleri sağlayacaktır:

- a) Genel Müdürlükçe uygun değerlendirilecek, Yetkinlik Seviyesi 1 ya da 2 eğitimini başarıyla tamamlamış olmak, ve
- b) Uçuş test eğitimi dahil, en az 50 saatlik uçuş deneyimi.

Lider uçuş test mühendisi için yetkinlik seviyesi 1 ya da 2 eğitimleri en azından aşağıdaki konuları içerir:

- i) Performans,
- ii) Stabilite ve kontrol/idare nitelikleri,
- iii) Sistemler,
- iv) Test yönetimi, ve
- v) Risk/emniyet yönetimi.

1.3) Yetkinlik Seviyesi 3:

1.3.1) Pilotlar, SHT-FCL Talimatı gerekleri doğrultusunda teste tabi hava aracı kategorisinde bir lisans ve en azından ticari pilot lisansı (CPL) sahibi olacaktır. Uçuştan sorumlu pilot (PIC) ek olarak aşağıdakileri sağlar:

- a) uçuş test yetkisine sahip olma, ya da
- b) benzer karmaşıklığa ve karakteristiklere sahip hava aracında en az 1000 saat uçuştan sorumlu pilot olarak uçuş deneyimine sahip olma, ve
- c) her bir hava aracı sınıfı ya da tipinde, en az beş hava aracının bireysel uçuşa elverişlilik sertifikasının yayımlanması ile sonuçlanan programın parçası olarak tüm uçuşlara katılmış olmak,

1.3.2) Lider uçuş test mühendisleri aşağıdaki gerekleri sağlayacaktır:

- a) Yetkinlik Seviyesi 1 ya da 2'yi sağlamak, ya da
- b) görev ile ilgili önemli seviyede uçuş deneyimi kazanmış olmak, ve
- c) en az beş hava aracının bireysel uçuşa elverişlilik sertifikasının yayımlanması ile sonuçlanan programın parçası olarak tüm uçuşlara katılmış olmak.

1.4) Yetkinlik Seviyesi 4:

1.4.1) Pilotlar, SHT-FCL Talimatı gerekleri doğrultusunda teste tabi hava aracı kategorisinde geçerli bir lisans ve en azından ticari pilot lisansı (CPL) sahibi olacaktır. Uçuştan sorumlu pilot (PIC), uçuş test yetkisine sahip olacak ya da benzer karmaşıklığa ve karakteristiklere sahip hava aracında en az 1000 saat uçuştan sorumlu pilot olarak uçuş deneyimine sahip olacaktır.

1.4.2) Lider uçuş test mühendisleri için yetkinlik ve deneyim gerekleri, uçuş test operasyonları el kitabında tanımlanır.

1.5) Diğer CS-23 hava araçlarında (MTOM 2000 kg altı olan) pilotlar için Yetkinlik Seviyesi 2 olarak belirtilen gereklilik ilk uçuş, uçuş zarf açılması ve tasarım değişikliği sonrası yapılacak ilk uçuş için aranır, bunlar haricindeki sertifikasyon programı kapsamında gerçekleştirilecek test uçuşları için en az PPL lisansı olan, en az 250 saati PIC olarak gerçekleştirilmiş olmak kaydıyla, ilgili hava aracı kategorisinde en az 500 saat uçuş tecrübesini tamamlamış olmaları yeterlidir. Bununla birlikte, pilotların uygunlukları Genel Müdürlük tarafından değerlendirilerek, başvuru sahibine bildirilir.

1.6) Diğer CS-23 hava araçları (MTOM 2000 kg altı olan) ile CS-UAS ve SC-VTOL kapsamındaki test uçuşlarını gerçekleştirecek pilotlar ve lider uçuş test mühendisleri için Yetkinlik Seviyesi 3 ve 4 olarak belirtilen gereklilikler uçuş test operasyonları el kitabında tanımlanır. Her durumda, pilotların ve lider uçuş test mühendislerinin uygunlukları Genel Müdürlük tarafından değerlendirilerek, başvuru sahibine bildirilir.

2) Lider uçuş test mühendisleri

Lider uçuş test mühendisleri, kendilerini istihdam eden kuruluş tarafından verilen, kendilerinin kuruluş içerisindeki fonksiyonlarının kapsamını detaylandıran bir yetkilendirme belgesi alırlar.

Yetkilendirme belgesi aşağıdaki bilgileri içerir:

- (a)İsim,
- (b)Doğum tarihi,
- (c)Deneyim ve eğitim,
- (d)Kuruluş içerisindeki pozisyon,
- (e)Yetkilendirmenin kapsamı,
- (f) Yetkilendirmenin ilk yayın tarihi,
- (g)Gerekmesi durumunda, yetkilendirmenin bitiş tarihi, ve
- (h)Yetkilendirmenin tanımlama numarası.

Lider uçuş test mühendisleri, sadece emniyetli bir şekilde kendilerine tayin edilen görev ve sorumlulukları yerine getirmek için fiziken ve akıl sağlığı olarak uygun oldukları durumda, belirli bir uçuş için atanırlar. Kuruluş, yetkilendirme sahiplerine, söz konusu yetkilendirme ile ilgili mevcut tüm kayıtları sağlayacaktır.

E) Diğer uçuş test mühendislerinin yetkinliği ve deneyimi.

Hava aracında bulunan diğer uçuş test mühendisleri, ekip üyesi olarak kendilerine tayin edilen ve uygulanabilir olduğu durumda uçuş test operasyonları el kitabı doğrultusunda verilen görevleri yerine getirebilecek deneyime ve eğitime sahip olacaklardır. Kuruluş, söz konusu uçuş test mühendisine, kendilerinin uçuş test faaliyetleri ile ilgili tüm kayıtları sağlayacaktır.

EK.6 – İNSANSIZ HAVA ARACI SİSTEMLERİ (İHAS/UAS) İÇİN TEMEL GEREKSİNİMLER**1. İNSANSIZ HAVA ARAÇLARININ TASARIMI, ÜRETİMİ, BAKIMI VE İŞLETİMİNE İLİŞKİN TEMEL GEREKLİLİKLER**

1.1. İnsansız hava aracının işletmecisi ve uzaktan pilotu, planlanan operasyonla ilgili geçerli ulusal kuralların —özellikle emniyet, mahremiyet, veri koruma, sorumluluk, sigorta, güvenlik ve çevrenin korunması bakımından— farkında olmalıdır. İşletmeci ve uzaktan pilot, operasyonun emniyetini ve insansız hava aracının yerdeki kişilerden ve diğer hava sahası kullanıcılarından emniyetli şekilde ayrılmasını sağlayabilmelidir. Bu; üretici tarafından sağlanan işletme talimatlarının iyi bilinmesini, insansız hava aracının hava sahasında emniyetli ve çevre dostu kullanımını, İHA'nın ilgili tüm fonksiyonlarını ve geçerli hava trafik kuralları ile ATM/ANS prosedürlerini bilmeyi kapsar.

1.2. Bir insansız hava aracı, amaçlanan fonksiyonunu yerine getirmeye uygun olacak şekilde tasarlanmalı ve imal edilmelidir; ayrıca, kişileri riske atmadan işletilebilmeli, ayarlanabilmeli ve bakımı yapılabilir.

1.3. Operasyondan kaynaklanan emniyet, mahremiyet, kişisel verilerin korunması, güvenlik veya çevreye ilişkin riskleri azaltmak için gerekli olduğu ölçüde, insansız hava aracı; tasarımda ve varsayılan ayarlarda mahremiyet ve kişisel verilerin korunması ilkelerini dikkate alan, ilgili ve özgül özellik ve fonksiyonlara sahip olmalıdır. İhtiyaca bağlı olarak bu özellik ve fonksiyonlar, hava aracının ve operasyonun niteliği ile amacının kolaylıkla tanımlanabilmesini sağlamalı; ayrıca özellikle belirli coğrafi alanlarda, işletmeciden belirli mesafelerin ötesinde veya belirli irtifalarda yapılan operasyonlar bakımından, geçerli sınırlama, yasaklama veya koşullara uyumu temin etmelidir.

1.4. İnsansız hava aracının üretiminden veya pazarlanmasından sorumlu organizasyon, insansız hava aracı işletmecisine ve gerekli olduğu durumlarda bakım organizasyonuna; hava aracının tasarlandığı operasyon türleri ile birlikte, emniyetli işletimi için gerekli sınırlamalar ve bilgileri (operasyonel ve çevresel performans, uçuşa elverişlilik sınırlamaları ve acil durum prosedürleri dâhil) sağlamalıdır. Bu bilgiler açık, tutarlı ve tereddüde yer bırakmayacak şekilde verilmelidir. Sertifika veya beyan gerektirmeyen operasyonlarda kullanılacak İHA'ların operasyonel kabiliyetleri, bu tür operasyonlara uygulanacak hava sahası kurallarına uygun sınırlamaların getirilebilmesine imkân tanınmalıdır.

2. İHA 3 OLARAK SINIFLANDIRILAN İNSANSIZ HAVA ARAÇLARININ TASARIMI, ÜRETİMİ, BAKIMI VE İŞLETİMİNE İLİŞKİN İLAVE TEMEL GEREKLİLİKLER

Sivil havacılık düzenlemeleri ve ulusal regülasyonlar kapsamında belirlenen hedefler dikkate alınarak, aşağıdaki gereklilikler; operasyonun risk seviyesine bağlı olarak, insansız hava aracı operasyonu sırasında yerdeki kişiler ile diğer hava sahası kullanıcılarının emniyetini sağlamak amacıyla karşılanmalıdır:

2.1. Uçuşa Elverişlilik

2.1.1. İnsansız hava aracı; insansız hava aracını işleten kişinin veya havada ya da yerde bulunan üçüncü kişilerin (mülkiyet dâhil) emniyetini sağlayacak biçimde tasarlanmalı veya bu amaca hizmet eden özellikler ya da detaylar içermelidir.

2.1.2. İnsansız hava aracı, öngörülen tüm uçuş koşullarında riskle orantılı ürün bütünlüğü sağlamalıdır.

2.1.3. İnsansız hava aracı; öngörülen tüm işletim koşullarında —gerekli olduğunda bir veya uygun olduğunda birden fazla sistem arızası sonrasında dahi— emniyetli şekilde kumanda edilebilir ve manevra yapabilir olmalıdır. İnsan faktörlerine ilişkin hususlar dikkate alınmalı; özellikle teknolojinin insanlar tarafından emniyetli şekilde kullanılmasına katkı sağlayan unsurlara ilişkin mevcut bilgi göz önünde bulundurulmalıdır.

2.1.4. İnsansız hava araçları ile bunların motorları, pervaneleri, parçaları, kurulmamış ekipmanları ve insansız hava aracının uzaktan kumandası için kullanılan ekipman; hava aracının tasarlandığı operasyon boyunca ve bunun yeterli ölçüde ötesindeki tüm öngörülebilir işletim koşullarında tasarlandığı şekilde çalışmalıdır.

2.1.5. İnsansız hava araçları ile bunların motorları, pervaneleri, parçaları, kurulmamış ekipmanları ve uzaktan kumanda ekipmanı —ayrı ayrı ve birbirleriyle ilişkileri bakımından—; sivil havacılık düzenlemeleri ve ulusal regülasyonlarda ortaya konulan prensiplere dayanarak, arıza durumunun gerçekleşme olasılığı ile etkisinin yerdeki kişiler ve diğer hava sahası kullanıcıları üzerindeki şiddetinin azaltılmasını sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır.

2.1.6. Operasyonda kullanılan uzaktan kumanda ekipmanı; durumsal farkındalık sağlayan araçlar dâhil olmak üzere uçuş operasyonlarını kolaylaştırmalı ve beklenen durumlar ile acil durumların yönetimine imkân vermelidir.

2.1.7. İnsansız hava aracı, motor ve pervane tasarımında yer alan organizasyonlar; tecrübenin emniyet üzerinde etkisi olduğunu gösterdiği, insansız hava aracı ve sistemleriyle ilgili hem iç hem dış koşullardan kaynaklanan tehlikeleri en aza indirmek için tedbirler almalıdır. Buna elektronik yollarla yapılan müdahalelere karşı koruma da dahildir.

2.1.8. İnsansız hava aracının üretiminde kullanılan imalat süreçleri, malzemeler ve komponentler; tasarım özellikleriyle uyumlu, yeterli ve tekrarlanabilir özellikler ve performans ortaya çıkarmalıdır.

2.2. Organizasyonlar

İnsansız hava aracı tasarımı, üretimi, bakımı, işletimi, ilişkili hizmet faaliyetlerinde yer alan organizasyonlar aşağıdaki koşulları karşılamalıdır:

(a) Organizasyon, faaliyet kapsamı için gerekli tüm imkân ve kaynaklara sahip olmalı ve faaliyetiyle ilgili olarak sivil havacılık düzenlemeleri ve ulusal regülasyonlarda yer alan temel gerekliliklere uyumu sağlamalıdır.

(b) Organizasyon; ilgili temel gerekliliklere uyumu sağlamak, emniyet risklerini yönetmek ve bu sistemi sürekli iyileştirmeyi hedeflemek amacıyla bir yönetim sistemi tesis etmeli ve sürdürmelidir. Bu yönetim sistemi, organizasyonun faaliyet türü ve büyüklüğü ile orantılı olmalıdır.

(c) Organizasyon, emniyet yönetim sisteminin bir parçası olarak, emniyetin sürekli iyileştirilmesine katkı sağlamak amacıyla bir olay raporlama sistemi kurmalıdır. Bu raporlama sistemi, organizasyonun faaliyet türü ve büyüklüğü ile orantılı olmalıdır.

(d) Organizasyon, gerekli olduğu durumlarda, ilgili temel gerekliliklere sürekli uyumu temin etmek için diğer organizasyonlarla düzenlemeler tesis etmelidir.

2.3. İnsansız hava aracı işletiminde görev alan kişiler

İnsansız hava aracının işletiminde görev alan herhangi bir kişi —uzak pilot dâhil—, operasyonun emniyetini sağlamaya yetecek düzeyde ve operasyon türüyle orantılı bilgi ve beceriye sahip olmalıdır. Bu kişi, operasyonla ilişkili risklerin azaltılması için gerekli olduğu durumda, tıbbî yeterliliğini de gösterebilmelidir.

2.4. Operasyonlar

2.4.1. İnsansız hava aracının işletilmesinden operatör sorumludur ve operasyonun emniyetini sağlamak için gerekli tüm uygun tedbirleri almakla yükümlüdür.

2.4.2. Uçuş; kullanılacak bölge, hava sahası, havaalanları ya da sahalar ve —uygulanabildiği ölçüde— ilişkili ATM/ANS sistemleri için belirlenmiş ve görev icrası açısından geçerli olan yürürlükteki kanun, düzenleme ve prosedürlere uygun şekilde yapılmalıdır.

2.4.3. İnsansız hava aracı operasyonları; yerdeki üçüncü kişilerin ve diğer hava sahası kullanıcılarının emniyetini sağlamalı, çevresel koşullar dâhil olmak üzere olumsuz iç ve dış koşullardan kaynaklanan riskleri, uçuşun tüm safhalarında uygun ayırım mesafesinin korunması yoluyla en aza indirmelidir.

2.4.4. İnsansız hava aracı yalnızca uçuşa elverişli durumda ise ve planlanan operasyon için gerekli ekipman, diğer bileşenler ve hizmetler mevcut ve çalışır durumda olduğunda işletilmelidir.

2.4.5. İnsansız hava araçları ve bunlarla yapılan operasyonlar, ulusal mevzuatla güvence altına alınmış ilgili haklara uygun olmalıdır.

2.4.6. İnsansız hava aracı operatörü; operasyonun niteliği, hava trafik düzenlemeleri ve uçuşun herhangi bir safhasında uygulanabilir hava kuralları dikkate alınarak, planlanan uçuşun emniyeti için gerekli seyrüsefer, haberleşme, gözetim, tespit-ve-kaçın ekipmanı ile diğer gerekli tüm ekipmanların hava aracında bulunmasını temin etmelidir.

2.5. Elektromanyetik uyumluluk ve radyo spektrumuna ilişkin temel gereklilikler; tasarımı sertifikasyona tabi olan ve yalnızca Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Radyo Düzenlemeleri ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu düzenlemeleri kapsamında havacılıkta korumalı kullanım için tahsis edilmiş frekanslarda çalıştırılması amaçlanan insansız hava araçları ile bunlara ilişkin motorlar, pervaneler, parçalar ve takılı olmayan ekipmanlar için geçerlidir.

2.5.1. Bu insansız hava araçları, motorlar, pervaneler, parçalar ve takılı olmayan ekipmanlar; tekniğin geldiği seviye dikkate alınarak, aşağıdakileri sağlayacak şekilde tasarlanmalı ve üretilmelidir:

(a) Yayıdıkları elektromanyetik parazit, radyo ve telekomünikasyon ekipmanlarının veya diğer ekipmanların amaçlandığı şekilde çalışmasını engelleyecek seviyeyi aşmamalıdır; ve

(b) Elektromanyetik parazite karşı, amaçlanan kullanımın kabul edilemez düzeyde bozulmadan sürdürülmesini sağlayacak bir bağışıklık seviyesine sahip olmalıdır.

2.5.2. Bu insansız hava araçları, motorlar, pervaneler, parçalar ve takılı olmayan ekipmanlar; tekniğin geldiği seviye dikkate alınarak, zararlı parazit önlenmesi amacıyla radyo spektrumunu etkin biçimde kullanacak ve etkin kullanımını destekleyecek şekilde tasarlanmalı ve üretilmelidir.

3. Çevresel temel gereklilikler — İnsansız hava araçları

İnsansız hava araçları, Ek-4'te belirtilen çevresel performans gerekliliklerine uygun olmalıdır.

4. İnsansız hava araçları ve operatörlerinin tescili ile işaretlenmesine ilişkin temel gereklilikler

4.1. Üye Devletlerin Şikago Sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüklerine hanel getirmeksizin, tasarımı sertifikasyona tabi olan insansız hava araçları, SHT-İHA İnsansız Hava Aracı Sistemleri Talimatı ve SHY-7 Yönetmeliği uyarınca çıkarılan uygulama düzenlemelerine göre tescil edilir.

4.2. İnsansız hava araçlarını işleten operatörler, SHT-İHA Talimatı ve SHY-7 Yönetmeliği uyarınca çıkarılan uygulama düzenlemelerine göre tescil edilir.

4.3. 4.1 veya 4.2 kapsamında tescil zorunluluğu bulunan insansız hava araçları, SHT-İHA Talimatı ve SHY-7 Yönetmeliği uyarınca çıkarılan uygulama düzenlemelerine uygun şekilde bireysel olarak işaretlenir ve tanımlanır.